

HZ.
HÜSEYİN
VE
KERBELA

PROF. DR. ALİ MUHAMMED SALLABİ

HZ. HÜSEYİN
ve
KERBELA

Prof. Dr. Ali Muhammed Sallâbî

Copyright © Ravza Yayınları, 2023

Eserin tüm hakları Ravza Yayınları'na aittir.
İzinsiz tamamı veya bir kısmı hiçbir ortamda
kopyalanamaz. Kaynak göstermek şartıyla
alıntı yapılabilir.

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kasadar
Yayın Koordinatörü: Ömer Faruk Kasadar

Tashih: Sinan Aktürk
Sayfa Düzeni: Sinan Aktürk
İndex: Sinan Aktürk
Kapak: Yunus Karaarslan

Sertifika No: 43988
ISBN: 978-605-4818-82-2

Basım Yeri ve Yılı
Ravza Yayıncılık ve Matbaacılık
Kale İş Merkezi No: 51-52
Davutpaşa / İstanbul
Tel: 0090-212-4819411

Temmuz 2023

RAVZA YAYINLARI

Merkez: Dervişali Mahallesi
Draman Caddesi No: 3/A
Fatih-İSTANBUL
Tel: 0212-9098 41 52

Şube: Büyük Reşit Paşa Cad.
No: 22/42
Vezneciler-İSTANBUL
Tel: 0212-528 46 17

www.ravzakitap.com • ravzasiparis@hotmail.com

Prof. Ali Muhammed Sallâbi

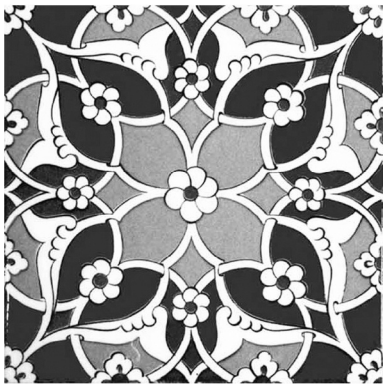
1963 yılında Libya'nın Bingazi şehrinde doğdu. Lisans eğitimini Medine-i Münevvere İslam Üniversitesi'nde 1993'te derece ile tamamladı. Ümmü Derman İslâm Üniversitesi'nde mastır ve doktora çalışmasını tamamladı. Bundan sonra kendisini tamamen İslâm Tarihi araştırmalarına vakfetti. Yazdığı eserler, İslâm dünyasında büyük kabul gördü ve kısa bir sürede her tarafa yayıldı. İslâm Tarihi ile alakalı, hepsi derin araştırma ürünü olan altmışı aşkın eseri yayınlandı ve çok sayıda dile çevrildi. Halen Katar'da ikamet etmekte olup telif çalışmalarına devam etmektedir. Şu ana kadar Türkçe'ye kazandırılan eserleri şunlardır:

A- İslam Tarihi Serisi:

1. Siyer-i Nebi / Olaylar Ve Tahlili (1 cilt) 2. Siyer-i Nebi / Olaylar Ve Tahlili (2. cilt) 3. I. Halife Hz. Ebûbekir (r.a.) Hayatı, Şahsiyeti ve Dönemi 4. II. Halife Hz. Ömer (r.a.) Hayatı, Şahsiyeti ve Dönemi 5. III. Halife Hz. Osman (r.a.) Hayatı, Şahsiyeti ve Dönemi 6. IV. Halife Hz. Ali (r.a.) Hayatı, Şahsiyeti ve Dönemi 7. VI. Halife Hz. Hasan (r.a.) Hayatı Şahsiyeti ve Dönemi 8. Emeviler Dönemi (1. Cilt) 9. Emeviler Dönemi (2. Cilt) 10. Abbasiler Dönemi ve Murabıtlar Devleti 11. Selçuklular 12. Nureddin Zengi ve Zengiler Dönemi 13. Eyyübi Devleti Selahaddin Eyyübi ve Kudüs'ün Yeniden Fethi 14. Osmanlı Devleti.

B. Diğer kitapları:

1. Tüm Gerçekleriyle Hz. İsa Aleyhisselam 2. Nuh Aleyhisselam 3. Hz. Hüseyin ve Kerbela 4. Büyük İslah ve Tecdid Önderi Ömer B. Abdülaziz Hayatı Şahsiyeti ve Dönemi 5. İmam Gazali 6. Sultanu'l Arifin Abdülkadir Geylani 7. İstanbul'un Fethi ve Fatih Sultan Mehmed 8. Sultanu'l Ulema ve Bayiu'l Ümera İz bin Abdüsselam 9. Kur'an-ı Kerim'de Fıkhu'n Nasr ve't-Temkin 10. Doğuştan Günümüze Şiilik ve Rafızılık 11. Çağdaş Müslüman Devlette Vatandaşlık ve Vatan Kavramı 12. Adalet ve Milli Barış 13. Doğuştan Günümüze Hariciler 15. Allah'a İman 16. Meleklerle İman 17. Kitaplara İman 18. Peygamberlere İman 19. Kadere İman 20. Ahiret Gününe İman 21. İslam İnanç Esasları 22. İslam'da Şura 23. Çöl Aslanı Ömer Muhtar 24. Halilur Rahman Hz. İbrahim 25. Yaratılışın Başlangıcı ve Hz. Adem'in Yaratılışı (2 Cilt)

İÇİNDEKİLER

<i>Önsöz</i>	9
HZ. HÜSEYİN'İN (RA) HAREKETİ	13
ADI, NESEBİ VE FAZİLETİ	13
HZ. HÜSEYİN'İN ÇIKIŞI VE KONU HAKKINDA VERİLEN FETVA	14
HZ. HÜSEYİN'İN KÛFE'YE GİTMEKTEKİ KARARLILIĞI	20
SAHABE VE TABİUN'UN HZ. HÜSEYİN'İN BU KARARI KARŞISINDAKİ TEPKİLERİ	22
KÛFE OLAYLARINDA YEZİD'İN KONUMU	35
ZİYAD, İLK İŞ OLARAK MÜSLİM B. AKİL'İN KURDUĞU DÜZENİ BOZMAYA ÇALIŞTI.....	38
HANI B. URVE'NİN HAPSE ATILMASI	39
İBN ZİYAD'IN KÛFE'DEKİ DURUMU ÖNLEMELİK İÇİN İLERİ GELENLERİ KULLANMASI	42
MÜSLİM B. AKİL'İN YAKALANMASI VE ÖLDÜRÜLMESİ	44
HANI B. URVE'NİN ÖLDÜRÜLMESİ	47
MÜSLİM'İN ÖLÜM HABERİ VE HZ. HÜSEYİN'İN İBN ZİYAD'IN ORDUSUYLA KARŞILAŞMASI	51
İBN ZİYAD HZ. HÜSEYİN'E KARŞI GÜVENLİK TEDBİRLERİ ALMAKTADIR.....	52
HZ. HÜSEYİN'İN BERABERİNDEKİ ADAMLARINA AYRILMALARI İÇİN İZİN VERMESİ	54
HÜRR B. YEZİD EL-TEMİMİ'NİN HZ. HÜSEYİN'LE BULUŞMASI.....	55
ÖMER B. SA'D B. EBİ VAKKAS'LA KARŞILAŞMA VE SAVAŞIN BAŞLAMASI	56

**SAVAŞIN BAŞLAMASI VE
HZ. HÜSEYİN'İN ŞEHİT DÜŞMESİ..... 60**

**HZ. HÜSEYİN AÇISINDAN
DİKKAT ÇEKİCİ BİR NOKTA 65**

Velid b. Utbe b. Ebi Süfyan 65

Numan B. Beşir'in Tavrı 66

Hürr B. Yezid'in Tavrı..... 68

Hadramili Malik Kızı Nevvar'ın Tavrı 69

**YEZİD'İN HZ. HÜSEYİN'İ ŞEHİT EDİLMESİ VE
ÇOCUKLARI KARŞISINDAKİ TAVRI 72**

**HZ. HÜSEYİN'İN AİLESİ VE ÇOCUKLARININ
MEDİNE'YE DÖNmeleri..... 75**

**HZ. HÜSEYİN'İN ÖLDÜRÜLMESİNDEN
KİMLER SORUMLUDURLAR? 77**

Küfeliler Bunun Sorumlusudurlar..... 77

Ubeydullah b. Ziyad da Sorumludur 79

Ordu Komutanı Ömer b. Sa'd'ın Kusuru 82

Yezid b. Muaviye'nin Sorumluluğu..... 84

Yezid'e Lanet Okumak Caiz mi? 85

**HZ. HÜSEYİN'İN ÖLDÜRÜLMESİ ETRAFINDA
ÜRETİLEN EFSANELER 95**

Yüce Allah'ın Hz. Hüseyin'in

Katillerinden İntikam Alması..... 96

**HZ. HÜSEYİN (RA) İLE
İLGİLİ BAZI MERSİYELER..... 98**

**ÖNEMLİ DERSLER VE
İBRET ALINACAK OLAYLAR 100**

AŞURA GÜNÜ	100
Şîa'nın Bu Türden Yalan Ve Uydurmalarının Haddi Hesabı Yoktur	102
Musibetlere Karşı Sabırlı Olmak	107
Başa Gelen Musibetten Ötürü Allah'tan Ecir Beklemek.....	108
İstirca Ve Musibet Duasının Okunması.....	109
Allah'ın Gazabına Sebep Olacak Davranışlardan Sakınmak	110
Hz. Peygamberin Ölümünü Hatırlayarak Musibetini Önemsememek	110
Musibet Anında Nimetleri Hatırlamak	111
Musibet Anında Hemen Allah'ın Geçmişteki Takdirini Hatırlamak Gerekir	112
Aşura Gününü Bayrama Kimler Dönüştürdü	116
Aşura Gününde Resûlüllah'ın Uygulaması	119
HZ. HÜSEYİN'İN (RA) KESİK BAŞI MESELESİ	122
ŞİİLER AÇISINDAN HZ. HÜSEYİN VE EHL-İ BEYT'İN TÜRBELERİNİN ZİYARETİ	134
Kerbela'nın Kutsallığı	138
İslâm'a Göre Kabir Ziyareti	140
Kabirler Üzerinde Bina Yapmak Ve Mescide Dönüştürmek	144
ŞER'İ MİZAN ÇERÇEVESİNDE HZ. HÜSEYİN'İN ÇIKIŞI	152
HZ. HÜSEYİN'İN ÖLDÜRÜLMESİ OLAYI ÜZERİNE GÖRÜLEN KİMİ RÜYALAR	159
HZ. HÜSEYİN'İN (RA) ŞEHİT OLACAĞININ ÖNCEDEN HABER VERİLMESİ	162

HZ. HÜSEYİN'İ KATLEDENLERDEN ALLAH'IN İNTİKAM ALMASI.....	163
İSLAM'A KARŞI OLAN GÜÇLER VE KERBELA MUSİBETİ	165
HZ. HÜSEYİN ŞHADETI'NİN ŞİA AKİDESİ VE ŞİİLEŞMEDEKİ ETKİSİ	167
HZ. HÜSEYİN'İN DUALARINDAN BİR ÖRNEK.....	169

HZ. HÜSEYİN'İN (RA) HAREKETİ

ADI, NESEBİ VE FAZİLETİ

Hz. Hüseyin'in (ra) adı; Ebu Abdullah el-Hüseyin b. Ali b. Ebi Talib b. Abdülmuttalib b. Haşim olup Resûlüllah'ın (s.a.v) kızı Fatıma'dan (rha) doğma torunudur, onun sevgilisi ve gül kokulu evladıdır. Hz. Hüseyin (ra), H. 4 (625 m) yılında dünyaya gelmiş ve H.61 (680 m) yılında 10 Muharrem Aşure gününde, Irak topraklarından olan Kerbelâ'da öldürülmek suretiyle şehit olarak vefat etmiştir.¹

Hz. Hüseyin'in (ra) menkıbeleri ve faziletleri ile ilgili olarak birçok rivayet gelmiştir. Şimdi bu hadislerden bazı örnekler vereyim.

Ahmed b. Hanbel kendi isnadıyla Ebu Ya'la el-Amiri'den (ra) rivayet ediyor. Ebu Ya'la, Hz. Peygamber (s.a.v) ile birlikte, onun dâvet edildiği yemeğe giderler. Ebu Ya'la devamla diyor ki: Allah Resûlü (s.a.v) kendisiyle birlikte dâvet edilenlerin önünde gidiyordu. Bu esnada Hz. Hüseyin de çocuklarla birlikte oyun oynuyordu. Resûlüllah (s.a.v) onu tutmak istedi, fakat çocuk bir o tarafa bir bu tarafa kaçıp duruyordu. Resûlüllah (s.a.v) da, onunla oynaşarak onu tutup yakalayana dek peşinden bir o tarafa bir bu tarafa koşturdu. Nihayet onu yakaladığında bir elini çenesinin altına birini de ensesine dayadı, böylece torununu ağzından öpmeye başladı ve *"Hüseyin bendendir, ben de Hüseyin'denim. Allah'im! Hüseyin'i sevenleri sev. Hüseyin de torunlardan bir torundur"* diye buyurdu.²

1 Siyeru Alami'n-Nubela, 2/280; el-İsabe, 1/331-334

2 Ahmed b. Hanbel, Fezailu's-Sahabe, 2/772 Rivayet isnad yönünden Hasen bir rivayettir.

Buharî de İbn Ömer'den rivayetle kendi isnadıyla aktarıyor. Irak halkından birisi, İbn Ömer'den (ra), ihramlı iken bir kimsenin sinek öldürmesi halinde, durumunun ne olacağını sormuş. Hz. Ömer'in oğlu Abdullah da (rma), "Irak halkı, Allah Resûlü'nün kızı Fatıma'nın oğlu Hüseyin'i öldürmekte bir sakınca görmediler, kalkmışlar bana ihramlı olduğu halde sinek öldürmenin cezasının ne olduğunu soruyorlar, öyle mi? Oysa Resûlüllah'tan (s.a.v) o ikisi için, *'Hasan ile Hüseyin, dünyada benim öperek kokladığım iki gülümdür'* buyurduğunu işitmiştim" diye ince bir gönderme yapmıştır.³

Ahmed b. Hanbel kendi isnadıyla Ebu Said el-Hudri'den (ra) rivayet ediyor. Resûlüllah (s.a.v) buyurmuş ki: *"Hasan ile Hüseyin, cennet gençlerinin efendileri, seyyitleridir."*⁴

Bu ve benzeri daha birçok hadis rivayeti bulunmaktadır. Aslında bizim niyetimizde, sadece şehit Ebu Abdullah Hz. Hüseyin b. Ali hakkında, sadece onunla ilgili müstakil bir kitap hazırlamak vardır. Allah izin verirse böyle bir kitabı da yazmayı düşünüyoruz.

H. Hüseyin'in Çıkışı ve Konu Hakkında Verilen Fetva

H. Hüseyin (ra) ile Yezid arasındaki biat durumu, iki muarız arasındaki durum idi. Muarız olayına Abdullah b. Zübeyir de katılmış oldu ve H. Hüseyin'den yana tavır koydu. Çünkü H. Hüseyin (ra) olsun, Abdullah b. Zübeyir (ra) olsun, her ikisi de "şûra"dan taraf idiler. Ümmet adına görev üstlenecek olan kişinin bu göreve en uygun kişi olması gerektiği idi.

H. Hüseyin ile Abdullah b. Zübeyir tarafından ortaya atılan şiddetli karşı çıkışları, bundan sonra pratik olarak da hayata geçirilmişti. Daha önceden de belirttiğimiz gibi H. Hüseyin (ra), esasen Emevîlerle yapılacak olan bir barış antlaşmasına karşıydı ve

3 Buharî, Fezailü's-Sahabe, B:22, H.3753, Edeb, B:18, H.5994

4 Tirmizi, 5/656, H.3768 Elbani, el-Ehadisus-Sahihâ adlı eserinde (2/448) sahih olduğunu belirtmiştir.

böyle bir şeyi istemiyordu. Ancak Hz. Hüseyin'in Muaviye ile yapılan bir barış antlaşmasına sessiz kalmasının sebebi, ağabeyi Hz. Hasan (ra) tarafından bunun kabul edilmiş olmasıydı.

Kaldı ki Hz. Hüseyin (ra) sürekli olarak Kûfe halkıyla temas halindeydi, o, Kûfe halkının olaya karşı çıkmalarını, buna muarız kalmalarını onlara vaat ediyordu. Fakat bunu da Muaviye'nin ölümünden sonra gündeme sokmalarını istiyordu.

Bu konudaki delile gelince; Muaviye'nin ölmesiyle hemen Kûfe'nin önde gelen isimlerinin ve liderlerinin Hz. Hüseyin'e koşup gitmeleri ve ondan çok hızlı bir şekilde hareket ederek kendilerine yani Kûfe'ye gelmelerini istemiş olmalarıdır. Hz. Hüseyin'in Muaviye'nin ölümünden sonraki duruma karşı çıkış sebeplerini şöylece sıralayabiliriz.⁵

1 - Yüce Allah'ın böyle murat etmiş olmasıdır. Çünkü yüce Allah bir şey murat etmişse o şey, mutlaka gerçekleşecektir. Hatta bütün insanlar bunu önlemek için bir araya toplanmış olsalar bile yüce Allah murat ettiği şeyi kesin olarak infaz edecek ve onu gerçekleştirecektir. Onun hükmüne karşı koyacak da yoktur ve onun kazasına karşı koyacak da olmayacaktır.⁶

2 - Şûra uygulamasına son verilmesi: Muaviye, Şûra uygulamasını değiştirip yerine babadan oğula geçen bir veraset, bir krallık sistemini getirmiştir. Çünkü Muaviye Hz. Hasan (ra) ile yapmış olduğu barış antlaşmasında yer alan şartlara uymamıştır. Nitekim İbn Hacer el-Heysemi'nin de belirttiği gibi bu şartların içeriğinde, "Muaviye'nin ölümünden sonra olay Müslümanlar arasında Şûra yoluyla çözülecekti."⁷

Çünkü Hz. Hüseyin'in (ra) gördüğü gerçek ve manzara şu idi: Muaviye, kendisinden sonra tahta oğlu Yezid'in geçirilmesi çabası içerisindeydi. Muaviye'nin bu tavır ve çabası, bir kimsenin

5 Mevakıfu'l-Muaraza, s.180

6 Mevakıfu'l-Muaraza, s.240

7 es-Savaikul Mürsele, 2/299

idareye geçirilmesi için İslâm'ın ortaya koyduğu hükme ve metoda açıkça aykırı düşmekteydi. Ama buna rağmen Hz. Hüseyin (ra), Muaviye'ye karşı herhangi bir eyleme kalkışmadı, böyle bir şey düşünmedi. Çünkü halife olarak ona biat edildiğini biliyor ve bunu için de ona muhalefet etmek istemiyordu. Böylece Muaviye hayatta olduğu sürece ona tâbi olmayı sürdürdü.⁸

Ancak Muaviye'nin ölümünden sonra durum değişmişti. Hz. Hüseyin, hiçbir zaman Muaviye'den sonra gelecek olan kimseye itaat etmek ve onu dinlemek için söz vermemişti. Zaten Medine valisi Velid b. Utbe'nin Muaviye'nin ölümünden önce olsun, sonra olsun, Yezid adına biat alma çabası da hep bundan kaynaklanıyordu. Velid'in, hem Hz. Hüseyin'den ve hem de Abdullah b. Zübeyir'den biat alma çabası bundan ötürüydü. Nitekim Hz. Hüseyin ile Abdullah b. Zübeyir'in, kendilerinden biat alınmadan Medine'yi terk edip Mekke'ye gitmeleri de bunun içindi.⁹

Hz. Hüseyin'in (ra) konumu ve Emevî düzenine karşı fetva vermesi de iki iki aşamada değerlendirilir.

Birinci aşama: Yezid'e biat olunmaması ile Mekke'ye gidiş merhalesiydi. Bu merhalede Hz. Hüseyin (ra) Yezid'e karşı nasıl bir siyaset izlemesi gerektiği konusundaki konumunu belirlemeye çalıştı. Böylece Emevî düzenine karşı şer'i mânadaki bakış açısını ortaya koymaktaydı. Bu açıdan Hz. Hüseyin (ra) Yezid'e biat olunmasının caiz olmadığını savunuyor ve bunu iki sebebe dayandırıyor:

Başta, Hz. Hüseyin'e göre Yezid halife olma şartlarını taşııyordu ve Müslümanlara halife olmaya uygun biri değildi. Çünkü İslâm'ın halifede olmasını öngördüğü adalet şartını Yezid taşııyordu ve âdil biri değildi.¹⁰

Kaldı ki hilâfet makamına en layık olan kişi Hz. Hüseyin'di

8 Ensabü'l-Eşraf, 3/152; Mevakıfu'l-Muaraza, s.180

9 Mevakıfu'l-Muaraza, s.180

10 Sultan Huseyin, el-Fukaha vel Hulefa, s.21

ve bu görev için en faziletli insandı. Çünkü ilim bakımından Yezid'den çok üstündü, salah yönünden Yezid'in onunla kıyaslanması bile mümkün değildi. Bu görev için en denk olan zat da Hz. Hüseyin'den başkası olamazdı. Halk tarafından en çok arzu edilen de Hz. Hüseyin'di, Yezid değildi.

Siyasi noktadan değerlendirildiğinde ise, Yezid, bu makama şûra yoluyla getirilmemiştir. Bu itibarla adalet şartı ihlal edildiği gibi şûra şartı da ihlal edilmişti. Burada sadece Emevî soyunun egemen olması için bir sulta, bir güç kullanılmıştır, tercih Emevî soyundan yana yapılmıştır. Oysa ki bu metot İslâm uygulamasına aykırı idi.

Hz. Hüseyin (ra) Hz. Peygamberin (s.a.v), "*Kim, boynunda bir halîfeye biat etmeden ölürse, cahiliye ölümü üzere ölmüştür*"¹¹ mânasındaki hadisini de bilmiyor değildi.

Ancak Hz. Hüseyin (ra) bu hadisi kendisince şöyle yorumlamaktaydı: "Karşı gelinmemesi ve muhalefet edilmemesi gereken halife, bu görev için ehil ve uygun olan biri olması halindedir. Eğer kişi bu şartları taşıyorsa, kim olursa olsun, ona biat edileceği anlamına gelmez. O seçilecek olan da Müslümanları "şûra"sı yoluyla olmalıdır." İşte Hz. Hüseyin, yukarıdaki hadisi böyle yorumladığından dolayı Yezid'i meşru halife olarak kabul etmemiş ve ona karşı çıkılmasını uygun bulmuştur.¹²

Hz. Hüseyin'in Yezid'e biat etmemesi, aynı zamanda Emevî düzenini şer'i bir düzen kabul etmediği manasını da taşır. Çünkü bu, sistem Emevîlerin ellerinden bırakmayı hiç düşünmedikleri ve hırsla sarıldıkları bir düzen halini almıştı.

Nitekim Yezid, Medine'de bulunan valisine yazdığı yazıda, Hz. Hüseyin, Abdullah b. Ömer ve Abdullah b. Zübeyir'den kendisi adına biat almasını istiyordu. Hatta Yezid, sözkonusu isimlerin biat etmeyi kabul etmemeleri durumunda, biat etmeyi kabulleninceye

11 Müslim, H.1851

12 Sultan Huseyin, el-Fukaha vel Hulefa, s.22

dek kendileri üzerinde şiddet ve baskı kullanmasını emrediyordu.¹³

Kaldı ki bunların Yezid'e biat etmemeleri, aynı zamanda kendileri için siyasî mânada özgür bir tarzda hareket etme ve bu konuda uygun buldukları kararları alma ve uygulama imkânını veriyor, böylece Emevî düzenine ve idaresine karşı olması gerekeni açıkça haykırabilecekleri fırsat ve imkânını veriyordu.

İkinci merhale: Bu, açık olarak Emevî idaresine ve düzenine karşı eyleme geçme aşamasıydı. Artık bundan böyle bizzat Şam'ın Dımaşk (Şam)¹⁴ kentinde bulunan Emevî idaresine karşı koymak için Hz. Hüseyin bizzat kendisini ortaya koymuştu. Bu ise ilgili kaynaklarda "*Meşru devlet başkanına ve idaresine karşı başkaldırma*" diye geçer.

Ancak burada bizim Hz. Hüseyin açısından bir noktaya dikkat çekmemiz gerekmektedir. Hz. Hüseyin (ra) Irak'a doğru harekete geçmezden önce, Mekke'de birkaç ay ikamet etmiştir. Hz. Hüseyin H. 60 (679 m) yılında Şaban ayının üçünde Mekke'ye gelmişti. Hz. Hüseyin aynı yıl içerisinde Zilhicce ayının sekizinde ise Irak'a gitmek üzere harekete geçmiş ve yola çıkmıştır.¹⁵

Hz. Hüseyin (ra) Mekke'de bulunduğu dönem içerisinde aynı zamanda Iraklılarla yazışmalarda bulunuyordu. Hatta bu konuda Irak halkı tarafından kendisine heyetler gönderiliyordu. Bu nedenle de Hz. Hüseyin (ra), mutlaka zulme dur denmesi gerektiğine ve münkerin de ortadan kaldırılması icap ettiğine inanıyor ve bunun için de mutlaka adım atılması gerektiğini düşünüyordu. Çünkü bu görev, mutlaka yerine getirilmesi gerekli olan farz bir görevdi. Bu nedenle Hz. Hüseyin'in Irak'ta bulunan taraftarları, sürekli Hz. Hüseyin'le iletişim halindeydiler ve aralarında yazışmalar, mektuplaşmalar hep devam ediyordu.¹⁶

13 Tarihu't-Taberi, 6/259

14 Şam, bu gün için her ne kadar Suriye'nin başkentinin adı olarak biliniyor ise de, bizim bu gün Şam diye söylediğimiz başkentin asıl adı Dımaşk'tır. Şam adı ise Suriye'nin tüm sınırlarını, Ürdün, Irak'ın ve Türkiye'nin de doğu bölgesinden bir bölümünü içine alan sahanın tamamına verilen isimdir. Çünkü eski kaynaklarda böyle geçer. (Çeviren)

15 Tarihu't-Taberi, 6/304; İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/494

16 Tarihu't-Taberi, 6/273-274

Hz. Hüseyin (ra), şöyle kesin bir kanaate vardı ve bu açıdan da siyasî kararını şu şekilde verdi: Bir fetva yayınlamayı ve bu fetvasında Emevî idaresine karşı durulması konusunda halkı ikna etmeye karar verdi. Bu fetvası ile Emevî idaresinin Allah'ın koymuş olduğu sınırlara bağlı kalarak hareket eden bir idare olmadığını, Resûlullah'ın (s.a.v) ve Raşit Halifelerin metoduna muhalefet eden bir yolda hareket ettiklerini dile getiriyordu. Hz. Hüseyin (ra) fetvasını şeriat çerçevesinde bir mantıksal silsile yoluyla ortaya koymaktaydı.

Burada Emevî Oğullarının istibdadından, Yezid'in âdil olmadığından, bu makama ehil biri olmadığından söz ederek, halkın kafasında onun hakkında şüpheler uyandırma yoluna gitmişti. Bu nedenle de Yezid'e biat olunamayacağını açıklıyordu. Çünkü emri bil-mâruf ve nehy-i anil münker görevi bir farz görev olarak ümmetin âlimlerine düşmekteydi.

Emevî idaresinin en büyük münker olduğunu ve istibdada dayalı bir düzen olduğunu açıklıyor, bu konuda İslâm âlimlerini de göreve çağırıyordu. Kaldı ki Hz. Hüseyin (ra) Yezid'e biat etmiş olan biri de değildi. Kendisi de İslâm ümmetinin âlimlerinden ve önde gelen simalarından biriydi. Bu itibarla Hz. Hüseyin, o toplumda böyle bir münkeri reddetme ve ona karşı koyma konusunda halk içerisinde en ehil ve en yetkili olan kişiydi. Zaten bu nedenle de Hz. Hüseyin (ra) devlet başkanına karşı çıkan, ona başkaldıran bir kimse konumunda olmuyordu, olamazdı. Aksine o, münkeri değiştirmeye çalışan ve batıla karşı koyan, ona mukavemet gösteren biriydi. İdareyi yeniden İslâm'ın uygun bulduğu o sahih sisteme getirmek istiyordu.¹⁷

Hz. Hüseyin'in (ra), Emevî idaresine karşı çıkılması konusunda ortaya koyduğu fetva ve izlemekte olduğu siyasetine samimiyet ve içtenlikle sarıldığını gösteren husus, onun bütün bu işleri İslâmî esas ve ölçüler içerisinde yürütmesi, İslâmî kurallardan ayrılmamasıydı. Bu nedenle Hz. Hüseyin'in Mekke'de kalarak Yezid'in bu idaresine

17 Sultan Huseyin, el-Fukaha vel Hulefa, s.23

burada mukavemet etmek istememesi, Mekke'nin, Harem-i Şerif'in saygınlığının korunması, burasının bir savaş alanına dönüştürülmemesi ve bu sınırlar içerisinde kan dökülmesinden kaçınmasından ileri geliyordu. Hatta Hz. Hüseyin bu maksatla amcası oğlu İbn Abbas'a şöyle diyordu:

“Benim şu veya bu yerlerde öldürülmem, benim açımdan Mekke’de öldürülerek buranın kutsallığının ihlal edilmesinden daha sevimlidir.”¹⁸

Hz. Hüseyin’in Kûfe’ye Gitmekteki Kararlılığı

Kûfe'nin önde gelen simalarından ve liderlerinden gelen mektuplar ve karşılıklı yazışmalar, tez elden hareket ederek yanlarına gelmesini içeren çok sayıda dâvetleri üzerine, Hz. Hüseyin konu hakkında detay bilgi edinmek ve meseleyi araştırmak, böylece işin gerçek yüzünü öğrenmek istedi. Bu amaçla amcası oğlu Müslim b. Akil b. Ebu Talib'i görevlendirdi. Ondan bu meseleyi aydınlatmasını, gelen taleplerin ne ölçüde doğru ve gerçekçi olup olmadığını öğrenmesini istedi. Meselenin içyüzünü öğrendikten sonra da, eğer söylenenler ve yazılanlar doğru çıkarsa kendisine konu hakkında bilgi vermesini söyledi.¹⁹

Müslim b. Akil, bu görevle harekete geçti. Bu arada Abdurrahman b. Abdullah el-Arhabi, Kays b. Müshir es-Saydavi ve Ammare b. Ubeyd es-Seluli de beraberinde bulunuyorlardı. Müslim, Medine'ye gelince, yanına iki kişiyi yol kılavuzu olarak aldı. Ancak Kûfe'ye doğru yol alırlarken yollarını şaşırdılar, kılavuzlardan biri susuzluktan vefat etti. Bunun üzerine Müslim, Hz. Hüseyin'e, bu işten vazgeçmesini, kendisini bundan muaf tutmasını istedi.

Müslim'in böyle bir istekte bulunma sebebi, onu Kûfe'de daha ağır ve zor şartların beklediğini bizzat hissetmesi olmuştu. Ama Hz. Hüseyin, onun isteğini geri çevirdi, mutlaka Kûfe'ye doğru yollarına devam etmelerini emretti.²⁰

18 Sultan Huseyin, el-Fukaha vel Hulefa, s.25 bak Tarihu't-Taberi.

19 Tarihu't-Taberi, 6/267

20 Tarihu't-Taberi, 6/267

Müslim b. Akil, Kûfe'ye ulaşınca, ilk yanına vardığı kişi Muhtar b. Ebu Ubeyd olmuştu. Ancak İbn Ziyad, Kûfe Emiri olarak buraya gelip göreve başlayınca, burada halk üzerinde şiddet ve baskı uygulamaya başladı. Bu durum karşısında Müslim, Muhtar'ın yanından ayrılarak Hani b. Urve'nin yanına geçti. Çünkü Müslim, kendisinin deşifre olmasından endişe duymaktaydı. Diğer taraftan Kûfe halkı tarafından Hani, onların büyüklerinden ve liderlerinden biri olarak kabul ediliyor ve böyle bir saygı görüyordu. Bu açıdan Müslim, bunun yanına gelmeyi tercih etmişti. Ancak İbn Ziyad'ın, Hani b. Urve'den şüphelenerek peşine sürekli adam takması üzerine, Müslim b. Akil, bu defa kendi canından endişelenmeye başladı.

Bunun üzerine son kez buradan da ayrıldı ve taraftar toplamakta lider ve aynı zamanda bir propagandacı dâvetçi konumunda olan Müslim b. Avsece el-Esedi'nin yanında çok kısa bir zaman dilimi içerisinde ciddi sayılabilecek mânada bir hızla önemli bir mesafe aldı. Kûfe halkı, Müslim b. Akil'in kendilerine geldiği haberini aldıklarında, ona geldiler ve biat ettiler. Böylece biat edenlerin sayıları 12.000'e ulaşmıştı. Bu biat, çok hızlı ve oldukça istekli bir şekilde tamamlanmıştı.²¹

Müslim b. Akil, Kufelilerin Hz. Hüseyin'e karşı çok istekli olduklarını ve bir an önce yanlarına gelmesi konusunda istekli olduklarını görünce, bu kanaate kesin varınca, konu hakkında Hz. Hüseyin'e yazı yazdı. Burada diyordu ki:

“Asıl konuya gelince; gönderdiğin görevli, Kufelilerin bu konudaki isteklerinde yalancı olmadıklarını görmüştür. Doğrusu tüm Kûfe halkı seninledir. Bu mektubumu okuduğunda buraya dön, hareket et.”²²

Böylece Hz. Hüseyin (ra) Kûfe halkının niyetlerinin samimi olduğunu öğrenmiş oldu, daha önceden de belirttikleri gibi bir imamlarının olmadığını anlamıştı. Böyle bir durumda mutlaka onlara verdiği sözü yerine getirmesi gerekiyordu. Çünkü Hz. Hüseyin, Kûfe halkına şöyle yazmıştı:

21 Tarihu't-Taberi, 6/276–284; Tehzibul Kemal, 2/301; Mevakıfu'l-Muaraza, s.232
22 Ensabü'l-Eşraf, 3/167

“Ben, size kardeşimi, amcamın oğlunu, Ehl-i Beytimden en güvendiğim adamımı gönderdim. Ona, sizin durumunuzu ve görüşünüzü bana yazması emrini vermiştim. Onun bana yazdığına göre sizin önde gelenleriniz, sözü geçerli olanlarınız, içinizde fazilet sahibi olanlarınızın hepsi bu konuda görüş birliği etmişler. Durumun, tıpkı sizin daha önce bana göndermiş olduğunuz elçileriniz ve mektuplarınızda belirtmiş olduğunuz ve orada okuyup öğrendiğim gibi olduğunu elçimin bana yazmasından emin oldum. Allah’ın izniyle size geleceğim.”²³

Müslim b. Akil tarafından yazılan ve Hz. Hüseyin’in Kûfe’ye gelmesi için ortamın uygun olduğunu belirten yazının Hz. Hüseyin’in eline ulaşmasından itibaren Hz. Hüseyin (ra) tüm ailesiyle birlikte, yanına has adamlarını da alarak yol hazırlığına girişti.²⁴

Sahabe Ve Tabiun’un Hz. Hüseyin’in Bu Kararı Karşısındaki Tepkileri

Muhammed b. Hanefiye’nin tepkisi: Muhammed b. Hanefiye, kardeşi Hz. Hüseyin’in Kûfe’ye gitmeye kesin kararlı olduğunu öğrenince, hemen kalkıp yanına geldi ve kendisinde şöyle dedi:

“Kardeşim! Sen de bilirsin ki, insanlar arasında en çok sevdiğim ve bana en aziz olan kişi sensin. Bu nedenle senden daha çok benim nasihatime ve öğüdüme layık olan birini de görmüyorum, birine öğüt vereceksem eğer, o, sensin. Tamam, Yezid b. Muaviye’ye biat etme, elinden geldiğince ondan uzakta olan şehirlerde yerleşmeye bak, bunu yapabilirsen yap ve o uzak yerlerden sana bağlı adamlarını ve elçilerini etrafa gönder. Halkı kendine dâvet et. Eğer gelip sana biat ederlerse, bundan dolayı Allah’a hamd edersin. Eğer halk, senin dışında bir başkası üzerinde karar kılarlarsa, bu durum senin dininden ve aklından bir şey eksiltmez. Bu sebeple senin insanlığın ve faziletin de yok olmaz.

23 Tarihu’t-Taberi, 6/272-274

24 Tarihu’t-Taberi, 6/305

Benim endişem o ki, sen, gitmek istediğin bu şehirlerden birine gidersen de, bu defa o şehirlerin halkı sana gelirler, sonra da aralarında anlaşmazlığa düşerler. Kimi senden tarafa yer alırken, kimisi de aleyhinde harekete geçebilir. Böylece ilk başta birbirlerini öldürmeye başlarlar. Oysa hepsi de bir tek nefis olarak bu ümmetin en hayırlılarıdır, baba olarak, anne olarak hepsi böyledirler ve kanları akacak, böylece ailece en zelil hale geleceklerdir.”

Hız. Hüseyin'in (ra) buna cevabı, “Kardeşim! Ben gideceğim.” olmuştur. Muhammed b. Hanefiye ise, “Öyleyse Mekke'ye git. Eğer burada sana huzur ve güven gelirse, artık yol senindir, istediğini yapabilirsin. Eğer mesele senin aleyhinde gelişirse, bu takdirde çöllere, kumluklara sığınır, dağların içerisinde yolunu, izini kaybettirirsin. Bir beldeden diğerine gidersen, böylece halkın durumu nereye varacak, oralardan durumu izlersin, bu zaman içerisinde de bir karara varırsın. Çünkü durum senin lehine dönerse sen, halk için en doğru görüşü ortaya koyar ve en iyi işi yaparsın. Eğer iş geri tepecek olursa da bu takdirde hiçbir zaman bu, bir probleme dönüşürse, ebedi olarak senin aleyhine bir başarı kazanılamaz” dedi ve sonunda da, “Bak kardeşim! Ben sadece sana öğütte bulundum ve bu işin neticesinde bir kötülük olacağından ötürü de acıdığım için söyledim. Umarım senin görüşün doğru çıkar” der.²⁵

Bir rivayette de şöyle geçmektedir: “...Hz. Hüseyin, Yezid'e karşı harekete geçmek istediğinde Medine'de bulunan Abdülmuttalib Oğullarına adam gönderir ve onların da kendisiyle birlikte hareket etmelerini ister. Onlardan pek fazla ağırlığı, çoluk-çocuğu olmayanlar bu çağrıya katıldılar. Muhammed b. Hanefiye de onlara katıldı. Mekke'de bulunan Hz. Hüseyin'in yanına geldi. Ona, o günün ve zamanın Mekke'den çıkma, buradan ayrılma günü ve zamanı olmadığını, böyle bir karar vermenin zamanının henüz gelmediğini bildirdi. Ancak Hz. Hüseyin, buna katılmadı ve onun tavsiyelerini dikkate almadı, kardeşi Muhammed b. Hanefiye tarafından verilen öğüdü kabul etmedi.

25 Ensabü'l-Eşraf, 4/15-16

Hz. Hüseyin kardeşi Muhammed b. Hanefiye'ye, "Sen, çocuklarınla birlikte karşı karşıya kalacağın musibetten kaçmaya, oradan uzak durmaya çalışıyorsun değil mi?" der. Hz. Hüseyin'in bu sözleri üzerine Muhammed b. Hanefiye de, "Senin bir yerde musibete uğraman halinde, benim çocuklarımın da aynı musibete uğramalarından asla bir endişem yoktur. Benim tek endişem, senin başına gelebilecek olan bir musibet, benim çocuklarımın başına gelecek olan musibetten benim için daha büyük bir felaket olur. Ben seni düşünüyorum" der.²⁶

Abdullah b. Abbas'ın (ra) tepkisi: Hz. Hüseyin'in gitme ve Yezid'e karşı koyma konusundaki kararlılığını öğrenen amcası oğlu Abdullah b. Abbas (rma), hemen Hz. Hüseyin'in yanına geldi ve ona, "Ey amcam oğlu! Halk, senin Irak'a doğru yola çıkacağını öğrenmiş ve bundan dolayı büyük bir ürküntü içerisindedir. O halde ne yapmak istediğini bana açıkla!" dedi. Hz. Hüseyin de, "Allah'ın izniyle şu iki günün birinde hareket etmeye karar verdim" dedi.

Bunun üzerine Abdullah b. Abbas (rma) kendisine, "Allah'ın rahmetine eresi adam, bana söyle, ne yapacaksın! Sen, Emirlerini öldürecek, düşmanlarını sürgün edecek ve ülkelerini yeniden ele geçirecek olan bir kavmin yanına mı gitmek istiyorsun? Eğer onlar gerçekten bunu yapacaklarsa, durma onlara git. Ancak hâlâ Emirleri hayatta ise ve aralarında bulunuyorsa, onlar üzerinde egemen ise, onun valileri de, onların beldelerini idare ediyorsa, bu takdirde onlar seni bir fitneye ve savaşa çağırıyorlar, demektir. Ben bu konuda senin aleyhinde olabileceklerden pek emin değilim. Senin lehinde gibi olanların kalpleri senin aleyhine dönebilir de, böylece onlar senin aleyhinde sana karşı en şiddetli ve katı olanları olurlar. İşte ben, onların bu durumlarından emin değilim."

Hz. Hüseyin (ra) de, "Ben Allah'tan bu işin hayrını diledim, istiharede bulundum ve ben olabilecekleri bekleyeceğim" diye cevap verdi.

26 et-Tabakat, 1/451 Sülemi tahkiki

Ancak İbn Abbas (rma) Hz. Hüseyin'in (ra) bu sözlerinden, onun harekete geçme ve Mekke'den ayrılma konusunda hazırlıklı ve kesin kararlı olduğunu, fakat meseleyi kendisinden gizlediğini ve söylemesi halinde İbn Abbas'ın kesin karşı çıkacağını bildiğinden ve buna rıza göstermeyeceğinden konuyu pek açıklamak istemediğini anlamıştı.

İşte bu endişe sebebiyledir ki İbn Abbas ertesi sabah yine Hz. Hüseyin'e geldi ve ona, "Amcam oğlu! Ben sabretmek için direniyorum ama yine de sabredemiyor, kendimi, mutlaka söylemem gerekenlerden dolayı tutamıyorum. Ben, senden yana endişe duymaktayım, seni ortadan kaldırabilirler korkusunu taşıyorum. Çünkü Irak halkı hep arkadan vuran bir toplumdurlar. Seni aldatmasınlar, onlara güvenme! Sen, mutlaka gitmek niyetinde isen, şimdilik burada, Mekke'de kal, Irak halkı düşmanlarını ülkelerinden sürüp çıkarsınlar. Sonra da sen onlara gidersin. Yok, burada yani Mekke'de kalmak istemiyorsan, o takdirde Irak'a değil, Yemen'e git. Çünkü orada sığınabileceğin yerler, kaleler var, kaldı ki bir de baban Ali'nin de orada taraftarları bulunmaktadır. İnsanlardan ayrı olarak yaşamalısın. Onlara yazı yaz, dâvetçilerini, adamlarını onların arasına gönder, böylece gerekeni yap. Çünkü ben öyle umuyorum ki, böyle davranman halinde istediğini elde edebilirsin" dedi.

Hz. Hüseyin de ona cevap olarak şöyle konuştu: "Amcam oğlu! Allah adına yemin olsun ki sen, şefkatli bir öğüt verensin. Ancak ben gitmekte kararlıyım."

Abdullah b. Abbas da Hz. Hüseyin'in cevabı üzerine, "Mademki mutlaka gitmekte kararlısın, öyleyse bari çocuklarını ve hanımlarını yanında götürme! Allah adına yemin olsun ki ben, Osman nasıl ki çocuklarının ve kadınlarının gözleri önünde öldürülmüş ise, senin de aynı şekilde çocuklarının ve kadınlarının gözleri önünde öldürülmenden korkuyorum" diye öğütte bulundu. Sonra da sözlerini şöyle bitirdi: "Kendisinden başka ilâh olmayan Allah adına yemin olsun ki, eğer senin saçından ve perçeminden tutmak suretiyle seni

benim başımda halk toplanana dek tutabilsem, sen de bana itaat etmiş olsan ve böylece onlar gelene kadar bekletebilsem, derhal bunu yapardım.”²⁷

İbn Abbas bununla, “artık seni durduramayacağım, önüne geçemeyeceğim anlaşılmıştır” demek istiyordu. Zaten buradan anlaşılan o ki, İbn Abbas’ın tüm çabalarına rağmen, Hz. Hüseyin almış olduğu karardan dönmemiştir. Buna rağmen başına gelecekleri ve olabilecek gerçekleri de açıklamaktan geri kalmamıştır. Çünkü İbn Abbas şunu istiyordu. “Tamam, sen gitmekte kararlısın. O halde, seni dâvet eden ve gelmeni isteyen Irak halkı, öncelikle kendilerinin başına geçen haksız ve zalim idarecileri, beldelerinden çıkarsınlar ve böylece Ümeyye Oğulları sultanından kurtularak özgürlüklerini elde etsinler, o zaman gidebilirsin” diyordu. Zîra, İbn Abbas, Irak halkının böyle bir şeyi yapmaktan âciz olduklarını biliyordu. Buna bağlı olarak Hz. Hüseyin’i korumaktan da âciz olduklarını biliyordu.

Bu nedenle İbn Abbas (rma), Hz. Hüseyin’in (ra) Yemen’e gitmesini ve yapmak istediğini oradan idare etmesini tavsiye ediyordu. Herhangi bir problem oluşması halinde, burada yani Yemen’de gizlenip saklanabileceği birçok yer ve imkân vardı. Yemen’de başarı imkânı Irak’a göre çok daha fazlaydı.

Belki de İbn Abbas (rma), Hz. Hüseyin’in ne oraya ve ne de buraya gitmesini istiyordu. Ancak İbn Abbas bu teklifleriyle, onun hemen ivedilikle yola çıkmasını önlemek, gidişini geciktirmek istiyordu. Çünkü hiçbir öğüt ve uyarı kâr etmediği için, gidişi nasıl geciktirebilirim diye düşünüyordu.

Ancak İbn Abbas (ra), Hz. Hüseyin (ra) lehine Irak’ta ortam uygun hale gelinceye dek, onu Mekke’de kalmaya ikna etmeye çalışıyordu. Eğer bu konuda ikna edebilirse âlâ; edemezse bari Irak’a değil, Yemen’e gitmesini tavsiye ediyordu. Doğal olarak bunu kabul etmesi halinde, zaten Irak’ta ortam kendi lehine olgun-

27 el-Kâmil Fi’l-Tarih, 2/546

laşana dek beklemesi için oldukça uzun bir süre geçecekti. Ne olursa olsun, eğer Hz. Hüseyin tavsiyelere uysaydı, zaman içerisinde olaylar çözülebilir ve fitne de söndürülebilirdi. Çünkü zaman her şeyin ilacıdır.²⁸

İbn Abbas'ın (rma) sözlerinden şunu anlamaktayız: İbn Abbas'ın kendisi de aslında Hz. Hüseyin'in (ra) Irak'a çıkıp gitmesine şeriat açısından karşı değildi. Fakat o, sadece stratejik açıdan Irak'a gitmesine karşı çıkıyordu. İbn Abbas (rma), Irak'ta Hz. Hüseyin (ra) lehine taraftarlar artana ve orada yardımcıları çoğalana dek, yerinden hareket etmemesini istiyordu. Çünkü Emevîlerin henüz Irak toplumu üzerinde pek fazla etkinlikleri yoktu.

Kaldı ki Emevîlerin, uzaklığı sebebiyle Yemenliler üzerinde de pek fazla nüfuzları bulunmuyordu ve Yemen'de de Hz. Hüseyin'e taraftar ve yardımcı olanlar vardı. Ayrıca Yemen'de saklanıp gizleneceği birçok yer de bulunuyordu. Bu nedenle Emevî, gücüne karşı koyabilmek için burada bir üs kurarak gerekli hazırlıklarını yapar, etrafına adamlarını toplayabilirdi.²⁹

Abdullah b. Ömer'in (rma) tepkisi: Abdullah b. Ömer de, birçok durumda Hz. Hüseyin'e öğütte bulunmuştur. Abdullah b. Ömer (rma), Hz. Hüseyin ile Abdullah b. Zübeyir'in (rma) Yezid'e biat etmeyi ret ederek Mekke'ye çıkıp gitmek istediklerini öğrenince, her ikisine de gider ve onlara şöyle der:

“Size Allah adına hatırlatmak istiyorum, ne olur geri dönün. Siz ikiniz de insanların girdiği bir barış içine girin ve sonucu bekleyin. Eğer halk onun üzerinde birleşirse, bu takdirde ikiniz ayrı kalmamış olursunuz. Eğer halk onu istemez de, ondan ayrılırlarsa, zaten bu sizin istediğiniz şeydir.”³⁰

İbn Ömer, Medine'ye geldiğinde, Hz. Hüseyin'in Kûfe halkının çağrısına uyarak yola çıktığını öğrenir ve hemen harekete geçer, iki gecelik yoldan sonra kendisine yetişir. İbn Ömer Hz. Hüseyin'e,

28 Eserul Ulemai F'il-Hayati's-Siyasiyyeti fi'd-Devletil-Emeviyyeti, s..75

29 Sultan Huseyin, el-Fukaha vel-Hulefa, s.25

30 et-Tabakat, 1/444 Sülemi tahkiki

“Nereye gitmek istiyordun?” diye sorar. Hz. Hüseyin de, “Beraberimde beni isteyen toमारlar halinde birçok mektup ve evrak olduğu halde Irak’a gidiyorum” der. İbn Ömer, “Onlara gitme” diye uyarır. Hz. Hüseyin de, “İşte bunlar onların yazdıkları ve biatlerini gösteren belgeleri” diye cevap verir.

İbn Ömer bu defa kendisine, “Şüphesiz Allah peygamberini dünya ile âhiret arasında muhayyer bırakmıştı. O, âhireti tercih etti. Siz de ondan bir parçasınız. Sizden herhangi biriniz onun derecesine ebediyen ulaşamazsınız. Ancak Allah sizin için neyi hayırlı görmüşse, o olacaktır. Ne olur, geri dönün” der. Ancak Hz. Hüseyin kabul etmez. Bunun üzerine İbn Ömer, kendisini kucaklar ve “Sizi, öldürülmekten koruması için Allah’a emanet ediyorum” der.³¹

Daha sonra Abdullah b. Ömer şöyle der: “Yezid’e karşı çıkmak konusunda Ali’nin oğlu Hüseyin bizi yendi. Varlığım adına yemin olsun ki, ben onun babasından ve kardeşinden ders alacak şeyler gördüm. Fitneyi gördüm, halkın onları bıraktıklarını, dağıldıklarını gördüm. Fakat ona, yaşadığı sürece tavırlarında bir değişikliğe gitmesi ve herkesin kabul ettiği şeyi kabul etmesi yakışık almaz. Doğrusu cemaatte hayır vardır.”³²

Abdullah b. Zübeyir’in (rma) tepkisi: Kimi zayıf rivayetlere göre, Hz. Hüseyin’in Kûfe’ye gitme sebeplerinden birinin İbn Abbas olduğu söylenir. Oysa bizzat İbn Abbas’ın kendisinin, Hz. Hüseyin’e en doğru öğütlerde bulunduğu sabittir. Bu nedenle onun Mekke’yi terk ederek Kûfe’ye gitmemesi konusunda uyarılmış ve ona şöyle demiştir:

“Sen nereye gidiyorsun? Babanı öldüren ve kardeşin, ağabeyin Hasan’a kötülük eden bir kavmin yanına mı gideceksin?” İbn Abbas’ın bu şekildeki uyarısı ve nasihati üzerine Hz. Hüseyin şöyle der: “Benim, filan veya falan yerde öldürülmüş olmam, benim için Mekke’de öldürülerek Harem’de kan dökülmesinden daha iyidir.”³³

31 Siyeru Alami’n-Nubela, 3/292

32 Muhtasar Tarihu Dımaşk, 7/138

33 İbn Ebu Şeybe, Musannaf, 15/95 Hasen bir senedle rivayet olunmuştur.

Sahabeden kimileri de, Hz. Hüseyin'in (ra), girişmiş olduğu hareketi esasen, birçok kimseden biat almış olan gerçek biat sahibine karşı bir çıkış ve isyan hareketi olarak değerlendirmişlerdir. Çünkü bunlara göre Hz. Hüseyin'in bu çıkışı ve taşımış olduğu mâna, sonucu her ne olursa olsun ve hangi taraftan bakılırsa bakılsın, ümmet adına kötü bir adaktır, fena bir harekettir.³⁴

Bunlardan bazıları şu isimlerden oluşmaktadırlar:

Ebu Said el-Hudri (ra): Ebu Said demiş ki: “Yezid'e karşı çıkmada Hüseyin beni yendi, bana galip geldi. Oysa ben ona demiştim ki: “Kendi canın için Allah'tan kork ve git evine kapan. İmamına, halifene karşı başkaldırma!”³⁵

Cabir b. Abdullah (rma): Bu da diyor ki: “Hüseyin'le konuştum ve kendisine, ‘Allah'tan kork, insanları birbirine vurdurma. Allah adına yemin olsun ki, yaptığınız şeyle siz övgüye değer olmayacaksınız’ dedim. Bunun üzerine Hüseyin bana karşı çıktı.”³⁶

Hz. Hüseyin'i Kûfe'ye yönlendiren görüşmelerin ve yazışmaların ardı arkası hiç kesilmedi. Nitekim Abdullah İbn Cafer de kendisine konu hakkında yazı yazmıştı.

Abdullah b. Cafer'in Mektubu: Abdullah b. Cafer Oğulları Muhammed ile Avn aracılığıyla yazdığı mektubu Hz. Hüseyin'e göndermişti. Bu mektubunda diyordu ki:

“Asıl konuya gelince; mektubu okuduğunda senden Allah adına dönmeni istiyorum. Çünkü ben, giriştiğin iş konusunda senin için üzülüyorum. Çünkü sen bu gidişinle hem kendini ölüme atıyor ve hem de soyunun tamamının ortadan kaldırılmasına yol açacak bir işe giriyorsun.”³⁷

Ancak Hz. Hüseyin geri dönmeyi kabul etmedi. Bu noktada Abdullah b. Cafer, Hz. Hüseyin'in Mekke'den çıkışına sebebinin

34 Mevakıfu'l-Muaraza Fi hilafeti Yezid, s.236

35 Tehzibul Kemal, 6/461; et-Tabakat, 1/445 Sülemi tahkiki

36 et-Tabakatü'l-Kübra, 1/445 Sülemi tahkiki

37 Tarihu't-Taberi, 6/311

vali Amr b. Said b. As'tan korkması olduğunu zannetmişti. Bunun için Abdullah b. Cafer, Amr b. Said b. As'a gitti ve ondan, Hz. Hüseyin'e güven vermesi ve sağlıklı korunabileceğini vaat buyurması için bir mektup yazmasını ve böylece onun geri dönmesini sağlaması ricasında bulundu. Abdullah b. Cafer'in bu isteğine vali Amr b. Said b. As'ın Abdullah b. Cafer'e cevabı, "Git, ne yazmak istiyorsan yaz, ben o yazdıklarının altına mührümü basayım" oldu.³⁸

Bunun üzerine Abdullah b. Cafer, Hz. Hüseyin'e şu mektubu yazdı: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Bu mektup Amr b. Said'ten Hüseyin b. Ali'ye yazılmıştır. Asıl konuya gelince; senden Allah için istediğim şey, çıktığın yoldan geri dönmendir. Allah'tan seni hidayette ve doğru yol üzere kılmasını dilerim. Senin Irak'a doğru yola çıktığın haberini aldım. İkilik çıkarmandan seni Allah'a sığdırdırım. Endişem senin ortadan kaldırılmıştır. Ben, Abdullah b. Cafer ile Yahya b. Said'i sana gönderiyorum. O ikisiyle birlikte bana, yanına dönün. Ben sana burada güven ve eman veriyorum, iyilikte bulunacağım, seninle olan bağlarımı devam ettireceğim, senin güzel komşuluğunu diliyorum. Benim bu söylediklerime Allah şahittir ve kefildir. O koruyucudur ve vekildir. Selâm üzerine olsun."³⁹

Ancak Hz. Hüseyin (ra) bunu da geri çevirdi ve istediği yere ulaştı.

Ebu Vakid el-Leysi (ra): Rivayete göre bu zat demiş ki: "Hz. Hüseyin çıkışı bana haber verildi. Ben yorgunluk çekerek yanına vardım ve çıkmaması için Allah adına yemin verdim. O, çıkılmaması gereken bir şekilde çıkıyor, o ancak kendini ölüme götürüyor." Bunun üzerine Hüseyin (ra), "Ben geri dönmeyeceğim" dedi.⁴⁰

Amra bint Abdurrahman: Abdurrahman kızı Amra da, Hz. Hüseyin'in giriştiği işin çok tehlikeli bir iş olduğunu kendisine

38 Tarihu't-Taberi, 6/311

39 Tarihu't-Taberi, 6/312

40 Muhtasar tarihi Dımaşk, 7/139

yazdı ve bu yazısında, Hz. Hüseyin'den, halifeyi Emir olarak tanıyıp ona itaat etmesini ve cemaate bağlı kalmasını yazıyordu, ona bu işin sonucunda, onu varması gereken noktaya götüreceği uyarısında bulunuyordu.⁴¹

Ebu Bekir Abdurrahman b. Haris: Bu da Hz. Hüseyin'e, "Ey amcam oğlu! Sana karşı merhamet doluyum ve üzülüyorum. Ben, senin yanında sana nasıl bir öğütte bulunmam gerektiği konusunda zorlanıyorum, ne diyeceğimi bilemiyorum?" der. Hz. Hüseyin de kendisine, "Ey Ebu Bekir! Sen aldatacıklardan ve töhmet altında olanlardan biri değilsin. Ne demek istiyorsan söyle" der. Ebu Bekir Abdurrahman b. Haris de der ki:

"Ben Irak halkının senin baban ve kardeşine karşı nasıl davrandıklarını ve ne yaptıklarını gördüm. Oysa bakıyorum sen de onların yanına gidiyordun. Oysa onlar dünyaya tapan kimselerdir. Sana söz vermiş olmalarına, yardım edeceklerini söylemelerine rağmen seninle savaşacaklardır. Ben, canını kurtarman konusunda sana hatırlatmada bulunuyorum."

Hz. Hüseyin de ona, "Amcam oğlu! Allah sana hayırla muamele buyursun. Allah her neyi murat etmiş, karara bağlamışsa o olacaktır" diye cevap verir. Bunun üzerine Ebu Bekir de ona, "Biz de Allah için, Allah katında Ebu Abdullah için mükâfat dileriz" der.⁴²

Abdullah b. Muti: Bu da Hz. Hüseyin'e, "Babam-anam yoluna feda olsun, varlığını bizi faydalandır, fakat Irak'a gitme! Allah adına yemin olsun ki, eğer bu toplum seni öldürecek olurlarsa, bizi köle olarak kullanırlar" der.⁴³

Said b. Müseyyeb: Bu zattan Zehebi aktarıyor, demiş ki: "Eğer Hüseyin böyle bir harekete kalkışıp çıkmayacak olursa, bu, onun için daha hayırlı olur."⁴⁴

41 Muhtasar tarihi Dımaşk, 7/140

42 İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/504

43 Muhtasar Tarihu Dımaşk, 7/139

44 Siyeru Alami'n-Nubela, 3/296

Amr b. Said b. As: Bu da kendisine şöyle yazmıştır: “Allah’tan dileğim, sana doğru yolu göstermesidir. Karar verdiğin yoldan seni geri çevirmesidir. Öğrendiğime göre sen, Irak’a gitmek üzere yola çıkmışsın. Ben, ikilik meydana getirmenden seni Allah’a sığındırırım.”⁴⁵

Firezdak: Bu kişi, Saffah denilen yerde Hz. Hüseyin’le buluşur ve Hz. Hüseyin ona, durumun nasıl olduğunu sorar. Firezdak da Hz. Hüseyin’e, “Sen, bütün insanlar tarafından en çok sevilensin. Hüküm göktendir. Kılıçlar ise Ümeyye Oğullarından yanadır” diye cevap verir.⁴⁶

Bir başka haberde ise Firezdak diyor ki Hz. Hüseyin’e şöyle dedim: “Onlar seni ezecekler, onların yanı gitme. Fakat beni dinlemedi.”⁴⁷

İşte buraya kadar ele aldığımız hususlar hem sahabenin ve hem de Tabiun’un Hz. Hüseyin’in çıkışı ile alâkalı olan değerlendirmeleridir. Bu, onların bu önemli konudaki felsefesi ve düşünceleridir. Onlar Yezid’e biat etmediler. Çünkü onlar, sahabe ve Tabiun dışında onu başkalarından daha ehliyetli görüyorlardı. Yani Yezid başkalarından daha ehliyetli olsa da Sahabe ve Tabiun’dan daha üstün ve faziletli biri değildi.

Ancak sahabenin Yezid’e biat etmeleri, birliği bozabilecek bir anlaşmazlığa meydan vermemeleri ve Müslümanlar arasında tefrikanın oluşmaması içindi. Bunun da delili Halife b. Hayyat ile İbn Sa’d tarafından gelen rivayettir. Bu rivayeti Davud b. Abdullah el-Evdi yoluyla Hamid b. Abdurrahman’dan yapmışlardır. Hamid demiş ki:

“Muaviye’nin oğlu Yezid’e biat edilmesi istendiğinde, biz, Resûlullah’ın ashabından birinin yanına gittik ve o bize, “Yezid’den daha bilgili ve ondan şerefçe daha üstün biri olmadığı halde o,

45 Tarihu Dımaşk, 14/209; Ahdas ve Ahadisü Fitnetil Herc, s.212

46 Muhtasar Tarihu Dımaşk, 7/144

47 Tarihu Dımaşk, 14/214

Muhammed ümmetinin en hayırlısı değildir” diye siz mi söylüyorsunuz?” diye sordu. Biz de ona, “Evet” cevabını verdik. O sahabi de bize, “Ben de aynı şeyi söylüyorum. Ancak Allah adına yemin ederek söylüyorum, benim için Muhammed ümmetinin bölünüp parçalanmasındansa bu şekilde birlik içersinde olmaları daha sevimslidir. Düşünün bir kez, siz bir geniş kapı görseniz ve Muhammed ümmetinin hepsi o kapıdan içeri giriyorsa, hepsini alabiliyorsa o halde bir adamın girmesine mi engel olacak, sadece onu mu içeri almaktan acze düşecek?” diye sordu. Biz de, “Hayır” dedik. O zat devamla dedi ki: “Eğer Muhammed ümmetinin her bir adamı, ben kardeşimin kanını akıtmayacağım, onun malına dokunmayacağım, dediğini görmüş olsanız, onların bunu yapmaları yerinde olmaz mı?” diye sordu. Biz de, “Evet, olur” dedik. O zat da bize, “İşte benim size demek istediğim şey budur” dedi.⁴⁸

Hz. Hüseyin’e öğüt verenler dikkate alınırsa hatta Hz. Hüseyin’in Yezid’e biat etmemesinde bir sakınca görmeyenlerin de öğütlerine dikkat edilirse, hepsinin ortak bir noktada görüş birliği içinde oldukları görülmektedir: O da Hz. Hüseyin’in Irak’a gitmesini istememeleri, Mekke’den çıkmaması gerektiği ve Kûfe halkının sözlerine güvenilemeyeceği... Nitekim Misver b. Mahreme (ra) kendisine konu hakkında yazı yazar ve bu yazısında, Irak halkının kendilerine geliş taleplerini içeren mektuplarına itibar etmemesini, o yazılanlara aldanmamasını bildirir ve kendisini bu konuda uyarır. Hatta bu nedenle Harem-i Şerif’i terk etmemesi için de öğütte bulunur. Eğer onlara herhangi bir ihtiyacı olursa, onlar develer sırtında ona gelip de dediklerini yerine getirene dek çıkmamasını, ancak böyle bir geliş durumlarında, onların yanına güçlü olarak ve hazırlıklı bir halde gidilebileceğini belirtir.⁴⁹

Burada dikkat çekilecek bir husus da şudur: Hz. Hüseyin’e öğütte bulunanlar olsun, onu uyarılar olsun, hepsinin de üzerinde ittifak ettikleri gerçekte, Kûfe halkının hain bir toplum oldukları ve

48 et-Tabakat, 7/147; Tarihu Halife, s.164

49 Muhtasar tarihi Dımaşk, 7/140

onların vaatlerine güvenilmemesinin gerektiğidir. Hatta hemen hepsinin de kendisinin yalnız bırakılarak öldürüleceğini söylemeleridir. Çünkü kendisiyle vedalaşan herkes bu noktaya Hz. Hüseyin'in dikkatini çekmek istemişlerdir. Bütün bu uyarılar, öğütler ve konuya dikkat çekmeler, esasen bunu yapanların çevreyi çok iyi tanımalarından, Hz. Ali ile Muaviye arasında kaynatılan fitne olaylarını çok iyi bilip tahlil etmelerinden ileri geliyordu. Çünkü bu fitnenin devamında ve olayların sürüp gitmesinde bazı çevrelerin çıkarları vardı, onlar hep bunun devamını istiyorlardı ve yangına körükle gidiyorlardı.⁵⁰

50 Eserul Ulema Fil-Hayatis-Siyasiyye, s.481

KÛFE OLAYLARINDA YEZİD'İN KONUMU

Yezid, Hz. Hüseyin'in Kûfe halkının dâvetine icabet konusunda samimi ve kesin kararlı olduğunu anlayınca, konu hakkında Abdullah İbn Abbas'a yazı yazdı. Çünkü İbn Abbas (ra) o dönemde Haşim Oğullarının ve İslâm âleminin de büyüğü ve hatırı sayılı bir âlimiydi. Yezid ona yazdığı mektubunda şu ifadelere yer veriyordu:

“Öğrendiğimize göre doğudan bazı kimseler Hüseyin'e gelerek, onun için halife olması temennisinde bulunuyorlarmış. Onların durumu hakkında sen hem deney sahibisin ve hem de meseleleri çok iyi bilen birisin. Eğer o böyle bir işe kalkışırsa, aramızdaki akrabalık bağları kesilir. Sen, kendi ailenin büyüğüsün ve onlar tarafından da sözü dikkate alınan birisin. Hüseyin'i, böyle bir işe kalkışmaktan menet ve bir ayrılığa fırsat verme.”⁵¹

Yezid daha sonra aşağıdaki beyitleri, hem ona, hem Mekke ve hem de Medine'de bulunan Kureyşlilere hitaben yazdı.

*Ey hareket etmek üzere adamlarıyla gizlice yola çıkan kişi!
Sonunu düşünmeden develeriyle hızlıca yola çıkan insan!
Yerlerinde ziyaret edilmesi uzak olan Kureyşlilere söyleyin
Benimle Hüseyin arasında Allah için akrabalık vardır bilsin
Daha sonra şöyle devam ediyor:
Ey kavmimiz! Savaş ateşi sönmüşken, ne olur yakmayın
Barış ipine iyice sarılın ve ona sıkı sıkıya bağlı kalın
İsyana kalkışmayın, çünkü isyan insanı yerden yere vurur
Bir kez isyan bardağından içildi mi artık orada vahamet başlar
Savaş sizden önce nicelerini de yanultıp aldatmıştı
Tâ çağlar öncesinden, milletleri darmadağın etmişti
Kavminize acıyın, gelin onları tehlikelere sürüklemeyin*

51 Tehzibul-Kemal, 6/419; Mevakıfu'l-Muaraza, s.343

*Nice kibir ve gurur sahipleri var ki bu, sonları olmuştur.*⁵²

İbn Abbas da cevap olarak ona şunları yazar: “Umudum o ki, Hz. Hüseyin’in çıkışı, senin hoşuna gitmeyecek bir çıkış olmasın. Bununla beraber ben kendisine öğüdü terk etmiş değilim. Allah’ın bizi bir araya getirdiği birliği oluşturabilecek her toplantıda ve bu ateşi söndürecek her fırsatta ona gereken öğütte bulunmaktayım.”⁵³

Bu esnada olaylar hızlı bir şekilde birbirini izliyordu. Bu durum, taraftarların, Hz. Hüseyin’in amcası oğlu Müslim b. Akil’in çevresinde toplanmaları ve ona, Hz. Hüseyin adına biatte bulunmalarıydı. O sırada Kûfe valisi olan Ensar’dan Numan b. Beşir, olayın farkına varınca, hemen harekete geçerek halkı toplayıp onlara bir konuşma yaptı ve konuşmasında şöyle diyordu:

“Ey Allah’ın kulları! Allah’tan korkun, fitne çıkarabilecek ve birliği bozabilecek herhangi bir faaliyetin içine girmeyin. Çünkü bu durumda insanların ortadan kaldırılması, kan dökülmesi, mal varlıkların gasp edilmesi vardır.” Numan sözlerine şöyle devam etti: “Benimle savaşmaya kalkışmayan ile ben savaşıp vuruşacak değilim, bana saldırmayana ben de saldıracak değilim. Size hakaret edecek ve sizi aşağılayacak da değilim. Ben birtakım töhmetlere, zanlara uyararak da hareket etmeyeceğim. Ancak siz bana karşı tutum ve davranışınızı açıklar ve biatinizi de bozarsanız, imamınıza da muhalefet ederseniz, kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allah adına yemin olsun ki, kılıcım elimde durduğu ve elim kılıç tuttuğu, içinizden bana yardım eden biriniz olmadıkça sürece hepinizin boyunu vururum. Ama benim umudum o ki, içinizden bâtila kucak açanlardan daha çok hakkı bilenler olacaktır.”⁵⁴

Numan b. Beşir’in bu konuda izlemiş olduğu siyaset, Hz. Hüseyin taraftarlarına karşı Emevîlerin bir valisi olarak öğüt vermek oluyordu. Ancak Kûfe’de bulunup da, Emevîlere taraf olan ve

52 İbn Kesir, el-Bidaye ve’n-Nihaye, 11/505

53 Siyeru Alami’n-Nubela, 3/304; Mevakıful-Muaraza, s.344

54 Tarihu’t-Taberi, 6/277

onları seven biri olan Abdullah b. Müslim b. Said el-Hadrami, Emevîlerle anlaşmalı biriydi ve bu nedenle de Numan b. Beşir'in konuşmasından hoşlanmadı. Bu nedenle hemen harekete geçerek doğruca Numan b. Beşir'e gitti. Ona, izlediği yolun uygun olmadığını, âdeta elinden bir şey gelmeyen mustaz'afklar gibi davrandığını, böyle davranmasının doğru olmadığını, Hz. Hüseyin taraftarlarına karşı oldukça acımasız davranması ve onlara göz açtırmaması gerektiğini söyleyerek bir tür uyarıda bulundu. Ancak Numan b. Beşir (ra) kesin bir dille onu reddetti ve bu konuda Allah'ın emri doğrultusunda bir görev yürüteceğini ve böyle bir murakabe ile hareket edeceğini kendisine söyledi.⁵⁵

Numan b. Beşir'in izlediği siyaset, Yezid'in hoşuna gitmedi, bu nedenle Numan'ı hemen Kûfe'deki valilik görevinden aldı. Onun yerine Ubeydullah b. Ziyad'ı tayin etti. Yezid, Ubeydullah'a şöyle yazdı:

“Kûfe'de bulunan taraftarlarımın bana yazdıklarına göre, Müslim b. Akil Kûfe'ye gelmiş, Müslümanların birliğini bozmak adına faaliyetler sürdürüyormuş. Mektubumu okur okumaz hemen hareket geç, âdeta iğne deliğinde de olsa bulup ortaya çıkar; ya sana güven vermeli ya onu öldürmeli veya bir başka yere sürgün etmelisin. Vesselam.”⁵⁶

Ubeydullah b. Ziyad, olabilecek olaylardan sıkıntıya düşmemesi için Basra'dan ayrılırken yanına ihtiyati tedbir olarak adamlarını aldı, yerine de kardeşi Osman b. Ziyad'ı Basra'da bıraktı. Yanında Basra'nın önde gelen simaları, örneğin Müslim b. Amr el-Bahili, Şerik b. Aver el-Harisi, adamları, askerleri ve ailesi olduğu halde hareket etti.⁵⁷

İbn Ziyad Kûfe'ye yöneldi, Kûfe halkının arasında Hüseyin'in kendi şehirlerine geldiği haberi yayıldı. Çünkü onlar da zaten onun

55 Tarihu't-Taberi, 6/277

56 Tarihu't-Taberi, 6/278-279

57 Tarihu't-Taberi, 6/279

gelişini bekliyorlardı. Ubeydullah Kûfe'ye girince, Hz. Hüseyin'i şahsen tanımadıkları için, İbn Ziyad'ı Hz. Hüseyin sandılar. İbn Ziyad şehrin içinden her nereden geçip gitmişse, halk kendisini selamlıyor ve "Hoş geldin ey Resûlüllah'ın oğlu, hayırlı gelişlerin olsun" diyerek coşkuyla karşılıyorlardı. Oysa gelen kişi İbn Ziyad'dan başkası değildi. Çevrede toplanan halkın sayısı fazlalaşınca, bu esnada Müslim b. Amr, ilerinden şöyle seslendi: "Geri durun, bu gelen Emir Ubeydullah b. Ziyad'dır."

Ubeydullah konağına inince, namaz için toplanması amacıyla diye ilân verdirdi. Hemen halk orada toplandı. İbn Ziyad, ortaya çıkarak onlara seslendi, içlerinden kendisine itaat edeceklerine iyiliklerde bulunacağı sözünü verdi, karşı çıkacak ve fitne çıkaracak olanları da tehdit etti, onlara kötülük edeceğini söyledi.⁵⁸

Ziyad, İlk İş Olarak Müslim b. Akil'in Kurduğu Düzeni Bozmaya Çalıştı

İbn Ziyad, casusları yoluyla muarız olan güçler hakkında bilgi edinme yolunu seçti. Öncelikle Müslim'in çevresinde toplananları ayırma yoluna gitti. Nitekim bu önemli görev için adamlarından birini görevlendirdi ve ona bir miktar mal verdi. Bu kişi Ma'kil adında Şamlı biriydi. Kendisine verilen paranın miktarı üç bin dirhemdi. İbn Ziyad bu adamına dedi ki: "Bu malı al ve git, Müslim b. Akil'i bul ve yaklaşırken gayet teenniyle hareket et, herhangi bir şey sızdırma."

Adam hemen harekete geçti ve Büyük Cami'ye gitti, çevresini inceledi, baktı gördü ki, adamın biri mescidin direklerinden birinin dibinde çokça namaz kılmaktadır. Bunun üzerine adam, orada oturdu ve namaz kılmakta olan kişinin namazını bitirmesini bekledi. Hemen gidip adama yaklaştı ve yanında oturdu, onunla konuşmaya başladı ve dedi ki:

"Babam yoluna feda olsun, ben Şam halkından olan Zülkila kabilesinin azatlı kölesiyim. Allah benim içime Resûlüllah'ın Ehl-i Beyti'nin sevgisini ve onları sevenlerin de sevgisini doldurmuştur.

58 Tarihü't-Taberi, 6/280

Yanımda da şu üç bin dirhem bulunmaktadır. Tek istediğim bu paranın onlardan birine ulaştırılmasıdır. Çünkü öğrendiğim kadarıyla onun bir adamı, Ali oğlu Hüseyin lehine dâvette bulunmak üzere buraya gelmiştir. Acaba bu paraya ona ulaştırmam için bana yol göstermeniz mümkün mü? O da bu sayede birtakım ihtiyaçlarını karşılamış olsun ve taraftarlarından vermek istediklerine bununla yardım edebilsin.”

Adam da bu kişiye, “Sen, mescitte bunca insan varken, neden gelip beni buldun?” diye sorar. O da ona, “Çünkü ben, senin simanda hayır ve iyilik sezdim ve senin de Resûlüllah’ın Ehl-i Beytini sevenlerden olduğunu umdum” dedi.

Bunun üzerine o adam da kendisine yani İbn Ziyad’ın casusuna, “Sen tam da adamına düştün. Ben de senin kardeşlerinden biriyim. Adım da Müslim b. Avsece’dir. Seni tanıdığıma memnun oldum. Bundan önce senin hakkında düşündüklerim ise beni üzdü. Ben de bu Ehl-i Beyt’in taraftarlarındayım. Şu azgın İbn Ziyad’dan korku ve endişe duymaktayım. Allah için bana söz ver, benim bu durumumu herkesten saklamalısın” diye cevaplar.

O Şamlı kişi de, ona istediği teminatı ve güvenceyi verdi, artık böylece, Müslim b. Akil’in yerini bulabilirdi. Ertesi sabah adam, Müslim b. Akil’in yanına vardı, o da kendisini gizlemedi. Adam bütün günün Müslim’in yanında geçirdi ve öğrenmek istediği tüm bilgileri de edinmiş oldu. Akşam olunca ve tamamen karanlık basınca adam kalktı doğruca Ubeydullah b. Ziyad’ın yanına vardı. Ona tüm olan bitenleri haber verdi ve Müslim b. Akil’in Hani b. Urve’nin evinde kaldığını da bildirdi. İbn Ziyad, böylece Müslim b. Akil hakkında elde etmek istediği bilgileri edinmiş oldu.⁵⁹

Hani b. Urve’nin Hapse Atılması

Muhammed b. Eş’as ve Esmâ b. Harice birlikte İbn Ziyad’ın huzuruna girip onu selâmlarlar. O da kendilerine, “Hani b. Urve

59 Tarihu’t-Taberi, 6/284; el-Ahbarut-Tival, s.218

ne yaptı?” diye sorar. Onlar da, “Ey Emir, o, günlerdir hastadır” diye cevap verirler. İbn Ziyad da, “Nasıl yani? Oysa öğrendiğime göre o, sabahtan akşama kadar hep evinin kapısında oturur dururmuş. Onu yanımıza gelmekten meneden şey nedir ve bize vermesi gereken selamına engel olan nedir?” diye sorar. Muhammed b. Eş’as ile Esmâ b. Harice, “Biz bunu öğrenecek ve onun neden geciktiğini sana haber ereceğiz” derler ve oradan ayrılarak doğruca Hani b. Urve’ye giderler. Ona İbn Ziyad’ın onun hakkında söylediklerini ve kendilerinin ona cevaplarını aktarırlar. Sonra da kendisine, “Bize yemin verdirdi. Senin hemen bizimle beraber onun yanına gelmen gerekiyor ki, sana karşı içinde beslemiş olduğun kını dinmiş olsun” dediler.

Muhammed b. Eş’as ile Esmâ b. Harice, Hani b. Urve’yi de yanlarına alarak Ubeydullah b. Ziyad’ın yanına gittiler. Valilik sarayına yaklaştıklarında, Hani, kendisini kötü hissetmeye başlar ve arkadaşlarına, “Kalbimde bir sıkıntı var, bu adamdan korkmaya başladım” der. Arkadaşları da ona, “Kalbine kötü şeyler getirme, çünkü senin korkacağın, endişe duyacağın bir şey yok” derler.

Böylece Hani b. Urve, o ikisiyle birlikte gider ve Ubeydullah b. Ziyad’ın huzuruna varırlar. Bu esnada İbn Ziyad şu beyitleri mırıldanır:

*Ben onun yaşamasını isterken o beni öldürmeye yol arar
Senin suçun dostuna ihanettir, budur senin muradın*

Hani kendisine, “Ey Emir! Sen ne yapmak istiyorsun, ne demeye getiriyorsun?” der.

İbn Ziyad da şöyle konuşur: “Ne diye Müslim b. Akil’i buraya getirir ve onu evinde saklarsın? İnsanların ona biat etmeleri için onun etrafında insanların toplanıp birleşmelerini sağlarsın?” diye sorar.

Ancak Hani, bunu inkâr eder ve “Ben böyle bir şey yapmadım, böyle bir şeyi de biliyor değilim” der. Bunun üzerine İbn Ziyad, Şamlıyı çağırır ve “Ey adam, bana Makil’i çağır” der. O da gelip

huzura girer. Bunun üzerine İbn Ziyad, Hani'ye, "Sen bu adamı tanıyor musun?" diye sorar. Hani, adamı karşısında görünce, hemen onun, İbn Ziyad adına casusluk ettiğini anlar. Artık iş işten geçtiğinin farkına varır. Bu durum karşısında Hani, "Vallahi ey Emir, seni doğruluyorum. Allah adına yemin olsun ki ben, Müslim b. Akil'i evime dâvet etmedim, bunu da bilmiyordum" der. Sonra da onun ne yaptığını yüzüne karşı anlatır. Sonrasında da, "Ben şimdi evime gidip onu evimden çıkarıp atacağım, nereye isterse oraya gitsin. Sana kesin söz veriyorum, onu bıraktıktan sonra yanına dönüp geleceğim" der.

Ancak İbn Ziyad, "Vallahi, sen onu bana alıp getirene dek senin peşini bırakmam" der. Bunun üzerine Hani de, "Benim gibi bir adamın misafirini, komşusunu öldürülmesi için size teslim etmesi hiç yakışık alır mı? Vallahi asla böyle bir şey yapacak değilim" der. Bu durum karşısında İbn Ziyad Hani'yi tehdit etti, burnunu kırdı, kaşlarını yarı ve içeri atılması emrini verdi.⁶⁰

Amr b. Haccac ez-Zebidi'ye, Hani'nin öldürüldüğü haberi gitti. Bunun üzerine Mezhac kabilesi valilik sarayını kuşattılar ve bunun üzerine, Hani'nin itaatten çıkmadığını ve fakat Hani'nin selameti açısından tatmin olmak istediğini söyleyerek sarayı kuşatanlara seslendi. Bu arada Amr b. Haccac, Kadı Şurayh'a da, gidip Hani'yi görmesini, ona bakmasını, hayatta olup olmadığını öğrenerek gelip durumu sarayı kuşatanlara haber vermesini emir buyurdu. O da, denileni yaptı ve gelip Hani'nin hayatta olduğunu haber verdi.

Bu haber üzerine, büyükleri olan Amr b. Haccac, adamlarına seslenerek: "Mademki adamınız hayattadır, o halde fitne çıkarmakta acele davranmayınız ve dağılınız" dedi. Onlar da eylemlerine son verdiler.⁶¹

60 Tarihu't-Taberi, 6/288; el-Ahbarut-Tıval, s.219

61 el-Ahbaru't-Tıval, s.219

İbn Ziyad'ın Kûfe'deki Durumu Önlemek İçin İleri Gelenleri Kullanması

Müslim b. Akil, Hani b. Urve'nin İbn Ziyad tarafından dövüldüğünü, yüzünün ve gözünün yara aldığını öğrenince, hemen harekete geçerek kendisine biatte bulunan adamlarına, aralarındaki parola gereği çağrıda bulunulmasını istedi. Kûfe'nin dört bir yanından parolayı alanlar Müslim b. Akil'in yanına koşup geldiler, çevresinde toplandılar. Gelenlerin sayıları dört bini bulmuştu.

Müslim, Ubeydullah b. Amr b. Aziz el-Kindi'yi, Kinde ve Rebia kabilelerinin bir bölümünün başına geçirdi ve atlarla, hareketin önünde gitmesi emrini kendisine verdi. Müslim b. Avsece el-Esedî'yi de Mezhec ve Esed kabilesinin başına getirdi ve onu piyade askerinin komutanı olarak atadı. Ebu Umame es-Saidî'yi de Temim ve Hemedan kolunun başına getirdi. Abbas b. Ca'de el-Cedeli'yi de Medine kolunun başına geçirdi, daha sonra da saraya doğru harekete geçti.

Ubeydullah b. Ziyad, Müslim'in saraya doğru harekete geçtiğini öğrenince, saray içerisinde iyice gizlenerek siper aldı. Çünkü İbn Ziyad, tuzak kurmada ve hilecilikte büyük bir deha idi, bu konuda onun üzerinde kimse yoktu. Çünkü İbn Ziyad, saraya girer girmez öncelikle Kûfe'nin hatırı sayılır adamlarını yanına topladı ve onları yanında tutarak kendisini emniyete aldı. Bu hareketi, kendisi açısından ona çok olumlu yararlar ve sonuçlar getirdi. Çünkü herhangi bir baskı ve şiddet durumunda onları öne sürerek gerekenin yapılmasını lehine çevirebiliyordu.⁶²

Müslim b. Akil, İbn Ziyad'ın içine girip kendisini sağlama aldığı saraya doğru harekete geçti. Bu arada İbn Ziyad, yanında tuttuğu Kûfe eşrafından ve önde gelen sözü tutulur kimselerden, kendisine karşı başkaldırıp gelenlere öğütte bulunmalarını, gerektiğinde Şamlılar yoluyla tehdit altında bulduklarını, yapayalnız kalacaklarını hatırlatmaları uyarısında bulunmasını istedi. Bu nedenle sözkonusu ileri gelenler ve liderler halkı durdurmaya gayret ediyorlardı, onlara

62 Tarihü't-Taberi, 6/289; Mevakıfu'l-Muaraza, 255

barış ve güveni hatırlatıyorlardı. Hareketlerinden vazgeçmemeleri halinde verilecek olan ödüllere mahrum bırakılacaklarını ve sonunda büyük bir ceza ile karşı karşıya bulunacaklarını söylüyorlardı.⁶³

Burada İbn Ziyad'a karşı olan isyanı bastırmada sadece önde gelenler ve Emirler devrede değillerdi. Aynı zamanda kadınlara da büyük bir rol verilmişti. Kadınlar olsun, anne ve babalar olsun, yaşlılar olsun hepsi de, Müslim b. Akil'e verilen desteğin aleyhinde olmak üzere kendi yakınlarını uyarıyorlardı ve Müslim'e destek vermektan ayrılmalarını istiyorlardı. Burada en önemli rolü bunlar oynamaktaydılar. Çünkü kadın çocuğunun, kardeşinin yanına çıkıp geliyor ve Müslim'den ayrılmalarını istiyor, aksi takdirde halkın kendilerini yapayalnız bırakacaklarını söylüyorlardı. Adam oğlunun ve kardeşinin yanı çıkıp geliyor ve şöyle sesleniyordu:

“Yarın Şamlılar çıkıp sana gelecekler, savaşta sen ne yapabilirsin? Senin elinden ne gelir? Bu kötülüğün içinde yer alma, ayrıl!”⁶⁴

Özellikle bu karşı çıkış durumu değerlendirildiğinde, Müslim b. Akil'in çevresinde bulunanları, büyük bir korku ve tedirginlik sarmaya başladı. Bu nedenle yavaş yavaş Müslim'i terk etmeye ve giderek onu zayıf düşürmeye başladılar. Müslim b. Akil'in çevresinde bulunanlar çok hızlı bir şekilde dağılmaya ve kaçışmaya başladılar. Öyle ki Müslim'in yanında yaklaşık olarak 300 ila 500 kişi kadar bir güç kalmıştı. Çoğunlukla da Müslim'in yanında kalanlar Mezhec kabilesinden olanlardı. Bu nedenle İbn Ziyad, Ubeydullah b. Kesir b. Şihab el-Harisi'ye emir vererek, Müslim'e itaat edenlerin Mezhec'ten çıkarılmasını istedi. Onların Kûfe'ye getirilmesini, halkın Müslim b. Akil'i terk etmelerini sağlamasını, onları savaşla tehdit etmesini, sultan tarafından cezalandırılacağını hatırlatarak, kendisince isyancılara karşı gerekenin yapılmasını istedi.

Daha sonra İbn Ziyad, Muhammed b. Eş'as'a emir verdi,

63 Tarihu't-Taberi, 6/293

64 Tarihu't-Taberi, 6/293

Müslim'e itaat edenlerin Kinde ile Hadramavt'tan çıkarılmasını istedi. Bu arada halktan eman dileyip de gelmek isteyenler için bir bayrak açmasını söyledi. Nitekim bunun benzerini Ka'ka' b. Şur ez-Zuheli ile Şebet b. Rib'i et-Teymi, Hicar b. Ebcür el-Aceli ile Şemr b. Zil Cevşen el-Amiri için de söyledi. Diğerlerinin önde gelenlerini onlarla birlikte bırakması emrini verdi.⁶⁵

İbn Ziyad'ın çok hızlı bir şekilde böyle bir icraata girişmesi ve çok şiddetli baskı kullanması sebebiyle İbn Akil'in çevresinde neredeyse hiçbir kimse kalmamıştı. Etrafındaki sayı 60 kişiye kadar düşmüştü. Daha sonra Müslim ve ona bağlı olarak hareket edenlerle İbn Eş'as, Ka'ka' b. Şur ve Sebt b. Rib'i arasında Rahbe denilen yerde savaş çıktı. Durum artık bu savaşın çok uzun sürmeyeceğini gösteriyordu. Çünkü savaşanlar, artık canlarını kurtarmak adına çarpışıyorlardı. Bu nedenle de Ka'ka' b. Şur, bir taktik olarak onlara kaçış yollarını geniş tuttu, kaçmalarına göz yumdu. Onlar da bundan yararlanarak mescide doğru kaçmaya başladılar. Akşam olduğunda Müslim b. Akil Kûfe yollarında yapayalnız kalmıştı, etrafındakilerin hepsi kaçıp gitmişlerdi.⁶⁶

Müslim b. Akil'in Yakalanması ve Öldürülmesi

Müslim b. Akil, Kûfe yolunda hangi tarafa gideceğini kestirmeksizin ortada yapayalnız kalıp sabahlamıştı. Bunun üzerine bir eve gitti, bir kadın kendisine kapıyı açtı. Müslim, kadından su istedi, o da, kendisine su getirdi, sonra içeri girdi. Kadın bir süre evinde bekledikten sonra tekrar dışarı çıktığında, adamın hâlâ kapıda durup beklediğini gördü.

Bunun üzerine adama yani Müslim b. Akil'e, "Adam nedir senin bu halin, halinde bir kuşku seziyorum, kalk?" diye konuşur. Adam da, "Ben Müslim b. Akil'im. Beni evinde saklayabileceğin bir yer var mı?" diye sorar. Kadın da, "Evet" der ve onu içeri alır. Ancak kadının oğlu Muhammed b. Eş'as'ın yakın adamı, azatlı kölesiydi. Adam hemen efendisine gidip durumu bildirdi. Ubeydullah

65 Tarihu't-Taberi, 6/291-293

66 Tarihu't-Taberi, 6/293; Mevakıfu'l-Muaraza, s.257; et-Tabakat, 5/374

da polislerini ona gönderip Müslim'i burada yakalattı. Müslim de kılıcını çekmiş olarak çıktı ve savaşıma başladı. Ancak İbn Eş'as kendisine eman verdi, böylece kendisini kurtardı.⁶⁷

Müslim b. Akil, Ziyad'a doğru giderken ağlamaya başlar. Bunun üzerine kendisine, "Doğrusu senin gibi birisinin, bir dâva için çıktığı bu yolda, başına bir şeyin gelmesi durumunda ağlamaması gerekir" diye söylendiğinde, Müslim onlara şu karşılığı verir: "Vallahi ben ne kendim için ne de öldürüleceğimden ötürü ağlıyorum değilim. Ben bunun için bir göz açıp kapama süresi kadar da üzülecek biri değilim. Ben, sadece Kûfe'ye doğru hareket edip gelen aileme, Hüseyin'e, Hüseyin'in ailesine ağlıyorum."

Müslim, Muhammed b. Eş'as'a dönerek ona, "Ey Allah'ın kulu! Vallahi bakıyorum ki, sen, bana verdiğim eman ve güvenceden âciz kalacaksın. Sen bir iyilik yapmak ister misin? Benim tarafımdan bir adamını göndersen de Hüseyin'e benden bir mektup yazsam, bunu yapabilir misin? Çünkü zannettiğim kadarıyla o da bugün veya yarın tüm ailesiyle birlikte yola çıkmış olabilirler. Sen de, benim neden feryat içinde olduğumu görüyorsun. Diyeceksin ki, İbn Akil, beni sana gönderdi. Şu anda kendisi esir düşmüştür. Sabah veya akşam her an öldürülebilir, şu anda durumu belli değildir. Bu nedenle İbn Akil sana diyor ki: Gelmesin, hemen ailesiyle birlikte geri dönsün. Kûfe halkına aldanmasın. Çünkü Kûfe halkı senin baban Ali'nin de adamlarıydı. İşin doğrusu Kûfe halkı hem sana karşı yalan söylediler, hem de bana yalan söylediler. Bu nedenle yalancıların bir görüşü olmaz."

Bunun üzerine Muhammed b. Eş'as, Müslim b. Akil'e dedi ki: "Vallahi, senin bu isteğini yerine getireceğim ve Ubeydullah b. Ziyad'a durumu bildirecek, ona, sana eman verdiğimi de söyleyeceğim" diye söyledi. İbn Eş'as, hemen İyas b. Abbas el-Tai'yi çağırdı ve ona dedi ki: "Git ve Hüseyin'i bul, ona şu mektubu ilet." Sonra da kendisine bir binek verdi ve İbn Akil'e, ailesi ve eviyle ilgili hususlarla alakadar olacağını tekeffül etti.⁶⁸

67 Siyeru Alami'n-Nubela, 3/308

68 İbn Kesir, el-Bidaye ven Nihaye, 11/488; Tarihu't-Taberi, 6/297

Daha sonra Muhammed b. Eş'as, Müslim b. Akil'i İbn Ziyad'ın huzuruna çıkardı ve ona, İbn Akil'e eman verdiğini söyledi. Bunun üzerine İbn Ziyad, İbn Eş'as'a, "Biz seni ona eman vermen için göndermedik" diyerek onun verdiği emanı kabul etmedi. Bu arada Müslim sarayın kapısında bekletiliyordu, bir su istedi, kendisine Ammar b. Ukbe tarafından soğuk su getirildi. Ancak bedeninden akan kanlar sebebiyle suya kanın damlaması ve suyun kıpkırmızı hale gelmesi yüzünden suyu içemedi.⁶⁹

Suyu içmeden doğruca İbn Ziyad'ın huzuruna girdi. Bunun üzerine İbn Ziyad, kendisine, "Ben seni öldüreceğim" dedi. İbn Akil de, "Gerçekten yapacak mısın?" dedi. O da, "Evet" cevabını verdi. Bu durum karşısında İbn Akil, İbn Ziyad'a, "öyleyse bana izin ver de, kavimimden birine bir vasiyette bulunayım" dedi. İbn Ziyad da, "Vasiyet yapabilirsin" diye izin verdi.

Müslim de orada oturanların arasına baktı, aralarında Ömer b. Sa'd b. Ebi Vakkas'ın olduğunu gördü. Müslim ona dönerek, "Ömer, aramızda akrabalık bağı bulunmaktadır, benim senden bir isteğim olacak ve bu, bir sırdır. Oradan kalk da yanıma gel, sarayın bir uzak köşesinde sana aktarayım" diye söyledi. Ancak Ömer, İbn Ziyad'dan korkusundan dolayı ses çıkaramadı ve kalkmaktan çekindi. Nihayet İbn Ziyad ona izin verdi. O da yerinden kalktı ve İbn Ziyad'dan biraz uzakta durarak Müslim'in yanına gitti. Müslim de kendisine, "Benim Kûfe'de 700 dirhem bir borcum var. Benim adıma onu öde. Cesedimi de İbn Ziyad'dan al ve göm. Hüseyin'e de haber gönder. Ben, ona Kûfe halkının onunla beraber olduğunu yazmıştım. Öyle sanıyorum ki, şu anda yola çıkıp geliyordur" dedi.

Ömer de hemen yerinden kalkıp İbn Ziyad'a gitti ve onun söylediklerini ona aktardı. İbn Ziyad da bütün bunlara izin verdi ve dedi ki: "Hüseyin meselesine gelince, eğer o bize karşı değilse biz de ona karşı olmayız. Eğer bize karşıysa, biz de geri duracak değiliz."

69 Tarihu't-Taberi, 6/298

Sonra İbn Ziyad, Müslim b. Akil'in sarayın en yüksek yerine çıkarılmasını ve orada boynunun vurularak öldürülmesini emir buyurdu. Müslim de tekbir getirerek, La ilahe illallah diyerek, tesbih okuyarak ve Allah'ın meleklerinden kendisi için mağfiret dilemelerini isteyerek şöyle diyordu:

“Allah'ım! Bizimle bizi aldatan ve bizi yapayalnız bırakan bir kavim hakkında hükmünü sen ver.” Sonrasında ise Bukeyr b. Hamran denen bir adam Müslim'in boynunu vurdu, başını koparıp saraydan aşağıya attı, arkasından da cesedini attı.⁷⁰

Hani b. Urve'nin Öldürülmesi

İbn Ziyad, zulmünü, haksızlığını, acımasızlığını gösteren bir icraat daha sergiledi. Daha önce hapse attığı Hani b. Urve'nin çıkarılıp pazaryerine getirilmesini ve orada halkın gözleri önünde öldürülmesini emretti. Bu arada Hani, kabilesi olan Mezhaclılara sesleniyor ve bir şeyler yapmalarını istiyordu. Ancak Mezhaclılar ona yardım edemediler. Sonra da Hani olsun, Müslim olsun, her ikisi de halkın gelip geçtikleri o alana asıldılar. Sonrasında da onlarla birlikte hareket eden iki kişiyi daha aynı şekilde halkın gözleri önünde idam ettirdi. Oysa İbn Ziyad'ın, Hani olsun, Müslim b. Akil olsun, her ikisini de öldürtmeyip Dımaşk'ta bulunan halifeye gönderme yetkisi olduğu gibi, her ikisini hapse atırma veya affetme yetkisi de vardı. Kanlarını akıtmayıp bu yollardan birini seçebilirdi, Müslümanlar arasında kin ve nefrete varacak durumlara meydan bırakmayabilirdi. Ama İbn Ziyad bunu yapmadı.⁷¹

İbn Ziyad bu hareketleriyle şunu göstermek istiyordu: Bir devlet ancak acımasız olursa, yanlışlık yapanlara göz açtırmazsa, kan akıtırsa ayakta kalabilir. Böylece ne kadar acımasız ve gaddar, zalim biri olduğunu göstererek halkı korkutup yıldırma istiyordu.

Bütün bunlar gösteriyor ki, Müslim b. Akil (rah) uzağı gören

70 İbn Kesir, el-Bidaye ven Nihaye, 11/490

71 İbn Kesir, el-Bidaye ven Nihaye, 11/490; Tarihu't-Taberi, 6/302

biri değildi, siyasetten anlamıyordu. Daha önce geçen olayları değerlendirerek geleceğe yönelik bir plan yapabilecek bir kapasiteye sahip bulunmuyordu. Önceki olayları kıyaslayarak ve değerlendirme yaparak adım atabilirdi, bunu beceremedi.

İşte bütün bu acemilikleri ve deneyimsizlikleri yüzünden çevresinde toplananların sayısına aldandı. Kufelilerin gelip gözyaşı dökmelerine, Hz. Hüseyin'e kesin olarak yardım edeceklerine dair söz vermelerine kapıldı. Bunun için de çok acele davranarak Hz. Hüseyin'e mektup yazması ve kendisinin Kûfeliler tarafından beklendiğini bildirmesi, hiç durmadan yola çıkmasını teşvik etmesi, artık biat ortamının hazır olduğunu, kendisinin her an için beklenmekte olduğunu bildirmesi gibi hatalara düştü.

Bütün bunlar gösteriyor ki sadece istekli olmak, birtakım olayların ve gelişmelerin etkisinde kalarak hareket etmek, bir düzeni değiştirmek ve bir devletin varlığına son vermek için yetmiyordu. Mutlaka olayları çok iyi değerlendirebilen, hâdiselerden ders çıkarabilen deneyimli, akli başında, nasıl davranması gerektiğini iyice düşünebilen, sonucun ne olacağını kesine yakın bir şekilde tahmin edebilen, uzağı görebilen devlet adamlarına ve idarecilere, siyaset adamlarına gerek vardır. Bu nedenle önce bireylerin güveninin sağlanması, maddi ve mânevi her türden desteğin ortaya konması gerekliydi.

Burada şunu söyleyebiliriz: Müslim b. Akil olsun, Hani b. Urve olsun, çok acemice bir yol izlemişlerdi. Çünkü Müslim b. Akil, sayının çokluğuna ve halkın istekli oluşuna bakarak zaferin hemen yanlarında olduğunu, işi başarabilecekleri yanılığısına düşmüştü. Oysa öncelikle Kûfe halkının sözü geçer kanaat önderlerini ve liderlerini, yanına almalıydı. Sıradan halkla bu işi götürmeye çalışmamalıydı. İtibarlı kimselerle olan bağını hiç koparmamalıydı. Ancak Müslim, böyle bir çabanın ve çalışmanın içerisine girmemiştir. Oysa casuslar edinmesi, gizlice birtakım haber organlarını elde etmesi, bu kaynaklardan yararlanması gerekirdi. Müslim bu türden

doğru bir yolu seçmekten uzak, siyaset bilmeyen ve sadece halkın çoğunluğuna bakarak, lider kadro çalışması yapmadan sıradan bir yol izlediğinden olanlar olmuş ve sonuç başarısız bir şekilde bitmiş, en güzide canlar böyle bir yanlışlığa kurban verilmiştir.

Konuya Hani b. Urve açısından baktığımızda, itibar gören, halkın çoğu tarafından bilinen bir olmasına rağmen, sadece kabilesinin çokluğuna ve gücüne güvenerek harekete geçmiştir. Böylece, onların kendisini cezalandırılmaktan kurtaracağı zannına kapılmıştı. Bunu da Murat kabilesinin lideri konumunda olmasına dayandırılıyordu. Çünkü tarihçilerin belirttiklerine göre dört bin zırhlı ve sekiz bin de piyadesi olan biriymiş. Bir de bu sayıya Kinde kabilesinden antlaşmalıları eklenince bu sayı, piyadeler dışında zırhlı askerlerinin sayısı 30.000'e ulaşıyordu. Fakat Hani b. Urve'nin bütün bu hesapları boşa çıkmıştır.⁷²

Çünkü kabilecilik noktasından insanlar arasındaki bağlar zayıflamış, kabilenin lideri konumunda olan kişi, aynı zamanda herkesin tereddütsüz ve itirazsız emirlerine boyun eğdikleri komutanlarıydı. Öte taraftan Ziyad b. Ebih velayetinde olan bölgelerin dörder parçaya taksim edilmesi de ayrıca böyle bir zaafi getirmiştir. Kaldı ki, yardım verilmesi, bahşiş sistemi de, Emevîler açısından kabilecilik sistemini zayıflatmış ve Emevî sultası böylece egemen olabilmıştır. Bu nedenle Hani b. Urve'nin evdeki hesabı çarşıdaki hesaba hiç uymamıştır ve hüsrana uğramıştır. Müslim b. Akil ile Hani b. Urve'nin öldürülmesi üzerine söylenen şiirlerden biri şu mealdedir:

*Eğer sen ölümün ne olduğunu bilmiyorsan o zaman bir bak
Çarşıda asılı duran Hani ile İbn Akil'in sallanan cesetlerine
İmanın emri o ikisine uygulandı, bak ne hale geldiler
Her ikisi de yoldan geçen herkesin dillerine doladıkları oldu
Bir kahramana ki, kılıç yüzünü darmadağın etmiş onun*

72 Murucu'z-Zeheb, 3/6

*Bir diğeri ölüsü yüksekten atılarak aşağıya yuvarlanan bir ceset
Bir ceset görüyorsun, ölüm yüzünü değiştirmiş onun
Kanlar fışkırıyor bulabildiği her yerinden bedeninin
Eğer siz kardeşinizin intikamını almayacaksanız
O takdire aza rıza gösteren bir isyankâr olun⁷³*

73 İbn Kesir, el-Bidaye ven Nihaye, 11/490–491; Tarihu't-Taberi, 6/297

MÜSLİM'İN ÖLÜM HABERİ VE HZ. HÜSEYİN'İN İBN ZİYAD'IN ORDUSUYLA KARŞILAŞMASI

Hz. Hüseyin (ra), H. 60 (679 m) yılının Zilhicce ayının sekizinde Terviye gününde Mekke'den hareketle yola çıktı. Ancak Mekke valisi, Amr b. Said b. As, için vahametini kavramıştı. Bu nedenle Hz. Hüseyin'e bir heyet gönderdi. Heyetin başında da kardeşi Yahya b. Said b. As bulunuyordu. Bu heyet Hz. Hüseyin'i kararından vazgeçirmek istemişlerse de başarılı olamamışlardır. Bunun üzerine Hz. Hüseyin'e şöyle seslendiler:

“Sen, Allah'tan korkmuyor musun? İslâm cemaatinin birliğini bozuyor, harekete geçiyor ve bu ümmet içerisinde ayrılık meydana getiriyorsun, neden?” Hz. Hüseyin de yüce Allah'ın şu mealdeki âyetini okuyarak cevapladılar:

“Benim yapacağım iş beni ilgilendirir. Sizin yapacağınız şey de sizi ilgilendirir. Siz, benim yaptığımdan uzaksınız, sorumlu değilsiniz, ben de sizin yaptığınızdan uzağım, sorumlu değilim.” (Yunus, 10/41)

Böylece Hz. Hüseyin Ehl-i Beytiyle birlikte ve yanında Kûfeliilerden de altmış kişi olduğu halde yola çıktı.⁷⁴

Mervan b. Hakem İbn Ziyad'a mektup yazarak dedi ki: “Asıl demem o ki; Ali'nin oğlu Hüseyin çıktı, sana doğru yol alıyor. O, Fatıma'nın oğlu Hüseyin'dir. Fatıma da Resûlüllah'ın (s.a.v) kızıdır. Allah adına yemin olsun ki, yanımızda –Allah kendisini korusun– Hüseyin'den daha çok sevileni yoktur. Sakın nefesine uyararak bir yanlışlık yapmayasın, onun hatırasına değer ver. Selâm üzerine olsun.”⁷⁵

74 Tarihu't-Taberi, 6/309; Mevakıfu'l-Muaraza, s.262

75 Mevakıfu'l-Muaraza, s.263; et-Tabakat, 5/167; Tehzibul-Kemal, 6/422

İbn Ziyad'a, Mekke valisi Amr b. Said b. As da bir yazı göndererek Hz. Hüseyin'e karşı katı davranmamasını ve ona güzel muamelede bulunmasını emreder. Mektubunda der ki: "Söylemem o ki, Hüseyin senden tarafa gelmek üzere Mekke'den yola çıktı. Onun gibisi ya serbest bırakılır ya da köleleştirilmek istenen biri gibi köleleşmiş olarak döner."⁷⁶

Hz. Hüseyin (ra) Kûfe'ye giderken yolda, Mekke'ye iki merhale uzaklıkta bulunan Zatu Irk denilen yerde meşhur şair Firezdek'la karşılaşır. Hz. Hüseyin kendisine, Kûfe halkı hakkındaki düşüncesinin ne olduğunu sordu, daha sonra Firezdek'a daha anlaşılır olabilmesi açısından, Kufelilerin kendisine gönderdiği mektupları gösterdi ve "İşte onların gelmemi isteyen dâvet mektupları" der.

Bunun karşısında Firezdek Hz. Hüseyin'e (ra), "Seni yapayalnız, yardımsız bırakırlar, sakın oraya gitme! Çünkü sen öyle bir toplumun yanına gidiyorsun ki, gönülleri senden yanadır ve fakat elleri senin aleyhindedir" diye uyarır.⁷⁷

Yezid b. Muaviye, Hz. Hüseyin'in Mekke'den ayrıldığını ve Kûfe'ye doğru harekete geçtiğini öğrendiğinde hemen İbn Ziyad'a bir yazı göndererek, Hüseyin'e karşı bir kötülükte bulunmaması için onu uyarır ve mektubunda, "Bana, Hüseyin'in Kûfe'ye doğru yola çıktığı bilgisi ulaştı. Sen bir süre onunla imtihan olunacaksın. Senin bulunduğun belde, çevredeki birçok beldenin arasında yer almaktadır. Bu nedenle valiler açısından sen, zorluklar yaşayacaksın. Böyle bir durumda ya azat olunarak serbest bırakılır veya tıpkı bir köle gibi köle olarak döner."⁷⁸

İbn Ziyad Hz. Hüseyin'e Karşı Güvenlik Tedbirleri Almaktadır

İbn Ziyad, Hz. Hüseyin ile Kûfelilerin buluşmaması için, engelleyici birtakım önlemler alır. Kûfe halkı üzerindeki baskısını daha da artırır. Ondandır tarafa tavır almaları için aralarında bahşişler

76 Tehzibul Kemal, 6/422; Mevakıfu'l-Muaraza, s.263

77 İbn Kesir, el-Bidaye ven Nihaye, 11/510

78 Heysemi, Mecmau'z-Zevaid, 9/139; Taberani, el-Mucemul Kebir, 3/115

ve yardımlar dağıtır. Savaşmak için bir topluluğu hazır bulundurur.⁷⁹

Daha sonra emniyet biriminden sorumlu olan Husayn b. Temim et-Tahvi'yi Kadisiye'ye gitmesi içi görevlendirir. Kadisiye ile Kûfe yakınında bulunan Hafzan veya Haffan mevkii arasında süvarilerini yerleştirmesini, aynı şekilde Kadisiye ile yine Kûfe ve Kadisiye yakınlarında bulunan Katkatan ve Kûfe ile Basra arasında bir yer olan La'la' arasına da adamlarını yerleştirmesi emrini verir.

Sonrasında da Hüseyin b. Teym'e emir verir, onu tanımayan, karşı çıkan kim olursa yakalanması emrini verir. Bundan sonra İbn Ziyad, Vakısa denilen yer ile Şam ve Basra yolları arasında kim gelip geçerse gözetim altında tutulmasını, girip çıkan herkesin kontrol altına alınmasını ister.⁸⁰

İbn Ziyad bu son icraatlarıyla Kûfelilerle Hz. Hüseyin arasındaki tüm bağları koparmak istiyordu. Hz. Hüseyin Mekke'den çıkarak Kûfe'ye doğru yola devam ederken Kûfe'de meydana gelen bu değişikliklerden tamamen habersizdi.

Olayı engelleyecek olan kişi, Batnurrimme denilen yere gelince, Kays b. Müshir Saydavi'yi Kûfe'ye gönderdi. Bununla birlikte bir de mektup yazarak geldiğini Kûfe halkına haber veriyordu. Ancak Husayn b. Temim, Hz. Hüseyin'in elçisi olan Kays b. Müshir'i, Kadisiye'ye gelir gelmez yakaladı. Sonra da onu alıp İbn Ziyad'a götürdü, o da hemen onu öldürttü. Daha sonra Hz. Hüseyin (ra), bir adamını da Müslim'e göndermiş ise de bu da hemen Husayn b. Temim'in eline düştü. Onu da alıp Ziyad'a götürdü ve o da onu öldürdü.⁸¹

İbn Ziyad'ın bu katı ve acımasız icraatları, Hz. Hüseyin'in adamları üzerinde çok büyük olumsuz etkiler yaptı. Çünkü gördükleri manzara, kim Hz. Hüseyin taraftarı ise onun sonunun ölümle

79 Mevakıfu'l-Muaraza, s.264; et-Tabakat, 5/376

80 Ensabü'l-Eşraf, 3/166 ve 3/573; et-Tabakat, 5/376; Mevakıfu'l-Muaraza, s.265

81 Mevakıfu'l-Muaraza, s.266; Tarihu't-Taberi; İbn Kesir, el-Bidaye ven Nihaye, 11/512; Ensabü'l-Eşraf, 3/167-168; et-Tabakat, 5/376

bittiği, hem de en feci bir şekilde hayatının son bulduğuydu. Bu durum karşısında Hz. Hüseyin'e tâbi olan taraftarları, ölenlerin acı sonlarını gördüklerinde acı acı düşünmeye başladılar.⁸²

Hz. Hüseyin (ra), Kûfe'de işlerin yolunda gitmediğini sezmeye başladı, çünkü işler hızlı bir şekilde doğal olan yolundan çıkmış olmaktadır. Özellikle de gidip gelen Bedevilerin Kûfe'ye kim olursa olsun, mutlak olarak girip çıkan herkesin kontrol altında tutulduğunu öğrenince, durumun vahametini anlamıştı. Ancak Hz. Hüseyin, kendisindeki mektuplarda adları yazılı bulunan ve kendisine biat ettiklerini söyleyen büyük çoğunluktan bir işaret bekliyordu.⁸³

Hz. Hüseyin Kûfe yolu üzerinde bulunan Zibale veya Şeraf mevkiine geldiğinde, Kûfe halkının kendisini yapayalnız bıraktıklarının üzüntüsü yanında burada bir de Müslim b. Akil'in, Hani b. Urve'nin ve Abdullah b. Baktır'ın öldürülme haberlerini aldı. Bütün bu olayların Hz. Hüseyin üzerinde büyük bir etkisi görüldü. Çünkü en yakın adamları öldürülmüştü. Kûfe'deki taraftarları ise onu yapayalnız bırakıp dağılmışlardı.⁸⁴

Hz. Hüseyin'in Beraberindeki Adamlarına Ayrılmaları İçin İzin Vermesi

Hz. Hüseyin (ra), amcası oğlu Müslim b. Akil'in öldürülme haberini aldıktan ve ona söz verenlerin de çevresinden uzaklaşmalarından sonra, bu durumu beraberinde bulunan arkadaşlarına bildirdi ve onlara, "Gitmek ve ayrılmak isteyenler, gidebilirler" dedi. Bunun üzerine yanında olanlardan kimisi sağa, kimisi de sola dağılarak uzaklaşmaya başladılar.⁸⁵

Yanında kalanlardan biri kendisine dedi ki: "Allah adına sana yemin veriyoruz, ne olur buradan ayrıl, uzaklaş. Kûfe'ye gitmek senin neyine! Çünkü orada ne bir yardım edecek olanın ne de bir

82 Mevakıfu'l-Muaraza, s.266

83 Mevakıfu'l-Muaraza, s.266; Ensabü'l-Eşraf, 3/167-168; e-Tabakat, 5/371

84 Tarihu't-Taberi, 6/322-323; Mevakıfu'l-Muaraza, s.267

85 Tarihu't-Taberi, 6/323

tarafının kalmadı. Bilakis biz senin için endişe duymaktayız.” Bunun üzerine öldürülen Müslim’in kardeşleri, Akil Oğulları öne atılarak, “Vallahi biz, intikamımızı almadıkça ve Müslim’in başına gelenler bizim de başımıza gelmedikçe buradan ayrılmayacağız, dönüp gitmeyeceğiz” dediler.⁸⁶

Hürr b. Yezid El-Temimi’nin Hz. Hüseyin’le Buluşması

Hz. Hüseyin’in adamları ondan uzaklaşınca artık sadece Mekk’e den yola çıktığında yanında bulunanlar kim idiye onlarla beraber kaldı. Hz. Hüseyin (ra) yanındaki adamlarıyla birlikte Şeraf denen yere kadar yoluna devam etti. Orada gençlerine su ihtiyaçlarını giderme emrini verdi. Sonra gün yarılanıncaya kadar yoluna devam etti. Bu arada adamlarından biri “Allahu Ekber” diyerek tekbir getirdi.

Hz. Hüseyin de adamına, “Neden Allahu Ekber diye tekbir getirdin?” diye sordu. O da, “Ben hurma ağaçları gördüm” dedi. Ancak adamlarından ikisi de, “Burada hiçbir zaman hurma ağaçlarına rastlamış değiliz” dediler. Hz. Hüseyin de, “O ikisine o halde gördüğünüz nedir?” dedi. O iki adam, “Biz atlılar görüyoruz” dediler. Bunun üzerine ilk adam da, “Vallahi ben de bunu görüyorum” dedi.⁸⁷

Doğrusu görünenler İbn Ziyad’ın atlılarıydı ve başlarında da Hürr b. Yezid vardı. Sayıları bin atlı kadardı. Hürr, gelip Şeraf denilen yerin yakınlarında Hz. Hüseyin ile beraberindekilere yetişti. Hz. Hüseyin (ra), geri dönmek için ondan izin istemiş ise de Hürr buna yanaşmadı, ancak Kûfe’ye kadar kendisine eşlik edeceğini haber verdi. Hz. Hüseyin (ra) iki çuval dolusu mektup çıkararak, hepsinde de kendisinin Kûfe’ye gelmesi dâvetinin yer aldığını söyledi ve gösterdi. Hürr ve yanındaki adamları, bu mektupları kabul etmediler ve bunlarla herhangi bir alakalarının olmadığını söylediler.⁸⁸

86 Tarihu’t-Taberi, 6/322

87 Tarihu’t-Taberi, 6/325

88 Tarihu’t-Taberi, 6/327

Ancak Hz. Hüseyin (ra), Hürr ile beraber Kûfe'ye gitmeyi reddetti, kabul etmedi ve bunda ısrarlı oldu. Bu durum karşısında Hürr, Hz. Hüseyin'e bir başka çıkış yolu gösterdi, Kûfe'ye gitmemesini ve fakat Medine'ye de geri dönmemesini, bir başka yol tercih etmesini istedi. Hürr'ün böyle davranması, zaman kazanarak Ziyad'a konu hakkında mektup yazmak ve konu hakkındaki emrini öğrenmek istemek içindi.⁸⁹

Hz. Hüseyin fiilen Azib ve Kadisiye yolunu izleyerek sol taraftan Şam'a gidecek olan kuzey yolunu tercih etmişti. Hürr, Hz. Hüseyin'e öğütte bulunuyor ve herhangi bir savaşa girişmemesini istiyor ve Allah adına bu konuda hatırlatmalarda bulunuyordu. Ona savaşması halinde öldürüleceğini açıkladı. Ancak namaz vakti geldiğinde Hz. Hüseyin her iki tarafa da imam olarak namaz kıldırıyordu.⁹⁰

Ömer b. Sa'd b. Ebi Vakkas'la Karşılaşma ve Savaşın Başlaması

Hz. Hüseyin (ra) Kerbelâ'ya ulaşınca, burada Ömer b. Sa'd b. Ebi Vakkas'ın süvarileriyle karşılaştı, yanında da Şemr b. Zülcevşen ile Husayn b. Temim vardı.⁹¹

Ömer b. Sa'd'ın komutasındaki orduda dört bin savaşçı bulunuyordu. Aslında bu ordunun hareket noktası Deylemlilerle cihad etmek için Rey şehrine gitmekti, hedefleri buydu. Ancak İbn Ziyad, onlardan güzergâhlarını Hz. Hüseyin'den tarafa çevirmelerini ve onunla savaşmalarını istemişti. Ancak ordu komutanı olan Ömer, önce Ziyad'ın bu teklifini reddetti. Ancak İbn Ziyad, bu görevi reddetmesi durumunda, kendisini görevden alacağını, evini başına yıkacağını ve öldüreceğini söyleyerek onu tehdit etti. Böyle bir tercih arasında kalan Ömer, istemeyerek de olsa, İbn Ziyad'ın teklifini kabullendi ve onun isteğine makam ve saltanat uğruna boyun eğdi.⁹²

89 Tarihu't-Taberi, 6/328

90 Tarihu't-Taberi, 6/326-329

91 Ensabü'l-Eşraf, 3/166

92 Tarihu't-Taberi, 6/335

Kerbelâ'ya gelmesiyle atlılar Hz. Hüseyin (ra)'ün çevresini kuşattılar. Hz. Hüseyin kuşatma altında tutulduğu bu bölgeye Tuf bölgesi deniliyordu. Hz. Hüseyin bu durumda Ömer b. Sa'd ile anlaşma yoluna gitme konusunda görüşmeye başladı. Hz. Hüseyin (ra), Ömer b. Sa'd'a, Kûfe'ye, Kûfe halkının kendisini dâvet etmeleri üzerine geldiğini açıkladı. Konu ile ilgili kanıtlarını gösterdi. Bu arada yanında bulunan sayısız isimlerden gelen ve biat ettiklerini belirten kişilerin belgelerini ve adlarını verdi. Ömer b. Sa'd da, gösterilen belgeler üzerine durumu İbn Ziyad'a yazdı, yazısında şöyle diyordu:

“Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Esas konuya gelince, ben şu anda Hüseyin'in konakladığı yerdeyim, ona elçimi gönderdim, onu buraya getiren amacın ne olduğunu ve ne istediğini kendisine sordum. O da bana, Kûfe halkının kendilerine gelmesi için mektuplar yazdıklarını, elçilerini gönderdiklerini, ben de onların isteklerine uyarak çıkıp geldim, diye söyledi. Ancak mademki onlar şimdi beni istemiyorlar, ben de şu anda bir başka karara vardım. Ben de onlardan ayrılıp gideceğim, diyor.”

İbn Ziyad gelen mektubu okuyunca, hemen şairin şu beytini mırıldandı:

*Şimdi pençemize düşünce mi aklı başına geldi
Bir de kurtuluş arıyor, yoktur kaçabileceği yer onun*

İbn Ziyad da Ömer b. Sa'd'a şöyle yazdı: “Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Konuya giriyorum. Mektubunu aldım, ne demek istediğini de anladım. Hüseyin ile tüm adamlarına Muaviye oğlu Yezid'e biat etmesini teklif et. Kabul ederse biz de görüşümüzü belirtiriz. Vesselam.”

Ömer b. Sa'd, İbn Ziyad'ın kendisine yazdıklarını okuyunca, sonucun kötü olacağını anlayarak, bundan dolayı bozuldu. Çünkü İbn Ziyad, barış istemiyordu. Hz. Hüseyin (ra) bu teklifi reddetti. Ancak Ömer b. Sa'd'dan üç şeyden birini istedi:

Bunlardan biri, nereye gitmek isterse, kendisini oraya gitmesi için serbest bırakmasını istedi.

İkinci olarak Şam'a giderek elini Yezid b. Muaviye'nin eline koymasına için engel olmamasını istedi.

Üçüncü teklifi de Müslümanlara ait sınır bölgelerinden herhangi birine gönderilmesini talep etti. Dolayısıyla, onların lehinde olanların kendisinin de lehinde olmasını, aleyhlerinde olabilecek şeyin kendisinin de aleyhinde olmasını istedi.⁹³

Ancak Hz. Hüseyin daha çok bizzat Yezid'e gitmeyi istedi. Ömer b. Sa'd da bunun üzerine tekrar durumu İbn Ziyad'a yazdı, burada meselenin çözüldüğünü belirtti. Barışın da yakın olduğunu söyledi. İbn Ziyad'a sadece bu isteklerden birine muvafakat etmesinin kaldığını belirtti.⁹⁴

Nitekim İbn Ziyad da fiilen bunu uygun buldu ve Hz. Hüseyin'i Yezid'e göndermeye gönlü yattı. Ne var ki Şemr b. Zülcevşen duruma müdahale etti. Çünkü İbn Ziyad'a mektup geldiği sırada bu adam da orada onun meclisinde bulunuyordu. Bu adam, İbn Ziyad'a itiraz ederek, Hz. Hüseyin'in Yezid'e gönderilmemesini, öncelikle kendisine gelip onun hükmüne girmesini istemesini söyledi. Çünkü Kûfe'de karar mercii kendisidir, diyerek aklını çeldi.⁹⁵

İbn Ziyad'ın almış olduğu bu karar, Hz. Hüseyin'e bildirildiğinde, Hz. Hüseyin (ra) kabul etmedi, reddetti ve "Allah adına yemin olsun ki, ben hiçbir zaman Ubeydullah b. Ziyad'ın hükmü altına girecek değilim" dedi. Sonra da yanında bulunanlara dönerek, "Bana itaat edip etmemekte serbestsiniz, yanımda kalmayabilirsiniz" demiş ise de, yanında bulunanlar, şehit düşene dek onun yanından ayrılmayacaklarını söylediler ve bunda ısrarcı oldular.⁹⁶

İbn Ziyad, Nahile (Nuhayle) denilen yere gelince kaçınılması

93 Tarihu't-Taberi, 6/337; Ebul Arab, el-Mihen, s.154

94 Ensabü'l-Eşraf, 3/173-224 Bu bilgi sahih bir isnad ile gelmiştir. Taberi de bunu sahih kabul etmiştir.

95 Tarihu't-Taberi, 6/340-341

96 Hukbetun Minet-Tarih, s.132; Tarihu't-Taberi, 6/346

gereken bir icraata imza atmış oldu. Çünkü bu ayrılığı sırasında Kûfe'de Amr b. Hureys'i vali olarak görevlendirdi. Köprünün başını tutarak, buradan kimsenin geçmesine izin verdirmedi. Özellikle de Kûfe'ye gelip de Hz. Hüseyin'e yardımcı olmak isteyen bazı kimselere göz açtırmamaya çalıştı.⁹⁷

97 Tarihu't-Taberi, 6/346–349; et-Tabakat, 5/378

SAVAŞIN BAŞLAMASI VE HZ. HÜSEYİN'İN ŞEHİT DÜŞMESİ

Hicri 61 (680 m) yılında bir Cuma günü sabahında Hz. Hüseyin (ra) arkadaşlarını düzene soktu ve savaşmak için onları gayrete getirdi. Hz. Hüseyin'in yanında sadece 32 atlı, 40 da piyade bulunuyordu. Hz. Hüseyin, adamlarının sağ koluna komuta etmek üzere Zühre b. el-Kayn'ı, sol koluna da Habib b. Muzahir'i getirdi. Sancağını da Abbas b. Ali'ye verdi. Arkasını evlere doğru verdi. Hz. Hüseyin adamlarına odun ve kamış toplamalarını, bunları evlerin gerilerine bırakılmasını ve ateşlemelerini emretti. Çünkü arkadan kendilerini kuşatma endişesini taşıyordu.

Ömer b. Sa'd da ordusunu düzene koydu, sağ tarafına Amr b. Haccac el-Zebidi'yi getirdi. Çünkü Hürr b. Yezid, bu haksızlığa dayanamayıp Hz. Hüseyin tarafına geçmişti. Sol koluna da Şemr b. Zülcevsen'i getirdi. Süvari birliğinin başında da Azra b. Kays el-Ahmesi vardı. Piyade birliğinin komutasını Şebt b. Rib'i er-Riyahi'ye bırakmıştı. Sancağını da azatlı kölesi Züveyd'e vermişti.⁹⁸

İşin başında mübareze şeklinde başlayan savaş çok hızlı bir şekilde başladı. Ömer b. Sa'd'ın ordusuna karşı Hz. Hüseyin'in ashabından çok şiddetli bir mukavemet gösterildi. Çünkü bu savaşa damgasını vuran gerçek kendisini feda etmek şeklindeydi. Çünkü Hz. Hüseyin'in (ra) artık hayattan hiçbir umutları kalmamıştı.⁹⁹

Hz. Hüseyin (ra) başta bizzat kendisi savaşa katılmamıştı. Çünkü yanındaki ashabı yani arkadaşları onu savunuyorlardı. Arkadaşları şehit düşünce hiç kimse Hz. Hüseyin'i öldürme cesaretini

98 Tarihu't-Taberi, 6/346

99 Tarihu't-Taberi, 6/350

gösteremediler. Ömer b. Sa'd'ın askerleri işi hafiften almaya çaba göstererek, her biri bizzat Hz. Hüseyin'in katili konumunda olmak istemiyor, onu öldürmekten geri durmaya çalışıyordu, hatta bir an önce bir barış olsun temenni ediyorlardı.

Ancak Hz. Hüseyin (ra) tavrında hiçbir değişiklik göstermedi, aynı sertliğini ve kararlılığını devam ettirdi. Çok ender görülebilecek bir şecaat ve cesaretle düşmana karşı direnmesini sürdürüyordu. Böyle bir durumda Şemr b. Zülcevşen infiale kapıldı, ordunun ve askerinin dağılmasından endişe duymaya, korkmaya başladı. Bu nedenle askerlerine seslenerek ve onları zorlayarak Hz. Hüseyin'i öldürmelerini emretti. Bu arada askerler hemen Hz. Hüseyin'in üzerine saldırmaya başladılar, Zur'a b. Şerik el-Temimi adında biri hemen öne atılarak Hz. Hüseyin'i şehit etti. Arkasından da Sinan b. Enes en-Nehai başına vurarak, kafasını gövdesinden ayırdı.¹⁰⁰

Bir diğer görüşe göre Hz. Hüseyin'i şehit eden kişi, Amr b. Batar el-Tağlebi ile Zeyd b. Rukade el-Hayni'dir.¹⁰¹

Yine söylenene göre bu işi asıl yapan kişi Şemr Zülcevşen el-Dabbî'dir. Fakat Hz. Hüseyin'in başını alıp da İbn Ziyad'a götüren kişi ise Havli b. Yezid el-Asbahi'dir.¹⁰²

Hz. Hüseyin (ra) H. 10 Muharrem 61 (680 m) senesinde şehit edilmiştir. Hz. Hüseyin ile beraber 72 kişi şehit edilmiştir. Ömer b. Sa'd'ın askerlerinden ise 88 kişi öldürülmüştü.¹⁰³

Savaşın bitmesinden sonra Ömer b. Sa'd, Hz. Hüseyin'in eşleri ile çocuklarının yanına hiçbir kimsenin sokulmamasını ve onlara karşı hiçbir kimsenin bir kötülük etmemesini emretti. Amr b. Sa'd, Hz. Hüseyin'in başı ile hanımlarını ve yanında bulunan çocukları İbn Ziyad'a gönderdi.¹⁰⁴

Hz. Hüseyin'in (ra) yanında bulunup da Ebu Talib Oğullarından

100 Mevakıfu'l-Muaraza, s.276; Tarihu't-Taberi.

101 Mevakıfu'l-Muaraza, s.276; Tarihu't-Taberi

102 Tarihu't-Taberi, 6/385

103 Tarihu't-Taberi, 6/325 ve 6/385; et-Tabakat, 5/385-386

104 Mevakıfu'l-Muaraza, s.276-277; Tarihu't-Taberi; et-Tabakat, 5/385-386

şehit edilenlere gelince, Hz. Ali'nin (ra) oğullarından olarak en başta bizzat Hz. Hüseyin (ra), sonra da Cafer, Abbas, Ebu Bekir, Muhammed ve Osman şehit edilenlerdendi. Hz. Hüseyin çocuklarından şehit edilenler ise Ali Zeynel-Abidin dışında olmak üzere Ali Ekber, Ali Zeynel-Abidin'in yanında Ali Aşgar, Ali Ekber ve Abdullah vardı. Hz. Hasan'ın torunlarından da Abdullah, Kasım ve Ebu Bekir de şehit edilmişlerdi. Akil'in çocuklarından ise Cafer, Abdullah ve Abdurrahman şehit edimmişlerdi. Zaten Müslim b. Akil daha önce Kûfe'de iken şehit edilmişti. Abdullah b. Cafer'in çocuklarından şehit edilenler ise, Avn ve Muhammed idiler. Böylece Resûlüllah'ın (s.a.v) evinden, ailesinden 18 kişi şehit edilmişti. Hem de çok dengesiz ve eşit olmayan bir savaş hilesiyle, tuzağa düşürülerek şehit edildiler.¹⁰⁵

Burada bu çok dengesiz ve eşit olmayan savaşta Hz. Hüseyin (ra) kardeşleri Ebu Bekir b. Ali'yi, Osman b. Ali'yi ve ağabeyi Hz. Hasan'ın oğlu Ebu Bekir'i şehit vermişti. Ancak Şîa kaynaklarında ve onların Hz. Hüseyin ile ilgili kitaplarında ve mersiyelerinde bu isimlerden asla söz edilmez. Dahası Şîa kaynaklarında, Hz. Ali olsun, onun çocukları olsun kendi çocuklarına Ebu Bekir, Ömer ve Osman adlarını vermiş olmalarına rağmen bunların hiçbirisinden söz edilmez ve yazılmaz. Doğrusu bu, çok şaşılacak ve hayret edilecek olan bir noktadır.¹⁰⁶

Enes'ten rivayete göre, Ubeydullah b. Ziyad'a, Hz. Hüseyin'in başı götürüldüğünde, Hz. Hasan'ın ön dişlerine dürterek "Ben bu dişlerin güzel olduğunu sanıyordum" diyerek hakaret içeren bir tavır sergilemiştir. Enes de diyor ki, ben de bunun üzerine ona, "Vallahi, senin o dürttüğün dişleri Allah Resûlü'nü (s.a.v) öperken görmüşümdür" dedim, bu söylediklerimden dolayı İbn Ziyad'ın huzuru kaçtı, rahatsız oldu, pek memnun olmadı.¹⁰⁷

Buharî'nin Enes'ten yaptığı rivayete göre, Enes demiş ki:

105 Tarihu Halife b. Hayyat, s.234

106 Hukbetun Minettarih, s.135-136

107 Ebu Ya'la, Müsned, H.3981

“Ubeydullah b. Ziyad’a, Hz. Hüseyin’in kesilen başı getirilmişti. Onu bir sininin üzerine koyarak elinde bulunan süngüsüyle onu aşağılamaya başlar ve güzelliği hakkında ileri geri konuşur.” Bunun üzerine Enes de ona, “O, Resûlullah’a (s.a.v) en çok benzeyen kişiydi” der. Bu esnada Hz. Hüseyin başı, vesme denen bir tür kına mahiyetinde olan bir boya ile boyalıydı.”¹⁰⁸

Hz. Hüseyin’in hanımları ve çocukları Kûfe’ye getirildiklerinde, kendileri için herkesten ayrı olarak bir yer hazırlanmasını ve kendilerine yiyecek, içecek ve giyecekler verilerek ihtiyaçlarının karşılanmasını emretti.¹⁰⁹

Birtakım Şîî eğilimli râvilerin rivayetlerine göre İbn Ziyad, Hz. Hüseyin soyundan gelen yani Ehl-i Beyt’ten olan herkesin öldürülmesi emrini vermiştir. Bu türden rivayetler de şu olay sebebiyle yayılmış olabilir: Hz. Hüseyin’in oğlu Ali b. Hüseyin’in öldürülmemiş olduğunu gördüklerinde, İbn Ziyad, hemen onun da öldürülmesi emrini vermişti. Ancak araya Ali b. Hüseyin’in ablası Zeyneb’in girerek ricacı olması ile ve peşi bırakılmış ve öldürülmesi engellenmiştir¹¹⁰

Oysa bu anlatılanlar doğru olmadığı gibi İbn Ziyad’ın Hz. Hüseyin’in şehit edilerek öldürülmesinden sonra onun hanımlarına kötü muamelede bulunduğu ve onları Şam’a gönderdiğinde de yol boyunca kendilerine aynı kötü muameleyi yaşattığı türünden rivayetler de doğru değildir. Çünkü bize ulaşan tarihi bilgilere göre İbn Ziyad’ın yaptığı en iyi davranış, Kûfe’ye getirildiklerinde hemen onlar için ayrı bir yerin hazırlanmasını, kendilerinin her türlü ihtiyaçlarının giderilmesini, yiyecek, içecek ve giyecek gibi her türlü gereksinimlerinin yerine getirilmesi emrini vermesidir.¹¹¹

İbn Teymiye bazı Şîî iftiracı ve yalancılarına verdiği cevapta diyor ki: “Hz. Hüseyin’in hanımlarının esir alınarak develer üzerine

108 Buhârî, Menakıb, H.3748

109 Ensabü’l-Eşraf, 3/226. Sahih bir senetle rivayet olunmuştur.

110 Ebul Arab, s157; Tarihu’t-Taberi, 6/388

111 ed-Devletü’l-Emeviyye el-Muftera aleyh, s.322

bindirilip belde belde dolaştırılarak teşhir edilip aşağılandığı söylentileri tamamen yalandır ve iftiradır, asılsız olan söylentilerdir. Müslümanlar Haşimî soyundan gelen birilerini asla esir almamışlardır. Muhammed ümmeti, Haşimî soyundan gelen hiçbir kimsenin mal varlığını helâl saymamışlardır. Ancak cahil, heva ve heveslerine uyan iftiracılar birçok yalan uydurmuşlardır.”¹¹²

Aksine gerçek olan husus şudur: İbn Ziyad, kendince elde ettiği zafer sarhoşluğunun etkisinden kurtulunca, ne kadar büyük bir hata işlediğini ve ne büyük bir yanlışın içinde olduğunu fark etmiş, hatta İbn Ziyad’ın en yakın akrabaları, ailesi ve çevresi bile onu aşağılamışlar, İbn Ziyad’ın yaptığını hiçbir zaman onaylamamışlardır. Nitekim annesi oğluna şöyle dermiş:

“Yazıklar olsun? Sen ne yaptın? Nasıl bir cinayet işlediğinin farkında mısın?”¹¹³

Nitekim İbn Ziyad’ın kardeşi Osman b. Ziyad da şöyle konuşmuştur: “Allah adına yemin olsun ki, benim için Ziyad Oğullarının burunlarına kölelik zincirinin takılarak tâ kıyamete kadar öyle kalmaları, onlardan birinin böyle bir cinayete imza atmasından daha sevimli gelirdi. Hüseyin asla öldürülmemeliydi.”

Kardeşi Osman b. Ziyad tarafından bu şekilde ağır bir tarzda tenkit edildiği halde, Ubeydullah b. Ziyad onun bu söylediklerine karşılık vermemiş, ona bir şey söyleyememiştir.¹¹⁴

112 İbn Teymiye, Minhacü’s-Sünne, 2/249

113 ed-Devletü’l-Emeviyye el-Muftera aleyh, s.322; Tarihu’t-Taberi

114 el-Kâmil Fi’t-Tarih, 2/582

HZ. HÜSEYİN AÇISINDAN DİKKAT ÇEKİCİ BİR NOKTA

Burada özellikle Hz. Hüseyin açısından dikkatimizi çeken çok önemli ve apaçık bir nokta görmekteyiz. Tarih bu gerçeği satırlarına geçirmiş ki, hemen her dönemde ve her zaman her yerde öyle mert kişiler var ki, her zaman dürüst, mert ve kahraman insanlardan yana taraf olmuşlar ve yanlışlara karşı isyan etmekten asla geri durmamışlardır.

Bu mert şahsiyetler, gerçekten kahraman ve toplum içerisinde bir yeri ve konumu olan insanların haksızlığa uğramaları, saygınlıklarına gölge düşürülmeleri halinde haksızlık edenlerin karşısına dikilmişler, hiçbir şeyden kaçınmadan o mert ve kahraman insanları savunmaktan, mevkilerini dile getirmekten hiç geri durmamışlardır. İlimleri, cesaretleri, takva ve konumları itibarıyla hep o değerli insanları anar olmuşlar, haksızlığa uğradıklarını, onların düşmanlarına karşı da olsa haykırmaktan asla geri kalmamışlardır.

Zalim idarecilerin zulmüne, haksızlıklarına ve kendilerine olabileceklere aldırmandan haykırmışlar, bu konuda makam, mevki ve mansıp nedir, hiç önemsememişlerdir. Bu nedenle hiçbir kimsenin eteğine sığınmamışlar, hiçbir kimseye yalakalık etmemişlerdir.¹¹⁵

İşte bunlardan birkaç isim:

Velid b. Utbe b. Ebi Süfyan

Hz. Hüseyin'e karşı girişilen şiddete ortak olmaktan uzak durmuş, ona karşı sürdürülen katı ve acımasız tavır takınanların yanında yer almamıştır. Kuvvet kullanılarak yakalanmasına veya bu yol ile öldürülmesine karşı çıkmış ve şöyle demiştir:

115 el-Emeviyyun Beynel-Maşriki ve'l-Mağribi, 1/249

“Allah’a yemin olsun ki, Hüseyin’i öldürerek böyle bir günde elime geçecek olan dünya malı ve mülkünü istemem ve böyle bir güne ne güneşin doğmasını ve ne de batmasını isterim. Böyle bir günü asla görmek ve yaşamak istemem. Sübhanellah! Yani ben bu dünya için Hüseyin’i öldürecekmişim. Aman Allah’ım bu, hiç olacak bir şey mi?” Velid sözlerini şöyle sürdürüyor: “Böyle bir iş üzerine asla biat edemem. Allah adına yemin olsun ki, eli Hüseyin’in kanına bulaşmış olan bir kimsenin âhiretteki sevap mizanı asla ağır gelmeyecek, çok hafif düşecektir, onun günahı ve vebalinin yanında terazinin çok ağır basacağını, sevap tarafının hiç olmayacağını sanırım.”¹¹⁶

Velid b. Utbe bu olay karşısında bu şekilde bir durum sergiliyor. Kendisi bu sözleri söylerken o sırada Medine valisidir. Velid, bu sözleri, Hz. Hüseyin’e karşı acımasız bir tavır sergileyenlere karşı, onların yüzlerine haykırırken, bu nedenle Medine valiliğinde bırakılmayacağını ve o görevden alınacağını da bilerek haykırıyordu. Hatta belki kendi ölümüne ve ortadan kaldırılmasına bile sebep olacak bir tavır sergiliyordu. Ama bütün gerçeklere rağmen Velid dünya helakini istiyor, elindeki mülkün ve saltanatın yok olmasına rıza gösteriyor, yeter ki Hz. Hüseyin’e (ra) karşı sürdürülen kanlı harekâtın içinde yer alarak Allah’ın huzuruna çıkmak istemiyordu.¹¹⁷

Numan b. Beşir’in Tavır

Kendisi Kûfe Emiriydi. Hz. Hüseyin’in Medine’den hareketle yola çıktığını öğrenmiş ve onun adına biat toplamak üzere Müslim b. Akil’in de şehrine geldiğini öğrenmişti. Bu nedenle Numan, halkı toplar ve onlara İmama, devlet başkanlarına karşı ayaklanmalarını, bir isyan hareketi içerisinde yer almamalarını söyleyerek kendilerini uyarır. Fitneden uzak durmaları ve böyle bir olayın içerisinde olmamaları uyarısında bulunur. Çünkü bunun sonucunda hiçbir ayırım gözetilmeksizin her kesimden insanların ortadan kal-

116 Tarihu’t-Taberi,6/259

117 el-Emeviyyun Beynel Maşriki vel Mağribi, 1/249

dırılabilceğini, büyük bir yıkıma uğrayacaklarını, zarar göreceklarını söyler.

Ancak bütün bu ifadelerine ve konuşmalarına rağmen Numan, oldukça yumuşak bir tutum sergiliyordu ve sertlik taraftarı değildi. Bu nedenle; hiçbir kimseyi herhangi bir zanna dayanarak suçlamayacağını ve yakalayıp cezalandırmayacağını da belirtiyordu. Biri, kendisine karşı savaş bayrağını çekmedikçe, onun da onlara karşı savaş açmayacağını söylüyordu.

Numan halka şöyle sesleniyordu: “Ancak siz bana karşı farklı davranır ve bana vermiş olduğunuz biatinizi bozarsanız, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan Allah’a adına yemin olsun ki, kendi kılıcımınla boyunlarını vurarak, omuzları üzerinde başlarınının sabit kalmasına izin vermem. Hatta bu konuda içinizden bana yardımcı olacak biri olmasa da ben bunu yaparım.”

Buna rağmen Emevî, taraftarları ve sempatanları, Numan’ın böyle bir konuşma yapmasından ve yumuşak bir tavır sergilemesinden pek memnun kalmamışlardı. Bu nedenle onu zayıf davranmakla, gerekeni yapmamakla suçluyorlardı ve şöyle konuşuyorlardı:

“Senin düşmanlarınla aradaki şu vaziyet, ancak mustaz’af yani güçsüz olan, elinden bir şey gelemeyecek olanların sergilediği bir tavidir.”

Ancak Numan b. Beşir de o tahrikçilere şu cevabı veriyordu: “Allah’a itaat etmem sebebiyle mustaz’af, yani güçsüzlerden oluşum, benim için güçlü olarak Allah’a isyan ederek haksız yere zulüm yapmaktan daha sevimli gelir.”¹¹⁸

Yüce Allah’ın rızası, aslında uğrunda Müslüman’ın canını vermesi gereken en üstün bir istektir. İnsanın bu uğurda değerli olan her neyi varsa vermesi, hatta canını bile feda etmesi en büyük idealdir. Çünkü Allah rızasını kazanmak en üstün nimeti elde etmektir. Çünkü yüce Allah kıyamet gününde cennette kullarına rızası ile tecelli edecektir.¹¹⁹

118 Tarihu’t-Taberi,6/277

119 el-Emeviyyun Beynel Maşriki vel Mağribi, 1/250

Nitekim yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **“Allah hem mümin erkeklere ve hem mümin kadınlara, altından ırmaklar akan cennetler vaad etmiştir. Onlar o cennetler içinde ebedi olarak kalacaklardır. Adn cennetleri içinde onlar için hoş ve güzel meskenler ve köşkler var. Bütün bunlardan daha üstünü ve en büyüğü de tarifi imkânsız olan Allah’ın rızasına ermeleridir. İşte bu, en büyük kurtuluş ve mutluluktur.”** (Tevbe, 9/72)

Hürr b. Yezid’in Tavrı

Kûfe ordusundan Hz. Hüseyin ile ilk karşılaşan ve Hz. Hüseyin’in tekrar geldiği yere gitmesini engelleyen kişidir. Ancak bununla beraber Hz. Hüseyin’e karşı dürüst davranan ve ona güzel muamelede bulunan bir kimsedir. Hürr, Hz. Hüseyin’e, “Ben, seninle savaşmak üzere emir almadım, fakat bana verilen emir, seni bulabilmem halinde alıp Kûfe’ye götürmemdir. Ancak benim sana diyeceğim o ki; seni Kûfe’ye de, Medine’ye de götürmeyecek bir yol seç. Ben de bunun için, istemen halinde Yezid b. Muaviye’ye veya İbn Ziyad’a bir yazı göndereyim” der.

Bu sırada Ömer b. Sa’d b. Ebi Vakkas’ın komuta ettiği ordu henüz Hz. Hüseyin’in bulunduğu yere yeni gelmişti. Hürr ile Ömer b. Sa’d arasında görüşmeler devam etti. Ancak Hürr, her iki taraf arasında savaşın kaçınılmaz olacağını kesin olarak kavramıştı. Durumun vahametini fark eden Hürr, Ömer b. Sa’d’a, “Allah seni ıslah etsin, yani sen bu adamla, Hüseyin ile savaşacak, onu öldüreceksin, öyle mi?” diyerek tepkisini gösterir.

Ömer b. Sa’d da, “Evet, vallahi öyle olacak, hem de öyle kolay bir savaş olacak ki, başlar düşecek, eller kesilecek” diye söyledi. Bunun üzerine Hürr, atına atlayarak, onu Hz. Hüseyin’in yanına doğru sürdü ve gidip onlara katıldı. Sonra da şöyle konuştu:

“Ey Kûfeliler! Anneleriniz sizi kaybedesi adamlar! Siz kalkıp Hüseyin’i yanınıza dâvet ediyorsunuz, o çıkıp size geldiğinde de onu teslim ediyorsunuz, onun uğruna canınızı feda edeceğinizi sözünü veriyorsunuz, sonra da kalkıp onu öldürmek için ona düşmanlık gösteriyorsunuz. Allah’ın şu geniş beldelerinde, domuzlara ve köpeklere serbestlik tanırken, onun dönmesine izin vermiyorsunuz.

Bir de köpekler ve domuzlar buradan su içerken onunla Fırat suyu arasına girip, onun suyunu Hüseyin'den engelliyorsunuz. Oysaki onlar susuzluktan yok olacaklar. Muhammed'in soyuna karşı takındığınız tutum ve davranış ne kadar da iğrenç bir davranıştır. Eğer bugün ve şuan da yapmakta olduğunuz davranışlardan ötürü tevbe edip geri dönmezseniz, o büyük susuzluk gününde Allah size su tattırmasın.”

Hz. Hüseyin'e karşı ilk davranışından ve ona dönmesi için izin vermeyişinden ötürü özür diler, Hz. Hüseyin de onun mâzeretini kabul eder. O da Hz. Hüseyin'e böylece katılmış olur. Hürri, arkadaşları tarafından, Hz. Hüseyin'in tarafına geçmesinden dolayı kınanınca, onla şu cevabı verir: “Vallahi ben, nefsimi cennet ile cehennem ateşi arasında muhayyer bıraktım, tercihim cennetten tarafa koydum, Allah adına yemin olsun ki, dilim dilim doğransam ve ateşe atılıp yakılsam bile cennetin üzerinde bir başka yolu tercih edecek değilim.”¹²⁰

Hürri b. Yezid, olayın farkına varınca tavrını Hz. Hüseyin'den yana koydu. Çünkü Hz. Hüseyin savaş değil, barış taraftarıydı, bunu, onunla görüşmüştü. Bu nedenle Hz. Hüseyin'e karşı taraf olması halinde bunun bir adaletsizlik ve haksızlık olacağını çok iyi anlıyor ve biliyordu. Barışa dâvet eden ve barışı isteyen, barış için anlaşma yapmak üzere elini uzatan birine karşı nasıl savaşılabilirdi ki? Asıl insanlık ve mertlik elini bu şekilde uzatan kimsenin yanında yer alınmasıdır, onunla bağların sıklaştırılması ve ona yardım edilmesi gerekir. Kaldı ki zaten akıl da, barıştan yana olanlarla beraber olunmasına hüküm verir.

İşte Hürri böyle düşünüyor ve aynı zamanda Hz. Hüseyin'in yanında yer alman ve ona meyletmenin sonucunun mutlak ölüm olacağını da biliyordu. Fakat Hürri, kendisini cennete ulaştıracak olan ölüm yolunu seçerek Hz. Hüseyin'in yanında yer aldı.¹²¹

Hadramili Malik Kızı Nevvar'ın Tavrı

Malik'in kızı Nevvar, Havli b. Yezid adındaki biriyle evli bulu-

120 Tarihu't-Taberi, 6/355-356

121 Vekil, el-Emeviyyun, 1/252

nuyordu. Ömer b. Sa'd, Hz. Hüseyin'i şehit edince, kafasını kestirip Kûfe'de bulunan Ubeydullah b. Ziyad'a götürmesi için bu adamı görevlendirmişti. Havli, Kûfe'ye geldiğinde doğruca Ubeydullah b. Ziyad'ın sarayına yönelmiş, fakat sarayın kapısının kapalı olduğunu görünce, Hz. Hüseyin'in başını da alarak evine gitmiş ve onu çamaşır yıkanan bir leğenin içine bırakmış, sonra da hemen eşinin yanına giderek yatağına uzanmıştı. Hanımı kocasına, "Senden ne haber var, haber olarak neler getirdin?" diye sorar.

O da, "Ben sana dünyanın zenginliğini sağlayacak bir şey getirdim. İşte Hüseyin'in başı, senin evindedir" der. Hanımı da ona şu tepkiyi verir: "Yazıklar olsun sana! Herkes altın ve gümüşle gelirken sen Allah Resûlü'nün (s.a.v) oğlunun başını getiriyorsun öyle mi? Yazıklar olsun sana! Bundan böyle benim başımla senin başın bir evin içinde asla bir arada olmayacaktır" sözleriyle evini terk eder.

İşte uzun süre eşinin eve gelmesini dört gözle bekleyen bir kadının kocasına tepkisi! Oysa eşi ona geldiğinde tüm hayatını alt üst edecek ve düzenini bozacak bir şeyle gelmişti. Hz. Hüseyin'in kesik başını getirmişti. Böylece hanımının tüm beklentilerini boşa çıkarmıştı, onu hayal kırıklığına uğratmıştı. Oysa kadın, eşinden kendisini mutlu edecek, sevindirici haberler bekliyordu. Oysa kocası, Resûlüllah'ın torununun başını evine getirmişti. Onun için kocasının sağ-salim olarak dönmesi dünyaya bedel olacaktı. Ama kocası Hz. Hüseyin'in başını getirmişti. Oysa böyle değil de bir başka şekilde gelmiş olsaydı, eşini daha fazlasıyla mutlu edecekti.

Bir de adam kalkmış çok güzel bir iş yapmış gibi mutlu bir tavır içerisinde, Hz. Hüseyin'in başını getirdiğinden söz ediyor. Ona böyle bir haber veriyor. O kadın böyle bir haberden hiç sevinç ve mutluluk duyar mıydı? Oysaki kocası, Hz. Hüseyin'in başını değil, onun ölüm haberini bile verseydi, yine de onun üzülmesinin ve acı duymasının önüne geçemezdi. Fakat adam bir de Hz. Hüseyin'in kesik başını tâ evin içerisine kadar getirmişti. Bu, her mümin olan kimseyi üzecek olan bir haberdirdi.

İşte bu gerekçeyle Nevvar, kocasıyla aynı yatağı paylaşmaktan kaçtığı gibi, onunla bir daha artık aynı çatı altında ebedi olarak kalamayacağını da yemin ederek haykırıyor ve oradan ayrılıyordu.¹²²

122 el-Emeviyyun Beynel-Maşriki ve'l-Mağribi, 1/253

YEZİD'İN HZ. HÜSEYİN'İ ŞEHİT EDİLMESİ VE ÇOCUKLARI KARŞISINDAKİ TAVRI

Ubeydullah b. Ziyad, Yezid b. Muaviye'ye, olanları bildiren bir mektup yazar ve Hz. Hüseyin'in çocukları ve hanımları için nasıl bir uygulama yapması gerektiği konusunu danışır. Yezid, haberi öğrenince ağlamaya başlar ve şöyle konuşur:

“Hz. Hüseyin öldürülmeksizin ey Iraklılar ben sizin itaatinize razıydım. Kaldı ki başkaldırmanın âkıbeti bu olacaktı. Allah Mercane'nin oğluna lânet etsin, iki, yakasını bir araya getirmesin. Onu, akrabalık bağlarına uymaksızın yakaladı. Allah adına yemin olsun ki, eğer onun yanında ben olsaydım, kesin olarak onu bağışlardım. Allah Hüseyin'e rahmetiyle muamele etsin.”¹²³

Bir rivayete göre de o demiş ki: “Vallahi eğer, onun yanında ben olsaydım, sonra da, ömrümün bir kısmını feda etmekle de olsa, eğer ben savaşı önleyebileceğimi bilebilseydim, kesin olarak onu öldürmektense bu savaşı neye mal olursa olsun ondan önlerdim, onunla savaşmazdım.”¹²⁴

Yezid, Ziyad'ın yazısına bir yazıyla karşılık verdi, esirlerin kendisine gönderilmesini istedi. Hemen Zekvan Ebu Halid harekete geçti, kendilerine on bin dirhem verdi, bununla onların yol hazırlıklarını yerine getirdi.¹²⁵

Buradan anlaşılan o ki, Ubeydullah b. Ziyad, Hz. Hüseyin'in ailesini acınacak ve aşığlanacak bir halde ya da elleri ve ayakları zincire vurulmuş olarak göndermemiştir. Oysa kimi rivayetlerde böyle belirtilmektedir.¹²⁶

123 Ensabü'l-Eşraf, 3/219-220; Mevakıfu'l-Muaraza, s.282

124 Cuzkani, el-Ebatil vel-Menakir, 1/265 Bu rivayetin senesinde yer alan tüm rical yani raviler sikadırlar. Ancak burada Şa'bi ile Medaini arasında bir inkıta, boşluk vardır.

125 et-Tabakat, 5/393; Mevakıfu'l-Muaraza, s.282

126 Mevakıfu'l-Muaraza, s.282; el-Mihen, s.155

Nitekim daha önceki sayfalarda geçtiği gibi Ubeydullah b. Ziyad, Hz. Hüseyin ailesine ayrı bir yer hazırlamış, onlar için yiyecek, içecek ve giyecek gibi ihtiyaçlarının karşılanması emrini vermiştir.¹²⁷

Avane tarafından gelen rivayeti hatırla; Hz. Hüseyin'in ailesini ve çocuklarını Yezid'e getiren Mahfez b. Salebe'dir. Hz. Hüseyin'in çocukları, Yezid'in huzuruna getirildiklerinde, Hz. Hüseyin'in kızı Fatıma Yezid'e şöyle seslendi:

“Ey Yezid! Resûlüllah'ın (s.a.v) kızları esir midirler?” Yezid de, “Bilakis, onlar saygıya değer ve özgürdürler. Amcanın kızlarının yanına gir, benim yaptığımı onları da yapıyor bulacaksın” dedi.

Fatıma diyor ki: “Ben, onların bulunduğu yere girdim, bir de baktım ki ne kadar Süfyani varsa hepsi sarınıp ağlaşmaktadırlar.”¹²⁸

Hz. Hüseyin'in oğlu Ali, Yezid'in huzuruna girince, Yezid dedi ki: “Doğrusu baban, benimle olan akrabalık bağlarını kesti ve bana haksızlık etti, gördüğün gibi Allah da ona yaptığını yaptı.”

Hz. Hüseyin'in oğlu Ali, Kerbelâ savaşında, hastalığı sebebiyle bizzat savaşa katılamamıştı. O, savaş sırasında hasta yatağında bulunuyordu. Bu nedenle o da, tıpkı diğer çocuklar ve kadınlar gibi Ubeydullah b. Ziyad'a getirilmişti.¹²⁹

Hz. Hüseyin'in oğlu Ali de Yezid'e şu ayetle cevap verdi: **“Yer yüzünde meydana gelen ve sizin başınıza da gelen herhangi bir musibet ve felaket yoktur ki, biz onu yaratmadan önce, bir kitapta yazılmış olmasın. Şüphesiz bu, Allah'a göre kolaydır.”** (Hadid, 57/22)

Bunun üzerine Yezid, oğlu Halid'den, Hz. Hüseyin'in oğlu Ali'ye cevap vermesini istedi. Ancak Halid nasıl bir cevap vereceğini bilemedi. Bunun üzerine Yezid oğluna sen de, **“Başınıza her ne**

127 Mevakıfu'l-Muaraza, s.283

128 Tarihu't-Taberi, 6/394-395

129 Mevakıfu'l-Muaraza, s.278; et-Tabakat, 5/211

tür musibet gelirse, kendi yaptıklarınız yüzündendir. O, yine de çoğunu affeder” (Şûra, 42/30) ayetiyle cevap verebilirsin, dedi.

Ancak kimi Şiî kaynaklı ve eğilimli eserlerde, sanki Hz. Hüseyin’in çoluk-çocuğu açık artırmaya çıkarılmış gibi gösterilmektedir. Hatta bu nedenle Şam halkından biri, Hz. Hüseyin’in kızlarından birisinin kendisine verilmesi isteğinde bulunmuş, diye aktarılır.¹³⁰

Bu rivayetler tamamen açık seçik yalanlardan ibarettir. Çünkü dayandıkları herhangi sahih bir sened bulunmamaktadır. Kaldı ki bu tür rivayetler, Yezid’in Hz. Hüseyin’in ailesine karşı gösterdiği ikram ile de ters düşmektedir. Yezid, hiçbir zaman Hz. Hüseyin’in hanımlarını çıkarıp teşhir etmemiş ve onları halkın önüne çıkarıp açık artırmaya satmak gibi yanlış bir iş yapmamıştır.¹³¹

Yezid, Haşimî kadınlarından her birine haber göndererek neler almak istediklerini onlara sorar. Her bir kadın almak istediklerini aldıklarını söylemişseler de, Yezid yine de onlara verdiği bahşişi oldukça bol tuttu, büyük imkânlar sundu. Yezid, sabah ve akşam ne yemek isterse, hemen yanına Hz. Hüseyin’in oğlu Ali’yi de çağırır, onu da sofrasına oturtur.¹³²

Rivayetlere göre Hz. Hüseyin’in kesik başı Yezid’e gönderilmiştir. Ancak bu, sabit değildir. Aksine, Hz. Hüseyin’in kesik başı Kûfe’de Ubeydullah b. Ziyad’ın yanında kalmıştır.¹³³

130 Tarihu’t-Taberi, 6/392 Ebu Mihnef yoluyla gelen rivayet.

131 el-Bed’u vet tarih, 6/12 Yazar diyor ki: Şianın bu kıssa ile alakalı olarak birtakım eklemeleri de bulunmaktadır.

132 Tarihu’t-Taberi, 6/395; ettabakat, 5/397

133 Hukbetun Minettarih, s.141

HZ. HÜSEYİN'İN AİLESİ VE ÇOCUKLARININ MEDİNE'YE DÖNMELERİ

Yezid, Hz. Hüseyin'in çocuklarını Medine'ye gönderdikten sonra, Haşim Oğullarından ve Ali Oğullarından olgun yaşa gelmiş kimseleri ve azatlı köleleri Hz. Hüseyin'in çocuklarının yanında toplanırlar. Yezid'den Hz. Hüseyin'in hanımları ve çocukları ile ilgili olarak onların her türlü ihtiyaçlarının karşılanması emri geldi. Onlar her ne istekte bulunmuşlarsa, Yezid, Medine'de tüm ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli emri verdi. Sonra da Numan b. Beşir'e, onların her türlü ihtiyaçlarının giderilmesi ve karşılanması için gerekli işleri yürütmesi emrini verdi.¹³⁴

Yola çıkmadan önce, Yezid, Hz. Hüseyin'in oğlu Ali'ye dedi ki: "İstersen yanımızda kalabilirsin, sana karşı olan akrabalık görevlerimizde kusur etmeyiz, senin hakkın olan şey ne ise onu da yerine getiririz ve ben bunu yaparım."¹³⁵

Ancak Hz. Hüseyin'in oğlu Ali, Medine'ye dönmeyi tercih etti. Yezid Hz. Hüseyin'in çocuklarına ikramda bulundu ve onların Şam'da yanlarında kalabilmek ile Medine'ye dönme konusunda muhayyer olduklarını söyledi. Onlar da Medine'ye dönmeyi tercih ettiler.¹³⁶

Hz. Hüseyin'in ailesinin ayrılmaları sırasında onlardan tekrar özür diledi ve "Allah İbn Mercane'ye lânet etsin, onu rahmetinden ırak eylesin. Vallahi eğer ben onun yanında olsaydım, benden her ne isteseydi, derhal isteğini yerine getirirdim. Hatta çocuklarımdan bazılarının helakine sebep olacak bir durum meydana gelmiş olsaydı

134 Tarihu't-Taberi, 6/392; ettabakat, 5/397

135 Tarihu't-Taberi, 6/393; Siyeru Alami'n-Nubela, 4/386

136 İbn Teymiye, Minhacü's-Sünne, 4/559

bile yine de var gücümle o savaşı ve çarpışmayı durdurmaya gayret gösterirdim. Ancak gördüğün gibi Allah buna hükmetmiş. Ne gibi bir ihtiyacın olursa mutlaka bana yaz” der.¹³⁷

Yezid, Hz. Hüseyin ailesine, yolda refakat etmeleri için Süfyan Oğullarından da birtakım kimselere ve azatlı kölelere emir buyurur. Sayıları 300 kadardı. Beraberlerinde bulunan refakatçilere, aile nerede durup dinlenmek isterlerse ve ne arzu ederlerse, tüm isteklerinin yerine getirilmesi emrini de verir. Kafil ile beraber aynı zamanda Muhriz b. Hureys el-Kelbi ile Behra’dan bir başka adamı da görevlendirir. Bu ikisi Şam’ın önde gelen simalarından idiler.¹³⁸

Hüseyin ailesi, çok saygıya değer bir törenle ve takdirle Medine’ye yollandılar ve Medine’ye varana dek, bu saygı ve ihtiramla yollanmış oldular.¹³⁹

İbn Kesir Yezid hakkında diyor ki: “Yezid, Hüseyin ailesine ikramda bulundu. Onların tüm kaybettikleri maddi şeylerini fazlasıyla kendilerine geri verdi. Onları Medine’ye korumalı olarak develer üzerinde yolcu etti, büyük bir saygıyla gönderdi. Ancak Hz. Hüseyin’in ailesi, Hz. Hüseyin’e ağlıyordu, feryat ediyorlardı.¹⁴⁰

137 Tarihü’t-Taberi, 6/393

138 Mevakıfu’l-Muaraza, s.286; ettabakat, 5/397; el-Hucce fi Beyanil-Mahacca, 2/525–526

139 Mevakıfu’l-Muaraza fi hilafeti Yezid, s.286

140 İbn Kesir, el-Bidaye ve’n-Nihaye; Mevakıfu’l-Muaraza fi Hilafeti Yezid, s.287

HZ. HÜSEYİN'İN ÖLDÜRÜLMESİNDEN KİMLER SORUMLUDURLAR?

Bu konu oldukça girift bir konudur. Çünkü çok farklı yönleri bulunmaktadır. Şöyle ki:

Kûfeliler Bunun Sorumlusudurlar

Bu konuda en başta sorumlu olanlar Kûfe halkıdır. Çünkü Hz. Hüseyin'le yazışma yaparak, onun Medine'den kalkıp kendilerine gelmelerini isteyenler Kûfeliler olmuştu. Sahabe, Medine'den ayrılmaması konusunda kendisini uyarmalarına ve gitmemesi konusunda ısrar etmelerine rağmen, Hz. Hüseyin, onların yazdıklarına güvenerek Medine'den ayrılmıştı.

Ubeydullah b. Ziyad, Kûfe'ye atanınca, Kûfe halkı Hz. Hüseyin'e verdikleri sözden geri adım attılar, ona yardıma ve onu desteklemeye koşmadılar. Aksine Hz. Hüseyin'i, onunla çarpışmaya ve onu öldürmeye gelen ordu ile baş başa bıraktılar. Bunun içindir ki İbn Hacer el-Askalani, Hz. Hüseyin'in şehit edilmesinde Kûfe halkının tutumu konusunda şöyle demektedir: “İnsanların, Kûfe halkının geneli, ondan kaçmaya ve onu kendi başına terk etmeye başladılar. Hz. Hüseyin (ra) ve beraberinde bulunanlar Kûfe ordusuyla karşı karşıya geldiğinde, Kûfe halkının önde gelenlerine şöyle sesleniyordu:

“Ey Şebt b. Rib'i! Ey Hicar b. Ebcür! Ey Kays b. Eş'as! Ey Yezid b. Haris! Bana mektup yazarak meyveler olgunlaştı, etraf yeşillendi, herkes toparlandı, diyenler sizler değil miydiniz?”

Hz. Hüseyin böyle seslenerek öne atıldığında, onlar, “Biz böyle bir şey yapmadık” dediler. Bunun üzerine Hz. Hüseyin şaşkınlığını dile getirerek, “Sübhanallah! Bilakis hem de vallahi siz bunu yaptınız” dedi. Daha sonra Hz. Hüseyin onlara, “Ey insanlar!

Eğer gerçekten beni istemiyorsanız, önümden çekilin de, ben de sizden ayrılıp güvende olacağım yere, Medine'ye gideyim” diye seslendi.¹⁴¹

Sahabenin söylediklerine bakılırsa, buradaki itham Irak halkına yönelikti. Çünkü Hz. Hüseyin'in öldürülmesinden sorumlu olan onlardı. Nitekim Ümmü Seleme (rha) annemiz, Hz. Hüseyin'in ölüm haberini duyunca, Irak halkına lânet okumuş ve şöyle demişti: “Onu öldürdüler, Allah da onların iki yakasını bir araya getirmesin, onlara rahmetiyle muamele buyurmasın. Onu aldatıp zorla yanlarına istediler. Allah onlara lânet etsin.”¹⁴²

Abdullah b. Ömer (rma) Irak'tan gelip de, kendisine, “İhramlı iken sinek öldürmenin cezası nedir?” diye soran heyete şöyle cevap verir: “Ey Iraklılar! Size şaşmamak elden gelmiyor. Siz Allah Resûlü'nün (s.a.v) kızı Fatıma'nın ciğer paresini öldürüyorsunuz, bu konuda hiçbir şekilde sıkılmıyorsunuz, sonra da kalkıp ihramlı iken sinek öldürmenin cezasından bana soruyorsunuz, siz nasıl bir toplumsunuz?”¹⁴³

Bağdadi, “**el-Fark Beynel-Fırak**” adlı eserinde diyor ki: “Kufeli Rafızîler gaddar ve cimrilikle tanınırlar, hep arkadan vururlar. Hatta onların tutum ve davranışları darb-ı mesel halinde hep şöyle söylenegilir: ‘Kûfelilerden daha cimri ve pinti adam, Kûfelilerden daha gaddar ve zalim insan.’ Nitekim onların gaddar ve zalimliklerinin şu üç özelliği oldukça yaygındır:

Birincisi: Kûfeliler, Hz. Ali'nin öldürülerek şehit edilmesinden sonra Hz. Hasan'a biat ettiler, fakat Medain yollarında onu arkadan vurdular. Sinan el-Cufi bunu yapmıştı.

İkincisi: Hz. Hüseyin'le yazışarak onu Kûfe'ye dâvet ettiler, Yezid'e karşı onun yanında yer alarak ona yardım edecekleri sözünü verdiler. O da onlara aldandı, Medine'den ayrılarak onların yanına

141 Ensabü'l-Eşraf, 3/227; Mevakıfu'l-Muaraza fı Hilafeti Yezid, s.288

142 Fezailü's.-Sahabe, 2/782 Hasen bir isnad ile gelmiştir.

143 Ahmed b. Hanbel Müsned, H.5568. Bu rivayet isnad yönünden sahih bir rivayettir.

gelmek üzere yola çıktı. Kerbelâ'ya geldiğinde onu aldattılar ve onun aleyhinde olmak üzere Ubeydullah b. Ziyad'ın etrafında tek bir el gibi hareket ederek Hz. Hüseyin'in üzerine saldırdılar. Böylece hem Hz. Hüseyin'i ve hem de ailesinin ve yakınlarının büyük bir çoğunluğunu Kerbelâ'da öldürdüler.

Üçüncüsü: Nitekim Kûfeliler Hz. Hüseyin'in torunu, Ali'nin oğlu Zeyd'i de arkadan vurdular, onunla ettikleri biatlerini bozdular. Savaş şiddetlenince onu düşmanlarına teslim ettiler.¹⁴⁴

İşte bütün bu sebeplerden dolayı en büyü sorumluluk Kufelilerindir, başta en çok suçlu olanlar onlardır. Çünkü korktular ve verdikleri sözlerini bozdular.

Ubeydullah b. Ziyad da Sorumludur

Ubeydullah, onun zulmü, onun şiddet ve baskısı, Halife Yezid'e muhalif olanlar üzerindeki tavrı çok acımasızcaydı. Nitekim Kûfe'de, Hz. Hüseyin'e vekâleten birinci Naip olarak bulunan Müslim b. Akil'e ve onun yanında bulunan ve Hz. Hüseyin'den taraf olan tanınmış Murat kabilesinin lideri Hani b. Urve'ye acımasızca yaptıkları bilinmektedir. Nitekim Yezid de, Ubeydullah'ın bu davranışlarını yerinde bulmuş ve onu, yaptıklarından dolayı onamıştı. Hatta İbn Ziyad'ın tutum ve davranışını onayladığını da gizlemiyordu. Nitekim Yezid ona yazdığı bir yazısında şöyle diyordu:

“Asıl konuya gelince, eğer mesele dediğin gibiyse sen geri adım atmadın. Senin yaptığın iş, atılgan, işini bilen kimselerin davranışıdır ve senin saldırgan da cesur kimselerin gösterdiği atılganlıktan başkası değildir. Sen olması gerekeni yaptın ve iyi de ettin. Benim sana olan güvenimi de ispatladın, beni düş kırıklığına uğratmadın.”¹⁴⁵

İşte Yezid'in bu şekilde cesaret vermesi, İbn Ziyad'ı daha çok kötülük işlemeye sevk etmiştir. Zaten İbn Ziyad doğal olarak

144 Bağdadi, el-Fark Beynalfırak, s..37

145 Mevakıfu'l-Muaraza fi Hilafeti Yezid, s.293 Tarihu't-Taberi'den naklen

kötülüğe yatkın yaratılışa sahip olan biriydi. İzlediği yol da hep aşırılığı seven, kana ve haksızlığa susamış olan biriydi. Böyle olmasaydı o hiç kötülük işler miydi? Acımasızlığı, kana susamışlığı, makamın başını döndürmesi olmasaydı, kendisine barış yolunu sunan Hz. Hüseyin’i hiç öldürebilir miydi?

Doğrusu basit karakterli insanlar alçak seviyede iken yüksek yerlere, zelil iken izzetli makamlara yükseldiler. Ellerinde hiçbir şeyleri olmazken, imkân sahibi oluverdiler. Bu imkânlarla güvenerek yükseltilere tırmandılar, böylece bu sayede insanların saygı ve takdirini elde ettiler. Hayatlarının hep dalgalı geçmesi onları bu şekilde acımasızlığa sevk ediyordu. İşte İbn Ziyad da bu basit ve alçak seviyede olan kimselerin karakter özelliğine sahip olan biriydi.

İşte, makam ve mevkii ne olursa olsun İbn Ziyad’ın bu gibileri Hz. Hüseyin ile kıyaslandığında, Hz. Hüseyin’in neden dolayı elini onun eline uzatmaktan geri durduğu anlaşılır. Çünkü Hz. Hüseyin (rma) şöyle diyordu: “Ben, onlara, zelil ve aşağılanmış bir kulun elini uzattığı gibi elimi uzatmam ve gitmem.”

Ömer b. Sa’d’a, Yezid’in mektubu ulaştığında, o, Hz. Hüseyin hakkındaki kanaatini şu sözlerle dile getiriyordu: “Vallahi Hüseyin ona teslim olmaz. Çünkü onurlu bir insan simasından bellidir.”¹⁴⁶

Bilindiği gibi Ubeydullah b. Ziyad, zalim ve despot olan bir valiydi, çok kötü uygulamaları olan bir siyasete sahipti. Bir gün Resûlullah’ın ashabından Aiz b. Amr el-Müzeni, İbn Ziyad’ın huzuruna girer ve kendisine der ki: “Ey oğlum! Ben Resûlullah’ın (s.a.v) dinledim O (s.a.v),

“Doğrusu idarecilerin en kötüsü, insaftan yoksun olan deve bakıcısıdır” diye buyurmuştu. Seni onlardan olmaktan uyarırım. Bunun üzerine Ubeydullah kendisine, “Otur! Sen, ancak Muhammed’in ashabının bir kalıntısı, bir süprüntüsü olabilirsin” der. Aiz de Ubeydullah’a, “Onların bir kalıntısı, bir kepeği, süprüntüsü olabilir mi

146 Tarihu’t-Taberi, 6/342

ki? Kalıntı ve süprüntü ancak onlardan sonrakilerde ve onlardan başkalarında olur” diye cevaplar.¹⁴⁷

Oysa İbn Ziyad’ın yapması gereken şey, Hz. Hüseyin’in isteklerine kulak vermesi ve onun Yezid’in yanına gitmesine izin vermesiydi, ya da bir başka yere gitmesine izin vermeliydi. Özellikle Hz. Hüseyin zaten Kûfe’ye girmeyecekti. Ama İbn Ziyad bunu yapmadı.¹⁴⁸

İbnus-Salah, “Fetvalar” adlı eserinde şöyle der: “Burada bilinen gerçek o ki, Hz. Hüseyin’in öldürülmesine kadar işi vardırıan emri veren Ubeydullah b. Ziyad’dır.”

Yusuf el-İşş de der ki: “Burada bizim söylememiz gereken şey şudur: En başta Hz. Hüseyin’in öldürülmesinden sorumlu olan kişi başta Şimr’dir, ikinci olarak da Ubeydullah b. Ziyad’dır.”¹⁴⁹

Burada söylenmesi gereken en doğru söz, birinci ve en başta gelen sorumluluk ve böyle bir kanlı facia olayındaki en büyük günah ve vebal İbn Ziyad’ın omuzlarındadır. Çünkü bu emri veren ve bu görevi yürüten kişi vali olarak odur. Hz. Hüseyin’in isteklerini geri çeviren de kendisidir. Tarih onun bütün yaptıklarını kınamıştır ve hiçbir yaptığını onaylamamış ve hoş karşılamamıştır. En ağır şekilde tarihte yerilen kişi İbn Ziyad’dır. Çünkü zulümlerle, haksızlık ve baskıyla, ortalığı kan denizine çevirmekle idaresini sürdürmüştür.¹⁵⁰

Zehebi de Ubeydullah b. Ziyad’ın biyografisinin sonunda şu ifadelerle yer verir: “Şiiler, onun hayatını dürüst bir kişinin hayatı gibi değerlendirmezler ona ve onun gibilerine hep lânet okurlar. Biz ise Allah için ona buğz ederiz ve onun yaptıklarından uzak olduğumuzu, onu onaylamadığımızı söyleriz. Fakat ona lânet okumayız ve onun durumunu Allah’a havale ederiz.”¹⁵¹

147 Müslim, İmara, H.23/1830 Benzer rivayetler için bak, Buhari, 7150–7151; Müslim, İmara, 142/21–22

148 Mevakıfu’l-Muaraza fi hilafeti Yezid, s.295; el-Kayduş-Şerid, Varak,13

149 ed-Devletul Emeviyye, s.172

150 Abdulmelik b. Mervan ve’l-Devletul-Emeviyye, s.105

151 Tarihul-İslâm

Ordu Komutanı Ömer b. Sa'd'ın Kusuru

Hz. Hüseyin'in (ra) öldürülerek şehit edilmesinden sorumlu olanlardan birisi de İbn Ziyad'ın ordu komutanı Ömer b. Sa'd b. Ebi Vakkas'ın kendisidir, bunda kusurlu ve hatalı olan odur. Doğrusu, selefinin halefi olarak İbn Ziyad, Ziyad b. Ebih'in ne kötü halefidir. Bir de onun emrinde hareket ederek herhangi bir konuda onun emirlerini uygulan askerler de merhametsizdirler, acımasızdırlar. Oysa onlara düşen görev, böyle bir durumda böyle bir olaya karışmamaları ve uzak durmalarıydı ve hemen Hz. Hüseyin tarafına geçerek saf değiştirmeleri idi. Nitekim ordu komutanlarından olan ve İbn Ziyad tarafından gönderilen ilk komutan Hürr b. Yezid et-Temimi böyle davranmıştı.

Hürr, önce samimi davranarak Hz. Hüseyin'le ilgili en doğru kararın verilmesini beklerken, Ömer b. Sa'd komutasında gelen ordunun canice hareket etmesini ve acımasızlığını görüp meseleyi kavrayınca derhal saf değiştirmiş, Hz. Hüseyin'in ordusuna katılmıştı ve kendisi de şehit düşene dek, Hz. Hüseyin'in safında yer alıp İbn Ziyad'ın ordusuna karşı savaşmıştı.¹⁵²

Ömer b. Sa'd, başta Hz. Hüseyin ile savaşmak istemedi. Çünkü kendisi emrinde bulunan dört bin askerle Deylem taraflarına savaş için hazırlanmış ve yola çıkmıştı. Ancak Ubeydullah b. Ziyad, Hz. Hüseyin'in Kûfe'ye doğru yola çıktığını ve kendisine doğru geldiğini öğrenince, hemen Ömer b. Sa'd'a emir vererek, onunla savaşmasını, onu bertaraf ettikten sonra Deylem'e gitmesini emretti. Çünkü kendisi aynı zamanda Rey Emirliğini de üstlenmişti.

Bu emir üzerine Ömer b. Sa'd yolunu değiştirdi ve İbn Ziyad'a dedi ki: "Durumu bir görüşeyim, gözden geçireyim." Ömer, böylece halkla istişarede bulundu. Ömer, her kimle istişarede bulunmuş ise, hepsi de kendisine, Hz. Hüseyin'e karşı bir eylemin içinde yer almamasını söylediler. Nitekim kendisine öğütte bulunanlardan birisi de kız kardeşinin oğlu yani yeğeni Hamza b. Muğire b. Şûbe

152 Abdülmelik b. Mervan ve'd-Devletu'l-Emeviyye, s.105

idi. Yeğeni dayısına diyordu ki: “Dayıcığım! Sana Allah adına yemin verdiriyorum, ne olur Hz. Hüseyin’e karşı bir hareketin içerisinde olma, aksi takdirde Rabbine karşı gelmiş ve günah işlemiş olursun. Onunla olan akrabalık bağlarını kesmiş, sıla-i rahmi sona erdirmiş olursun. Allah adına yemin olsun ki, eğer sen dünyanla, varlığını ve yeryüzündeki gücünle ortaya çıksan ve bunların hepsi de senin olsa ve bunların tamamını kaybetseydin, Allah’ın huzuruna Hz. Hüseyin’in kanıyla varmaktan çok daha hayırlıdır.”¹⁵³

Ömer b. Sa’d da, hiçbir öğüt verenin öğüdüne, uyarıların ve korkutanların korkutmalarına önem vermeksizin yeğenine, “Allah’ın izniyle gerekeni yapacağım” der.

Ancak Ömer b. Sa’d, dünya malına, makam ve mansıba düşkün olan biriydi ve bir an önce Emir olma sevdasını güdüyordu. Gerçek şu ki; Ömer b. Sa’d’ın, Hz. Hüseyin ve onunla beraber olanlarla çarpışmamak ve savaşmamak için çaba gösterdiği söylenmektedir. Fakat o, çabalarının hiçbirinde başarılı olamamıştır.

Esasen dünyaya düşkün olan kimseler, dünyayı elde etme uğruna gerçek insanlıklarını feda etmeyi bile göze alabilmektedirler. Dünyayı elde etmek adına saygınlık, mertlik ve insanlık gibi bütün bu değerleri bir kenara itebilmektedirler. Hatta dünya akıllarını başlarından almış olan kimseler bu saydıklarımızdan çok daha değerli olan değerleri bile bir çırpıda bırakıveriyorlar. Örneğin Allah ile kendileri arasında olan konumlarını unutuveriyorlar. Oysa her işin başında bunun muhasebesinin yapılması icap eder. Aksine bunlar apaçık olan gerçekleri unutuyor, hatta dünyanın faniliğini, makam, mevki ve mansıbın geçiciliğini, varlıkların bir hiç olduğunu ve olacağını da unutmuş olmaktadırlar. Çünkü dünya başlarını döndürmektedir.

Ömer b. Sa’d öyle bir zenginlik ve varlık içerisinde bulunuyordu ki, böylece adının hainlerle, sözünü tutmayan ve arkadan vuran zalimlerle birlikte yazılmasının peşindeydi. Böylece zalimlerin,

hadlerini tecavüz edenlerin sicili ve defterleri içerisinde adının yer alması peşindeydi.

Ömer b. Sa'd, elde etmek istediği makam ve mansıbı kurban edebilseydi, Allah ve Resûlüne itaati kabul etseydi, eğer Allah'ın kendisi için dünyalıktan takdir ettiği şeyleri feda etmesini bilseydi, kesin olarak Allah katında, Allah'ın salih ve makbul kullarından olurdu.¹⁵⁴

Yezid b. Muaviye'nin Sorumluluğu

Yezid'e gelince, aslında Yezid, Hz. Hüseyin'in öldürülmesi taraftarı değildi ve böyle bir şey istemiyordu. Hatta Hz. Hüseyin'in Medine'den çıkmaması için de gayret gösteriyordu. Nitekim bu amaçla Abdullah b. Abbas'a mektup yazmış, ondan, Hz. Hüseyin'in çıkmaması için aracı olmasını istemişti. Nitekim Hz. Hüseyin'in başı, önüne konulduğunda Yezid, "Allah İbn Mercane'ye lânet etsin. Ben, Hüseyin öldürülmeden bu işin çözülmesini isterdim. Vallahi eğer ben onun yanında olsaydım, kesin olarak onu affederdim" demiştir.

Yezid'in, Hz. Hüseyin'in şehit edilmesi sebebiyle ağlamış olması ve İbn Mercane'ye lânet okuması, ondan, onun kınanmasını kaldırmaz. Bu hareketi, kınanmaması için bir neden olamaz. Dolayısıyla Hz. Hüseyin'i ve arkadaşlarını öldürenlerle aynı suça ortak olmaktan kurtulamaz. Çünkü Yezid, Hz. Hüseyin'in öldürülmemesi için konu hakkında İbn Ziyad'a çok açık emirler vermeye kâdirdi. Ondan Hz. Hüseyin'den akıl ve hikmet çerçevesinde hareket etmesini isteyebilirdi. Bunu da Resûlullah'a (s.a.v) olan yakınlıkları ve Müslümanların gönlünde edindikleri yerleri sebebiyle yapmalıydı, fakat Yezid bu yola gitmedi.¹⁵⁵

Bu itibarla Hz. Hüseyin'in öldürülerek şehit edilmesinden Yezid de soruludur. Nasıl sorumlu olmasın ki! Hz. Hüseyin, onun halife olduğu ve sorumluluk taşıdığı, o topraklara egemen olduğu bir dönemde öldürülmüştür. Nitekim Müminlerin Emiri Hz.

154 el-Emeviyyun Beynel Maşriki vel-Mağribi, 1/244

155 el-Alemu'l-İslamiyyi Fi'l-Asri'l-Emeviyyi, s.478

Ömer (ra), Irak ve Şam'da meydana gelen herhangi bir olaydan, bir katırın ayağının sürçmesinden öncelikle kendisini sorumlu tutardı. Neden o yolu, gerektiği şekilde yapmadığından kendisini hesaba çekerdi. Eğer bir de öldüren caniler Müminlerin Emirinin ordusu içerisinde bulunuyorlarsa bu, hiç bağışlanacak veya göz ardı edilecek bir konu mudur? Doğrusu Hz. Hüseyin'in öldürülmesi Yezid döneminde utanç verici bir damga ve kara bir lekedir.¹⁵⁶

Yezid'e Lanet Okumak Caiz mi?

Yezid'e lânet okunup okunmaması konusunda üç farklı görüş bulunmaktadır. Bu görüşlerden ikisi oldukça uç noktalarda olan görüşlerdir, biri ise orta yol olan bir görüştür.

İki uç noktadan birine göre Yezid katıksız kâfirdir, münafıktır. Çünkü Hz. Hüseyin'i öldürme gayreti içine giren kişi odur. Allah Resûlü'nün (s.a.v) torununu öldürmüştür. Öldürmekteki amacı da ondan intikam ve rövanş almaktır. Çünkü sahabe tarafından öldürülen dedeleri olan Utbe'nin ve dedelerinin kardeşi Şeybe'nin, dayısı Velid b. Utbe'nin ve daha başkalarının öcünü almak, bunun rövanşını almak peşindeydi. Bilindiği gibi bunlar Bedir savaşında Hz. Peygamberin sahabesi ile Hz. Ali ve benzeri sahabe eliyle öldürülmüşlerdi. Nitekim bunlar Bedir'in intikamlarıydı, cahiliye eserleriydi, demişlerdir. Bu nedenle şöyle bir şiir dile getirilmiştir:

*Bu yükler ortaya çıkıp da görülür hale gelince
Tümsek üzerindeki şu başlar beni hayata kavuşturdu
Karga ötmeye başladı da ötsen ya da ötmesen ne değişir
Çünkü ben peygamberden alacaklarımı aldım*

Hatta derler ki: Yezid, Uhud savaşında İbn Zeb'ari'nin söylediği şu şiiri mırıldanmıştır:

*Keşke Bedir'de kaybolan büyüklerim görebilselerdi
Hazreçlilerin Esel olayındaki çığlıklarını
Çünkü onların önde gelenlerin öldürdük çoğunu
Böylece Bedir'de olanlarla eşitlendik bilsinler bunu¹⁵⁷*

156 el-Emeviyyun Beynel-Meşriki ve'l-Mağribi, 1/245

157 el-Fetava, 4/294

Bu türden değerlendirmeler ve ifadeler doğrusu Şiiler için oldukça basit ifadelerdir. Çünkü onlar Hz. Ebu Bekir'i, Hz. Ömer'i ve Hz. Osman'ı tekfir etmektedirler. Bu nedenle Yezid gibi sıradan birinin tekfir edilmesi işten bile değildir.

İkinci uç noktada olanlar ise, Yezid'in salih bir insan ve âdil bir devlet başkanı olduğu savunanlardır. Bunlara göre Yezid, Hz. Peygamber (s.a.v) döneminde dünyaya gelen sahabenin çocuklarıdır. Hepsi Resûlüllah'ın kucağına götürülmüşler ve ondan hayır dua almışlardır. Hatta kimileri de onu Ebu Bekir ve Ömer'den daha faziletli olarak değerlendirmektedirler. Hatta daha da ileri giderek onu peygamber olarak kabul edenler bile olmuş, Şeyh Adiyy'den veya öldürülen Hasan'dan yalan olarak şöyle demişlerdir:

“Doğrusu yetmiş veli, yüzlerini kıbleden çevirip Yezid'den yana olduklarını göstermişlerdir.”

Bu ifade, Adevilerin ve benzeri dalalette olanların abartılı bir sözüdür. Çünkü Şeyh Adiyy, Ümeyye Oğullarından olan biridir. Salih, ibadetine düşkün ve fazıl olan bir adamdır. Oysa bu adam sadece Sünnete dâvet etmiştir. Ki bunu, örneğin Ebul-Ferac el-Makdisi gibi ondan başkası da söylemiştir. Çünkü her ikisinin akidesi aynıydı.

Ancak kimileri sünnete, uydurma olarak birtakım ilaveler ve eklemeler yaptılar, hadisler uydurdular, bâtil birtakım benzetmelere yer verdiler. Şeyh Adiyy ile Yezid konusunda aşırıya kaçtılar. Şia'yı yerme noktasında da abartılı ifadeler kullandılar. Onların hiçbir tevbelerin ve ibadetlerinin kabul edilemeyeceğini söylediler.

Her iki uç görüş de geçersizdir, bâtil ve anlamsızdır. Çünkü en basit mânada düşünme kapasitesine sahip olan bir kimse, olayları bilen ve öncekileri değerlendirebilen kimse böyle bir şeye kalkışmaz. Az da olsa sünnet bilgisine sahip olan ve ilmi bulunan bir kimsenin böyle bir şeye nispet olunamayacağı gibi, akli başında olgun düşünebilen bir kimsenin kalkıp böyle bir işe soyunacağı da kimse ileri sürülemez.¹⁵⁸

Üçüncü yol, orta yol: Yezid de Müslümanların idaresini ele almış krallardan bir Müslüman kraldır. Herkesin olabileceği gibi onun da iyilikleri vardır, kötülükleri vardır. Ancak kâfir değildir. Ancak Hz. Hüseyin'in şehit edilmesindeki rolü ortadadır. Nitekim Harre halkına yaptıkları da ortadadır. Yezid bir sahabi olmadı gibi, Allah'ın salih velilerinden bir veli de değildi.

İşte bu görüş; akıl sahibi olan, ilim ve marifet ehli olan, sünnet ve icmaı bilen herkesin söylediği sözdür. Daha sonradan Yezid hakkında insanlar gruplara ayrılmışlar, gruplardan biri ona lânet okurken, bir diğeri de onu sevmiştir. Bir üçüncüsü ise ona sövmediği gibi onu sevmemiştir de, onu Allah'a havale etmiştir. Nitekim bu, Ahmed b. Hanbel'in de görüş olarak kabul ettiği, onun arkadaşlarından orta yolu izleyenlerin ve onlar dışında genelde tüm Müslümanların da kabul ettikleri bir yoldur.

Ahmed b. Hanbel'in oğlu Salih diyor ki babama sordum ve "Bazı kimseler bizim Yezid'i sevdiğimizi söylüyorlar" diye söyledim. Babam Ahmed b. Hanbel de bana, "Oğlum! Allah'a ve âhiret gününe iman eden bir kimsenin Yezid'i sever mi?" dedi. Ben de bunun üzerine, "Öyleyse babacığım! Neden Yezid'e lânet okuyorsun?" diye sordum. Bunun üzerine babam bana, "Çocuğum! Sen, babanın herhangi bir kimseye lânet okuduğunu ne zaman gördün?" diye cevap verdi.

Salih diyor ki: Babam Ahmed'e, Yezid'in nasıl biri olduğunu sordum. O da, "O Medine'de yaptığını yapmıştı" diye söyledi. Bunun üzerine kendisine, "Yezid, Medine'de ne yapmıştı?" diye sordum. Babam da, "O, Resûlullah'ın ashabından olan bazı kimseleri öldürtmüş ve böylece yapacağını yapmıştı" dedi. Ben yine, "Peki ne yapmıştı?" diye sordum. Babam da, "O Medine'yi yağmaladı" dedi. Bu defa babama, "Yezid'den hadis rivayet olunabilir mi?" diye sordum. Babam da bana, "Ondan hadis rivayet olunmaz" dedi.

İşte Kâdı Ebu Ya'la ve başkaları meseleyi bu şekilde aktarmaktadırlar.¹⁵⁹

Ebu Muhammed Makdisi'ye Yezid meselesi sorulunca demiş ki: "Edindiğim bilgiler çerçevesinde, ona sövülmez, dil uzatılamaz, ama sevilmez de."

İbn Teymiye de diyor ki: "Öğrendiğime göre dedemiz Ebu Abdullah b. Teymiye'ye de Yezid meselesi sorulmuş ve o da, "Onun için ne eksiklik yap, ne de aşırıya kaç" diye cevaplamıştır.

İşte böyle bir değerlendirme, Yezid hakkında olsun, benzerleri hakkında olsun, en güzel bir değerlendirmedir. Yezid'e sövülmemesi ve lânet okunmaması meselesi; onun lânetlenmesini ve sövülmesini gerektiren bir fasıklık alameti görülmediğinden dolayıdır. Ya da belli ve bilinen bir fasika özellikle o hedef alınarak lânet etmenin doğru olmaması sebebiyledir. Bu ya tahrimi mânada veya tenzihi anlamda bir yasaklamadır. Nitekim Buharî, Sahih adlı eserinde, Ömer'den naklen şu eşek (himar) lakabıyla anılan kimse konusunda gelen bir rivayeti görmekteyiz. Adam birçok defalar içki içerken yakalanır ve yakalanmasıyla de kırbaç cezasına çarptırılır. Böyle bir durumda sahabe ona lânet okumaya başlayınca, Peygamber (s.a.v), "*Ona lânet okumayın. Çünkü o Allah'ı ve Resûlü'nü sever*"¹⁶⁰ diye buyurmuştur. Nitekim "*Mümine lânet okumak, onu öldürmek gibidir*"¹⁶¹ diye de buyurmuştur.

Bilindiği gibi Resûlüllah (s.a.v) genel mânada içki ve şarap içen herkese lânet okumuş, fakat belli bir şahsa lânet okumamıştır. Nitekim verdiğimiz sahih hadiste Allah Resûlü, bilinen o muayyen kişiye lânet okunmasına izin vermemiş ve bunu yasaklamıştır. Nitekim tehdit içeren ve yetim mallarını yemekle ilgili olan nasslar da genel mânada olan ve belli bir şahsı hedef almayan nasslardır. Kezâ, zina edenlerle ve hırsızlık yapanlarla ilgili nasslar da böyledir. Bu nedenle genel mânadaki bu türden nassları ele alarak belli bir kimsenin cehennemliklerden olabileceğine şahadet edemeyiz. Çünkü olabilir ki, kişi kendisini cehennemlik yapacak olan amellerden dönmüş olabilir. Bu durum ya, o kişinin tevbe etmesi veya o

160 Buharî, H.6780

161 Buharî, H.6652

kötülüğü ortadan kaldıracak bir iyilik yapmış olması yoluyla kazanılmış olabilir. Yahut da onun işlediği kötülüğe kefarete ulaşarak bir musibetle karşı karşıya kalınması ile kurtulmuş olabilir. Veya makbul ve geçerli bir şefaate sayesinde veya başka şekilde kurtulmuş olabilir. Bu nedenle belli bir kimse hedef alınarak ona lânet okunamaz.¹⁶²

Lânet okuyanlardan kimileri ettikleri lâneti terk etmeleri, bırakmaları tıpkı mubah olan diğer füzuli sözleri terk etme kabiliyetinden olan şeylerdir. Yoksa bir kerahet sebebiyle değildir. Veya ona olan sevgiyi terk etmektir. Çünkü birine karşı gösterilen özel muhabbet, ancak peygamberlere, siddik, şehit ve salihlere karşı olabilir, onlardan birine karşı değil, hepsine karşı gösterilebilir. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*“Kişi sevdiğiyle beraberdir.”*¹⁶³

Allah’a ve âhiret gününe iman eden bir kimse, hiçbir zaman Yezid’le beraber olmayı veya onun benzeri krallarla birlikte olmayı tercih etmezler. Çünkü bunlar âdil kimseler değildirler. Birine karşı **sevgi ve muhabbeti terk etmek** iki şeye bağlıdır:

Birincisi: Kişiyi sevmesi, onun işlediği salih ameller sebebiyle değilse, geriye bir tek şey kalır. O da o kişinin sultacı krallardan biri olarak kalması gelir. Böyle kişileri sevmek ise işte bu türden olan bir sevgi olup, bu, meşru olan bir sevgi veya muhabbet değildir. İşte böyle bir durum ve bir de herhangi bir kimsenin fasık olduğu sabit değilse, onun hakkında gösterilen sevgi meselesi yoruma bağlıdır.

İkincisi: Birine karşı sevgiyi ve muhabbeti terk etmek onun zalimliği, fasıklığı ve hayatında izlediği yol sebebiyle olur. Nitekim Yezid’in Hz. Hüseyin’e karşı izlediği tutum ve Medinelilere karşı giriştiği Harre olayı, onun sevilmemesini gerektiren bir sebeptir.¹⁶⁴

162 İbn Teymiye, el-Fetava, 4/296

163 Buharî, H.6169

164 İbn Teymiye, el-Fetava, 4/296

Âlimlerden Ebul-Ferec el-Cevzi ve Elkiya el-Hirasi –ki bu zat Ali b. Muhammed el-Taberi olup İmaduddin (v.504/1110) lakabıyla tanınır- ve benzeri başka âlimlerin, kendilerine lânet ettikleri kimselere gelince, o kimselerde gördükleri ve onlara göre lânet edilmesini mubah kabul ettikleri gerekçelere dayalıdır.

Diğer taraftan kimileri, onun fasık olduğunu söylüyorlar ve fasık olması hasebiyle her fasık da lânetlenebileceğinden ötürü lânetlemektedirler. Kimi zaman da, bir kimsenin fasık olduğuna hüküm vermeseler bile, kişinin mâsiyet ehli olduğunu ileri sürmektedirler. Bundan dolayı da ona lânet okumaktadırlar. Bazen de, her ne kadar başka fasıklar lanetlenmeseler de, sadece kişinin büyük günah işlemiş olması sebebiyle lanetlenebileceğini söylemişlerdir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v), her ne kadar mâsiyet işleyen herkese lânet okumamış ise de bazı mâsiyet türlerini işleyenlere lânet okumuş olduğu gibi, bazı isyankâr kişilere de lânet okumuştur.¹⁶⁵ İşte lânetlenmeyi gerektiren üç sebep bunlardır.

Nitekim Gazalî ve Dusti gibi, Yezid'in sevilmesini veya onu sevmeyi caiz gören âlimler de vardır. Bunlar bunun için iki gerekçe ileri sürmektedirler.

Birincisi: Yezid de bir Müslümandır, Müslümanların idaresini ele almıştır. Bu da sahabe döneminde gerçekleşmiştir. Başkaları da onlara tâbi olmuşlardır. Yezid'de övgüye değer huylar var olduğu gibi yerilmesi gereken özellikler de vardır.

Harre ve benzeri olaylar sebebiyle hoş görülmemesine rağmen bütün bunlar yoruma muhtaçtırlar. Bunun için de şöyle demektedirler: Yezid bu konuda içtihat etmiştir, fakat içtihadında hata etmiştir. Harre halkı ise, en başta biat etmelerine rağmen biatlerini bozmuşlardır. Bu durumu, Abdullah b. Ömer ve başkaları Harre halkı için onaylamamıştı.

Hz. Hüseyin'in öldürülmesi olayına gelince, bir defa, onu öldürme emrini Yezid vermemiştir ve buna rıza da göstermemiştir.

165 İbn Teymiye, el-Fetava, 4/297

Hatta ölümü sebebiyle üzüntüsünü ortaya koymuştur. Hz. Hüseyin'in kesilen başı da ona getirilmemiştir. Ancak Ubeydullah b. Ziyad'a götürülmüştür.

İkinci sebep de şudur: Buharî, Sahih adlı eserinde Abdullah b. Ömer'den rivayet ediyor, rivayete göre Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *"Kostantiniye'ye karşı ilk savaşıacak olan ordu bağışlanmış olacaktır."*¹⁶⁶

Kostantiniye'ye karşı savaşan ilk ordunun başında komutan olarak Yezid bulunuyordu.

Gerçek şu ki, bu iki görüş hakkında da içtihat caizdir. Kaldı ki hem iyilik ve hem kötülük işleyenlere karşı da sevgi gösterilebilir. Bize göre bunda herhangi bir aykırılık yoktur. Çünkü bir kimsede hem övgüye değer ve hem de yerilebilecek huylar bulunabilir, hem sevap ve hem ceza gerektiren şeyler olabilir. Bu durum onun üzerine namaz kılmak ve ona dua etmeye engel oluşturmayacağı gibi, her iki durum değerlendirildiğinde sövülmesi de lânet okunması da sözkonusu olabilir.

Ancak Ehl-i Sünnete göre, Müslüman fakat fasık olan bir kimse, cehenneme girmiş olsa veya cehenneme girmeyi hak etmiş olsa bile mutlaka onlar cennete bir gün gireceklerdir. Çünkü bu gibilerin hem sevap yönleri ve hem de günah yönleri vardır. Fakat Haricîlerle Mutezile bunu kabul etmemektedirler. Onlara göre bunlar ebedi cehennemliklerdir. Bunlara göre bir kimse eğer sevaba hak kazanmış ise, onun ayrıca ceza görmesi sözkonusu olamaz. Eğer cezayı hak etmiş ise, ayrıca cennete girmesi sözkonusu değildir.¹⁶⁷

166 Buharî, H.2924 Buharî'de yer alan hadis yukarıdaki gibi değildir. Rivayet şöyledir: Ümmü Haram anlatıyor. Kendisi Ubade b. Samit'in eşidir. Resûlullah'tan işitmiştir. Hz. Peygamber şöyle buyurmuş: "Ümmetimden Kayser'in şehrine –ki bu İstanbul demektir- savaş yapacak olan ilk ordu, bağışlanmıştır." Bu hadisin baş tarafı da bulunmaktadır. İsteyen bu numaralı hadise Buharî'de bakabilir. Hadiste Kostantiniye değil, Kayser'in şehri olarak geçmektedir. Yazar burada "Yezid de, başkomutan olarak bu ordunun başındadır" derken, bu ifade yazara aittir. Bir bakıma Yezid'i temize çıkarmak gibi bir gayret gözükmektedir ki, bu, yanlışır. (Çeviren)

167 İbn Teymiye, el-Fetava, 4/297

Ancak bunun için dua veya beddua etme caiz mi değil mi? Bilindiği gibi Müslüman olarak ölenlerin cenaze namazları kılınır. İster iyi ve ister kötü olsunlar. Müslüman olarak ölmüşlerse, cenaze namazlarının kılınmasına mani bir durum yoktur. Facir yani kötü olan bu kimse veya o türden kimseler bizzat lânet edilmiş olsalar bile bu, bir şey değiştirtmez. Ancak birincisinin durumu daha normal ve adalete daha uygundur.

Nitekim İbn Teymiye de, Şam'a geldiğinde Moğollu Mikdam Bolay'ın sorduğu soru üzerine bu yönde fetva vermiştir. Çünkü bunlar Şam'a büyük bir fitne ile gelmişlerdir, bunlarla başkaları arasında birçok olay ve görüşme cereyan etmiştir. Bu adam İbn Teymiye'ye, "Sen, Yezid hakkında ne dersin?" diye sorar o da, "Biz ona sövmeyeceğimiz gibi onu sevmeyiz de. Çünkü o, salih bir insan değil ki sevelim ve biz, Müslümanlardan herhangi birine de bizzat belirterek ona dil uzatıp sövmeyiz" der. Bunun üzerine Moğollu kendisine, "Zalim olsun, Hz. Hüseyin'i öldürmüş olsun, ona lânet okumaz mısınız?" dediğinde İbni Teymiye ona, "Haccac b. Yusuf ve benzeri zalim adamlar sözkonusu olduklarında, biz de onlar için yüce Allah'ın Kur'an'da buyurduğu gibi, **"Allah'ın lâneti zalimlere olsun"** (Hud, 11/18) diye lânet okuruz, der. Hiçbir kimseyi bizzat hedef alarak lânetlemeyiz. Gerçi kimi ilim sahipleri ona lânet okumuşlardır. Bu, konu hakkında içtihatla bulunmayı caiz görenlerin görüşüdür. Ancak İbni Teymiye'nin sözü bizim için daha yerinde ve daha güzeldir.

Hz. Hüseyin'i öldürenlere ve öldürülmesine yardımcı olanlara ya da buna rıza gösterenlere gelince; Allah'ın, meleklerin ve insanların lânetleri onların üzerlerine olsun. Allah onlardan hiçbir bir ameli kabul etmesin" deriz.

Adam bu defa "Ehl-i Beyti sevenler hakkında ne dersiniz?", diye sorduğunda, İbni Teymiye de, "Bize göre onları sevmek farzdır ve kişinin ecir göreceği vacip bir ameldir. Çünkü bize göre Müslim'in Sahih'inde sabit olan bir hadis bulunmaktadır. Bunu Zeyd b. Erkam rivayet ediyor, demiş ki:

“Resûlüllah (s.a.v) bize, Mekke ile Medine arasında yer alan Gadir-i Hum mevkiinde seslendi ve ‘Ey insanlar! Ben aranızda iki önemli şey bırakıyorum. Bunlardan biri Allah’ın Kitabıdır, ikincisi de Ehl-i Beytimdir’¹⁶⁸ buyurdu.

İbn Teymiye, Moğollu Mikdam’a şöyle demiştir: “Biz her gün namazlarımızda, ‘Allahumme Salli ala Muahmmedin ve Ala âli Muhammed. Kema salleyte Ala İbrahimine inneke Hamidun Mecid. Ve Barik ala Muhammedin ve ala âli Muhammed. Kema Barakte ala İbrahimine inneke Hamidun Mecid’ deriz.

Bu defa Moğollu, “O halde Ehl-i Beyte buğzedenler hakkında ne dersin?” diye sorar. İbn Teymiye de, “Kim onlara buğzederse Allah’ın, meleklerin, insanların ve her varlığın lâneti onların üzerine olsun. Çünkü Allah onların hiçbir amelini kabul buyurmaz” diye cevap verir.

Daha sonra İbn Teymiye Moğol vezirine der ki: “Neden dolayı Yezid için, bu adam Tatar mıdır?” diye söylemektedirler” deyince, vezir kendisine: “Dımaşk halkı, onun Nasıbî¹⁶⁹ olduğunu söylemektedirler” der. Bunun üzerine İbn Teymiye yüksek bir sesle, “Bunu söyleyen yalan söylüyor. Kim bunu söylüyorsa Allah’ın lâneti üzerlerine olsun. Allah adına yemin olsun ki Şam halkı içerisinde Nasıbî olanı yoktur ve ben, onları içinde bir Nasıbî’nin var olduğunu da bilmiyorum. Eğer Dımaşk’ta herhangi bir kimse Hz. Ali’ye eksiklik izafe eden bir söz söylemiş olsa, bütün Müslümanlar ona karşı ayaklanırlar” diye haykırır.¹⁷⁰

Burada bilmemiz gereken bir husus var, o da, Abbasî devleti kurulana ve Ümeyye Oğulları için sınırlar tâ Nil’e kadar genişleyene dek Yezid’e lânet konusu yaygınlık kazanmamıştı.¹⁷¹

Bu arada merfu olarak rivayet olunan, “Ümeyye Oğullarından

168 Ahmed b. Hanbel, Müsned, 4/367

169 Nasıbî; Hz. Osman’a taraftar görünüp Hz. Ali’ye buğzeden bid’at ehli bir fırka.

170 İbn Teymiye, el-Fetava, 4/297–298

171 Mevakıfu’l-Muaraza fi hilafeti Yezid, s.501

Yezid denen bir adam çıkıp da gedik açana dek ümmetimin devleti hep ayakta kalacaktır” mânasındaki bu hadise gelince bu, sahih olmayan bir hadistir. Çünkü bunun sahih olmadığını gösteren birçok illet bulunmaktadır.¹⁷²

Bu hadisi, Ebu Ya’la, Müsned adlı eserinde Sadaka es-Semin yoluyla Hişam’dan, Hişam Mekhul’den, bu da Ebu Ubeyde’den merfu olarak rivayet ediyor Bu rivayette iki illet bulunmaktadır.

Birinci illet, râvi Sadaka es-Semin zayıftır. Bu adam, Ebu Muaviye Sadaka b. Abdullah es-Semin adındaki kişidir ve Dımaşklıdır. Yahya b. Main, Buharî, Ebu Zur’a ve Nesai tarafından zayıf kabul edilmiştir. Ahmed b. Hanbele göre de, onun merfu olarak rivayet ettiği hadis münkerdir. Onun Mekhul’den rivayet ettikleri de mürsel rivayetlerdir ve ciddi mânada zayıf olan rivayetlerdir. Kaldı ki kendisi bir hiçtir, rivayet ettiği hadisler de münker olan rivayetlerdir. Darekutni de, onun metruk olduğunu söylemiştir.¹⁷³

İkinci illet ise, Mekhul ile Ebu Ubeyde arasında inkıta yani boşluk bulunmaktadır. Çünkü Mekhul, Ebu Ubeyde’ye yetişmemiştir.¹⁷⁴

İbn Kesir, Yezid’i yeren birtakım hadislerden söz eder ve der ki: “Yezid b. Muaviye aleyhinde olmak üzere İbn Asakir onu yeren birtakım hadisler rivayet eder. Hepsi de uydurmadırlar. Bu rivayetlerden hiç sahih olanı yoktur. Bu konuda en doğru olan rivayet diye sunulanı da bizim yukarıda zikrettiğimiz rivayettir ki, bu rivayetin isnad yönünden ne kadar zayıf olduğunu açıkladık, aralarında inkıta bulunduğunu söyledik. Yine de Allah en iyisini bilir.”¹⁷⁵

172 Ahdas ve Ehadisu Fitnetil Herc, s.204; Ebu Ya’la, Müsned, H.870

173 Tehzibut-Tehzib, 4/381

174 Ahdas ve Ehadisu Fitnetil Herc, s.204

175 İbn Kesir, el-Bidaye ve’n-Nihaye. Ahdas ve Ehadisu Fitnetil Herc, s.204

HZ. HÜSEYİN'İN ÖLDÜRÜLMESİ ETRAFINDA ÜRETİLEN EFSANELER

Şiiler, bu olay etrafında ürettikleri haberlerde oldukça abartılı davranmışlardır. Tarih kitapları akla hayale alınmayacak şaşkınlıklarla doludur. Bu söylenenlere göre, Hz. Hüseyin'in şehit düşmesi üzerine ufukta bir kızıllık belirmiş, taş ve kayaların altından kanlar damlamaya başlamış, cinler ağlaşmaya koyulmuşlar. Bu ve benzeri Şiilerin hayallerinde ürettikleri birçok şaşkınlık uyandıran olaylar ve uydurmalar... Günümüze dek bu türden uydurmalar ağızdan ağıza dolaşıp durmaktadır.¹⁷⁶

Esasen bu türden rivayetleri araştırıp inceleyenler, tüm bu rivayetlerin zayıf ve hiçbir öneme haiz rivayetler olmadığını göreceklidir. Ya, birtakım meçhul veya aslı nereye dayandığı bilinmeyen rivayetler olduğu görülecektir. Ya da müdelles rivayetler olup bakan gözleri köreltecek şaşırtmaca, gerçekte bir ilgisi bulunmayan rivayetlerdir.

Şiî tarihçilerin yalan ve uydurmalarına bir örnek olsun diye şu misali verelim. Bu tarihçilere göre, Hz. Hüseyin ailesinden ve taraftarlarından esir olarak alınanlar, çıplak vaziyette develere bindirilerek, hatta Horasan develerine yükletilerek dolaştırılmaya başlanmış. Daha önceleri hörgüçleri olmayan bu develer üzerinde Allah hörgüç yaratmış, böylece çıplak vaziyette olanlar ön ve arka avret yerlerini bununla kapatır olmuşlardır.¹⁷⁷

İbn Kesir diyor ki: Şiiler Aşura günü konusunda da aşırılığa kaçtılar, bunun etrafında birçok hadis ve iğrenç denecek yalanlar uydurdular. Güya o gün, güneş tutulmuş, o kadar karanlık çökmüş ki gündüzün yıldızlar ortaya çıkmaya başlamış. O gün her kaldırılan

176 Ahdas ve Ehadisu Fitnetil Herc, s.204

177 İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/564-565

taşın altından kanlar görülmüş, gökyüzü kıpkızıl hale gelmiş, güneş ışınları âdeta kan kırmızı gözükmeye başlamış. O gün gök asılı vaziyette gibi gözükmüş, yıldız ve gezegenler çarpışmaya başlamıştır. Gökten kan kırmızı yağmur yağmış. Oysa o günden önce gökyüzünde kırmızılık nedir bilinemezmiş. Hatta Hz. Hüseyin'in başı saraya getirildiğinde sarayın duvarlarından kanlar akmaya başlamış. Yeryüzü üç gün karanlıkta kalmıştır.

O gün yanında bir zaferin boyası veya benzeri bir boya bulun kimse ona dokunmamış olsun ki, mutlaka dokunanın elini yakar olmuştur. Beyt-i Makdis taşlarından bir taş kaldırılmamış olsun ki mutlaka altından kanlar çıkmıştır. Hz. Hüseyin'den ganimet olarak alınan develer kesilip etleri pişirildiğinde, etleri âdeta Ebu Cehil karpuzu misali acılaşmıştır, yenemez olmuştur. İşte bu ve benzeri hezeyanlar ve uydurma rivayetler hep onların imalatı olup hiçbirisi sahih değildir.¹⁷⁸

Yüce Allah'ın Hz. Hüseyin'in Katillerinden İntikam Alması

Bu arada Hz. Hüseyin'i öldürme olayına katılanlarla ilgili olarak gelen rivayetlerin çoğu doğru olan rivayetlerdir. Çünkü bu olaya kim katılmışsa mutlaka şu ve bu şekilde başlarına bir olay gelmiş ya da onulmaz bir hastalığa yakalanmışlardır. Hatta birçoğu da delirmiştir. Şiîlerin bu konu hakkındaki uydurmaları ise sayılamayacak derecede çok ve abartılıdır. Ancak biz yukarıda anlattıklarımızla yetinmek istedik. Anlatacağımız bazı rivayetler üzerinde de düşünmek gerekir. Esasen bu türden haberleri İbn Cerir Taberi gibi hafızlar eserlerinde aktarmamış olsalardı, ben bunlara yer verecek değildim. Bu rivayetlerin birçoğu da Ebu Mihnef Lut b. Yahya'dan gelen rivayetlerdir. Bu adam aslen Şiî akidesine bağlı olup hadis imamlarına göre zayıf bir ravidir. Ancak o da bir tarihçidir, hafızdır, başkalarında bulunmayan bilgiler kendisinde bulunmaktadır. Bu nedenle, birçok yazar ondan sonra gelenlere nazaran ona dayanır. Allah en iyisini bilendir.¹⁷⁹

178 İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/576

179 İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/576

İbn Teymiye (rh) diyor ki: “Ehl-i Beyt’in esir edildiği ve develere çıplak vaziyette bindirilerek dolaştırıldığı ve bundan dolayı develerde iki hörgüç ortaya çıktığı, bununla ön ve arka avret yerlerini kapattıkları konusundaki soruya gelince, doğrusu bu, en iğrenç ve en açık bir yalandan başka bir şey değildir. Bu, zındıkların ve münafikların uydurageldikleri iftiraldan öteye geçmez. Çünkü bunların asıl amacı İslâm’ı lekelemek ve ona bağlı olanlara, Ehl-i Beyte, diğer Müslümanlara dil uzatmaktır.

Doğrusu bu gibi şeyleri ve şöhret kazanmasını duyan, bunda yer alan yalanları işitenler sanırlar veya diyebilirler ki: “Bize aktarılan peygamber mucizeleri ve veli kerametleri aynı cinsten olan şeylerdir. Sonrasında ortaya çıkan ve ‘Bu ümmet, peygamberlerinin Ehl-i Beytine hakaret ediyorlar’ diye mesele açıklanınca, burada, Allah’tan başka hiçbir kimsenin bilemeyeceği en hayırlı bir ümmet olarak çıkarılan bu insanlara bir dil uzatma vardır. Çünkü herkes bilir ki Horasan develeri yarattıklarından bu yana hep iki hörgüçlüdürler. Peygamberleri peygamber olarak gönderilmezden önce de öyleydiler. Ehl-i Beyt henüz ortada yok iken de o develer iki hörgüçlüydüler. Tıpkı diğer develer, koyunlar, sığırlar, atlar ve katırlar nasıl ki daha önceden var edilmişlerse bu iki hörgüçlü develer de onlar gibi önceden var edilmişlerdir.¹⁸⁰

Üzülerek belirtmeliyim ki, Taberi, İbn Asakir ve benzeri İslâm tarihçileri eselerine bu türden yalan yanlış rivayetleri, bâtil ve uydurma şeyleri doldurmuşlardır. Özellikle bu iki tarih eserinin ve benzeri diğer tarihi kaynakların iyi bir şekilde elden geçirilmesi ve tahkik edilmesi gerekmektedir.¹⁸¹

180 İbn Teymiye, el-Fetava, 4/306

181 Ahdas ve Ehadisu Fitnetil Herc, s.213

HZ. HÜSEYİN (RA) İLE İLGİLİ BAZI MERSİYELER

Süleyman b. Katta et-Teymi diyor ki:

*Doğrusu öldürülen taze ve körpe insan Haşim oğullarındandır
Kureş'ten bir boynu zelil kıldı, kendisi de zelil olacak elbet
Muhammed ailesinin evlerine uğradım,
Benzerlerine orada rastladım çözüldüklerinde, diye devam eden*

bu mersiye şöyle son bulmaktadır:

*Görmez misin dünya bu yüzden hastalandı
Çünkü Hüseyin yok oldu, ülkeler ürperdi¹⁸²*

Hz. Hüseyin öldürülmesiyle alâkalı olarak Ebu Esved ed-Düeli de şöyle diyor:

*Diyorum ki bu bir korkudan ve ürpermekten geldi ileri
Allah Ziyad Oğullarının mülkünü yok etsin bil bunu
Arkadan vurup ihanet ettikleri için gelmesin iki yakaları bir
araya*

*Tıpkı Semud ile Ad kavminin yok oldukları gibi olsun âkıbet-
leri*

*Peygamberimizin ailesi zaten önceden de kerem sahibiydiler
Beldelerin dayandıkları temel direkleriydiler
Hüseyin fazilet sahibi, üstünlükleri olan cömert insan
Hem şehirlileri ve hem bedevileri tezyin eden bir insan¹⁸³*

**Ubeydullah b. Hür de yine şöyle sesleniyor, işte birkaç
satır:**

*Hayatta olduğum sürece senin özleminle tutuşacağım
Boğazımla gırtlığım arasında düğümlenip kalacağım
Hüseyin benden uğruna canımı feda edeyim istediğimde*

182 Tabakat, 1/512. Tahkik Sülemi

183 Tabakat, 1/512. Tahkik Sülemi

*Düşmanlarına ve şekavet ehli kimselere karşı yanında olaydım
Keşke hayatımla onun yanında yer alsaydım
Buluşma gününde ikrama ererdim
Mustafa'nın oğluyla beraber olsun canım feda
Döndü sonra ayrılık diye veda etti gitti, diye devam ediyor.¹⁸⁴*

İslâm Şairi Pakistan'ın kurucusu Muhammed İkbâl de diyor ki:

*Hüseyin iyiler ve özgürler arasındadır.
Ben onun şemailini tezkiye edecek değilim
Siz gerçek susuzluğu Hüseyin'den öğrenin
Çünkü Hüseyin onun çağrısına icabet etti
Anneler güneş için ışık doğururlar
Mücevherler için de güzellik ve saflık¹⁸⁵*

184 Tabakat, 1/516

185 ed-Devhetun-Nebeviyye, s.130

ÖNEMLİ DERSLER VE İBRET ALINACAK OLAYLAR

AŞURA GÜNÜ

Bu, haram aylardan Muharrem ayının onuncu günüdür. Bununla ilgili İslâm ile hiç ilgisi bulunmayan ve reddi gereken birçok bid'at meydana getirildi. Bu nedenle ifrat ile tefrit arasında iki grup helâk olup gittiler. Bu iki gruptan biri bu günü sevinç ve mutluluk günü olarak bayram yaptılar ve bu yüzden helâk oldular. Diğer bir grup ise bu günü hüznün ve yas günü ilân ederek bu yüzden helâk oldular.¹⁸⁶

Hz. Hüseyin'in (ra) öldürülmesi olayını bahane eden Şîa, bu konuda çok daha ileri giderek ve taşkınlık ederek, onun şehit edildiği günü, yani Muharrem ayının onuncu günü olan Aşura gününü bir matem, hüznün ve ağlama günü kabul ederek, o günden bugüne tâ zamanımıza kadar konuya ilişkin taşkınlıklarını ve abartı davranışlarını hâlâ sürdürmektedirler. Zaten onuncu gün mânasına gelen Aşura gününde her yıl kendilerince birtakım etkinlikler yaparlar.

Hatta bu günde yas tutmanın, kendilerine acı çektirmenin, ağlayıp sızlamanın, feryad ve figan etmenin sevap olduğunu, büyük ecir olduğunu kaynaklarında dile getirirler. Dahası bu şekilde davranmanın mağfiret ve rahmet nedeni olduğunu, günah ve hataların bağışlanması için bir kefaret sayıldığını ileri sürerler. Çünkü Şîa'nın iddiaları bu merkezdedir.¹⁸⁷

Nitekim Tusi, Emali adlı eserinde kendi senediyle Rıza'ya (rh.a) dayandırarak şu rivayeti aktarıyor. Rıza demiş ki: "Kim Aşura

186 Süleyman es-Secmi, el-A'yad ve Eseruha Alel-Müslimin, s.261

187 el-Akide Fi Ehli'l-Beyti Beynel-İfratı vet-Tefriti, s.490

gününde kendi asli gereksinimleri uğruna çabalarını bırakırsa, yas çekme adına çalışmazsa, Allah da dünya ve âhirette onun ihtiyaçlarını karşılamaz. Kim Aşura gününü kendisi için bir musibet, bir hüznün ve ağlama günü olarak kabullenirse, Allah da kıyamet günün onun için sevinç ve mutluluk günü kılar. Bizimle birlikte o gün cennette gözlerini aydınlık kılar.”¹⁸⁸

Yine Tusi kendi senediyle Ebu Ammare el-Kufi’den şu rivayette bulunuyor, Ebu Ammare demiş ki: “Cafer b. Muhammed’den (rh.a) işittim diyordu ki: “Bizim kanımızın aktığı günde veya bizim hakkımız olan bir şeyi bizden esirgedikleri bir günde, ya da ırzımıza leke getirilmek istenen veya bizim taraftarlarımızdan birine yapılan günde kim gözlerinden bir yaş akıtırsa, Allah bu sebeple cennette onun için heybeler dolusu nimetler hazırlar.”¹⁸⁹

Berfi kendi senediyle Cafer-i Sadık’tan rivayet ediyor, o demiş ki: “Bir kimsenin yanında Hüseyin’den söz edildiğinde, bir sineğin kanadı kadar da olsun gözünden yaş aksa, onun denizköpüğü misali günahları da olsa bağışlanır.”¹⁹⁰

Meclisi, eserinde bir bölüm başlığı ayırmış ve bu başlığa, **“Hüseyin’in musibeti ile diğer imamların musibete uğramaları üzerine ağlamanın sevabı bahsi”** adını vermiştir. Bu başlık altında, Aşura gününde ağlamanın ve matem tutmanın âdabından söz ediliyor. Buna ilişkin olarak 33 rivayetin üzerinde rivayete yer veriyor.¹⁹¹

Bunlardan birkaç örnek şöyledir. Meselâ kendi senediyle Ebu Abdullah’tan (as) yaptığı şu rivayettir, Ebu Abdullah diyor ki: “Her ağlayıp sızlanma hoş karşılanmaz, mekruhtur. Sadece Hz. Hüseyin için ağlamak, sızlamak, paralanmak mekruh değildir.”¹⁹²

188 Emali et-Tusi, s.194; Biharul Envar, 44/284

189 Biharul Envar, 44/279; Emali el-Mufid, s.112

190 el-Mehasin, s.36

191 Biharul Envar, 44/278–196

192 Biharul Envar, 44/280

Hatta bu iddialarında o kadar ileri gidiyorlar ki, gök ve yer-yüzünün onun öldürüldüğü gün ağladığını, gökten kan ve kırmızı renkte toprak yağdığını, nitekim o yüzden meleklerin, cinlerin ve diğer yaratıkların da yas tutarak ağladıklarını yazıp söylerler.¹⁹³

Şîa, sadece bu rivayetlerle de yetinmemiş, Aşura gününde oruç tutmanın haram olduğundan söz etmiş ve Aşura gününde oruç tutan bir kimsenin Hz. Hüseyin'in ve tüm Ehl-i Beyt'in düşmanı olduklarını söylemişlerdir.¹⁹⁴

Nitekim İmam Küleyni, Cafer b. İsa'dan rivayetle kendi senediyle şu rivayette bulunuyor, Cafer demiş ki: "Aşura gününde oruç tutmaktan ve insanların o güne ilgili olarak söylediklerinden Rıza'ya (rh.a) sordum, bunun üzerine o şöyle dedi:

"Yani sen İbn Mercane'nin orucundan bana sormak istiyorsun değil mi? O gün oruç tutmak Ziyad ailesinin Hz. Hüseyin'i öldürmek için adamlarına dâvetiye çıkardıkları gündür. O gün Muhammed ailesinin ve tüm Müslümanların uğursuz saydıkları bir gündür. O günde oruç tutulamaz, o gün sebebiyle teberrük olunamaz. Nitekim Pazartesi günü de öyledir. O gün felaket günüdür. Çünkü o günde Allah, peygamberi Muhammed'in ruhunu almıştır. Muhammed ailesinin başına her ne gelmişse hep Pazartesi günleri gelmiştir. Biz o günü de uğursuz sayarız. Ancak İbn Mercane onu uğurlu sayar, Muhammed ailesi o günü de uğursuz kabul ederler. Kim o iki günde –Aşura ve Pazartesi günlerinde- oruç tutarsa ya da onunla teberrük ederse, Allah'ın huzuruna kalbi değişmiş ve dönüşmüş olarak çıkacaktır."¹⁹⁵

Şîa'nın Bu Türden Yalan Ve Uydurmalarının Haddi Hesabı Yoktur

Esasen Şîa'nın bu türden yaları, Şîa kuvvet kazandıkça veya devletleri ve güçlü oldukça artık açıkça işlenir hale gelmiştir. Nitekim

193 Biharul Envar, 44/284–286

194 el-Akide Fi Ehli'l-Beyti Beynel-İfrati vet-Tefriti, s.492

195 Küleyni, el-Kâfi, 4/146; el-İstıbsar, 2/35; el-Bihar, 45/59

Şii olan Büveyh Oğulları devletinde H.352 (963 m) yılında Muizzuddevle İbn Babeveyh Aşura gününü Bağdat halkı için Hüseyin'e ağlama, yas tutma günü olarak ilân etmiş ve tüm halkı buna mecbur kılmıştır. Çarşı ve pazarların açık tutulmasını yasaklamış, lokantaların kapalı kalmasını emretmiştir.

Şii inancına bağlı kadınlar yollara dizilerek ağıtlar yakmışlar, yüzlerini ve başlarını tırmalayıp yaralamışlar, halkı da böyle yapmaya zorlamışlardı. İşte bu olay, ilk defa resmi olarak yapılan bir yas ve matem merasimidir. Nitekim Kölemen Fatımiler devleti, birçok bayramları ve buna benzer günleri yanında Aşura gününü daha çok yas ve hüznün günü olarak karşılamışlardır. O günde çarşı-pazar ve sokakların açık olması yasaklanmış, yollara ağıtçılar dizilip ağıtlar yakmışlardır. Hatta halifeleri de o gün oturup üzüntüsünü sergiler. Nitekim kadılar, dâvetçiler, eşraf ve yöneticiler hepsi de yalın ayak başı açık vaziyette yas çektiklerini sergilerler. Şairler mersiyeler okurlar, Ehl-i Beyt hakkında ağıtlar yakarlar. Birçok rivayetler, kıssalar ve hikâyeler okunur, hepsinde de Hz. Hüseyin'in şehit edilmesi teması işlenir.¹⁹⁶

Sözkonusu günlerde tâziye amacıyla yollara merasim düzeyinde guruplar halinde insanlar dizilirler, çarşı, pazar ve caddelerde ağıtlar yakılarak, saçlar-başlar yolunur, sineler yumruklanır, zincirlerle sırtlar dövülerek bedene kan akana dek ceza çektirilir. Bütün bunlar sevap ve ecir adına yerine getirilirdi.¹⁹⁷

Nitekim İbn Kesir, Şii Büveyh Oğulların devletinin hicri 400 (1009 m) yılları dolayında Kitap ve sahih sünnet sınırlarını çığneyerek neler yaptıklarını ve ne gibi törenler icat ettiklerini yazmaktadır. İbn Kesir diyor ki: “Davullar, kösler Bağdat dâhil ülkenin her yerinde çalınarak törenler yapılır Aşura günü bu şekilde karşılanır, yollara, çarşı ve pazarlara kum ve kül serpilir, dükkânların kapılarına çullar asılır, böylece halk üzüntülerini dile getirerek, ağlaşarak matem alayına katılırlardı. Hatta Hz. Hüseyin, susuz bırakılmaya

196 Zehebi, el-İber, 2/89; İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/577, Markizi, el-Hutat, 1/431

197 el-Akide Fi Ehli'l-Beyti Beyne'l-İfratı ve't-Tefriti, s.494

mecbur kılındığından ötürü o günü su içmeden geçirmeye çalışırlardı ve böylece onun çektikleri ızdırabı yaşamak isterlerdi.

Sonrasında kadınlar yüzleri açık vaziyette, inleyerek, ağlaşarak, yüzlerini ve yanaklarını vurup tırmalayarak, çıplak ayaklarıyla sokaklarda dolaşırlardı. Kısaca akla hayale gelmedik bid'atler ve saçmalıklar sergiliyorlardı. Bu davranışlarıyla Ümeyye Oğulları devletine karşı tavırlarını sergilemek istiyorlardı. Çünkü, Hz. Hüseyin onların zamanında öldürülmüştü.¹⁹⁸

Şiî uleması matem günlerinde yani 10 Muharrem'de törenler yapılmasını caiz görmekte dirler Nitekim Şiî âlimlerinden Muhammed Hüseyin el-Ğaravi el-Naini'ye bu konuda sorulan soruya şu cevabı vermiştir:

1- Aşura gününde tâziye törenlerinin düzenlenmesi, yollara çıkılarak ağıtlar yakılması caizdir ve tercihe değer olan bir durumdur. Çünkü mazlumun tâziyesi ancak bu tür törenlerle gösterilebilir. Kaldı ki bu yol, aynı zamanda Hüseyin'i tebliğin en iyi ve en kolay yoludur.

2- Aynı zamanda yanaklara vurmanın, saç-başı yolmanın, yüzler kızarana ve hatta morarana dek incitilmesinin de bir sakıncası yoktur. Aynı zamanda omuzlara ve sırtta gelecek şekilde zincirlerle dövünmek de aynı çerçevede caiz olan bir durumdur. Nitekim bu esnada az da bir kanama meydana gelmesi de uygundur. Dahası kesici aletlere bedenini yaralamak ve sonucunda kötü bir durum olmaması gibi bir kesinlik varsa bu da caizdir.

3- İmamiye Şiasının âdetleri gereği bir takım temsiller ve gösteriler sergilenmesi de caizdir. Bu nedenle bu türden bir yolla tâziyeleri canlı tutmaktalar ve insanların ağlamalarını, feryat etmelerini sağlamış oluyorlar. Erkeklerin kadın giysileri giymelerini de uygun buluyorlar. Bu konuda Şiî ulemasının icmaı bulunmaktadır. Hatta 12'nin üzerinde âlimin bunu yerinde bulduklarını söylemişlerdir.¹⁹⁹

198 İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/577

199 Şeyh Murtaza İyad, Maktalul Hüseyin ve Fetava el-Ulemail A'lam Fi Teşciîş-Şeair, s.12-40; el-Akide Fi Ehli'l-Beyti Beyne'l-İfratı ve't-Tefriti, s.495

Nasıruddin Şah bunun için diyor ki: “Hindistan’da, Pakistan’da, İran ve Irak’ta bu türden matem giysileri giyilir. Bu giysilerle erkekler yollara dizilirler, çıplak vaziyette olmak üzere ellerinde demir zincirlerle dövünürler, başlarını, sırtlarını ve göğüslerini yaralarlar, kan akmasını sağlarlar. Hatta bundan ötürü ölenler bile olmaktadır.

Kadınlara gelince; onlar da o gün evlerinde oturup ağlarlar, inlerler, sinelerini ve yüzlerini döverler. Bütün bu yapılan Hz. Hüseyin’e saygı amacıyladır. Çünkü onlara göre Hz. Hüseyin mazlum biri olarak öldürülmüştür.²⁰⁰

Seyyit Muhsin el-Emin el-Hüseyini el-Amili de, sözkonusu matem gereğini şöyle anlatıyor: “Biz, sesli olsun, sessiz olsun, ağlayarak Hz. Hüseyin’in öldürülmesi sebebiyle bu geleneğin ayakta kalmasını ve devamını istiyoruz. Buna nelerin sebep olduğunu diri tutmak istiyoruz. Bunun için de halkı heyecana getirecek mersiyeler ve benzeri ağıtlar yakıyoruz.”²⁰¹

Hatta bununla da yetinilmemiş, Hüseyini bu konuda diyor ki: “Şehitlerin seyyidi olan Hüseyin için ağlamak, bu amaçla Hüseyinî oturumlar tertip etmek meselesi İslâm’ın 14 asırdan beri devam ettirmiş olduğu bir gelenektir.”²⁰²

Ağlamak ne zamandan beri dâvet metodu olmuş ki? Ne zamandan beri çılgılık atmak cihad olmuş ki? Bütün bunlar İmamiye Şiası’nın inancıdır. Aşura gününde onlar bu yazılanları sergilemektedirler. Peki, bütün bu yapılanların İslâm’a bir yararı var mıdır?

Esasen Hz. Hüseyin (ra) bu yapılanlardan mâsum ve uzaktır. Çünkü İslâm dinin getiren dedesi Muhammed bunların hiçbirisini caiz görmemiştir. Kaldı ki Resûlüllah (s.a.v) hadislerinde şöyle buyurmuşlardır:

*“Yanaklarını döven, yakalarını yırtan ve cahiliye dâvasıyla ortaya çıkanlar bizden değildirler.”*²⁰³

200 El-Akaiduşşiiye, s.135

201 İknau’l-Laim Ala ikametil Meatim, s.2

202 Akidetu Ehli’s-Sünneti Fi Ehli’l-Beyt, s.496. Bk. Keşful Esrar

203 Buharî, H.1294

Yine Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmaktadır: “*Ağıtlar yakarak isyan edercesine ağlayıp feryat eden ağıtçı kadın, bu yaptığından dolayı ölmezden önce tevbe etmedikçe kıyamet gününde sırtında katrandan bir giysi ve uyuzlu bir gömlek olduğu halde kabrinden kaldırılacaktır.*”²⁰⁴

Yine Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmaktadır: “*Ben, yaygaracı, saçını yolan ve elbisesini, yakasını-paçasını yırtan-yolan kadınlardan uzağım.*”²⁰⁵

Şiiler bütün bu yaptıklarını, saç-baş yolmalarını, zincirle kendilerini darp etmelerini, birtakım eylemler yapmalarını hep Hüseyinlik esasları ve matemleri adı altında sürdürmektedirler. Şiilerin önde gelenleri de bu gibi davranışların bu açıdan caiz olduğunu, hatta ecir ve sevap kazandırdığını söyleyip fetva vermektedirler.

Oysaki bu türden davranışlar, o matem günlerinde siyah giyinmeler Resûlullah’ın dilinden haram kılındığı gibi Ehl-i Beyt imamlarının dilinden de haram kılınmışlardır. Kaldı ki eski ve yeni Şii kaynaklarda bu gerçekler bizzat yer almaktadır. Onlar da bu gibi davranışların haram kılındığını itiraf ediyorlar. Hatta Şiilerin önde gelen ilim adamları ve Şiilerin İsna Aşeriye mezhebi imamı bu gerçekleri açıkça itiraf ediyorlar.²⁰⁶

İşte bu ilim adamlarından biri olan Muhammed b. Ali b. Hüseyin b. Babeveyh –ki bu adam Şiiler tarafından Saduk diye tanınır- diyor ki: “*Ağıtçı kadınların ağıt yaparak vaveyla koparmaları cahiliye âdetlerindedir.*”²⁰⁷

Muhammed Bakır el-Meclisi bunu şu lafızla rivayet ediyor: “*Ağıtçılık cahiliye işidir.*” Bu itibarla bugün Şiilerin uygulayageldikleri törenler, Hz. Peygamberin (s.a.v) haber verdiği cahiliye işlerindedir.²⁰⁸

204 Müslim, 934

205 Müslim, 167/104

206 Men Katelel-Hüseyin? S:73

207 Men la Yahduruhal Fakih, s.4/271–272

208 Biharul Envar, 82/103; Men Katelel Hüseyin? S.73

Şiilerin uydurageldikleri ve Hüseyiniyat diye adlandırdıkları âdetler, bizzat Hz. Ali'nin kendisi tarafından da yasaklanmış olan âdetlerdir. Müminlerin Emiri Hz. Ali diyor ki: "Sana tavsiyem, bir yerde güç ve iktidar sahibi isen, sakın ola ki ölenler üzerine ağıt yakanlardan olmayasın, onlardan uzak durmanı tavsiye ederim."

Şu ifade de onun sözlerindedir: "Üç şey var ki, cahiliye dönemi işlerindedir. İnsanlar tâ kıyamet kopana dek hep onları işlerler: Yıldızlardan yağmur beklemek, neseplere dil uzatmak, ölümler üzerine ağıtlar yakmak."²⁰⁹

Bu delillerden biri de İmam Bakır'ın sözüdür: "En ağır ve kötü şey, vaveyla koparmak, bağırıp çağırarak, saç-başı yolmak, yüzüne-gözüne vurmaktır. Kim ağıtçılığı ayakta tutarsa, o kimse sabrı terk etmiştir. Bunun dışında bir yol edinmiştir."²¹⁰

İslam, insanların başlarını-saçlarını yolup yarmalarını kabul etmemiş ve uygun bulmamıştır. Birtakım kesici aletlerle vücudunu yaralamak İslâm dininde yasaklanmıştır. Çünkü bu konuda açık ve net bir nass bulunmamaktadır. Ancak böyle davranmak, Kerbelâ olayları sebebiyle müminlerin gönlünü coşturmak yine de kahramanca bir davranıştır.²¹¹

Bütün bunlar Şîa'nın uydurdukları bidatlerdir ve hepsi de ret olunmuştur, doğru bir hareket değildir.²¹²

Zaten İslâm dini bize musibetlere karşı nasıl yapmamız gerektiğini bize öğretmiştir. Hz. Hüseyin'in (ra) öldürülmesi çok büyük bir olaydır, büyük bir musibettir. İslâm'ın musibetler karşısındaki tavsiyeleri de şunlardır:

Musibetlere Karşı Sabırlı Olmak

Müslüman, başına gelen musibet sebebiyle sabretmesini bil-

209 Nuri, Müstedrekul Vesail, 1/44; Biharul Envar, 82/101

210 el-Küleyni, el-Kafi, 3/222-223

211 Adabul Menabir, s.182

212 Men Katelel-Hüseyin? s.73

melidir. Örneğin kişi öfkesini yenmelidir, kalben kimseye buğz etmemeli, kin gütmemelidir. Güzel bir şekilde şikâyetlerini ve sızlanmalarını dile getirmelidir. Saçını başını yolmamalı, yanaklarını yaralamamalı, üstünü başını paralamamalıdır. Cahiliye âdetlerinden uzak durulmalıdır. Esasen sabrı, Müslüman ilk musibet anında göstermelidir. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v), “*Sabır, ilk darbededir*” buyurmuşlardır.²¹³

Başa Gelen Musibetten Ötürü Allah’tan Ecir Beklemek

Müslüman, musibete karşı gösterdiği sabır ile Rabbinden ecir beklemelidir. Çünkü yüce Allah, rızasını kazanmak amacıyla sabreden kuluna ecir vaad etmiştir. Kaldı ki Allah kuluna sabretmeyi emretmiştir. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“Başına gelen musibet ve felaketlere karşı sabırlı ol. Çünkü bunlar kesin olarak emredilen hasletlerdendir.” (Lokman, 31/17)

Düşün bir kez, kul, canı gibi sevdiği bir yakını kaybedince nasıl bir duygu yaşar? Bu konuda Allah Resûlü’nün (s.a.v) şu sözünü hatırla! Allah Resûlü (s.a.v) şöyle buyurmaktadır:

*“Yüce Allah buyuruyor ki: Mümin kululumun dünyada canı gibi sevdiği ailesinden varlığını (babası, çocuğu, en yakını gibi) aldığımda, o bunun peşinden benden onun ecrini istediğinde ben de onun karşılığında ona cenneti veririm.”*²¹⁴

Görüldüğü gibi musibetlere karşı sabredenlere yüce Allah, büyük bir ecir vaad etmektedir. Meğerki sabır Allah rızası için olmuş olsun. Nitekim yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“Rablerini rızasına ermek için sabrederler.” (Ra’d, 13/22)

Görüldüğü gibi sabır Allah rızası için olmalıdır. Yoksa yenilgiye uğrayanın mecburi sabrı gibi bir sabır olmamalıdır. Allah’ın kazasına ve hükmüne rıza gösterilen ve ona teslim olmak manasında bir sabır olmalıdır.²¹⁵

213 Buhârî, H.1283

214 Buhârî, H.6424

215 Abdülaziz Fethi, Mevsuatul-Adabil-İslamiyye, 2/786

İstirca ve Musibet Duasının Okunması

Kul, başına bir musibet gelince hemen, “Şüphesiz Biz her şeyimizle Allah’a aidiz ve şüphesiz Allah’a döneceğiz. Allah’ım! Bu musibetimin sebebiyle ecrimi artır, bunun yerine bana daha hayırlı olan ne ise onu ver” mânasında olan, “**İnna Lillahi ve İnna ileyhi Raciun. Allahumme’curni Fi Musibeti vahluflfi hayren minha**” demelidir. Çünkü yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“Andolsun ki biz sizi biraz korku ve açlık, mallardan, canlardan ve ürünlerden azaltmakla deneyeceğiz. Ey Resulüm! Sen bu sıkıntılara sabretmek suretiyle göğüs gerenleri müjdele.

Nitekim bunlar, başlarına herhangi bir musibet, bir felaket geldiği zaman, ‘Şüphesiz biz her şeyimizle Allah’a aidiz ve şüphesiz Allah’a döneceğiz’ derler.

İşte Rableri katından gelecek olan rahmet ve mağfireden sadece bunların üzerinedir ve gerçekten doğru yola ulaştırılmış olanlar da bunlardır.” (Bakara, 2/155–157)

Resûlullah (s.a.v) da şöyle buyuruyor: *“Bir Müslüman, herhangi bir musibet ve felaketle karşı karşıya kaldığında, Allah’ın ona emrettiği şu âyeti okuyarak dua eder ve ‘Şüphesiz biz her şeyimizle Allah’a aidiz ve ondan geldik ve şüphesiz Allah’a döneceğiz. Allah’ım! Bu musibetimin sebebiyle ecrimi artır, bunun yerine bana daha hayırlı olan ne ise onu ver’ diye dua ederse, Allah kesin olarak o kuluna ondan daha hayırlısını verir.”*²¹⁶

Ümmü Seleme (rha) annemiz diyor ki: Kocam Ebu Seleme vefat edince ben, “Müslümanlar içerisinde Ebu Seleme’den daha hayırlısı başka kim olabilir ki? Çünkü ailesiyle birlikte, Resûlullah’ın yanına eviyle birlikte ilk hicret eden kişi odur” diye söylemişim. Ben bunu söyledikten sonra, Allah bana ondan daha hayırlı olarak Resûlullah’ı eşim kıldı.”²¹⁷

216 Müslim, Cenaiz, H.918

217 Müslim, Cenaiz, H. 918

Nitekim şöyle de dua edebilir: **“Allah, benim Rabbimdir, onun şeriki yoktur.”** Bu şekilde dua etmek, Allah’ın izniyle o kimseden gelecek musibet, bela ve felaketler giderilmiş olur. Çünkü Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmaktadır: *“Herhangi bir kimseye bir tasa, bir keder, bir hastalık veya bir şiddet isabet ederse, o da bunun üzerine, “Allah, benim Rabbimdir, onun ortağı yoktur” diye dua ederse, Allah onun o musibetini kaldırır.”*²¹⁸

Yine herhangi bir sıkıntısı, bir tedirginliği olan bir kimse, Hz. Peygamberin (s.a.v) buyurdıkları gibi dua edebilir. Çünkü Resûlullah (s.a.v) buyuruyor ki: *“Bir musibete duçar olan bir kimse şöyle dua etmelidir: Allah’ım! Merhametini dilerim. Göz açıp kapanacak kadar bir zaman dilimi de olsa beni nefsimе havale etme. Her durumu ıslah eyle. Senden başka ilâh yoktur, sadece sen varsın.”*²¹⁹

Yine Hz. Peygamberin (s.a.v) söylediği ve dua ettiği gibi yapmalıdır. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v) bir problemle karşı karşıya kaldığında şöyle dua buyururdu: *“Ey Hayy ve Kayyum olan Allah’ım! Rahmet ve merhametinden medet beklerim.”*²²⁰

Allah’ın Gazabına Sebep Olacak Davranışlardan Sakınmak

Bu, bir bakıma söz ve davranışlarla açıktan kötü işler işlemek demektir. Örneğin saçını başını yolmak, yaka ve paçalarını yırtmak, isyan amacıyla (alışılmışın dışında) tıraş olmak veya olmamak, ölmünü istemek, durumunu Allah’a değil halka şikâyet etmek, ağıtlar yakmak gibi davranışlardan uzak durulmalıdır. Çünkü bu türden davranışlar Allah’ın gazabına sebep olabilir. Kaldı ki bu davranışlar sabra aykırıdır, Allah’ın rızasına da muhaliftir.²²¹

Hz. Peygamberin Ölümünü Hatırlayarak Musibetini Önemsememek

Çünkü Resûlullah’ın ölümü musibetlerin en büyüğüdür. Tüm

218 Sahihu’l-Cami, H.6040

219 Ebu Davud, Sünen, H.5090; Sahihu’l-Cami, 3388

220 Tirmizi, Sünen, H.3524; Sahihu’l-Cami

221 Mevsuatul Adabil-İslamiyye, 2/788

ümme ve Müslümanlar için en büyük felakettir. Zira onun ölümüyle artık vahiy sona ermiştir. Bir kimse, herhangi bir musibet veya felakete karşı karşıya bulunduğunda Resûlullah'ın ölümünü hatırlaması halinde, o musibetin yanında kendi musibetinin bir hiç olduğunu görüp anlayacaktır. Onun ölüm musibetiyle hiçbir musibet kıyaslanamaz. Çünkü Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*“Herhangi birinize bir musibet isabet ederse, hemen benim musibetimi hatırlasın. Çünkü benim musibetim, musibetlerin en büyüğüdür.”*²²²

Musibet Anında Nimetleri Hatırlamak

Müslüman, İslâmî edep gereği, herhangi, bir musibetle karşı karşıya kalınca, feryat etmez, Allah'ın kendisine verdiği nimetleri hemen hatırlar. Meselâ Hz. Hüseyin'in (ra) öldürülerek şehit edilmesi ilk bakışta büyük bir musibet ve kötülük ise de Hz. Hüseyin'e nispetle bu bir hayırdır ve ikramdır.

Nitekim İbn Teymiye (rh) diyor ki: “Aşura gününde Hz. Hüseyin'i zalim ve azgın, isyankâr kişiler öldürmüşlerdir. Ancak yüce Allah, böylece Ehl-i Bey'ten olanlara ikram etmiş olduğu şehitlik mertebesini ona da ikram etmiş olmaktadır. Çünkü Hz. Hamza şehit edilmiş, Hz. Cafer şehit edilmiş, babası Hz. Ali ve daha başkaları da şehit edilmişlerdir. Bu nedenle Hz. Hüseyin'in şehit edilmesi ile yüce Allah onun mertebesini ve derecesini yüceltmıştır. Kaldı ki hem kendisi ve hem ağabeyi Hz. Hasan, cennet gençlerinin seyyitleridirler.

Bir de yüce mertebeler, ancak bela musibetler sonucu kazanılır. Nitekim bela ve imtihan edilme bakımından hangi insanın başına gelenler daha ağır ve şiddetlidir, diye gelen bir soru üzerine Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır:

“Önce Peygamberler, sonra da salihlerdir. Sonra da imanları

222 Beyhaki, Şuabul İman, H.10152; Sahihu'l-Cami, H.347

açısından derece derece belaya duçar olacak olanlar gelir. Kişi, dindarlık derecesine göre imtihana ve denenmeye tâbi tutulur. Eğer dininde katı ve tavizsiz ise, dininin gereklerini yerine getiren biriye, onun başına gelecek olan belalar da o nispette arttırılır, eğer dininde fazla bir dikkati yoksa titiz değilse, onun musibetleri daha hafif geçer. Mümin olan bir kimseyi, o mümin günahlardan arınana dek belalar peşini bırakmaz, tâ ki günahları kalmamış olsun.”²²³

Hz. Hasan ile Hüseyin hakkında mânevi makam ve mevkileri Allah katında bellidir. Çünkü bu ikisinin tertemiz ve pak olan seleflerinin başına gelenler, kendilerinin başına gelmiş değildir. Çünkü her ikisi de İslâm’ın izzetli olduğu bir dönemde dünyaya gelmişlerdir. Çok güzel bir şekilde büyütülmüşlerdir. Müslümanlar hep kendilerine tazim ve saygıda bulunmuşlar, ikram etmişlerdir. Resûlullah (s.a.v) vefat ettiği esnada henüz temyiz yaşına gelmiş değillerdi. Allah’ın kendilerine nimeti, Ehl-i Beyt’in başına gelenlerin onların da başına gelmesiyledir. Kaldı ki o ikisinden faziletçe çok daha üstün ve değerli olanlar da bu imtihanlardan geçmişlerdir. Bilindiği gibi babaları Hz. Ali b. Ebi Talip onlardan çok daha faziletli olduğu halde o da şehit edilerek öldürülmüştür.”²²⁴

Musibet Anında Hemen Allah’ın Geçmişteki Takdirini Hatırlamak Gerekir

Bir Müslüman, başına gelenlerin çok daha önceden Allah’ın bir takdiri olarak yazıldığına kesin olarak inanır ve böyle bir bakış açısıyla olayları değerlendirirse, bu takdirde başına gelenleri basite alır. Çünkü olanların Allah’ın takdiri, hikmeti ve kazası olduğunu bilir.²²⁵ Nitekim yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Yeryüzünde ve kendi nefislerinizde uğradığınız hiçbir musibet yoktur ki, biz onu yaratmadan önce, bir kitapta-Levh-i Mahfuz’da yazmış olmayalım. Şüphesiz bu, Allah’a göre kolaydır. Elinizden çıkana üzülmeysiniz ve Allah’ın size verdiği

223 Tirmizi, Sünen, H.2398. Hadis, Hasen sahih bir hadistir.

224 İbn Teymiye, el-Fetava, 25/162

225 Mevsuatul Adabil-İslâmiyye, 2/788

nimetlerle şıarmayasınız diye böyle yaptık. Çünkü Allah, kendini beğenip övünen hiçbir kimseyi sevmez.” (Hadid, 57/22–23)

Şîa'nın Aşura gününde yaptıkları hakkında İbn Teymiye ile İbn Kesir'in görüşleri:

İbn Teymiye diyor ki: Hz. Hüseyin'in öldürülerek şehit edilmesi ile şeytan harekete geçerek iki türlü bid'at meydana getirdi. Bu bid'atlerden biri Aşura gününde matem tutmak, ağıtlar yakarak, feryad ve figan çıkarmak, üst baş paralamak, saçını-başını yolmak, zincirle dövünmek gibi İslâm'da yeri olmayan işler icat etmişlerdir. Susuz kalmayı, mersiyeler okumayı âdet haline getirmişlerdir.

Dahası; salih selefte sövmeyi, onlara lânet okunmayı gündeme sokmuşlar, hatta ilk Müslümanları bile dillerine hedef kılmışlardır. Günah ve suçsuz olanları bile bu kalıbın içine sokmuşlardır. Şîa'nın konu ile ilgili haberlerin geneli yalan ve iftiradır. Esasen böyle bir çığır açanların asıl amacı, fitne kapısını açmak ve ümmet arasında tefrika oluşturmaktır. Bütün yaptıkları şey ne vacip, ne sünnet ve ne de müstahaptır. Bu konuda Müslümanlar ittifak içindedirler. Sözkonusu günde yas tutulması, benzeri şeylerin yapılması esasen Allah ve Resûlü tarafından haram kılınan şeylerdir.²²⁶

Musibet ve benzeri durumlarla karşı karşıya kalanlar hakkında Allah ve Resûlü'nün (s.a.v) emrettiği şey, musibet ve felakete karşılaşıldığı ilk anda sabredilmesidir. Kişi ilk anda sabreder, bunun karşılığını Allah'tan bekler ve “Biz Allah'tan geldik ve ona döneceğiz” diye istircada bulunursa işte istenen durum budur.

Yüce Allah sabrı ilk musibet anında emrettiği halde uzun yıllar boyu musibet sebebiyle çığlıklar atmanın, ağıtlar okumanın mânası ne olabilir? Bu durum, esasen şeytanın dalalet ehli ile sapıklar için süslediği şeydir. Böyleleri ancak Aşura gününü yas ve matem günü ilân ederler, törenler yaparlar. Kaldı ki o gün sebebiyle söyledikleri

226 İbn Teymiye, Minhacü's-Sünne, 4/554

ağıtların içeriğinde dalalet, sapıklık, iftira ve yalan ifadeler doludur. Burada tek doğru olan şey, o yasın, hüznün ve taassubun tekrar edilmesidir. Yani bilinen bir doğru varsa, o da bunların sözkonusu yanlış ve sapıklıklarının tekrar etmeleridir. Müslümanlar arasına fitne ve ayrılık tohumlarını ekmektedirler. Böyle bir yola girmek, sadece daha önce geçip giden o müstesna insanlara sövmek, dil uzatarak hakaret etmek amaçlıdır. Yalan, iftira ve dünyada fitnenin yaygınlaştırılması yoludur.²²⁷

İbn Kesir de diyor ki: Elbette her Müslüman'ın bu olay sebebiyle üzülmesi gereklidir ve doğaldır. Zîra şehit edilen Hz. Hüseyin Müslümanların önde gelenlerinden, seyitlerinden olduğu gibi aynı zamanda sahabenin de âlimlerinden olan biriydi. Kaldı ki Allah Resûlü'nün (s.a.v) kızlarının içerisinde en faziletli olan kızının oğluydu. Âbid, cesur ve cömert bir insandı. Ancak Şîa'nın yaptıkları gibi davranmak da doğru değildir. Onlar gibi yas tutmak, ağıtlar yakarak gösteriş edasıyla bir takım durumlar sergilemek asla doğru bir hareket değildir.

Öte taraftan Hz. Hüseyin'in babası Hz. Ali oğlundan daha faziletli ve daha üstün biridir. O zaman acaba neden onun öldürülmesi ve şehit edilmesi olayını da tıpkı Hz. Hüseyin'de gösterildiği gibi bir matem ve yas günü olarak ilân etmiyorlar? Neden sadece Hz. Hüseyin ile yetiniyorlar? Oysa babası Hz. Ali (ra) bir Cuma günü, sabah namazına giderken öldürülmüştü. Bu da hicretin 40 (660 m) yılı Ramazan ayının 27. gününe denk düşüyordu.

Peki ya Hz. Osman (ra) için ne denmeli? Ehl-i Sünnete göre o, Hz. Ali'den daha faziletliydi. Resûlüllah, onu iki kızıyla evlendirmişti. Bunun için Zinnureyn diye anılırdı. O da evinde kuşatılarak Zilhicce ayında teşrik günlerinde hicri 36 (656 m) yılında öldürülerek şehit edildi. Buna rağmen insanlar onun öldürüldüğü günü matem ve yas günü olarak ilân etmemişlerdir.

İşte Hz. Ömer (ra)... O da Hz. Osman'dan ve Hz. Ali'den

227 İbn Teymiye, el-Fetava, 25/165-166

daha faziletliydi. Kendisi sabah namazında mihrapta namaz kıldırılmakta iken ve Kur'an okuyorken vurularak öldürüldü. Buna rağmen Müslümanlar onun da ölüm gününü yas günü olarak ilân etmediler.

Nitekim Hz. Sıddık (ra) yani Hz. Ebu Bekir (ra) Hz. Ömer'den, Osman ve Ali'den daha efdal idi. Onun öldüğü günü neden matem günü olarak ilân etmediler?

Bütün bunların üstünde bir de Resûlüllah'ı (s.a.v) düşünelim. Allah Resûlü (s.a.v) hem bu dünyada ve hem âhirette Âdemoğlunun seyyidi değil miydi? Ondan önceki tüm peygamberlerin canlarını aldığı gibi Allah onun da ruhunu kabzetti. Ama hiçbir Müslüman, Allah Resûlü'nün (s.a.v) vefat gününü, bu cahillerin Hz. Hüseyin adına yaptıkları gibi bir matem ve yas günü olarak ilân etmemişlerdir. Bu eblehlerin Hz. Hüseyin'in ölüm yıl dönümü münasebetiyle yaptıklarını, yalan ve yanlış söyleyegeldiklerini, Allah Resûlü için kimse yapmadığı gibi, onun etrafında herhangi bir şey de söylemiş değillerdir.

Örneğin Hz. Hüseyin şehit edildiği gün güneş tutulmuş, gökte bir kızılık belirmiş türünden birçok haber uydurdıkları halde âlemlere rahmet olarak gönderilen Allah Resûlü'nün (s.a.v) vefat gününde nasıl böyle bir şey olmamış ki?

Oysa bu ve benzeri günlerde ve olaylarda yapılması ve söylenmesi gereken en güzel davranış ve ifade, yine Hz. Hüseyin b. Ali'nin dedesi Hz. Muhammed'den (s.a.v) rivayet ettiği şu cümledir:

*“Herhangi bir Müslüman herhangi bir musibet veya felaketle karşı karşıya bulunduğu anda, bunu hatırladığı anda, üzerinden yıllar da geçmiş olsa, o musibeti sadece istirca amacıyla tekrar ederse –yani Allah'tan geldik ve ona gideceğiz, demek için sözkonusu ederse- Allah o kimseye âdeta ilk günkü musibet gibi ecir verir.”*²²⁸

228 İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/579; İbn Mace, Sünen, H.1600; Daifu Süneni İbn Mace, H.349. Hadis isnad bakımından zayıf olan bir hadistir.

Bu hadisi açıklamak amacıyla İbn Teymiye de diyor ki: “Bu hadisi, babasının şehit edildiği anda yanında hazır bulunan kızı Fatıma, babası Hüseyin’den rivayet etmiştir. Bilindiği gibi kızı Fatıma, babasının şehit edildiği o musibet anını hep hatırlamıştır. İslâm’ın güzelliklerinden biri de, bu sünnetin Resûlullah’tan (s.a.v) kendilerine ulaşmış olmasıdır. Bu nedenle Hz. Hüseyin’in kızı Fatıma, babasının başına gelenleri her hatırladığında derhal istircada bulunur, İna Lillahi ve İna ileyhi Raciun derdi. Bundan dolayı da, sanki o musibetle ilk karşılaşmış gibi Müslümanlar böyle demekle sevap ve ecir alırlar. Fakat bunu yapmak yerine olayı her hatırladığında Allah ve Resûlü (s.a.v) tarafından yasaklanan fiil ve davranışlar, örneğin üst baş yırmak, saç-baş yolmak, cahiliye geleneklerini sergilemek gibi durumlar sergilenirse bunun cezası çok şiddetli ve ağır olacaktır.²²⁹

Aşura Gününü Bayrama Kimler Dönüştürdü

Aşura gününü bayram haline getirenler Nasibîlerdir. **Nasib** (çoğulu Nevasıb); bid’at gruplarından olan bir taifedir. Bunların inançlarına, göre sahabe sahih bir itikada sahip değillerdir. Şeytan kendilerine inançlarını süslü göstermiş ve bu nedenle de Müminlerin Emiri Hz. Ali’yi sevmezler. İnançları gereği Hz. Ali’ye buğzederler, ona düşmanlık beslerler, hiç de ilgisi olmayan şeyleri Hz. Ali’ye nispet ederler. Bunlar sadece Hz. Ali’ye değil, Hz. Hüseyin gibi onun Ehl-i Beytinden olanlara ve daha başkalarına da kin güderler ve buğzederler.

Nasb: Hz. Ali’ye buğz etmek, kin gütmek, ona sırt dönmek demektir. İşte bu özelliklere sahip olanlara Nasibi denmektedir. Nasb da tıpkı Rafz gibidir. Çünkü Rafz demek, sahabeye buğz etmek, onlara hakarete bulunmak ve dil uzatmak demektir. İster Nasibîlik olsun ve ister Rafzîlik olsun her ikisi de sapıklıktır, dalalettir, Allah’ın koyduğu metottan uzaklaşmaktır. Çünkü Allah Resûlü’nün ashabını sevmek gerekli ve vaciptir, onların İslâm geç-

229 İbn Teymiye, el-Fetava, 25/312

mişinde hizmetleri vardır, İslâm için mallarını ve canlarını ortaya koymuşlardır.²³⁰

Şîa, Aşura gününü yas ve matem günü olarak ilân ettiğine göre, bunlar karşı olan bir başka grup da bu günü sevinç ve mutluluk günü olarak bayram ilân etmişlerdir. Bu grupta yer alanlar ya Hz. Hüseyin aleyhinde taassup içerisinde olan Nasibilerdir veya kötülüğe karşı kötülük ve yalana karşı yalanla mukabele etmek isteyen cahiller takımındır.

Bunlar da Aşura gününde sürme sürerler, kına yakarlar, yakın ve uzak çevrelerine yardım ederler, yedirip içirirler, birtakım törenler yaparlar, tıpkı bayram yapıyorlarmış gibi hareket ederler. Bu da ikinci bir bid'attir. Nitekim bu konuda gelen birtakım uydurma rivayetleri beraberce gelin görelim:

“Kim Aşura gününde çoluk çocuklarına bolluk tanırsa Allah da onun o senesini bolluk içinde geçirmesini sağlar”²³¹

Aşura günü ve gecesine özgü olarak kılınması istenen namaz da uydurmadır. Ebu Hüreyre'den rivayet ediliyor. Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *“Kim Aşura gününde öğle ile ikindi arasında Allah için kırk rekât namaz kılar ve her bir rekâtında bir defe Fatıha suresini, on defa Ayetel-Kürsi'yi, on bir defa İhlâs suresini, beşer defa da Felak ve Nas surelerini okuyarak kılar ve selâm verdiğinde de yetmiş defa istiğfar getirirse, Allah kendisine Firdevs cennetinde beyaz bir saray verir.”²³²*

Bu ve benzeri Allah'ın dininde yer almayan nice uydurma rivayetler ve bid'atler bulunmaktadır.²³³

İbn Teymiye'ye, halkın Aşura gününde yaptıkları, örneğin sürme sürmeleri, kına yakınmaları, yıkanmaları, birbirlerini kutlamaları, Aşura yemeğini pişirmeleri, o gün için sevinç belirtilerini

230 Akidetu Ehlisünneti vel-Cemaati Fissahabetil Kiram, 3/1193–1194

231 İbnü'l-Cevzi, el-Mevzuat, 2/203

232 İbnü'l-Cevzi, el-Mevzuat, 2/122–123

233 İbnul Hacc, el-Medhal, 1/290–291; el-A'yad, s.274

sergilemeleri ve bu sevinçlerini sokak ve pazarlara taşımaları hakkında soru sorulmuş, konu hakkında Hz. Peygamberden sahih olarak bir hadisin gelip gelmediği sorusu yöneltilmiştir. Eğer konu hakkında gelen sahih bir hadis, bir rivayet yoksa halkın yaptıkları bu şeyler bid'at olur mu olmaz mı, denmiş. Bunun üzerine İbn Teymiye de âlemlerin Rabbi Allah'a hamd ile şu cevabı vermiştir:

“Bununla ilgili olarak Hz. Peygamberden (s.a.v) olsun, ashabından olsun herhangi sahih bir hadis varit olmamıştır. Kaldı ki İslâm âlimlerinden, müçtehit imamlardan, dört mezhep imamından herhangi birinden olsun veya başka müçtehitlerden olsun, bunun müstahap olduğunu, söyleyenler de olmamıştır.

Mutemet hadis kaynaklarında, Hz. Peygamberden olsun, ashabından olsun, Tabiundan olsun sahih veya zayıf hiçbir rivayet de bulunmamaktadır. Kaldı ki, sahih kitaplarda veya Sünenlerde ya da Müsnedlerde olsun bunların da hiçbirisinde herhangi bir rivayet bulunmamaktadır. Kısaca o fazilet dönemlerine kadar varabilen hiçbir sahih veya zayıf rivayet bilinmemektedir.

Bu türden bid'atler ve icatlar Aşura günü adına sonradan ortaya atılmış ve çıkarılmış hurafe ve bid'atlerdir. Bilindiği gibi Kûfe'de iki grup bulunuyordu. Bu topluluklardan biri Şiî taifesiydi. Bunlar Ehl-i Beyt taraftarı olduklarını sergiliyorlardı, onları sevdiklerini ve onlara karşı dost olduklarını haykırıyorlardı. Aslında bunlar ya mülhit denen dinsiz ve zındıklardan oluşan bir gruptular ya da cahil, bir şey bilmez heva ve heveslerinin esiri olmuş aldatılmış kimselerdi.

İkinci grup da Nasıbiye denen grup idiler. Bunlar da Hz. Ali'ye ve taraftarlarına buğz eden taifeden oluşmaktaydılar. Çünkü bunlarla Hz. Ali ve taraftarları arasında fitne çıkarmaları yüzünden savaş çıkmıştı.²³⁴

234 İbn Teymiye, el-Fetava, 25/161

Bunlar da Aşura günü sebebiyle birtakım rivayetler uyduruyorlar, bu münasebetle şenlikler ve törenler yapmaya başlamışlar. Böylece bu durum Şiilerle Nasibiler arasında asabiyetten dolayı ortaya çıkan bir bid'at olup dinde yeri yoktur. Her iki tarafın da yaptıkları şeyler kendi uydurmalarıdır. Şiiler Aşura gününü yas ve matem günü olarak ilân ederlerken Nasibiler de o günü onlara nazire olsun diye şenlik ve bayram günü haline getiriyorlar. Bu itibarla her iki grubun da yaptıkları da bâtil olan şeylerdir. Her iki tarafın da taşkınlıkları, bid'at ve dalalete varan sapıklıkları vardır.²³⁵

Aşura gününü ister matem ve yas günü olarak ilân edenler olsun, ister o günü bir bayram ve sevinç günü yapanlar olsun, tarafların her ikisi de dinde bid'at işlemişlerdir. Resûllerin efendisi Hz. Peygambere (s.a.v) aykırı hareket etmişlerdir.²³⁶

Aşura Gününde Resûlüllah'ın Uygulaması

Muharrem'in onuncu günü demek olan Aşura gününde Hz. Peygamber (s.a.v) nasıl bir uygulama yapmıştır?

Hz. Peygamber (s.a.v) Aşura gününün faziletli olan günler arasında kabul etmiş ve öyle değerlendirmişti. Bu nedenle de o gün için oruç tutulmasını teşvik etmiştir. Nitekim gelen sahih bir hadiste Ebu Katade'den rivayet edildiğine göre, Resûlüllah'ın (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*"Her aydan üç gün oruç tutmak, bir de Ramazandan Ramazana oruç tutmak, tüm seneyi oruçlu geçirmek demektir. Arefe gününde tutulan oruca gelince, umudum o ki o, o günden önce geçen sene ile o günden sonra gelecek olan senede işlenen günahlar için kefarete olacaktır. Aşura gününde tutulan oruca gelince, umudum o ki Allah, onu da o günden önceki senede işlenen günahlar için bir kefarete sayar."*²³⁷

İbn Abbas'tan (rma) rivayete göre diyor ki: "Hz. Peygamberin, faziletli gün olarak Aşure günü orucunu tutmak için araştırdığı kadar

235 İbn Teymiye, İktizaus-Sıratil-Müstakim, 2/622-623

236 El-A'yad ve Eseruha Alel Müslimin, s.276

237 Müslim, Sıyam, H.1162/196

bir başka günü araştırdığını; bu ayı, yani Ramazan ayını araştırdığı kadar bir başka ayı araştırdığını da görmedim."²³⁸

O halde Aşura gününde oruç tutmak sünnettir. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v) o gün oruç tutmuşlardır, o günde oruç tutmanın faziletinden haber vermişlerdir. Nitekim yukarıdaki hadiste bunu gördük. O günün gecesini de ibadetle geçirilmesini de tavsiye buyurmuşlardır. Kaldı ki bununla ilgili sahih hadis rivayetleri bulunmaktadır. İşte birkaç hadis mânası:

İbn Ömer (rma) diyor ki: "Cahiliye dönemi halkı Aşura gününde oruç tutarlardı. Resûlullah (s.a.v) ile Müslümanlar da Ramazan orucu farz kılınmazdan önce o günde oruç tutarlardı. Ramazan orucu farz kılınınca Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: "Aşura günü de Allah'ın günlerinden herhangi bir gündür. Dileyen o günde oruç tutsun, dileyen de tutmasın."²³⁹

İbn Abbas (rma) da diyor ki, Resûlullah (s.a.v) Medine'ye hicret buyurup geldiğinde, Yahudilerin Aşura gününde oruç tuttuklarını gördü. Bunun üzerine onlara 'Neden bu gün oruç tutuyorsunuz' diye sorduklarında, Yahudiler bu, mübarek bir gündür. Çünkü bu günde Allah İsrailoğullarını düşmanlarından kurtardı ve Musa da bu günde oruç tuttu. Resûlullah (s.a.v) bunun üzerine, "Ben, Musa'ya sizden daha yakıным" diye buyurdu ve o gün için kendisi oruç tuttuğu gibi ashabına da oruç tutmasını emretti.

Yine İbn Abbas diyor ki: "Resûlullah (s.a.v) Muharrem'in onuncu günü olan Aşura gününde oruç tutulmasını emretti."²⁴⁰

İbn Abbas (rma) diyor ki; Resûlullah (s.a.v) Aşura gününde oruç tutup da ashabına tutmaları için emir buyurduğu zaman sahabe dediler ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu, Yahudilerle Hıristiyanların tâzimde buldukları bir gündür. Neden bu gün tutuyoruz ki?" Resûlullah da (s.a.v), "Allah izin verirse önümüzdeki sene biz de dokuzuncu gün oruç tutarız" buyurdular. Ravi diyor ki: henüz önü-

238 Buhârî, H.2006

239 Müslim, H.1162

240 Müslim, H.1134

müzdeki yıl gelmeden Resûlüllah (s.a.v) vefat etti. Bir başka rivayette ise, “Eğer ben seneye hayatta olacak olursam, mutlaka Muharrem’in dokuzuncu gününde oruç tutacağım” buyurdu, denmektedir.²⁴¹

Yine İbn Abbas’tan rivayet ediliyor, diyor ki, Resûlüllah (s.a.v) şöyle buyurdu: “Aşura gününde oruç tutun. Yahudilere muhalefet edin. Bu nedenle bir gün öncesinden ve bir gün de sonrasında olmak üzere Aşura orucunu tutun.”²⁴²

İslâm bilginlerinin belirttiklerine göre Aşura günü oruç üç aşamalı olmaktadır. Şöyle ki:

Birincisine göre, “Bir gün öncesinden ve bir gün de sonrasında olmak üzere Aşra orucunu tutun” hadisi dikkate alındığında, Muharrem ayının 9, 10 ve 11. günlerinin oruçlu geçirilmesi gerekmektedir.

İkincisi de: “Allah’ın izniyle önümüzdeki sene gelince biz de dokuzuncu günü oruç tutarız” hadisine göre Muharrem’in dokuzuncu ve onuncu günleri oruç tutmak icap eder.

Üçüncüsü de: Sadece Muharrem’in onuncu gününde oruç tutmak gerekir. Çünkü buna dair ve konuyu tekit ve teyit eden Aşura günü orucu hakkında birçok hadis bulunmaktadır.²⁴³

İşte Allah Resûlü’nün (s.a.v) Aşura günü orucu ile ilgili uygulaması böyleydi. Bütün bu anlatılanlardan anlaşılın o ki, Ehl-i Sünnet’in üzerinde oldukları yol, orta yoldur. Bunda ne ifrat ve ne de tefrit vardır. Burada tamamen Resûlüllah’ın yoluna ve uygulamasına uymak ve onun emrine yapışmak yer almaktadır. Allah’tan sevap beklemek de bu şekilde olabilir.

241 Müslim, H.1134

242 Beyhaki, es-Sünenü'l-Kübra, Siyam, 4/287

243 İbnul Kayyim el-Cevziyye, Zadü'l Mead, 2/76; Askalani, Fethu'l-Bari, 4/287

HZ. HÜSEYİN'İN (RA) KESİK BAŞI MESELESİ

Hız. Hüseyin'in (ra) kesilen başı nerededir? Bu konu etrafında yayılan söylentilerin temelinde, hemen her grubun bundan birtakım çıkarlar elde etmekte olduğu gerçeğidir. Çünkü kim veya kimler Hz. Hüseyin'in başının kendi beldelerinde ve yanlarında olduğunu söylüyorsa, bu, mutlaka bir çıkara ve bir menfaate dayanmaktadır. Eğer bizler Hz. Hüseyin'in kesilen başının nerede olduğunu araştırmak ve gerçeği bulmak istiyorsak, bu işi Kerbelâ savaşının sona ermesinden itibaren araştırmamız gerekir.²⁴⁴

Bilinen gerçek şu ki, Hz. Hüseyin'in kesilen kafası, Kûfe'de bulunan Ubeydullah b. Ziyad'a götürülmüş, o da bunu, bir leğenin içine koymuş ve elindeki bir çubukla ona dürtmeye, aşağılayıp hakaret etmeye kalkışmıştır. Bunun üzerine orada bulunan Enes b. Malik harekete geçer ve ayağa kalkarak ona, *"Allah'a yemin olsun ki, o, Ehl-i Beyt içerisinde Resûlüllah'a en çok benzeyen kimse idi"*²⁴⁵ diyerek uyarıda bulunur.

İşte bundan sonra ihtilaf ve tartışmalar, rivayetler çok açık ve net olarak artmaya başlar. Sözkonusu tüm rivayetler ele alınıp değerdendiklerinde, bu rivayetler arasında yer alan, "Ubeydullah b. Ziyad, Hz. Hüseyin'in kesik başını Yezid'e gönderdi" şeklindedir. Bu rivayetler aşağıda görüleceği gibidir: "Ortada birçok rivayetler bulunuyor. Bu rivayetlerden birinde, Hz. Hüseyin'in başı Yezid'e gönderilmiştir. Yezid, Hz. Hüseyin kesik başını alır ve elindeki bir değnekle Hz. Hüseyin'in ağzına ve dişlerine dürtter, böylece onu aşağılar. Ancak bu davranıştan dolayı Yezid'e öfkelenen, bunun için de ayağa kalkarak Yezid'in yaptığının yanlış olduğunu söyleyen ve ona kızan kişi Ebu Berze el-Eslemi'dir (ra) Ancak Hz. Hüseyin'in

244 Mevakıfu'l-Muaraza, s.306

245 Tirmizi, Sünen, 5/659. Hadis, Hasen Sahih ve garib bir hadistir.

kesilen kafasının Yezid'e götürüldüğü ve onun da hakaret amaçlı olarak ona elinde çubukla dürttüğü türünden gelen rivayetler bu haliyle zayıf ve itimada değer olmayan rivayetlerdir.²⁴⁶

Bu rivayetin zayıf olmasına rağmen İbn Teymiye bunu delil göstererek ve bu rivayetten yola çıkarak diyor ki:

“Hz. Hüseyin'in (ra) getirilen kesik kafasına hakaret edildiği esnada olaya müdahalede bulunduğu söylenen sahabiler, aslında Şam'a bulunmuyorlardı, o isimler Irak'ta idiler.”²⁴⁷

Dolayısıyla rivayetin aslı yoktur. Öte taraftan bu rivayet metin bakımından problemlidir. Çünkü bu rivayetler, sahih olarak gelen rivayetlerle çelişmektedir. Çünkü gelen sahih rivayetlere göre Yezid, Hz. Hüseyin'in ailesine güzel muamelede bulunmuş, onun öldürülmesi nedeniyle üzüntüsünü dile getirmiş ve bundan dolayı ağlamıştır. Bu şekilde davranan bir insan nasıl olur da Hz. Hüseyin'in kafasına hakaret eder?”

Nitekim İbn Teymiye demiştir ki: “Hz. Hüseyin'in kesilen kafası, Kûfe'de bulunan Ubeydullah b. Ziyad'a getirilmiş ve sahih rivayetlerde belirtildiğine göre, elinde bir çubukla ona dürterek hakaret eden de İbn Ziyad olmuştur. Fakat buradan da kesik başın Yezid'e gönderildiği rivayeti asılsızdır ve isnad yönünden de münkati olan bir isnaddir.”²⁴⁸

Ancak İbn Kesir, Hz. Hüseyin'in kesik kafasının Yezid'e götürüldüğü kanaatindedir. Çünkü o bu konuda şöyle demiştir: “İlim adamları Hz. Hüseyin'in kesik başının İbn Ziyad tarafından Şam'da bulunan Yezid'e gönderilip gönderilmediği konusunda ihtilaf içindedirler. Bu konu iki şekilde ele alınmıştır. Birinci ve doğru olan görüşe göre Hz. Hüseyin'in kesik başı Yezid'e gönderilmiştir. Çünkü bu konuda çok fazla rivayet bulunmaktadır. Yine de Allah en iyisini bilir. Nitekim Zehebi de bu görüşe kabul etmiştir.”²⁴⁹

246 el-Mecma, 9/195 Ancak bu, münkati olan bir rivayettir.

247 İbn Teymiye, Minhacü's-Sünne, 4/557

248 Mevakıfu'l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s.308; İbn Teymiye, Minhacü's-Sünne, 8/141-142

249 İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/580; Tarihul İslâm, H. 61-81 (680-700 m) olayları, s.106

Rivayetlere göre Hz. Hüseyin'in kesik başı altı şehirde gömülüdür. Şöyle ki:

Dımaşk'ta gömülüdür: Beyhaki'nin “**el-Mehasin vel Mesavi**” adlı eserinde zikrettiğine göre, “Yezid, Hz. Hüseyin'in kesik başının yıkanmasını ve bir ipeğe sarılarak, üzerine bir çadır kurulmasını emretmiş ve bunun için elli kişiyi de nöbetçi olarak görevlendirmiştir.”²⁵⁰

İbn Asakir de kendi isnadıyla Yezid'in dadısı Reya'dan rivayetle aktarıyor. “Hz. Hüseyin'in kesik kafası, silah deposuna konmuş, bu durum Süleyman göreve gelene dek devam etmiştir. Süleyman göreve geldiğinde, adam göndermiş, Hz. Hüseyin'in kafası oradan alınıp getirilmiş, bakmışlar ki, sadece kuru bir kafa kalmış, üzerinde etten eser kalmamıştır. Süleyman hemen onu temizletmiş, koku sürüp kefenlemiştir. Ancak siyah giysililer yani Abbasiler idareyi ele geçirince, hemen Hz. Hüseyin'in kafasının nerede olduğunu sormuşlar ve onu bulunduğu yerden kazarak ortaya çıkarmışlardır. Ancak kendisine ne yapıldığını ancak Allah bilir.”²⁵¹

Dadı Reya kıssası rivayetini İbn Asakir rivayet ediyor, cerh ve ta'dil yönünden yani rivayetin kabule değer olup olmaması noktasında herhangi bir şey söylememektedir. Bu itibarla rivayet bu haliyle meçhul kalmaktadır.²⁵²

Bu haliyle rivayet itimada değer değildir, hiçbir önemi bulunmamaktadır.²⁵³

Zehebi de kendi isnadıyla Ebu Küreyb'e dayanarak şunu zikrediyor: “Ben, Dımaşk'ta Velid b. Yezid'in üzerine saldıranların yanında idim. Bu nedenle ben bir sepet aldım ve “İçinde benim varlığım, zenginliğim var” dedim. Hemen atıma bindim ve Tevma

250 Beyhaki, el-Mehasin vel Mesavi, s.84 Bu rivayetin dayandığı herhangi bir isnad bulunmamaktadır.

251 İbn Asakir, Tarih, Tercimun-Nisa; Mevakıful-Muaraza Fi hilafeti Yezid, s.311

252 Mevakıfu'l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s.313

253 Mevakıfu'l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s.313

kapısından çıkıp ayrıldım.” Ravi diyor ki: Bir de açıp baktım, ne göreyim, içinde bir kesik baş ve üzerinde de, bu baş, Ali oğlu Hüseyin’in kesik başıdır, yazılıdır. Ben de hemen onu, kılıcımla orada kazdığım bir yere defnettim.”²⁵⁴

Bu rivayet de ciddi mânada zayıf olan bir rivayettir.²⁵⁵ Bir başka açıdan ele alınınca, Yezid’in, Hz. Hüseyin’in kesik başını saklamasında, kendisi için nasıl bir fayda var ki, bunu saklamış ve onu silah mahzeninde tutmuş olsun?²⁵⁶

Kerbelâ’da gömülüdür: İmamiye Şiası’nın dışında Hz. Hüseyin’in kesik başının Kerbelâ’da olduğunu söyleyen bir başka grup yoktur. İmamiye Şiasına göre, Hz. Hüseyin şehit edildikten kırk gün sonra kesik baş Kerbelâ’ya getirildi ve Hz. Hüseyin’in bedeni yanında toprağa verildi.²⁵⁷

Sözkonusu olan gün, İmamiye Şiası tarafından Erbain ziyareti diye adlandırdıkları meşhur bir gündür. Konu hakkında bunlardan farklı düşünen Şiiler de olmakla beraber bu kadarı yeter. Ancak Şia’nın bununla ilgili olarak ellerinde herhangi bir delilleri bulunmamaktadır. Söylenenler de boş, dayanıksız ve herhangi bir kanıtı dayandırmayan dedikodulardan ibarettir. Kaldı ki Ebu Nuaym Fadl b. Dekin, Hz. Hüseyin’in kabri dile bilinen yerin ona ait olmadığını söylüyor ve bu iddiayı ileri sürenleri ret ve inkâr ediyor. Nitekim İbn Hacer Askalani olsun, başkaları olsun, “Hz. Hüseyin şehit edildiği yerdeki izler silinerek tanınmaz hale getirilmiştir, hiçbir kimse bu nedenle buna muttali olmamıştır” demektedirler.²⁵⁸

Rikka kentinde gömülüdür: Bunu da sadece Sıbt İbnü’l-Cevzi, verdiği bir haberde, kesik başın Rikka kentinde olduğunu söylemektedir. Dediğine göre Hz. Hüseyin’in kesik başı, Fırat

254 es-Siyer, 3/316; Semtün-Nucumul-Avali, 3/86

255 Mevakıfu’l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s.313

256 Mevakıfu’l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s.313

257 Mevakıfu’l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s.313; Nurul-Ebsar, s.121

258 Tarihu Bağdat, 1/143-144; Tercümetul-Hüseyin, s.276; İbn Kesir, el-Bidaye ve’n-Nihaye, 11/580

üzerinde bulunan Rikka mescidindedir. Kesik baş Yezidin eliyle güya buraya getirilmiş ve “Ben bu başı Osman’ın başına bedel olarak Ebu Muayt ailesine göndereceğim” demiştir. Ebu Muayt ailesi Rikka kentinde idiler. Böylece kesik baş onların evlerinden birine defnettiler. Daha sonra bu ev, Mescidul-Cami denen büyük camiye dâhil edilmiştir. Burası bir surun kenarında bulunmaktadır.²⁵⁹

Bu da kolay olarak kabul edilebilecek bir haber değildir. Çünkü rivayetin dayandığı bir senedi yoktur. Kaldı ki bu haberde kabul edilmeyecek birçok nokta bulunmaktadır. Çünkü çok açık bir şekilde sahih olan nasslara aykırı düşmektedir. Çünkü sahih kaynaklarda Yezid’in Hz. Hüseyin ailesine gösterdiği güzel muamele, Hüseyin’in öldürülmesi sebebiyle üzülererek ağlaması, pişmanlık duyması gibi durumlarla bu bilgi çelişmektedir. Kaldı ki Sıbt İbnü’l-Cevzi denen bu kişi hakkında Zehebi, “Ben bu şahsın bir kitabını görmüştüm, kitap onun Şiî itikadına bağlı olduğunu gösteriyordu” demektedir.²⁶⁰

Kesik baş Askalan’da gömülüdür: Muhakkiklerin birçoğu Hz. Hüseyin’in kesik başının Askalan’da gömülü olduğu rivayetini reddetmekte ve kabul etmemektedirler. Nitekim İmam Kurtubi, “Hüseyin’in kesik başı Askalan’dadır tarzındaki görüş ve rivayet asılsızdır” demektedir. Zaten İbn Teymiye de onun kesik başının Askalan’da olduğu rivayetini kabul etmemektedir. Nitekim bu konuda İbn Kesir de ona tâbi olmuştur.²⁶¹

Kesik baş Kahire’de gömülüdür: Açıkça ortaya çıkan gerçek şu ki Fatımî denilen Kölemenler birçok insanlara kendilerini kabulendirmek için bu yolu da denemişlerdir. Çünkü Haçlılar, H.549 (1154 m) senesinde Askalan’ı istilâ etmeye kalkıştıklarında Fatımî

259 Akkad, Şahsiyatı İslamiyye, 3/298; Mevakıfu’l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s..314 260 es-Siyer, 3/297

261 İbn Teymiye, Tefsiru Suretil-İhlâs, s.264; et-Tezkire, 2/295; İbn Kesir, el-Bidaye ve’n-Nihaye, 11/582

veziri Salih Talayi b. Zureyk ve ordusu yalın ayak olarak buradan askerleriyle birlikte çıkıp Salihye'ye gitmişti. Kesik başı almış ve onu Abanozdan bir kürsü üzerine koyarak ipekten yeşil bir kese içerisine koymuş, altın misk, amber ve güzel koku serpmiştir. Sonra da bunu alıp bilinen meşhur Han Halili kabristanı yakınında toprağa vermiştir. Bu olay H.548 (1153 m) senesinde Cemaziyelahir ayının sekizin günü Pazar günü toprağa verilmiştir.²⁶²

Farki'nin anlattığına göre, bizzat Fatımî halifesinin kendisi çıkıp kesik başı taşımıştır.²⁶³

Şeblenci'nin anlattığına göre vezir Salih Talayi, Frenklerden-batılılar-dan kurtulmak için kesik başı fidye olarak vermiştir. Daha sonra yeniden Askalan'ı ele geçirince çok büyük bir meblağ vererek kesik başı tekrar almıştır.²⁶⁴

Tarihçilerden kimileri gerçekten kesik başın Askalan'dan Mısır'a götürüldüğü çabası içine girmişlerdir. Hz. Hüseyin'in kabri Mısır'dadır, o gerçekten Hz. Hüseyin'in (ra) kesik başı üzerinde bina edilmiştir, diye savunmaktadırlar.²⁶⁵

Tarihçilerden biri olan Hüseyin b. Muhammed Yusuf'un söylediğine göre, Meşhedul-Hüseyini denilen yerde mevcut olan kesik baş, gerçekten Hz. Hüseyin'e aittir, bunun dışında söylenenler ise hatadır. Bu konudaki dayanağı ise, birtakım sofi kimselerin rüya ve keşifleridir. Rüyalarda gösterildiğine göre gerçekten Mısır'da bulunan kesik baş Hz. Hüseyin'e aittir. Daha sonra da bu söylenenleri teyit babında, buna ilişkin bir kaide, bir kural meydana getiriyor. Buna göre diyor ki: "Kahire'de bulunan kesik baş bizzat Hz. Hüseyin'e ait olan kesik baştır. Çünkü keşif yoluyla bu durum kesinlik kazanmıştır."²⁶⁶

262 Markizi, 1/427; Bedaiuz-Zuhur, 1/227

263 Tarihu Miyarfin, s.70

264 Nurul Ebsar, s.121; Meşahidus-Safa, s.316; Mevakıfu'l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s.316

265 Mevakıfu'l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s.317

266 el-Hüseyin Seyyidu Şebabi Ehli-Cenneti, s.149-153

Böyle bir gerekçe ve kanıt, delil gösterme bakımından İslâm'ın ortaya koyduğu metot ve prensipler bir yana bu, tamamen akla, mantığa ve bilimsel gerçeklere ya da ilmî burhanlara tamamen aykırıdır. Esasen burada Hz. Hüseyin'in başının Kahire'de olduğu konusundaki delil ortaya koyma dayanağı, kesik başın Askalan'da bulunduğu varsayımına dayandırılmaktadır. Oysa zaten önceki satırlarda biz, Hz. Hüseyin'in kesik başının Askalan'da bulunduğu rivayetinin asılsız olduğunu kanıtlarıyla göstermiştik. Buradan Kahire'ye götürüldüğü hususunun da gerçekle ilgisi bulunmamaktadır. Özellikle de bugün çok meşhur olan ve Meşhedi Hüseyin diye bilinen yer ve makam tamamen yalandır, uydurmadır ve senaryodur. Bunun Hz. Hüseyin'in kesik başıyla yakından ve uzaktan bir ilgisi bulunmamaktadır.

Askalan'da medfun bulunan kesik başın aslında Hz. Hüseyin'e ait olmadığı bir gerçektir. O halde ne zamandan beri Hz. Hüseyin'in kesik başının Askalan'da olduğu rivayeti ve iddiası ortaya atılmıştır? Bu başı buraya kim getirmiştir?

Nuveyri diyor ki: “Adamın biri rüyasında Hz. Hüseyin kesik başının Askalan şehrinde olduğunu görmüş. Buna göre kesik baş Askalan şehrinin belli bir yerinde bulunmaktadır. Bu muayyen yerin bulunması da rüyada gösterilmiştir. Bunun üzerine sözkonusu yer kazılmış ve burada bulunmuştur.”

Bu hâdise, Mısır'ın başında bulunan ve kendisi de Kölemenlerden olan Mustansır Billâh zamanında, Bedrul-Cemali'nin vezirliği esnasında olmuştur. Bedrul-Cemali, Askalan'da buranın üzerinde bir türbe bina eder.²⁶⁷

Daha sonra Efdal, bunu yerinden çıkarmış, üzerine güzel kokular sürmüş ve Askalan şehrinin bir başka yerine aktarmış, üzerinde büyükçe bir türbe inşa etmiştir.²⁶⁸

Kölemenlerin kesik baş konusunda böyle bir bulma olayı ve

266 Nihayetul Ereb, 20/478

268 Markizi, İttiazul-Hunefa, 3/22

rüyaya dayalı çok aceleci bir davranışla üzerinde bir türbe inşa etmiş olmaları şaşırtıcı gelebilir. Ancak, Kölemenlerin tarihi gelişimlerine bakacak olursak, o zaman fazla garipsenecek bir durumu olmadığı görülecektir. Çünkü Kölemenler, kendilerini Hz. Hüseyin'e, onun soyuna nispet etmektedirler. Bu nedenle de Müslümanların kendilerine inanmayacakları düşüncesine kapıldıklarında hemen sığınabilecekleri bir gerekçe aramaktadırlar. Böylece Askalan'da, kendilerinin çoğunlukta buldukları bu yerlerde, onun başına sahip çıkarak, güya ona nispetlerini böylece kanıtlama çabası içine girmişlerdir.

Bu amaçla da sözkonusu yere önem vermişler, muazzam bir bina yaparak, süsleyerek halkı oraya celp etmeye, bu yoldan da ekonomik gelir sağlamaya gayret etmişlerdir. Bu türbeye bu mânada önem vermekle kendilerini halka kabul ettirmek ve "Bunlar gerçekten o soydan olmasalar, buraya bu kadar önem vermezler" gibi bir fikir oluşmasını istemişlerdir.

Ayrıca burada bir başka siyasî amaç da bulunmaktadır. Bu da, "Hz. Hüseyin'in sadece kendi denetimlerinde bulunan yerlerde yani Askalan'da bulunmaktadır, bir başka yerde değil" inancını yaymaktır. Nihayet bu yoldan Şam'da Kurulu olan Sünni devlet ve beldelere karşı bir gayret içindedirler. Bilinen gerçek şu ki, bir Kölemen olan Mustansır Billâh hükümeti, Sünni olan Selçuklu Devletinin kurulduğu döneme tesadüf etmektedir. Bu dönemde Selçukluların başında Tuğrul Bey bulunmaktadır ki, H.447 (1055 m) senesinde Bağdat'a girmiştir.²⁶⁹

Hz. Hüseyin'in kesik başının Askalan'da bulunduğu, buradan da Mısır'a götürüldüğü düşüncesi tamamen Kölemenlerin bir planıdır. Çünkü daha önceki kaynakların hiçbirinde Hz. Hüseyin kesik başının buraya götürüldüğü yazılı değildir. Bu durum, tamamen, Fatimîlerden olan Muntasır'ın velayeti zamanında ortaya konulmuş olan bir iddiadır. Bu da Kölemenlerin yalancılığını ortaya koymaktadır, bunu da sırf özel bir husus amaçladıkları için yap-

269 en-Nucumuz-Zahire, 5/57

mışlardır. İbn Teymiye'ye göre Fatımîlerin, Hz. Hüseyin'in kesik başı diye ileri sürdükleri baş, aslında bir papaza ait olan kesik baştır.²⁷⁰

İbn Dihye, "el-Alemul Meşhur" adlı eserinde diyor ki, Hz. Hüseyin'in kesik başının Askalan veya Mısır'da olduğunun yalan olduğu hususunda icma ve ittifak bulunmaktadır. Aynı şekilde bu kitap, Kahire'de bulunan ve Meşhedul-Hüseyni diye halen mevcut olan yerin de aslında yalan olduğu, buranın gerçekten Hz. Hüseyin ile herhangi bir ilgisinin bulunmadığını da yazmaktadır. Bunun Kölemenlerin bir uydurması olduğunu, bunu da birtakım kötü amaçlarını gerçekleştirmek adına yaptıklarını yazmaktadır. Allah'ın, onların devletlerini ortadan kaldırıp yok ettiğini, amaçladıkları şeyi gerçekleştiremeden yerine bir başka idareyi getirecek cezalandırıp yapacaklarına imkân vermediğini de yazmaktadır.²⁷¹

Kaldı ki İbn Dakik el-İd, Ebu Muhammed b. Halef el-Dimyati, Ebu Muhammed b. Kastallani, Ebu Abdullah el-Kurtubi ve benzeri daha birçok ilim adamı da bunu reddetmektedirler.

İbn Kesir diyor ki: "Mısır'ı, H. 440 yılından öncesinden H.560 yılları arasında ellerinde bulunduran Fatımîlerin iddiasına göre, Hz. Hüseyin'in kesik başı Mısır'a getirildi ve burada gömüldü. Üzerine, Mısır'da meşhur olan türbe inşa edildi. H.500 yılından sonra bunlar gerçekleşmiştir. Buraya Tacul-Hüseyin denmektedir. Ancak birçok ilim ehli böyle bir şeyin gerçek olmadığını kanıtlarıyla ortaya koymuşlardır. Çünkü Fatımîlerin bunu yaymaları, kendilerinin o şerefli soydan olduklarını ortaya koymak için gösterdikleri bir çabadan ileri gelmektedir.

Onların devletlerinde Kâdı el-Bakillani ve daha başkaları için aslının öyle olmadığını ortaya koymuşlardır.

Kanaatimizce, esasen halk bu gibi şeylere teşnedir. Onlar herhangi bir kesik baş getirdiler, onu sözkonusu mescidin yanına

270 Mevakıfu'l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s.319-320; Ra'sul Hüseyin, s.187

271 Mevakıfu'l-Muaraza Fi Hilafeti Yezid, s.319-320; Ra'sul Hüseyin, s.186

gömdüler ve bu, “Hüseyin’in kesik başıdır” dediler. Halk da buna inandı ve buna revaç kazandırmış oldu. Gerçeği en iyi olarak bilen sadece Allah’tır.²⁷²

Kesik baş Medine’dedir: Hz. Hüseyin’in kesik başının bundan önce sözü edilen kentlerin hiçbirisinde olduğuna ilişkin en basitinden de olsa elimizde herhangi bir kanıt bulunmamaktadır. Geride sadece bir tek şehir kalıyor, o da Medine-i Münevveredir. İbn Sa’d, verdiği gerçekçi bir isnada göre Yezid, Hz. Hüseyin’in kesik başını Medine valisi Amr b. Said’e göndermiştir. O da Hz. Hüseyin kesik başını kefenleyip Baki mezarlığında annesi ve Hz. Peygamberin kızı Hz. Fatıma’nın yanibaşında defnetmiştir.²⁷³

İbn Teymiye de diyor ki: “Daha sonra da Baki mezarlığında toprağa verilmiştir. Çünkü o günkü âdetler gereği orada bunanlar da buna tanıklık etmişlerdir. Çünkü o gün onlar fitnelerle sarsılmaktaydılar. Böyle bir dönemde bir kabileden herhangi biri öldürüldüğünde, öldürülen kişi de eğer onlardan değilse, onun başını ve bedenini ailesine teslim ederlerdi. Burada da uygulama böyle olmuştur. Nitekim Haccac da İbn Zübeyir’e aynı muameleyi yapmıştır. Çünkü Haccac Abdullah b. Zübeyir’i öldürür, sonra ipe çekerek ağaçta asılı bırakır, sonrasında da onu ailesine teslim eder. Haccac’ın Abdullah b. Zübeyir’i öldürmek için çabası herkesçe mâlumdur. Hz. Hüseyin ile hasımları arasında var olan düşmanlık ve savaş, zalim Haccac ile Abdullah b. Zübeyir arasında çok daha aşırı şekilde mevcut bulunuyordu.”²⁷⁴

Yezid’in Ehl-i Beyt ile alâkalı olsun, sahabe ve Tabiuna dair olsun, Hz. Hüseyin’in kesik başı konusunda var olan tenkit sadece bir tek değildir. O, birçok yönlerden tenkide tâbi tutulmuştur.

Benim zannıma göre eğer ileri sürüldüğü gibi Yezid, gerçekten Hz. Hüseyin’in kesik başını şehir şehir dolaştırıp teşhir eden bir

272 İbn Kesir, el-Bidaye ve’n-Nihaye, 11/582

273 Tarihul İslâm, s.20, hicri 60–81/679-700m yılları olayları; et-Tabakat, 5/238

274 Ra’sul-Hüseyin, s.183

tavir sergilemiş olsaydı, bu durumda sahabe ve Tabiun'un tasarrufu farklı olurdu. Çünkü bilindiği gibi sahabe ve Tabiun'un önde gelenleri, Yezid'in Medine'ye saldırısı ve Harre olayı karşısında, nasıl ki ona tavir koymuşlar ve karşı çıkmışlar ise, Hz. Hüseyin'e karşı ters bir muamelesine kesinlikle tavir koyarlardı. Sahabe'nin ve Tabiun'un önde gelen büyüklerinin, Yezid'in Medine'ye saldırısı üzerine, Abdullah b. Zübeyir'in yanında yer alarak onunla birlikte hareket etmiş olduklarını görürdük.²⁷⁵

Nitekim bu görüş, Hafız Ebu Ya'la el-Hemedani'yi desteklemektedir. Hz. Hüseyin'in kesik başı, Hemedani'ye göre de annesi Hz. Fatıma'nın kabri yanında toprağa verilmiştir. Bu görüş, bu konuda ileri sürülen en doğru görüştür.²⁷⁶

Nitekim Zübeyir b. Bekkar, Muhammed b. Hüseyin el-Mahzumi gibi soy bilginleri de bu görüştedirler. İbn Ebul-Meali Es'ad b. Ammar, "**el-Fasil Beynes-Sıdkı vel meyn Fi Makarri Ra'sil-Hüseyin**" adlı eserinde diyor ki: "İbn Ebud-Dünya, Ebul Müeyyed el-Havarzimi, Ebul Ferec İbnü'l-Cevzi gibi güvenilir ilim adamlarından bir grup, Hz. Hüseyin'in kesik başının Medine'de Baki mezarlığında toprağa verildiğini teyit ve tekit etmişlerdir. Nitekim Kurtubi de bu konuda bu ilim adamlarının fikrine katılmıştır."²⁷⁷

Zurkani de diyor ki: "İbn Dihye diyor ki, bu görüşün dışındaki görüşler doğru değildir."²⁷⁸

İbn Teymiye ise, Hz. Hüseyin'in kesik başının, Yezid tarafından Medine valisi olan Ömer b. Said'e gönderildiği ve ona, Hz. Hüseyin'in başını annesi Hz. Fatıma'nın (rha) yanibaşında gömülmesini emrettiği kanaatine sahiptir. İbn Teymiye'yi böyle bir görüş ve kanaate sahip kılan şey de, Hz. Hüseyin'in kesik başının Medine'ye götürüldüğünü ileri süren kimselerin, güvenilir tarihçiler olduğun-

275 Mevakıfu'l-Muaraza, s.323

276 et-Tezkire, 2/295

277 et-Tezkire, 2/295; Mevakıfu'l-Muaraza, s.324; er-Reddu Alel Mutaassibil-Anid

278 Mevakıfu'l-Muaraza, s.324; Meşahidus-Safa, Varaka:10

dandır. Örneğin “**el-Ensab**” kitabının yazarı Zübeyir b. Bekkar, “**et-Tabakat**” kitabının yazarı ve Vakıdı'nın de kâtibi olan Muhammed b. Sa'd ve benzeri tanınmış, kendilerine güvenilen, aynı zamanda önemli bilgilerin sahibi olan bu isimler böyle söylemektedirler. Çünkü adları geçen bu ilim adamlarının yazdıkları, cahillerin, yalancıların ve bilgilerine güvenilmeyen birtakım tarihçi geçinenlerin naklettiklerinden çok daha doğrudur. Zîra kişi doğru olabilir ve yalancı da olmayabilir ama isnad bilgi ve deneyiminden yoksun olabilir. Bu nedenle makbul olan ile reddi gereken arasındaki farkı bilemeyebilir. Ya da adam hafıza bakımından kötü bir hafızaya sahiptir, olayları birbirine karıştırmaktadır. Yahut da yalancı biri olarak itham edilen biridir. Veya rivayetler konusunda iftiracı biridir. Nitekim birçok tarihçinin ve rivayetçinin durumu budur.²⁷⁹

Ebu Ömer Abdullah b. Muhammed el-Hammadi şöyle diyor: “İşte görüldüğü gibi Hz. Hüseyin'in kesik başının üç yerde olabileceği tartışılmaktadır. Her üç yerdekilerin bu konuda ısrarcı olmalarının sebebi, her bir beldenin kendilerine çokça ziyaretçi akınının gelmesi, bu konuda ekonomik olarak gelir sağlamaları amacına yöneliktir. Böylece gelen paralarla, gelirlerle birtakım türbeler dikmek ve daha çok ziyaretçi çekmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle buralara nöbetçi tutmak, bekçiler koymak, bakımını yaptırmak gibi amaçlarla buralara yalan-yanlış demeden değer verdirmesini sağlamaktadır.”

İşte bu tartışmalar sebebiyle Hz. Hüseyin adına üç adet baş icat ettiler. Bilinen bir gerçek var ki, Hz. Hüseyin'in (ra) sadece bir tek başı vardır.”²⁸⁰

Bu araştırma ve inceleme esnasında ortaya çıkan gerçek şudur: Hz. Hüseyin'in (ra) cesedi Kerbelâ'dadır. Hz. Hüseyin'in kesik başı ise, Medine'de Baki mezarlığındadır. Yine de Allah en iyisini bilir.

279 Ra'sul Hüseyin, s.170

280 Şerhus-Sudur Bibeyani Bidail-Cenaizi ve'l-Kubur, s.127

ŞİİLER AÇISINDAN HZ. HÜSEYİN VE EHL-İ BEYT'İN TÜRBELERİNİN ZİYARETİ

Şiiler Ehl-i Beyt veya 12 İmamların türbelerine ve Hz. Hüseyin'e değer vermede öylesine aşırı giderek kutsallaştırıyorlar ve öylesine bir şeref veriyorlar ki, o derecede Kâbe-i Muazzama'ya ve Medine-i Münevvere'ye değer vermemektedirler. Hatta Hz. Hüseyin'e nispetle birçok iftira ve bühtan ürettiler. Meselâ Hz. Hüseyin (ra) şöyle diyesiymiş: “Allah, Kâbe'nin yerini, yaratmazdan önce Kerbelâ topraklarını Kâbe'den tam 24 bin yıl öncesinden güvenli Harem olarak yaratmıştır. Bu toprakları Allah takdis etmiş ve mübarek kılmıştır. Tâ o zamandan itibaren, Allah yarattıklarını yaratmazdan önce burasını mukaddes ve mübarek olarak yaratmıştır. Nitekim hâlâ da bu özelliğini sürdürerek devam etmektedir. Öyle ki, Allah bu toprakları cennet topraklarından daha değerli, cennette Allah'ın velilerinin, sevgili kullarının barındıkları ev ve meskenlerinden de çok daha faziletli kılmıştır.”²⁸¹

Nitekim Cafer-i Sadık (ra) bu türden şeylerden mâsum ve uzak olduğu halde Şîa ona da birçok şeyler nispet etmiştir. Buna göre güya Kâbe toprakları demiş ki: “Benim gibi bir toprak var mı acaba? Çünkü Beytullah benim üzerinde bina edildi, hemen dünyanın dört bir tarafından herkes beni ziyarete gelirler. Allah beni Haremi ve en güvenli yeri olarak kıldı. İşte bunun üzerine Allah Kâbe topraklarına şöyle vahyeder:

“Sus ve ses çıkarma! Kerbelâ topraklarına verilen değer var olduğu müddetçe senin yeryüzündeki değer ne olabilir ki? Eğer ben Kerbelâ topraklarına bir değer ve üstünlük vermemiş olsaydım, sana denize batırılıp çıkarılan bir iğnenin o sudan aldığı kadar bile bir değer ver-

281 Biharul-Envar, 101/107; Usulü Mezhebiş-Şiiyye, 2/464

mezdim. Eğer Kerbelâ toprakları olmasaydı, sana herhangi bir üstünlük tanımazdım. Eğer Kerbelâ topraklarının taşıdığı değer bulunmasaydı, seni de, senin üzerinde bulunan ve kendisiyle övündüğün Kâbe'yi de yaratmazdım. Sesini kes ve yerinde dur, bari basit ve zelil bir günah olarak büyüklük taslamadan, haddini aşmadan yerinde dur. Aksî takdirde sana gazap ederim ve seni cehennem ateşine atarım."²⁸²

İşte bu mübarek belde, Hz. Hüseyin'in şehit edilip defnedildiği yerdeki toprağın yani Kerbelâ toprağının ulaştığı kutsallık derecesine ulaşamamıştır. Şii inancına göre Kâbe'den de kutsal olan yer Kerbelâ'dır. Bu inanç hem Şii şairlerde ve hem de eli kalem tutanlarda olayın gerçekleştiği günden tâ günümüze dek hep böyle devam edegelmiştir. Böylece onlar Kerbelâ ile Kâbe topraklarını böyle bir kıyaslama ile değerlendirmektedirler. Değişik ifade tarzlarıyla, şiir ve nesir halinde buranın kutsallığını ve faziletini hep gündemde tutuyorlar. Bu mübarek toprak İslâm'da bu kadar bir şeref ve kutsallığı ancak Hz. Hüseyin sayesinde elde etmiştir. Nitekim bu durumu rivayet ettikleri hadislerle de ortaya koymak çabasını gösteriyorlar. Hz. Hüseyin ve arkadaşlarının bu topraklarda olması sayesinde Allah buranın değerini artırmış ve bundan dolayı bu topraklar Allah'a şükretmiş olmaktadır.²⁸³

Şîa'nın Ehl-i Beyt imamları hakkında aşırılığa kaçmaları ve inançlarını bu bağlamda sürdürmeleri konusunu, ben "Müminlerin Emiri Ali (ra)" adını verdiğim kitabımda açıkladım. Sözkonusu imamların türbelerini, muhtemel bulunma yerlerini ziyaret edenler için birçok ecir ve sevap vaadinde bulunmaları, Kâbe ile Kerbelâ topraklarını birbirleriyle kıyaslamaları, Kerbelâ topraklarına daha çok bir kutsallık vermeleri de bunun içindir. Hatta Kerbelâ ziyaretlerini Hac ve Umre ziyaretlerinden daha faziletli ve daha üstün göstermektedirler.²⁸⁴

Ben burada sadece iki örnek vermekle yetineceğim. Çünkü

282 Kamiluz-Ziyarat, s.270; Biharul-Envar, 101/109; Usulü Mezhebiş-Şiiyye, 2/464

283 Usulü Mezhebiş-Şîa, 2/464

284 Tarihu Kerbela, s.102; el-Kuburiye Fil Yemen, s.155

vereceğim bu iki örnek, nass olarak işin yalan ve uydurma boyutlarının ne oranda tasvir edildiğini gösterecektir. Ebu Abdullah Cafer-i Sadık'a nispetle uydurdıkları yalan ve iftiralarının yüce Allah'a karşı da ne büyük ölçüde olduğu görülecektir.

Ebu Abdullah Cafer-i Sadık demiş ki: “Eğer insanlar Hz. Hüseyin'i ziyaret etmenin ne kadar faziletli olduğunu bilebilmiş olsalardı, hepsi onu ziyaret özleminden ölürlerd, çektikleri hasret bakımından nefesleri kesilirdi.” Ben de, “Onu ziyarette ne var ki?” diye sordum. O da dedi ki: “Ona olan özlem ile kim Hüseyin'i ziyaret ederse, Allah o kimsenin kabul edilmiş olan bin haccına ve yine kabul olunmuş bir tane de umresine bedel defterine ecir yazar. Yine o kimseye Bedir şehitlerinden bin şehidin fazileti ve derecesi kadar ecir, bin oruçlunun oruç ecri kadar ecir verir. Bin kabul görmüş sadaka ecri, kendisiyle Allah rızasının istendiği bin nüsha sevap yazar. O kimsenin o yılı, afetlerden korunmuş olarak geçer, bunun en basiti de şeytandan korunmuş olur. O kimsenin korumasına bir melek görevlendirilir. Bu melek o kimseyi, önünden, arkasından, sağından, solundan, başının üstünden ve ayaklarının altından gelebilecek her türlü tehlikeden korur. Eğer Hz. Hüseyin'i ziyaret eden bir kimse o yıl içersinde vefat edecek olursa, Rahmanın melekleri, o kimselerin cenazesi yıkanırken ve kefenlenirken hep onların yanında bulunurlar. Onun için Allah'tan mağfiret dilerler, kabri başında bulunarak bağışlanması için onun yanında bulunup onu uğurlarlar. Kabrini, onun için gözlerin görebildiği son noktaya kadar genişletirler, kabrinin onu sıkmasından, Münker ile Nekir'in onu sorguya çekmelerinden korurlar. Kabrinden onun için cennete bir kapı açılır. Kitabı sağ tarafından verilir. Kıyamet gününde kendisine bir nur verilir. Bu nur onun yolunu doğu ile batı arası kadar aydınlatır. Bu arada bir ünleyen şöyle seslenir: İşte bu adam, Hz. Hüseyin'e özlem duyan ziyaretçilerindendir. O gün, kıyamet gününde herkes Hz. Hüseyin'in ziyaretçilerinden olmayı isteyecektir.”²⁸⁵

285 Vesailuŝ-şia, 1/353; Usulü Mezhebi'ŝ-şia, 2/456

İşte bu türden abartıları Şiî ilim adamları, 12 imama ilişkin faziletlerden ve özelliklerinden söz ederler ki, bütün bu anlatılanlar beşer üstü olan vasıflardır. Hatta diyor ki: Bu nedenledir ki, o, Allah tarafından Müminlerin Emiri kılınmıştır. Göklerin ve yerlerin yaratılması onun hürmetindedir. Allah onu, onun için yol, köprü ve delil kılmıştır. Hatta onu Allah ile kulları arasında, hatta Resul-lerinden ve Nebilerinden varana dek, tüm veli kulları için delil ve önder Hüseyin kılınmıştır.

Nitekim onların kabirleri başında mallar infak edilir, arzu ve dileklerin yerine getirilmesi orada onlardan istenir, burada yeniden sözleşme yapılır. İşte bu ve benzeri birçok bid'at ve hurafeler âdeta meşru imiş gibi gösterilir ve sunulur.²⁸⁶

Şiîlerin bu kabirleri kutsal yerler olarak değerlendirmeleri sebebiyledir ki, bu nedenle bunlara yönelik olarak birtakım özel tören ve ayinler de icat etmişlerdir. Bu ayin ve törenler sadece Hz. Hüseyin'in türbesine de has törenler değildir. Aksine Şîa tarafından imam olarak kabul edilen tüm imamlarına ait olarak da sürdürülmektedir.²⁸⁷

Hatta Şîa âlimlerinden biri olan Ağa Bozork Tahrani diyor ki: "Şîa âlimlerinin mezarlar hakkında yazdığı eserler, konuya dair yapılan törenler ve Menasik 60 kadar kitaba ulaşmaktadır."²⁸⁸ İşte o menasikten bir mensek yani ibadetlerinden bir örnek. Şîa bu törenleri ya da ibadetleri sözkonusu türbelerin yanında icra etmektedirler. Özetle şöyledir:

Sadık (as) diyor ki: "Hüseyin'in kabrini ziyaret etmek istediğin zaman, Çarşamba, Perşembe ve Cuma günleri oruç tut. Yola çıkmak istediğinde, aileni, çoluk çocuğunu etrafına topla, onlarla birlikte yola çıkış duasını oku. Yola çıkmazdan önce boy abdesti al. Yıkanırken de şöyle ve şöyle dua et. Hareket ettiğin zamanda da şöyle ve şöyle dua eyle. Sakın Fırat'a gidene dek gülyâğı ve koku sürünmeyesin,

286 el-Kaşani, 2/254; el-Kuburiye Fil Yemen, s.156

287 el-Kuburiye Fil Yemen, s.157

288 Usulu's-Şîa, 2/467; ez-Zeria İla Tasanifi's-Şîa

sürmelenmeyesin. Çok az konuşmalı ve şaka etmekten sakınmalısın. Allah'ı çokça zikretmelisin. Sakın ola ki şaka ve mizaha yaklaşmayasın, kimseyle husumet beslemeyesin. İster binitli ol, ister yaya ol, bunlara dikkat edesin. Bir şeylerden eğer korkacak olursan, şunları oku. Fırat'a geldiğinde, Fırat'ı geçmeden önce şöyle demelisin, sonra Fırat'ı geçmelisin.” Daha sonra detaylar verilmektedir. Nihayetinde şöyle denmektedir: “Senden istenen bütün bu ibadetleri ya da törenleri yerine getir. Bundan sonra da yanağını, Hüseyin'in oğlu Ali'nin kabri üzerine koy ve şöyle dua et. Bundan sonra Hüseyin'in (as) kabrinin arkasından dolanarak başının bulunduğu yere geç. Başının bulunduğu yerde iki rekât namaz kılsın. Daha sonra da kabirden uzaklaşır ve şöyle dua edersin... Sonrasında da Sakife'den çıkar, şehitlerin kabirlerinin bulunduğu hizada durursun ve hepsine işaretle selâm verirsin...”²⁸⁹

Bu ve benzeri birçok detaylar var ki, hepsini imamlarının kabirleri ve türbeleri başında icra etmektedirler. Buraları Kâbe'yi tavaf eder gibi tavaf ediyorlar, namaz kılarken âdeta Kâbe'ye döner gibi bu türbelere doğru dönerek ve onlara yönelerek namaz kılıyorlar. Buna benzer daha nice bid'at ve hurafeler var ki, sadece bu kadarını örnek olarak seçtim. Eğer konu hakkında daha fazla bilgi edinmek istersen bu takdirde “**Usulü Mezhebi'ş-Şia**” adlı esere bakabilirsin.²⁹⁰

Şia'ya göre peygamberlerin, imamların ve İslâmî şahsiyetlerin kabirleri üzerinde bina yapmak, türbe inşa etmek kişiyi Allah'a yaklaştıran ibadetlerdendir. İşte konuya dair Şia açısından bazı kutsal şehirler ve yerler, bunların önemi ve bunlara verilen ret cevapları:

Kerbela'nın Kutsallığı

Kerbela kentinin kutsal bir kent olduğuna dair ne yüce Allah'ın Kitabında bir delil var, ne de Resûlullah'tan (s.a.v) buna ilişkin

289 Tarihu Kerbelâ, s.129-131; el-Kuburiye Fil Yemen, s.158

290 el-Kuburiye Fil Yemen, s.158; Usulü Mezhebi'ş-Şia, 2/467-477

sahih bir rivayet bulunmaktadır. Hatta Raşit Halifelerden olsun, o hayırlı çağda yaşayan ümmetin âlimlerinden olsun Kerbelâ'nın kutsal bir belde olduğuna dair en ufak bir bilgi ve belge yoktur ve bilinmemektedir.

Ya da iddia edildiği gibi bu yerlerin ve başka yerlerin faziletlerine ilişkin de herhangi bir rivayet bulunmamaktadır. Örneğin Necef gibi, mukaddes eşikler tabir ettikleri bu toprakların da herhangi kutsal bir yönleri bulunmamaktadır. Ancak Allah'ın Kitabında ve Resûlü'nün (s.a.v) sahih sünnetinde faziletli yerler olarak adı geçen yerler, Mescid-i Haram, Mescid-i Haram içinde ve dışında olan mukaddes ibadet yerleri, Meşair (sembolik yerler), örneğin Kâbe, Makam-ı İbrahim, Zemzem kuyusu, Safa ile Merve, Mina, Arafat bölgesi, Müzdelife, Mescid-i Nebevi ve buralarda namaz kılmak gibi durumlar hariç. Çünkü bu gibi yerler hem harem dâhilinde kabul edilmekte ve hem de buralarda yapılan ibadetlerin faziletinden söz edilmektedir.

Nitekim Hz. Peygamberin (s.a.v) evi ile minberi arasındaki fazilet meselesi, bu mescitlere harcama yaparak ziyarete gidilmesi, yani Mescid-i Haram, Mescid-i Aksa ve Medine Mescidini (Peygamber Mescidini), Kuba Mescidini ziyaret amacıyla yolculuk yapılabilir. Çünkü buraların faziletine dair rivayetler, hem de sahih rivayetler bulunmaktadır.

Kaldı ki Hz. Peygamber (s.a.v) Medine için bereket duası yapmıştır, Medine saında (ölçüsünde) bereket olmasını ve burada ikameti mübarek ve bereketli kılması için Rabbine dua etmiştir. Nitekim Mescid-i Aksa ve buranın bereketli olduğu hakkında rivayetler, burada namaz kılmanın faziletine dair gelen rivayetler de öyledir. Çünkü Mescid-i Haram'dan sonra yeryüzünde kurulan ikinci mescit, Mescid-i Aksa'dır. Buranın etrafı bereketli ve mübarektir. Resûlüllah İsra olayında geceleyin buraya yolculuk etmiştir.

Öte taraftan diğer mescitler ve Allah'ın evleri hakkında da

âyetler ve hadisler bulunmaktadır. Çünkü Resûlüllah (s.a.v) meşcitlerin Allah'ın evleri olduğunu açıklamıştır. Bu nedenle meşcitle gitmenin, meşcit yapmanın ve buralara devam etmenin faziletlerine dair birçok sahih rivayetler bulunmaktadır. Bunların örneklerini çoğaltabiliriz, ancak bu kadarıyla yetiniyoruz.

Ancak Kerbelâ'nın kutsallığına dair, faziletlerine ilişkin Hz. Peygambere (s.a.v) nispetle söylenen rivayetlerin hiçbiri sahih rivayetler değildirler. Bu tür iddialara, kabirlere, türbelere, Şîa'nın ileri sürdüğü gibi imamların bulunduğu yerlerin kutsallığına dair tüm rivayetler Şîa ile sünnetin ne olduğunu bilmeyen cahillerin uydurdukları şeylerdir.

İslâm'a Göre Kabir Ziyareti

İslâm'ın esaslarında ve şiarlarında olduğu gibi kabir ziyaretinde de esas olan ölçü itidaldir, aşırılıktan uzak durmaktır, müsamahakâr olmaktır. İslâm'ın prensipleri hikmete, uzak görüşlülüğe, başarı ve saadete dayalıdır. Bunları yaparken dalaletin ve acımasızlığın, katılığın her türünden çok ama çok uzaktır. Bu, dünyada da ve âhirette de böyledir.

İslâm'da kabir ziyareti konusuna gelince, İslâm'ın ilk yıllarında, henüz insanlar şirkten ve küfürden, Allah'tan başkasına ibadet ve kulluktan yeni uzaklaşmış bir dönemde iken, Hz. Peygamber (s.a.v), o eski putperestliğin, şirkin ve küfrün deprenmemesi amacıyla kabir ziyaretini yasaklamıştı. Böylece cahiliye dönemiyle İslâmî dönem ayırt edilmiş olsun istiyordu.²⁹¹

Nitekim bu husus bizzat fiili olarak Hz. Peygamber tarafından uygulamaya konulmuştu. Nitekim Resûlüllah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:

*“Ben, daha önce sizi, kabir ziyaretinden menetmişim. Artık kabirleri ziyaret edebilirsiniz. Çünkü o, ölümü hatırlatır.”*²⁹²

291 el-Kuburiye Fil Yemen, s.73

292 Müslim, Cenaiz, Nevevi, Müslim Şerhi, 7/46

Bir rivayette de, “Çünkü kabir ziyaretinde hatırlatma vardır” diye geçmektedir. Başka bir rivayete göre de, “Çünkü kabir ziyaretinde âhireti hatırlatma vardır” diye gelmiştir.²⁹³

Üçüncü bir rivayet ise şöyledir: “Kabirleri ziyaret edin ki, o ziyaret sebebiyle hayrınız artmış olsun.”²⁹⁴

Dördüncü bir rivayette ise, “Çünkü kabir ziyaretinde ibret ve ders almak vardır”²⁹⁵ diye geçer.

Enes'ten (ra) gelen rivayette ise şöyle denmektedir: “Sonra anladım ki, kabir ziyareti, kalbi yumuşatıp inceltiyor, gözlerden yaş akmasına sebep oluyor. Ölümü ve âhireti hatırlatıyor. Dünyaya bağlanmamayı, ondan uzak durulmasını sağlıyor. Kabir ziyaretine giden bir kimsenin özellikle yapması gereken husus, hayrının artması açısından sıkça kabirleri ziyaret etmektir. Çünkü bütün bunlar ziyaretçi açısından yapması gereken şeylerdir.”²⁹⁶

İşin ölümler açısından faydasına gelince; onlarında elbette bu ziyaretten bir payları bulunmaktadır. Çünkü Resûlüllah (s.a.v) kabir ziyaretine gittiğinde, orada bulunanlara selâm verir ve onlar için dua ederdi. Nitekim Hz. Aişe (rha) annemizden gelen rivayete göre diyor ki:

“Resûlüllah (s.a.v) benim nöbetim olan gecelerde, yanımda kalırken, her defasında gecenin sonlarında kalkıp oradan ayrılarak Baki mezarlığına giderdi ve onlara şöyle seslenirdi: *Ey müminler topluluğunun yurdu! Size yarın için verilmesi vaad olunanlar, verilmiştir. Sizler şu anda beklemedesiniz. Allah'ın izniyle biz de size katılacağız. Allah'ım Bakiu'l-Garkad denilen bu kabristanda yatanları mağfiret eyle.*”²⁹⁷

293 Bk. önceki dipnot

294 Tirmizi, Sünen, 3/361; Elbani, Sahih, 1/303. Elbani bu hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

295 Ahmed b. Hanbel, Müsned, 17/249 Bu sahih bir hadistir.

296 el-Kuburiye Fil Yemen, s.74

297 Müslim, Cenaiz, H.974/102

İşte bütün bu hadislerden anlaşılan o ki, kabir ziyaretinden amaç, orada yatanlara selâm vermek, onlar için duada bulunmak ve Allah'tan mağfiret dilemektir.

Nitekim **“Sübülü’s-Selam”** kitabının yazarı San’ani, kabir ziyareti ile ilgili hadisi açıkladıktan sonra diyor ki: “Bütün bu hadisler, kabir ziyaretini meşru olduğunu göstermekte ve bundaki hikmeti ve buralardan alınacak dersleri ortaya koymaktadır. Eğer yapılan kabir ziyaretleri, bu türden amaçlardan uzak ise, Şeriat açısından meşru bir ziyaret olmamış olur.”²⁹⁸

Resûlullah’ın (s.a.v) öğrettiği gibi kabir ziyaretinde İslâm’ın öngördüğü yol, bu yoldur. Kim burada anlatılan şekliyle kabir ziyaretini yaparsa ecir kazanır, kim de farklı bir amaçla kabir ziyaretini yaparsa, bu ziyareti geri çevrilir, kabul görmez.

Öte taraftan kabir ziyareti kimi zaman bid’at, kimi zaman şirk manasını içerir. Yani bir kimse kabir ve türbe ziyaretlerini hangi amaçla ve niyetle yapıyorsa, ona göre Allah, kendisinin ziyaretini değerlendirir. Yapılan ziyaret İslâm’ın emrettiği şekilde yerine getirilirse bu yerindedir ve güzeldir. Çünkü İslâm’ın ziyaretini istediği husus, şirkten, bid’atlerden ve bu gibi durumlara yol açabilecek her fenalıktan uzak bir ziyaret olmalıdır. Aşırılık ve taşkınlık içermemelidir.

Bunun içindir ki, sonuç itibariyle kişiyi şirke götürecektir, bid’atlere bulaştıracak durumlardan uzak tutmak için, türbe ve kabir ziyaretlerine birtakım kurallar getirilmiştir.²⁹⁹

Birinci şart: Kabir ve türbe ziyaretleri bayram yeri haline getirilmemelidir. Çünkü Resûlullah (s.a.v) hadislerinde şöyle buyurmuştur: *“Evlerinizi mezarlıklara çevirmeyin. Kabrimi de bir bayram yeri haline sokmayın. Bana salâvat getirin. Çünkü siz her nerede bana salâvat getirerseniz, o, bana ulaştırılır.”*³⁰⁰

298 San’ani, Sübülü’s-Selam, Şerhu Buluği’l-Meram, 2/230–231

299 el-Kuburiye Fil Yemen, s.75

300 Ebu Ya’la, Müsned, 1/361, H.469 Hadis, şahitleri bakımından sahih ve geliş yolları itibariyle de Hasen bir hadistir.

İslâmî uygulamada kabir ziyareti için özel bir gün, bir ay veya bir yıl sözkonusu değildir. Her zaman ve her vakit kabir ziyareti yapılabilir. Bu sadece bayram günlerine veya bazı özel zamanlara ya da sadece gündüzlere mahsus değildir. Oysa birtakım insanlar kendilerine bu şekilde gün ve zaman tayin ediyorlar ki bu, yanlıştır.³⁰¹

İkinci şart: Sırf bazı türbe ve kabirleri ziyaret amaçlı seyahatler, yolculuklar yapılmamalıdır. Çünkü sadece böyle bir maksatla türbe ziyaretleri için yollara çıkmak, para harcamak İslâm'da yasaklanmıştır, doğru değildir.

Ebu Said el-Hudri'den (ra) rivayete göre Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *“Üç Mescit dışında, yani Mescid-i Haram yani Kâbe, Mescid-i Aksa ve benim Mescidim (Medine'deki Mescid-i Nebi) mescitleri dışında, para harcıyarak, masraf yaparak ziyarete gidilmez.”*³⁰²

Bu hadiste öngörülen yasaklama, üç mescidin dışındaki belli bir yere ziyareti yüce Allah'a ibadet amacıyla gitmeyi içeriyorsa, işte bu, yasaklanmaktadır.³⁰³

Çünkü Sahabinin olsun, Tabiun'un olsun, hayatlarında sırf böyle bir amaçla ziyaret yaptıkları vâki değildir. Hatta Etbaut-Tabiin âlimlerinden de bunu yapan olmamıştır. Hiçbiri belli herhangi bir kabri, bir türbeyi bu maksatla ziyarete gitmemiştir. Hatta onlardan hiçbiri bu türden bir ziyaretin müstahap olduğunu da söylemiş değildir.³⁰⁴

Allame Sıddık Hasan Han, **“es-Siracu'l-Vehhac Min Metalibi Sahihi Müslim b. el-Haccac”** adını verdiği eserinde bu konuyu ele almış, konu hakkında değişik görüşleri ve tartışmaları ortaya serdikten sonra diyor ki:

“Kabir ziyaretleri dışında yapılacak olan seferlere gelince, daha

301 el-Kuburiye Fil Yemen, s.75

302 Buharî, H. 1189; Müslim, Hac, H. 1338/415; Hac, H. 1397/512

303 el-Kuburiye Fil Yemen, s.76

304 el-Kuburiye Fil Yemen, s.77

önceden benzerleri geçtiği gibi, sahih delillere dayalı olarak sabit olduğuna göre, Hz. Peygamberin (s.a.v) zamanında da yolculuklar yapılmıştır ve Allah Resûlü (s.a.v) bunlara engel olmamıştır. Oysa kabir ve türbe ziyareti amaçlı yolculuklara gelince, durum farklıdır. Bu, normal bir yolculuk anlamında değildir. Çünkü böyle bir olay, Resûlüllah (s.a.v) zamanında meydana gelmediği gibi, ashabından herhangi birinin böyle bir durumu onayladıkları da görülmemiştir. Hatta onun bu mânada bir filine veya tercihinine işaret eden tek bir hadis bile görülmemiştir.

Ümmetinden de sözlü mânada olsun, fiili anlamda olsun bu durumu meşru kabul eden kimse olmamıştır.”³⁰⁵

Kabirler Üzerinde Bina Yapmak ve Mescide Dönüştürmek

Resûlüllah (s.a.v), ümmetini kabirler üzerinde bina yapmaktan, türbeler inşa etmekten ve onlara tâzime varan tarzda saygılı davranmaktan, herhangi bir şekilde saygı ifade edecek mânada bir davranış sergilemekten alıkoymuştur, buna izin vermemiştir. Çünkü Resûlüllah (s.a.v) böyle yapanların Allah katında insanların ve yaratılmışların en şerhileri olduklarını haber vermiştir. Nitekim Cundeb b. Abdullah (ra) diyor ki, Resûlüllah'ın vefatından beş gün önce, kendisinden şöyle buyurduğunu dinledim:

*“Sizden herhangi birinizin dostum olmasından Allah'a sığınırım. Çünkü yüce Allah, İbrahim peygamberi nasıl kendisine dost edinmişse beni de kendisine öylece dost edinmiştir. Eğer ben, içinizden herhangi birini dost edinmiş olsaydım, mutlaka Ebu Bekir'i dost edinirdim. Dikkat edin ve aklınızı başınıza devşirin, doğrusu sizden önce geçenler peygamberlerinin ve içlerindeki sâlih kimselerin kabirlerini mescitlere dönüştürüyorlardı. Dikkat edin ve aklınızı başınıza toplayın, sakın ha siz de kabirleri mescitlere dönüştürmeyin. Ben sizi böyle yapmaktan menediyorum, böyle yapmanızı yasaklıyorum.”*³⁰⁶

Cabir b. Abdullah'tan (rma) rivayete göre diyor ki: “Resûlüllah

305 Allame Sıddık Hasan Han, es-Siracu'l-Vehhac, 5/116; el-Kuburiye Fil Yemen, s.77

306 Müslim, Mesacid, H. 532/23

(s.a.v) kabirlerin kireçlenip badanalanmasını, üzerine oturulmasını ve üzerinde bina yapılmasını yasakladı."³⁰⁷

Abdullah b. Mesud (ra) diyor ki, Resûlüllah'tan (s.a.v) şöyle buyurduğunu dinledim: *"Doğrusu insanların en şerlileri, kendileri hayatta iken üzerlerine kıyamet kopan kimseler ile kabirleri mescitler haline getirenlerdir.*"³⁰⁸

Burada sunduğumuz ve kabirler ile türbeler konusunda çok açık ve net olarak kesin yasaklamayı getiren hadisler, ne türden bir tâzimi ve saygıyı yasaklamakta ve neleri içermektedir?

Bu yasaklamanın içeriğinde şu hususlar yer almaktadır. Kabirlerin ve türbelerin mescitlere dönüştürülerek buralara doğru ibadet edilmesi, sadece kabrin üzerine bina yapılması, kireçlenip badanalanmaları yasaklanmıştır. Kezâ kabirlerin üzerine yazılar yazılıp kitabe haline getirilmesi de bu yasaklamanın içindedir.

H. Peygamber (s.a.v) bu yasaklamasında öncelikli olarak peygamberlerin ve sâlih kimselerin kabirlerini dile getirmişlerdir. Acaba neden? Çünkü en büyük ve en fazla taşkınlık, aşırılık peygamber kabirleri denen kabirler ya da türbeler ile sâlihlerin ya da evliya denilen, aslında kim oldukları bilinmeyen kimselerin kabirleri ve türbeleri üzerinde hoş olmayan ve şirke varan durumlar sergilediğinden ötürü, Peygamber (s.a.v) bunu yasaklamıştır, hem de kesin bir dille yasaklamıştır.

Oysa sıradan kimselerin kabirlerinde, peygamber ve salihlerin kabirlerinde görülen taşkınlık çok fazla değildir. Bu nedenle öncelikle peygamber ve salihlerin kabirleri gündeme sokulmuştur. Yoksa öteki kabirlerin üzerine bina yapılabilir veya türbeye dönüştürülebilir ya da mescit inşa olunabilir türünden bir mâna çıkarmak doğru değildir. Yasaklamaya öncelik sırası itibariyle dikkat çekilmiştir.

Zaten bu durum çok açık ve net olarak gözler önünde her

307 Müslim, Cenaiz, H.970/94; Tirmizi, Cenaiz, 58

308 Buhârî, Fiten, bap:5, H.7067. Müslim önceki kaynak; Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1/195 ve 1/435

zaman cereyan eden ve gördüğümüz gerçeklerdendir. Çünkü insanlar; bu gibi yapıları gördüğünde, bunlar üzerinde bina yapmanın, türbe inşa etmenin ya da mescit haline getirmenin faydalı olduğuna, ecir kazandırdığına inanıyor, aksi takdirde o türbede yatanın kendilerinden intikam alabileceğine, başlarına kötülükler getirileceğine inanıyor ki, bu vasıflar yüce Allah'a ait vasıflar olmasına rağmen, ölümlerden ve türbelerden böylesi bir medet beklemenin şirk olduğunun farkında bile olmamaktadırlar.

Ya da insanlar, “Bu türbe kesin olarak bilinmese de filanca peygambere veya veliye aittir” gibisinden bir inanca sahip olmaktadır. Yazık ki birçok ülke ve beldelerde böylesi durumlar her zaman bulunmaktadır ve gördüğümüz, yaşadığımız bir gerçektir.

Evet, bildiğimiz ve inandığımız gibi birçok peygamber gelip geçmişlerdir. Bunlar arasında bizim Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v) kabri dışında kabri ve yeri kesin olarak belli olan hiçbir peygamber mezarı ve yeri yoktur.

Bugün Filistin'de el-Halil denen bölgede bulunan, aynı zamanda Hz. İbrahim'in yeri, mezarı veya makamı diye sunulan yer de böyledir, kesin değildir.

İmam Nevevi, daha önce verdiğimiz Hz. Peygamberin (s.a.v) hadisi ile ilgili açıklamasını yaparken şöyle demektedir: “İlim adamları diyorlar ki: Hz. Peygamberin (s.a.v) kabrinin mescide dönüştürülmesini yasaklamış olması, kendisine karşı aşırılığa varacak mânada bir tâzim ve saygı sergilenmesinden ve bir fitne oluşmasından korkması sebebiyledir. Hatta bu o kadar ileri götürülebilir ki, sonunda küfre bile girilebilir. Nitekim geçmiş ümmetlerin ve milletlerin birçoklarında bu, bir gerçek olarak ortaya çıkmıştır.

Hz. Peygamberi (s.a.v), ziyaret amacıyla gelen Müslümanların sayıları her gün geçtiğinde artınca, sahabe ve Tabiun (rhum) tedbir almak ihtiyacını duydular. Çünkü ziyaretler o derece artıyordu ki, bu hal orada bulunan ve müminlerin annelerine ait olan evlerin içine bile girmeye başladılar, buralara bile hücum eder oldular. Çünkü Hz. Aişe (rha) annemizin de hücresi öteki annelerimizin

odalarının yanında bulunuyordu. Burada hem Allah Resûlü (s.a.v), hem de Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer (rma) medfun bulunuyorlardı.

Bu tehlikeyi sezen sahabe ve Tabiun derhal buranın etrafını duvarlarla çevirdiler ki, burası mescit olarak kabul görmesini ve öyle anlaşılmasını istemediler. Zîra işin içyüzünü bilmeyen sıradan Müslümanlar buraya doğru namaz kılabilirler ve bu da sonunda bir sakıncaya yol açar.

Daha sonraları kabrin iki yanından, kuzey tarafından olmak üzere iki duvar ördüler ki, böylece insanlar oradan geçerken ve selâmlama yaparken, kabirlere karşı dönerek istikbal edilmesini önlemiş oldular. Böyle bir yanlışa yol açmaması için o bölgeyi dar tuttular. Nitekim bu gerçek, zaten hadiste de işaret olunan gerçeğin tâ kendisidir. Daha önceki sayfalarda da sözkonusu rivayet geçmişti. Orada, “Eğer bu sakınca bulunmamış olsaydı, mutlaka kabri açıkta tutulurdu. Ancak burasının bir mescit edinilmesinden endişe duyulduğundan, kapatılmıştır.” Yine de doğrusunu en iyi olarak Allah bilir.³⁰⁹

Ayrıca Hz. Peygamber (s.a.v) etrafı yükseltilerek yapılmış olan timsallerin, put ve heykellerin, kabirlerin düzeltilerek yer seviyesine getirilmesini de emir buyurmuştur. Nitekim Ebul-Heyyac el-Esedî’den (rh) rivayete göre diyor ki, Ali b. Ebu Talib bana dedi ki: “*Resûlüllah’ın (s.a.v) beni görevlendirip gönderdiği bir işe seni de görevlendirip göndermemi ister misin? Nerede bir heykel ve put bulursan yerle bir et. Çevresi yükseltilerek yapılmış olan nerde bir kabir bulursan, yerle bir et.*”³¹⁰

İşte Müminlerin Emiri ve Halifesi Hz. Ali (ra), emniyet teşkilatının başı olan müdürünü bu iş için görevlendiriyor, Genel müdürü Ebul-Heyyac el-Esedî’ye üzerine bin yapılmış, yükseltilmiş kabirleri düzlemesi emrini veriyor. Çünkü daha önceden Allah Resûlü’nün bu görevi kendisine verdiğini aktarıyor ve kendisinin

309 Bk. Konu hakkında önceki kaynaklar. Müslim...

310 Bk. Önceki kaynaklar, Buharî, Müslim ve Sünenler.

de böyle bir vazifeyi yerine getirdiğini söylüyordu. Yani Hz. Allah Resûlü'nden (s.a.v) almış olduğu emri, kendi anlayışı ve kavrayışı doğrultusunda, kendi hilafeti döneminde de uygulatmış oluyordu ve bunu, Allah Resûlü'nün bir emri olarak hâlâ devam ettiğini belirtmek istiyor ve uygulamasıyla da bunu gösteriyordu.³¹¹

İslâm bilginleri, o faziletli dönemler ve çağlar denen o devirlerde bu türden türbelerin, ziyaret yerlerinin bulunmadığını ve bunlara yer verilmediğini açıkça eserlerinde zikrediyorlar. Nitekim İbn Teymiye, Hz. Hüseyin'in kesik başı etrafında oluşturulan türbelerinden ve ziyaret yerlerinden söz ederken diyor ki:

“...Abbasî Devletinin ilk yıllarını bir kenara bırak. Çünkü o ilk yıllarında istikamet üzere bir rotada hareket ediyorlardı. Sahabe, Tabiun ve Tebe-i Tabiun dönemlerinde olsun İslâm beldelerinin hiçbirisinde ama hiçbirisinde bu türden türbeler, ziyaretgâhlar, kabirler yoktu ve kutsanmıyordu. Bu, Hicaz'da böyle olduğu gibi Yemen, Şam, Irak, Mısır, Horasan ve Mağrip'te de böyleydi, oralarda da bu mânada türbeler, mezarlar yoktu.

Hiçbir peygamberin, bir sahabinin veya Ehl-i Beyt'ten ölen birinin veya salih bir kimsenin kabri ya da mezarı üzerinde böyle şeyler yapılmıyordu, türbe dikilmiyor, bina inşa edilmiyordu. Bütün bunlar bu dönemin aksine daha sonraları ortaya çıkarılan ve uydurulan şeylerdi. Üç nesilden sonra bu türden durumlar ortaya çıkmaya başlamıştır.

Bu gibi türbelerin, ziyaretgâhların, kabirlerin, makamların ortaya çıkması ancak Abbasî Devleti'nin zayıflamasından sonra meydana gelmeye başlamıştır. Müslümanlar bölünüp parçalanınca, zındıkların, ne oldukları belli olmayan grupların ortaya çıkmasıyla baş göstermiştir. Bundan böyle bid'at ve hurafeler yaygınlık kazanmaya yüz tutmuştur. Özellikle de üçüncü hicri yılın sonlarına doğru Muktedir'in görevde bulunduğu dönemde, onun hükmettiği zamanda meydana gelmiş ve artmıştır. Çünkü o dönemde Kölemen

311 el-Kuburiye Fil Yemen, s.77

Karmatiler Mağrip'te ortaya çıkmışlar, daha sonra Mısır'a gelmişler, buna yakın bir dönemde de Büveyh Oğulları egemen olmuşlardır. Zaten zındıkların ve bid'atlerin en çok yaygınlık kazandığı dönem de bunların egemen olduğu dönemde meydana gelmiştir. Bu dönemde Mısır'da Kölemenler güç kazandılar.

Yine bu dönemde Necef bölgesinde Hz. Ali'ye nispet olunan bir ziyaret yeri ortaya çıkarıldı, rağbet kazandırıldı. Oysa bu dönemden önceki zamanlarda hiçbir kimse burada bir kabrin var olduğundan söz ediyor değildi ve böyle bir şeyi kabul da ediyor değildi. Çünkü işin esası, Hz. Ali'nin (ra) Kûfe'de bulunan Emirlik sarayında toprağa verilmiş olduğudur.

Ancak Reşit'ten hikâye edilerek zikrettiklerine göre, kendisi burada bulunan bir yere gelip ziyarette bulunmuş ve aynı zamanda orada medfun bulunan kişiden yani Hz. Ali'den özür dilermiş. Çünkü dediklerine göre, orada yatan Ali'dir. Dolayısıyla gelenler, oğluna yapılanlar sebebiyle Hz. Ali'den burada özür dilerlermiş. Bu kabir, Ali'ye aittir, derlermiş.

Kimilerine göre ise, orada bulunan kabir, Hz. Ali'ye ait değildir. O kabir, Muğire b. Şûbe'ye aittir.”³¹²

İmam Zehebi, Büveyh Oğullarından olan Adududdevle'nin biyografisinden söz ederken, onun çok azılı ve sert bir Şii olduğundan söz eder. Kendisi Necef'te bir kabir ortaya çıkarmış ve bu kabrin Hz. Ali'ye ait olduğunu ileri sürmüştür. Bu nedenle üzerini inşa ederek, orasını türbeye dönüştürerek ziyaret edilen bir yer haline sokmuştur. Şiilerce uygulanagelen tüm âdetleri, gelenekleri, ibadet diye ortaya sergiledikleri uygulamalarını da getirmiş, Aşura ve benzeri âdetleri de buraya sokmuştur.

Zehebi daha sonra, “Adududdevle'nin biyografisi böylece bitmiş oldu” demektedir.

Ben de diyorum ki; “Bize afiyet vermesi sebebiyle Allah'a

312 İbn Teymiye, el-Fetava, 27/245

hamd ederiz. Dördüncü hicri yüz yılda İslâm, birçok bela ve musibetlerle karşı karşıya kaldı, özellikle de Kölemenler döneminde Mağrip'te bunlar yaşandı. Doğuda da bu durum Büveyh Oğulları devletinde ve Karmati Araplar döneminde yaşandı. İşin neticesi yine de Allah'a kalmıştır.”³¹³

İbn Kesir de hicri 347 (958 m) yılı olayları konusunda diyor ki: “Ülke Rafızilikle ve sahabeye sebbeden, dil uzatanlarla dolup taşıyordu. Bunu yapanlar Büveyh Oğulları, Hamdan Oğulları ve Fatimîlerdi. Kısaca Mısır'da, Şam'da, Irak ve Horasan'da, ayrıca diğer İslâm beldelerinde bulunan tüm meliklerin yaptığı şey buydu. Hep Rafızilik hareketi içindeydiler. Nitekim Hicaz ve başka bölgelerde de durum farklı değildi. Hatta Mağrip ülkelerinin çoğunda durum hep böyleydi. Sahabeye sövmek, dil uzatmak, onları tekfir etmek âdeti doğal bir hal almıştı.”³¹⁴

Nitekim merhum Semhudi'nin “**Vefaul Vefa Bi'ahbaril Mustafa**” adlı kitabında anlattıkları da bunu teyit etmektedir. Semhudi, Hz. Fatıma'nın (rha) kabrinden söz ederken, diyor ki: “İşin gerçeği, Hz. Fatıma'nın veya onun dışındaki seleften herhangi birisinin kabri burasıdır, diye kesin olarak bir tespitte bulunmak sözkonusu değildir. Çünkü o dönemde kabirler üzerinde bina yapılmıyor, kireç ve badana yapılarak, işaretler konularak belirlenmiyordu.”³¹⁵

İmam Şafii (rh) de diyor ki: “Ben, muhacirlerin olsun, Ensar'ın olsun kabirlerinin yapıp kireçle inşa edildiğini, belirlendiğini görmedim.”

Tavus'tan rivayet eden bir râvi de diyor ki: “Peygamber (s.a.v) kabirler üzerine bina yapılmasını veya kireçlenip badanalananmalarını yasakladı.”

İmam Şafii de diyor ki. “Mekke'de, üzerinde bina yapılan kabirlerin dönemin valileri ve görevlileri tarafından yıkıldıkları

313 Siyeru A'lami'n-Nubela, 16/250-252

314 İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, 11/233; el-Kuburiye Fil Yemen, s.118

315 Semhudi, Vefaul Vefa b. Ahbaril Mustafa, 3/906

gördüm, fakat âlimlerden hiçbirinin bu yıkıma karşı tepki gösterip onları ayıpladıklarını görmedim.”³¹⁶

Ancak tarihi gerçekler şunu haykırmaktadır: “Geçen ilk üç üstün ve fazilet çağında tâzim gören ve saygı gösterilen kabirler olmadığı gibi, o üç fazilet asrında herhangi bir türbeye, üzerinde bina inşa edilmiş olan bir kabre asla rastlanılmış değildir. Herhangi bir merasim ve kabirler üzerinde yapılagelen ibadetler de yoktu. Şiîler, yaygınlaştırmaya çalıştıkları ve çaba gösterdikleri bu türden davranışlarına karşılık Abbasilerden çok büyük bir tepki ile karşılaşıyorlardı. Özellikle de Ebu Cafer Mansur el-Abbâsî ve Harun Reşit gibi halife ve Emirlerden büyük bir tepki ile geri püskürtülüyorlardı.”³¹⁷

316 İmam Şafii, el-Ümm; el-Kuburiye Fil Yemen, s.119

317 el-Kuburiye Fil Yemen, s.132–133

ŞER'İ MİZAN ÇERÇEVESİNDE HZ. HÜSEYİN'İN ÇIKIŞI

Olayın gerçek boyutlarıyla değerlendirilememesi ve olay üzerinde gerektiği gibi incelemenin yapılmaması, bazı kimselerin, Hz. Hüseyin'in meşru olan devlet başkanına karşı baş kaldırmış gibi bir düşünceye sahip olmalarına sebep olmuştur. Bunların iddiasına göre Hz. Hüseyin'in başına gelenler âdilce bir cezadan başka bir şey değildir. Güya bu durum aslında, Hz. Peygamberden (s.a.v) sabit olarak rivayet oluna gelen hadislere de uygun düşmektedir. Çünkü hadislerde devlet başkanına karşı baş kaldıran kişi mutlaka cezalandırılır. Nitekim Hz. Peygamberden (s.a.v) şöyle rivayet olunmuştur:

“Hiç şüphesiz mutlaka birtakım olaylar meydana gelecektir. Müslümanlar bir ve beraber iken, onların bu birliklerini ayırmaya kim gayret ederse, onun boynunu kılıçla olduğu gibi vurun, ortadan kaldırın.”³¹⁸

Süyuti bu hadisin açıklamasında diyor ki bu hadisin mânası: “İster soylu olsun, ister olmasın, kim olursa olsun, hemen boynunu vurun” demektir. Çünkü hadisin genel olarak mânasına bakıldığında ortaya çıkan mâna budur.³¹⁹

İmam Nevevi de bu hadisin açıklamasında şu ifadelerle yer veriyor: “Hadisimizde, devlet başkanına karşı başkaldıran veya birlikleri bozmak için onları bölmeye çalışan, benzeri hareketlerde bulunan kişinin öldürülmesi emredilir. Önce bu yaptıkları sebebiyle uyarılıp menedilirler. Buna rağmen devam ederlerse öldürülürler.

318 Müslim, İmara, H.1852/59–60 Tercümesini yaptığımız kitaptaki hadis lafızıyla, Müslim'de yer alan lafız aynı değildir.

319 Suyûtî, İkdüzzebced, 1/264

Eğer kötülüğü, öldürülme dışında bir başka şekilde önlenemeyecekse, öldürülür. Çünkü böylesinin kanı hederdir, öldürülmesine mani bir durum bulunmamaktadır.”³²⁰

Bu hadiste olsun, benzeri başka hadislerde olsun, Hz. Peygamber (s.a.v), devlet başkanına karşı çıkan kimsenin cezasının ölüm olduğunu teyit ve tekit etmektedir. Bunun sebebi, böyle bir eyleme girişen kimsenin amacının Müslümanların birliğini bozmak olmasıdır. Bu gibi nasları ele alan birçok kimse, Ebu Bekir b. Arabî'nin şöyle dediğini sanmaktadır: “Hüseyin (ra), dedesinin kılıcıyla öldürüldü.”³²¹

Bu türden hadislere takılıp kalmanın sonucu olarak Kerramiye mezhebi mensuplarına göre, Hz. Hüseyin, Yezid'e karşı baş kaldırmış olan bir âsidir, bir bağıdır. Bu nedenle cezalandırılmayı ve öldürülmeyi hak etmiştir.³²²

Kimilerine göre de, Hz. Hüseyin'in Yezid'e karşı çıkış hareketi caizdir. Onun bu eylemini meşru bir eylem olarak değerlendirmişlerdir. Bunu caiz görenlerin dayanağı, Hz. Hüseyin'in Yezid'den daha efdal ve üstün olduğudur, Yezid'in Hz. Hüseyin'e denk biri olmadığıdır.³²³

Kimisi de, Hz. Hüseyin'in haklılığını yukarıda gerekçelere değil, Yezid'in birçok münker ve yasak olan fiili işlemiş olmasına bağlamışlardır. Bunlara göre Hz. Hüseyin bunlara karşı çıkmak amacıyla ona baş kaldırmıştır ve baş kaldırması da caizdir.³²⁴

Ancak biz, Hz. Hüseyin'in çıkışını ve öldürülüş olaylarını tahlil edecek olursak, durumun ne aleyhte olanların ve ne de lehte olanların meseleyi aktardıkları ve ortaya koydukları gibi olmadığını görebiliriz. Çünkü Hz. Hüseyin (ra) tâ baştan beri, Yezid'e biat etmiş değildi. O, görevin babadan oğula geçen bir miras olmamasını

320 Nevevi, Müslim, Şerhi, 12/241

321 el-Avasım Mine'l-Kavasım, s.244–245

322 Şevkani, Neylul Evtar, 7/362

323 Şevkani, Neylul-Evtar, 7/362

324 ed-Düretu Fima Yecibu İtikaduhu, s.376; el-Mukaddime, 1/271

istiyor ve buna itiraz ediyordu. Önceki hilâfet seçimlerinde olduğu gibi Şûra yoluna gidilmesini istiyordu. Meselenin İslâmî esas ve prensipler içersinde, ümmetin hakkının korunması amacıyla, ümmet kimi istiyorsa, göreve onun getirilmesi taraftarıydı.

Nitekim Hz. Hüseyin (ra), Medine'den ayrılıp Mekke'ye giderken Abdullah b. Zübeyir de ona katılmıştır. Amaçları taraftar toplamak ve Müslümanların, yapılan yanlışla karşı durmalarını sağlamaktı. Çünkü seçim yolu amacından saptırılmış, şûra yolu bırakılıp yerine veraset yoluyla babadan oğula geçen bir sistem getirilmişti.

Bunun içindir ki Hz. Hüseyin (ra) var gücüyle yapılan yanlışın düzeltilmesini istiyordu. Yeniden eskiden olduğu gibi önceki halifeler hangi yoldan seçilip iş başına gelmişlerse, yine aynı yolun izlenmesini talep ediyordu. Bu amaçla Hz. Hüseyin (ra), işin düzeltilmesi adına tüm tâbilerine ve yardımcı olabileceklere meseleyi götürüyordu.

Yoksa kimilerinin iddia ettikleri gibi idareyi ele geçirmek, makam ve saltanat sahibi olmak adına çıkıyor değildi. Bu görevin kendisinde ve onun soyunda olması gibi bir gaye ile de yola çıkmış değildi. Böyle bir şeyi Hz. Hüseyin'e mal etmek, onu aşağılamak ve küçümsemek olur. Gerek Hz. Hüseyin'in ve gerekse Ehl-i Beyt'in metodu, Kur'anî metot idi ve dedesi Hz. Muhammed'in (s.a.v) yoluydu.³²⁵

Hz. Ali ve onun soyu ile alâkalı nassın varlığını ileri sürenlere gelince bu, tamamen bâtil ve boş bir sözden ibarettir. Çünkü buna dair herhangi sahîh bir eser bulunmamaktadır. Yani Kerbelâ kıssası veya başka hususular ile alâkalı olarak Resûlullah'tan gelen herhangi sahîh bir şey yoktur.

Üstat Ahmed el-Kâtîp bu meseleyi irdelemiş ve "**Tatavvurul Fikris-Siyasi eş-Şii Mine'ş-Şura İla Velayetil-Fakih**"³²⁶ kitabında ele almıştır. Ben, Hz. Ali'nin ve soyundan gelenlerinin velayeti

325 Alauddin el-Müderri, Ömer ve'l-Hüseyin, s.52

326 Üstat Ahmed el-Kâtîp, Tatavvurul-Fikris-Siyasi eş-Şii Mine'ş-Şura İla Velayetil-Fakih, s.18

konusunda nassın var olduğu nazariyesini, konu hakkındaki Şia'ya ait delilleri “**Müminlerin Emiri Ali (ra)**” adını verdiğim kitabımda tartıştım.

Doğrusu Hz. Hüseyin (ra), Yezid b. Muaviye'ye biat etmiş değildi. Sadece mesele ile alâkalı hazırlık yapmak istiyordu, İslâmî prensipleri çiğneyerek yola çıkmış da değildir. Çünkü İslâmî esaslara göre zalim olan idareciye karşı bir çalışma içerisinde bulunuyordu. Zîra Hz. Hüseyin, bu işi başarabileceği, buna güç yetireceği kanaatini taşıyordu. Nitekim bu maksatla, tasavvur ettiği gibi kuvvet de hazırlamış ve bu kuvvet ile hedefine ulaşabileceğini sanmıştı. Fakat her şeye rağmen tüm hesaplamaları yanlış çıktı.³²⁷

Hz. Hüseyin, nasslara muhalefet ederek şer'i bir hata, bir yanlış ortaya koymuş değildir. Özellikle de ve bildiğimiz kadarıyla, devlet başkanına isyan amacıyla ortaya çıkanların durumlarını açıklayan birtakım hadisler ve rivayetler bulunsa da mesele o bağlamda değerlendirilecek bir mesele değildir.

Abdullah b. Saib'in Ebu Hüreyre'den rivayetine göre, demiş ki, Resûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu: “*Faz olan bir namaz, ondan sonraki gelecek olan farz namaz vaktine kadar, bu arada işlenenler için, kefarettir. Nitekim bir cuma öteki cumaya, bir ay bir aya yani bir Ramazan gelecek olan Ramazana kadar, aralarında işlenen şeyler için kefarettir.*” Ravi diyor ki, daha sonra da şöyle buyurdu: “*Üç kişi bundan müstesnadır.*” Ben bundan anladım ki, bu iş ileride olabilecektir: “*Allah'a şirk koşan, verdiği biati (safka) bozan ve sünnete göre hareket etmeyi terk edenler müstesnadır.*” Ravi diyor ki: “Ey Allah'ın Resûlü Allah'a şirk koşmanın ne olduğunu öğrenmiştik. Ancak “*safkayı bozmak*” ve “*sünneti terk etmek*” de ne demektir? Resûlullah (s.a.v), “*Safkayı bozmak demek, önce birine biat etmek, daha sonra biatından vazgeçmek, ona aykırı davranmaktır ki, sen buna karşı kılıcınla savaşır, silah kullanabilirsin. “Sünneti terk etmek ise, Cemaati ve birliği terk etmek, birliği bozmak, demektir.*”³²⁸

327 ed-Devletu vel Muctemeu Fil Asri'l-Emeviyyi, s.165

328 Ahmed b. Hanbel, Müsned, H.7129. Hadis isnad yönünden sahihtir. Ahmed, Müsned, H.10584

Hz. Hüseyin (ra), savaşmayı istemek amacıyla hareket etmiş değildir. Fakat kendisini çağırınların, kendisine itaat edeceklerini sanıyordu. İşin öyle olmadığını, gerçeği anlayıp da olayın farına vardığında tekrar geldiği yere dönmek veya herhangi bir limana gidip yerleşmek yahut da Yezid'in yanına varmak istemiş ise de, İbn Ziyad karşısına dikilip, Hüseyin'in bunca yumuşak davranmasına ve savaş istememesine rağmen inatla direnerek ona bir çıkış yolu göstermemiş ve tanımamıştır.

Oysa Ubeydullah b. Ziyad'ın yapması gereken ve ondan beklenen şey, Hz. Hüseyin'in isteklerinden birine olumlu karşılık vermesiydi. Fakat İbn Ziyad böyle davranmadı ve Hüseyin'den olmayacak bir şey istedi, onun kendisine boyun eğmesini ve hükmü altına girmesini istedi. Hâlbuki Hz. Hüseyin'in böyle bir teklifi kabul etmeyeceği gayet doğal ve kesindi. O böyle bir teklifi kesin ret ederdi ve nitekim de öyle oldu. Çünkü İbn Ziyad'ın dediğini kabullenmek ve ona boyun eğmek, sonunda işin hangi noktaya varacağını bilmemektir. Ona "Evet" demiş olsaydı bile, yine İbn Ziyad Hz. Hüseyin'i öldürebilirdi. Bunun için en başta onun dediğini reddetti.

Öte taraftan böyle bir teklifte bulunmak yerinde olamazdı. Çünkü bu tarz bir teklifi Allah Resûlü (s.a.v) İslâm düşmanları olan ve kendisiyle savaş halinde bulunan kâfirlere teklifte bulunurdu. Oysa Hz. Hüseyin kâfirlerden oluşan bir saf veya tarafta değildi ki, ondan kendisine teslim olması istenmiş olsun.

Aksine Hz. Hüseyin, Müslümanların en faziletlisi ve onların seyyididir. Bunun içindir ki İbn Teymiye şöyle demektedir: "Ubeydullah b. Ziyad'ın, Hz. Hüseyin'i kendisine teslim olmasını ondan istemesi, amacı onu kendisine esir kılmaktır. Oysa bu durum, onun boyunu aşardı."³²⁹

İşin gerçek yanı şudur, İbn Ziyad, hem işin şer'î yönüne ve hem de siyasi yönüne muhalefet etmiş ve Hz. Hüseyin'i öldürmeye

329 Mevakıfu'l-Muaraza, s.329; İbn Teymiye, Minhacü's-Sünne, 4/550

bizzat kalkışmıştır. Burada asıl zalim olan kişi, Hz. Hüseyin'e sunduğu sözümona barış teklifinin red eden bizzat İbn Ziyad'ın kendisidir. Öte taraftan sahabenin Hz. Hüseyin'e öğütleri de onların Hz. Hüseyin'in hareketinin devlet başkanına karşı bir başkaldırı mânasına gelmediği düşüncesinde olduklarını gösteriyor. Nitekim Yusuf el-İşş de bu görüştedir.³³⁰

Aksine sahabe (rhum), Hz. Hüseyin'in Kûfe'ye hareketinin büyük bir tehlike olduğunun farkındaydılar, bunun sakıncalarını çok rahat görebiliyorlardı. Hatta Kûfe halkının yalancı bir halk olduğunu da bilmekteydiler. Çünkü Hz. Hüseyin'e yaptıkları öğütlerden bunu çıkarmaktayız. İbn Haldun diyor ki: "Böylece Hz. Hüseyin'in yanlış yaptığı ortaya çıkmış oluyordu. Ancak onun bu hatası, dünyevi bir iş sebebiyledir. Bu nedenle yaptığı bu hata pek zararlı sayılmaz. Fakat işin şer'i noktasına gelince, Hz. Hüseyin (ra), o açıdan hatalı değildir. Çünkü burada kendi zannına göre hareket etmiştir. Onun zannı ise, bu işi başarabileceği noktadaydı, burada yanlış olduğunu bilmiyordu."³³¹

Hicaz'da, Mısır, Irak ve Şam'da bulunan sahabe ile ona tâbi olmayanlara gelince, onlar Hz. Hüseyin'in bu davranışını yadırgamadıkları gibi, bu açıdan onun günah işlediğini, hatalı davrandığını da kabul etmiyorlardı. Çünkü Hz. Hüseyin kendi içtihadına göre hareket ediyordu.³³²

İbn Teymiye diyor ki: "Hz. Peygamber (s.a.v), cemaatin birliğini bozanlarla ilgili hadislerinde, böyle bir davranışın içine giren kimsenin öldürülmesini emretmekle birlikte o hadisler, Hz. Hüseyin'i kapsamamaktadırlar. Çünkü Hz. Hüseyin'in çıkışı, İslâm birliğini bozup dağıtmak amacına yönelik değildi. O, kimseyi öldürmeye de kalkışmadı, meseleyi anlayınca geldiği yere dönmek istedi. Bütün bu davranışı, amacının cemaatin birliğini bozmak olmadığını ve cemaat içersinde yaşamayı sürdürmek istediğini gös-

330 Mevakıfu'l-Muaraza, s.329; ed-Devletü'l-Emeviyye, s.168

331 Mevakıfu'l-Muaraza, s.330; İbn Haldun, Mukaddime, 1/271

332 İbn Haldun, Mukaddime, 1/271

teriyor. Amacı ümmetin birliğini dağıtmak değildi. Eğer az da olsa halktan bir kesimin böyle bir isteği olsaydı, buna icabet etmesi vacip olurdu, böyle bir durumda Hz. Hüseyin'in dâvete icabet etmemesi hiç olabilir miydi? Oysa Hz. Hüseyin bir velayet iddiasıyla ortaya çıkıp savaşımaya gitmemiştir. Aksine kendisi, karşısındakilere sunduğu üç önerisinden birinin kabul görmesini istiyordu, buna rağmen Hz. Hüseyin bizzat nefis müdafaası yaparken mazlum biri olarak öldürülmüştür.³³³

333 İbn Teymiye, Minhacü's-Sünne, 4/556'dan kısaltarak ve 6/340'tan kısaltarak

HZ. HÜSEYİN'İN ÖLDÜRÜLMESİ OLAYI ÜZERİNE GÖRÜLEN KİMİ RÜYALAR

Hz. Hüseyin'in şehit edilmesi üzerine, İbn Abbas'tan (rma) rivayete göre, kendisi bir rüya görmüştür. İbn Abbas diyor ki: "Rüyamda Resûlüllah'ı (s.a.v), elinde, içinde kan bulunan bir tas tuttuğu halde gün ortasında toza toprağa bulanmış bir vaziyette gördüm. Bunun üzerine, "Ey Allah'ın Resûlü! Nedir bu?" diye sordum. Resûlüllah da, "Bu, Hüseyin'in ve arkadaşlarının kanıdır. Sabahtan beri arayıp durmaktayım" buyurdu.

Bu hadisi rivayet eden Ammar diyor ki: "Biz bu rüyayı öylece zihnimizde tuttuk, bir de gördük ki, Hz. Hüseyin o gün öldürülerek şehit edilmiştir." Bu rivayet İbn Abbas'tan sahih bir senetle rivayet olunmuştur.³³⁴

İbn Sa'd kendi isnadlarıyla rivayet ediyor, demişler ki: "Hz. Hüseyin (ra) Kadisiye ile Muğise arasında yer alan Uzeyb denilen yola doğru harekete geçti. Nihayet Ebu Mukatil'in sarayına indi. Burada şöyle bir miktar dinlendi, sonra "**İnna Lillahi ve İnna ileyhi Raciun**" diyerek uyandı ve bize, "Bir atlı bize doğru hareket edip geliyor ve şöyle sesleniyordu: Adamlar sizin üzerinize saldıracaklar."³³⁵

Yine birilerinin belirttiğine göre Hz. Hüseyin (ra) Yezid'e karşı çıkarken, gördüğü bir rüya sebebiyle harekete geçmiştir. Rüyasında Resûlüllah (s.a.v) ona çıkmasını emir buyurmuş, o da bunu gerçekleştirmek için harekete geçmişti.³³⁶

334 Fezailu's.-Sahabe, H.1380. Bu rivayet senet itibariyle sahihtir; Hukbetu't-Tarih, s.137

335 Siyeru Alami'n-Nubela, 3/298

336 Siyeru Alami'n-Nubela, 3/297

Çünkü bazı kimseler hareketlerini ve verdikleri hükmü gördükleri rüyalara göre ayarlamaktadırlar. İmam Şatıbi diyor ki: “Böylelerinden delil ve hüccet bakımından en zayıf olanları, olayları kendi pozisyonlarına göre değerlendirenlerdir. Bu rüyalar sebebiyle harekete geçiyorlar veya bu rüyalar sebebiyle vazgeçebiliyorlar ve diyorlar ki: Biz rüyamızda filan salih kişiyi gördük, o bize dedi ki: Şunu terk edin, şunu da yapın. Bu gibi yollara başvuranların çoğunluğunu da tasavvuf ehli olduklarını söyleyenlerdir. Hatta öyleleri de var ki, “Ben peygamberi rüyamda gördüm, bana şöyle dedi ve bana şöyle yapmamı emir buyurdu” diyor, sonra da bu rüyaya göre amel ederek, şunu işliyor, bunu da yapmıyor. Gördüğü rüya ile amel ediyor. Böyle yapan bir kimse şeriatın ortaya koyduğu sınırları çiğnemiş oluyor, bu davranışları hatadır, yanlıştır. Çünkü peygamberler dışındaki insanların rüyaları ne şekilde olursa olsun, şer’i bir hüküm oluşturmazlar, buna göre hüküm verilmez. Meğerki görülen rüya elimizde bulunan şer’i hükümlere arzedilmiş olsun. Eğer mevcut şer’i hükümlere uygun ise, amel olunur, değilse terki farz olur, o rüyaya sırt çevrilir. Bu tür rüyalar olsa olsa sadece belki bir uyarı, bir müjde manasını taşıyabilirler, başka değil. Yoksa görülen rüyalara dayanarak hüküm çıkarmak ise asla olamaz.”³³⁷

Bu itibarla, rüya gören bir kimse, gördüğü rüya sebebiyle mâsumiyet kazanamaz. Mutlaka rüyasını şeriata arz etmesi gerekir. Eğer görülen rüya şeraite uygunsuzsa, hüküm şeriatın öngördüğü şekilde verilir. Çünkü hükümler rüyalarda görülen şeylere bağlı olarak verilmez. Görülen rüya eğer şeraite muhalif ise, o rüyayı gören kim olursa olsun ve görülen rüya nasıl olursa olsun, ret olunur, onunla amel olunmaz. O görülen rüyanın şeytanın bir aldatması olabileceği hükmüne varılır. Çünkü onlar yalandır, birtakım olur olmaz şeylerdir.³³⁸

Ancak burada şöyle sorulabilir: “Şeraite uygun olan rüyalar

337 Şatıbi, el-İ’tisam, 1/260; Dirase Fil-Ehvai, vel-Firaki vel Biadi, s.301

338 Menhecül İstidlal Ala Mesailil-İtikad, 2/687

hakkında ne denmeli? Eğer sözkonusu hüküm gerçekten şerit açısından da kabul edilen hükümse, ne denmeli?

Bunun yararı şudur: Buharî'nin Ebu Hüreyre'den rivayet ettiği hadiste de görüldüğü gibi, onun yararı bir dikkat çekme olabilir, bir müjde olabilir. Çünkü Ebu Hüreyre (ra) diyor ki, Resûlüllah'tan şöyle buyurduğunu işittim: *“Peygamberlik haberlerinden geriye sadece mübeşşirat kalmıştır.”* Kendisine mübeşşirat nedir?” diye sorulunca, Resûlüllah (s.a.v), *“Görülen salih rüyalarıdır.”*³³⁹

Çünkü salih olan bir kimse, bazen rüyasında onu sevindirecek, mutlu kılacak bir rüya görebileceği gibi onu huzursuz bırakacak bir rüya da görebilir. Onun gördüğü bu türden rüyalar, kendisini ya daha çok iyi şeylere yönlendirmesini veya sakıncalı olan şeylerden korunmasını sağlar, onu bu şekilde yönlendirmiş olabilir.³⁴⁰

339 Buharî, H.6990

340 Menhecul İstidlal Ala Mesailil-İtikad, 2/687

HZ. HÜSEYİN'İN (RA) ŞEHİT OLACAĞININ ÖNCEDEN HABER VERİLMESİ

Ümmü Seleme'den (r.a) rivayete göre, diyor ki: "Peygamberin (s.a.v) yanında Cebrail bulunuyordu, Hüseyin de benim yanımdaydı. Ağlamaya başladı, ben de bıraktım, o da doğruca Resûlüllah'ın yanına girdi ve kendisine yaklaştı. Bunun üzerine Cebrail (as) kendisine, "Ey Muhammed! Sen onu seviyor musun?" diye sorar. Hz. Peygamber de (s.a.v), "Evet" der. Cebrail de, "Doğrusu ümmetin onu öldürecekler. İstersen, kendisinin öldürüleceği toprakları sana gösterebilirim" der ve o toprakları Hz. Peygambere gösterir, bir de ne görsün, orası Kerbelâ denilen yerdir."³⁴¹

Nitekim aradan yollar geçtikten sonra, olay, Cebrail'in bildirdiği gibi gerçekleşmiştir. Bu da, Hz. Peygamberin (s.a.v) peygamberliğini gösteren mucizelerinden bir mucizedir. Böylece onun hak ve doğru söyleyen Resul olduğu gerçeği anlaşılmiş oldu. Çünkü Resûlüllah (s.a.v) bu olayı almış olduğu vahiy yoluyla haber vermiştir.³⁴²

341 Fezailu's.-Sahabe, H.1391. Bu rivayet Hasen bir senedle gelmiştir.

342 Siyeruşşuheda, s.244

HZ. HÜSEYİN’İ KATLEDENLERDEN ALLAH’IN İNTİKAM ALMASI

Yüce Allah, şehit edilen Hz. Hüseyin’in intikamını, onu öldürenlerden almıştır. Bu kâtilerin başında Ubeydullah b. Ziyad vardı, Yezid b. Muaviye vardı. Onu ortadan kaldırmak için bu olaya kimler katılmışlarsa, hiçbirisi de kurtulmamıştır.

Ubeydullah b. Ziyad’ın durumuna gelince, onu İbrahim b. Eşter ortadan kaldırmış, başını keserek Muhtar b. Ebu Abdullah es-Sakafi’ye göndermiştir. İbn Abdullberr diyor ki: “Hz. Hüseyin (rma), Muharrem’in onu Aşura gününde, hicri 61 (680 m) yılında öldürüldü. Yüce Allah, onun katili olan Ubeydullah b. Ziyad’ın öldürülmesi olayını da yine bir Aşura gününde, hicri 67 (686 m) yılında takdir etmiştir. Savaş esnasında İbrahim b. Eşter kendisini ortadan kaldırmış ve başını da kesip Muhtar es-Sakafi’ye göndermiştir. Muhtar da, İbn Ziyad’ın kesik başını Abdullah b. Zübeyir’e yollamıştır. Abdullah b. Zübeyir de bu kesik başı, Hz. Hüseyin’in oğlu Ali’ye göndermiştir.”³⁴³

Ammar b. Umeyr’dan sahih olarak rivayet olun hadiste, Ammar diyor ki: “Ubeydullah b. Ziyad ve arkadaşlarının kesik başları getirildi. Biz de onların bulunduğu yere gittik, orada bulunanlar, “İşte geldi, işte geldi” diyorlardı. Bir de ne görelim, bir yılan, Ubeydullah b. Ziyad’ın kafasına dolanmış, burun deliklerinden içeri giriyordu. Bir müddet öylece kaldı, sonra çıktı ve kayboldu. Daha sonra tekrar, “İşte geldi, işte geldi” diye haykırdılar. Yılan bu durumu iki veya üç defa tekrarlayıp durdu.”³⁴⁴

Muaviye’nin oğlu Yezid’e gelince, Hz. Hüseyin’i öldürtmesi

343 el-İstiab Haşiyetul-İsabe, 1/382

344 Siyeru Alami’n-Nubela, 3/549

sebebiyle halkın tepkisini ve buğzunu, nefretini çekti. Bu nedenle birçok defa saldırıya uğradı. Nitekim Medine halkı da o karşı çıktılar. Bu nedenle de Yezid çok büyük bir cinayet işledi. Medine'ye saldırdı, Harre denilen yerde Medinelileri öldürttü. Ancak Allah ona mühlet vermedi. Çünkü idarede sadece dört yıldan az bir süre kalabildi.³⁴⁵

Ebu Reca el-Utaridi'den rivayete göre diyor ki: "Sakın, Ali'ye olsun, Ehl-i Beytten herhangi birine olsun dil uzatmayın, sebbetmeyin. Bizim Bilehcim denen yerde bir evimiz vardı. Burada demiş ki: "Şu Ali'nin oğlu fasık Hüseyin'i görmüyor musunuz, Allah nasıl da onu öldürdü." Bu sözleri üzerine Allah, ona iki yıldız atarak, gözlerini bununla kör etmiştir."³⁴⁶

İbn Kesir de diyor ki: "Hz. Hüseyin'i öldürenlerin ve fitne çıkarıcıların başlarına gelen olaylara dair rivayetlerin çoğunluğu sahih olan rivayetlerdir. Çünkü bu olaya katılanların pek azı öldürülmekten, bu dünyada felakete uğramaktan kurtulabilmişlerdir. Birçoğu ya öldürüldü veya onulmaz bir hastalığa yakalandı veya delirmek suretiyle bu dünyada karşılaşması mukadder olan ceza ile karşılaştı."³⁴⁷

345 ed-Devhetunnebeviyye, s..129

346 Taberani, Mucemul Kebir, 3/119 Bu hadisin ricali, Sahihin ricalidir.

347 İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye; ed-Devhetunnebeviyye, s.129

İSLAM'A KARŞI OLAN GÜÇLER VE KERBELA MUSİBETİ

İslâm Devletine karşı olan güçler, Kerbelâ gibi bir olayı meydana getirmeyi başarabildiler. Artık bu olaydan sonra İslâm cemaatini bölme fırsatını ele geçirdiler. Çünkü bu olaydan sonra artık birlikten pek eser kalmadı. Müslümanlar arasında sürekli bölünmeler ve parçalanmalar baş gösterdi. Kûfe şehri bundan böyle iyilerin yanında kötülerin, şerhilerin ve fitnecilerin odağı ve merkezi haline geldi.

Bu kente Yahudiler ve Hıristiyanlar gelmeye başladıkları gibi sahabe de geliyordu. Birçok mevali denilen azatlı köleler, zındıklar, sihirbazlar buraya akın ettikleri gibi Arap kabileleri de buraya akın ediyorlardı. Böylece Kûfe'de birbirine zıt ve düşman gruplar, cemaatler oluşmaya başladı. Hemen hepsi de birbirlerinden nefret ediyorlardı, biri ötekisinin kuyusunu kazmakla meşguldü. Yahudiler, Kûfe'de Talmud'u yaymaya çalışıyorlardı. Hıristiyanlar ise, Hz. İsa'nın ilâhlığından söz ediyorlardı, İlâh'a cisim isnat ediyorlardı.

Bu arada Farslılardan İslâm dinini kabul edenlere de, bir diğer yoldan yaklaşarak, onlarla İslâm devletine karşı bir grup oluşturma gayreti içine girdiler. Hz. Hüseyin'in, Yezdücerd'in kızı Cihanşah ile evlendiğini ve bundan da oğlu Ali'nin dünyaya geldiğini ileri sürerek, onları devlete karşı kışkırtıyorlardı.³⁴⁸

Böyle bir facia ile harekete geçerek onda var olan ve alışılagelen beşeri musibetleri öylesine yücelttiler ki, bunu peygamberlerin başına gelen musibetlere benzetmeye çalıştılar.³⁴⁹

İşte bu esnada Kitap ehlinin birçok fikri etikleri çok kolay bir

348 Fırakuş-Şia, s.53; et-Tabakat, 5/165

349 Eseru Ehliil-Kitabi Fil-Fiteni vel-Hurubil-Ehliyeti, s.491; Tarihul-İmamiye ve Eslafihim Mîneş-Şia, s..54

şekilde yayılmaya başladı. Öyle şeyler uydurdular ki, bunlardan bir kısmı şöyledir. Güya Hz. Hüseyin (ra) kendi başına gelenler olsun, ailesinin başına gelenler olsun, hiçbir eza ve acı hissetmemiştir. Öldürülürken de acı duymamıştır. Aksine onu üzen ve acı duymasına sebep olan şey, hidayetlerinden sorumlu olduğu dedesinin ümmeti sebebiyle çektiği acı duymuştur. Çünkü kendisi imam ve hüccet sıfatına sahiptir. Ümmet, kendisiyle savaştıkları için sapıtmışlardır.³⁵⁰

Bu düşünce bize Hıristiyanlıktaki Mesih İsa'nın çarmıha gerildiği ve işkence edildiği, fakat onun bunları hiç hissetmediği inancını hatırlatıyor. Bu inancın, yeni Müslüman olanlar tarafından çok kolay bir şekilde kabullenileceği bir vakiydir. İşte bu nedenle Mevali denilen azatlı köleler Şiileşmeye başladılar. Onlar da Hüseyin'i ruhani bir insan olarak kabul etmeye başladılar. Buna göre Allah, tâ ezelden beri onun kanı sayesinde İslâm'ı kurtarmak istemiş ve onu feda etmiştir. Bu da tıpkı Hz. Mesih İsa'nın durumu gibidir.³⁵¹

Nitekim Yezid'in Sercun gibi Hıristiyan danışmanlarının bu konuda çok büyük etkileri olmuştur. Birçok kanlı olayın meydana gelmesinde, birçok musibetin ve fitnenin oluşmasında da yine adı geçen bu Hıristiyan danışmanın büyük rolü olmuştur.³⁵²

350 Eseru Ehli'l-Kitabi Fil-Fiteni ve'l-Hurubil-Ehliyeti, s.492

351 Eseru Ehli'l-Kitabi Fil-Fiteni ve'l-Hurubi'l-Ehliyeti, s.494

352 Eseru Ehli'l-Kitabi Fil-Fiteni ve'l-Hurubi'l-Ehliyeti, s.494

HZ. HÜSEYİN ŞEHADETİ'NİN ŞİA AKİDESİ VE ŞİİLEŞMEDEKİ ETKİSİ

Tarihsel açıdan Hz. Hüseyin'in şehit edilmesi olayı, Şiileşme hareketinin bir başlangıç noktası, düşünsel ve akide bakımından da bir ilk basamağı olmuştur. Böylece Şiilerde bu olay bir birlik oluşturmuş, bir inanç halini almıştır. Çünkü daha önceleri sadece siyasî bir akım olarak vardı, birlik oluşturmaları sözkonusu değildi.

Hız. Hüseyin'in şehit düşmesiyle artık bu olay, bir inanç olarak onların kanlarına ve iliklerine işlemiş oldu. Şîa akidesi gönüllerde yerleşip taht kurmaya başladı. Şiiler, Hz. Hüseyin'in şehadetine önem verdikleri kadar, babası Hz. Ali'nin şehadetine önem vermezler. Çünkü Hüseyin Allah Resûlü'nün (s.a.v) kızı Fatıma'nın oğludur.³⁵³

Şîa, bu olayı Şiiliğin başlangıcı olarak kabul etmişlerdir. Bu nedenle Şiilik akidesi, Hz. Hüseyin ve onun soyundan gelenler çerçevesinde merkezleşip odaklanmıştır. Bu odaklanmada Hz. Hasan ve onun soyu yoktur.

Hilafet meselesinin Hz. Hüseyin b. Ali el-İlahî'ye ve soyuna ait olduğu esasına inanırlar. İmametin seçimle değil nass ile sabit olduğunu kabul ederler.³⁵⁴

Aksine Şîa inancına göre Kerbelâ ovasında Hz. Hüseyin'in kanının akıtılması, kurban edilmesi öylesine değerli ve kutsaldır ki, âdeta Hıristiyanlarda Mesih İsa'nın çarmıha gerilmesindeki kanının kutsallığına değerlidir.³⁵⁵

Hız. Hüseyin'in öldürölme olayından sonra Şiilerle Sünniler

353 Mevakıfu'l-Muaraza, s.339; Fel-Havzın, el-Havaric Veş-Şîa, s.188

354 el-Vesaikus-Siyasiye Lil-Ceziretil-Arabiyye, s.19-20

355 Mevakıfu'l-Muaraza, s.339; Abdul Munim Macit, et-Tarihüs-Siyasi, 2/77

arasındaki fark ve ayrıcalık o ilk haliyle kalmadı, çok farklı değişikliklere uğradı. Çünkü bu olay sebebiyle kendi içlerinde de bir takım fırkalara ve gruplara ayrılmış oldular. Bu nedenle de Aşura gününe çok farklı bir anlam yüklediler. O günde çeşitli etkinlikler yaparak üzüntülerini ve hüznelerini sergiler oldular. Buna bağlı olarak bir takım ayinler icat ettiler, sayısız hadis ve eser uydurdular. Aşura gününde Hz. Hüseyin'e ağlamanın tüm günahların bağışlanmasına vesile olduğunu, mağfirete neden olduğunu söyler oldular. Aşura gününde ayinler yapılmasını dinî bir görev saydılar. Bunu idarecileri de idare edilenleri de aynen uygular hale geldiler.³⁵⁶

Şii devletlerin tamamı buna ve Aşura gününe çok önem verdiler, vermektedirler. Nitekim Irak'ta Büveyh Oğulları, Mısır'da Kölemen Fatımiler hep bu uygulamayı sürdürdüler.³⁵⁷

Ben, bu konuyu "**Müminlerin Emiri Ali b. Ebi Talib**" adını verdiğim kitabımda etraflıca ele aldım, burada onların nasıl bir akideye, bir inanca sahip olduklarını açıkladım.

356 Nevbahti, Fırakuş-Şia, s..23; Mevakıfu'l-Muaraza, s..339;

357 Mevakıfu'l-Muaraza, s.339-140

HZ. HÜSEYİN'İN DUALARINDAN BİR ÖRNEK

Hız. Hüseýin (rma) savař öncesi řöyle dua ederdi:

“Allah’ım! Her sıkıntı ve problemimde güvencim sensin, her şiddetli olayımda umudum sensin. Başıma ne türden bir musibet gelirse gelsin, sen benim güvencemsin, senin vaadine bağlıyım. Nice sıkıntılar var ki, onları taşımadada sine zayıf düşer, ona karşı koymak zorlaşır, dost onda çaresiz düşer, düşman onunla mutlu olur. Ben onları sana iletiyorum, onlarla sana geldim, şikâyetimi sana yapıyorum. Senden başkasına değil, umudum sanadır, güvencim sensin. Sen dilersen onu yok eder, böylece selamete çıkarırsın. Çünkü her nimeti veren sensin, her güzelliğin sahibi de sensin, her isteğin son başvuru yeri yine sensin.”³⁵⁸

Hız. Hüseýin (ra) bize en güzel duayı ve nasıl dua edilmesi gerektiğini öğretiyor. O sadece Allah’a yakarıyor ve ona iltica ediyor. Ona dayanıp tevekkül ediyor ve ona güveniyor. Çünkü onun dedesi Hız. Muhammed (s.a.v), *“Allah katında duadan daha değerli bir řey yoktur”*³⁵⁹ buyurmuştur.

Kaldı ki Hız. Hüseýin de dedesinin öğrettiklerini, onun prensiplerini öğrenmiş, böylece sadece Allah’tan mağfired dileneceğini, yalnızca ona şikâyetini yapacağını göstermiştir. Allah’tan başka ister bir peygamber olsun, ister salih bir kimse olsun, hiçbir kimseden medet beklenmeyeceğini davranışlarıyla sergilemiştir.

Hız. Hüseýin (ra) dua ederken, Resûlullah’a ve babası Ali’ye

358 Tarihu’t-Taberi, 6/350

359 Tirmizi, Sünen, H.3370. Elbani de “Sahihu’l-Cami” adlı eserinde bu hadisin Hasen olduğunu belirtmiştir.

dua etmemiş, hem de tam hayata veda ederken bile o, sadece Rabbi olan Allah'a dua etmiş, ona yalvarıp yakarmıştır. Sadece ona tevessül etmiştir.

Bu durumda Hz. Hüseyin (ra) bize hiç ayrılmamız ve sapmamamız gereken bir metot, bir yol öğretmiştir. Bir kimse herhangi bir şeye, bir rızka, bir hastanın şifa bulmasına ya da herhangi bir şeye gerek duyduğunda sadece Allah'a dua etmelidir, ondan başkasına değil. Bir ve tek olan, eşi ve ortağı olmayan Allah'a dua edecektir. Başkalarının konumu, sıfatı ve özelliği ne olursa olsun, asla onlara dua etmeyecektir.³⁶⁰

O halde kim Hüseyin'i gerçekten seviyorsa o, "Ey Hüseyin!" ya da "Ey Ali!" diye yakarmamalıdır. Tıpkı Hz. Hüseyin'in bizzat kendisinin dua ettiği gibi dua etmelidir. Çünkü yaratılmışlara dua edip onlardan bir şeyler istemek Allah'ın Kitabından ve Resûlü'nün (s.a.v) Sünnetinden çok büyük bir sapmadır. Aynı zamanda Rabbani olan âlimlerin de yolundan bir sapmadır ki bu Rabbani âlimlerin de en başında tertemiz olan Ehl-i Beyt imamları gelirler.

Şair şöyle seslenir:

*Kralların kapıları, binaları kapalıdır
Allah'ın binalarının kapıları hep açıktır
Sıkıntımın giderilmesini O'ndan başkasından beklemem
Dualarımda ondan başkasına asla yakarmam³⁶¹*

360 Abdurrahman b. Abdullah Cumeyan, el-Hüseyin b. Ali Beynel Hakaik vel Evham, s.56

361 el-Ahlak, s.38

INDEX

A

Abbas 20, 24, 25, 26, 27, 28, 35, 36, 42, 45, 60, 62, 84, 119, 120, 121, 159
Abbas b. Ali 60
Abbasi 93, 148, 151
Abbasiler 124
Abdullah b. Abbas 24, 25, 84
Abdullah b. Baktr 54
Abdullah b. Cafer 29, 30, 62
Abdullah b. Mesud 145
Abdullah b. Muti 31
Abdullah b. Ömer 17, 27, 28, 78, 90, 91
Abdullah b. Saib 155
Abdullah b. Zübeyir 14, 16, 17, 27, 28, 131, 132, 154, 163
Abdülmuttalib 13, 23
Abdülmuttalib b. Haşim 13
Abdurrahman 20, 30, 31, 32, 62, 170
Abdurrahman b. Abdullah el-Arhabi 20
Adududdevle 149
Ahmed b. Hanbel 13, 14, 78, 87, 93, 141, 145, 155
Aişe 141, 146
Aiz b. Amr el-Müzeni 80
Akil 20, 21, 22, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 54, 55, 62, 66, 79
Ali 1, 13, 14, 25, 28, 30, 34, 39, 45, 51, 60, 62, 63, 73, 74, 75, 78, 79, 85, 90, 93, 106, 107, 111, 112, 114, 115, 116, 118, 125, 135, 138, 147, 149, 154, 155, 163, 164, 165, 167, 168, 169, 170
Ali Aşgar 62
Ali b. Ebi Talib 13, 168
Ali b. Ebu Talib 147
Ali b. Hüseyin 63, 106
Ali b. Muhammed 90
Ali Ekber 62

Ali Zeynel-Abidin 62
Allah Resûlü 13, 14, 62, 70, 78, 85, 88, 108, 114, 115, 116, 121, 144, 147, 148, 156, 167
Ammar 46, 132, 159, 163
Ammar b. Umeyr 163
Ammare b. Ubeyd es-Seluli 20
Amr b. Batar el-Tağlebi 61
Amr b. Haccac 41, 60
Amr b. Haccac el-Zebidi 60
Amr b. Haccac ez-Zebidi 41
Amr b. Hureys 59
Amr b. Sa'd 61
Amr b. Said 30, 32, 51, 52, 131
Amra bint Abdurrahman 30
Arafat bölgesi 139
Askalan 126, 127, 128, 129, 130
Aşura 95, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 111, 113, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 149, 163, 168
Aşura günü 95, 100, 103, 117, 118, 119, 120, 121
Ayetel-Kürsi 117
Azib 56
Azra b. Kays el-Ahmesi 60
B
Bağdadi 78, 79
Bağdat 103, 125, 129
Bakiu'l-Garkad 141
Basra 37, 53
Batnurrimme 53
Bedir 85, 136
Bedrul-Cemali 128
Behra 76
Berfi 101
Beyhaki 111, 121, 124
Beytullah 134
Bilehcim 164
Buharî 14, 62, 63, 81, 88, 89, 91, 94, 105, 108, 120, 143, 145, 147, 161
Bukeyr b. Hamran 47

Büveyh Oğulları 103, 149, 150, 168

C

Ca'de 42

Cabir b. Abdullah 29, 144

Cafer b. İsa 102

Cafer-i Sadık 101, 134, 136

Cebrail 162

Cerir 96

Cihanşah 165

Cundeb 144

Cundeb b. Abdullah 144

D

Darekutni 94

Davud b. Abdullah el-Evdi 32

Deylem 82

Dımaşk 18, 28, 30, 31, 32, 33, 47, 93, 124

E

Ebu Abdullah 13, 14, 31, 88, 101, 130, 136, 163

Ebu Abdullah b. Teymiye 88

Ebu Ammare el-Kufi 101

Ebu Bekir 31, 62, 86, 115, 144, 147, 153

Ebu Bekir Abdurrahman b. Haris 31

Ebu Bekir b. Ali 62

Ebu Bekir b. Arabî 153

Ebu Berze el-Eslemi 122

Ebu Cafer Mansur el-Abbasi 151

Ebu Esved ed-Düeli 98

Ebu Halid 72

Ebu Hüreyre 117, 155, 161

Ebu Katade 119

Ebu Küreyb 124

Ebu Mihnef 74, 96

Ebu Muaviye Sadaka b. Abdullah es-Semin 94

Ebu Muayt 126

Ebu Muhammed 88, 130

Ebu Mukatil 159

Ebu Nuaym Fadl b. Dekin 125

Ebu Ömer Abdullah b. Muhammed el-Hammadi 133

Ebu Reza el-Utaridi 164

Ebu Said 14, 29, 143

Ebu Said el-Hudri 14, 29, 143

Ebu Seleme 109

Ebu Talib 20, 61, 147

Ebu Ubeyde 94

Ebu Umame 42

Ebu Umame es-Saidi 42

Ebu Vakid el-Leysi 30

Ebu Ya'la 13, 62, 87, 94, 132, 142

Ebu Ya'la el-Amiri 13

Ebu Zur'a 94

Ebul Ferec İbnü'l-Cevzi 132

Ebul Müeyyed el-Havarzimi 132

Ebul-Ferac el-Makdisi 86

Ebul-Ferec el-Cevzi ve Elkiya el-Hirasi 90

Ebul-Heyyac el-Esedi 147

Efdal 115, 128, 153

Ehl-i Beyt 7, 39, 63, 97, 102, 103, 106, 111, 112, 118, 122, 131, 134, 135, 148, 154, 170

Emali 100, 101

Emevî 16, 17, 18, 19, 27, 49, 67

Emevîler 49

EMEVLER 3

Emir 31, 38, 40, 41, 43, 47, 53, 68, 76, 82, 83, 120, 147, 159, 160

Enes 61, 62, 63, 122, 141

Enes b. Malik 122

Ensar 36, 150

Erbain 125

Eş'as 39, 40, 43, 44, 45, 46, 77

Esed 42

Esmâ b. Harice 39, 40

Eşter 163

F

Fatıma 13, 14, 51, 73, 78, 116, 131, 132, 150, 167

Fatımî 126, 127

Filistin 146

Fırat 69, 125, 137, 138

Fırezdak 32, 52

G

Gadir-i Hum 93

H

Habib b. Muzahir 60

Haccac 41, 60, 92, 131, 143

Haccac b. Yusuf 92

Hadramavt 44

Hadramili Malik Kızı Nevvar 6, 69

- Haffan 53
Hafız Ebu Ya'la el-Hemedani 132
Hafzan 53
Hakem 51
Halid 72, 73
Halife b. Hayyat 32, 62
Hamdan Oğulları 150
Hamid b. Abdurrahman 32
Hamza b. Muğire b. Şûbe 82
Han Halili kabristanı 127
Hani 5, 21, 39, 40, 41, 42, 47, 48, 49, 54, 79
Hani b. Urve 5, 21, 39, 40, 42, 47, 48, 49, 54, 79
Harem 20, 28, 33, 134, 139
Harre 87, 89, 90, 132, 164
Harun Reşit 151
Haşim 13, 35, 75, 98
Havli b. Yezid 61, 69
Havli b. Yezid el-Asbahi 61
Hemedan 42
Heysemi 15, 52
Hicar b. Ebcür 44, 77
Hicar b. Ebcür el-Aceli 44
Hicaz 148, 150, 157
Hicret 109, 120
Hicri 60, 103, 114, 131, 148, 150, 163
Hindistan 105
Hişam 94
Hıristiyan 166
Horasan 95, 97, 148, 150
Hürr 5, 6, 55, 56, 60, 68, 69, 82
Hürr b. Yezid 5, 6, 55, 60, 68, 69, 82
Hürr b. Yezid El-Temimi 5, 55
Hürr b. Yezid et-Temimi 82
Husayn 53, 56
Husayn b. Temim et-Tahvi 53
Hüseyin b. Ali 13, 14, 30, 115, 167, 170
Hüseyin b. Muhammed Yusuf 127
Hüseyin b. Teym 53
Hz. Aişe 141, 146
Hz. Ebu Bekir 86, 115, 147
Hz. Fatıma 131, 132, 150
Hz. Hüseyin 1, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 68, 69, 70, 72, 73
Hz. Hüseyin'in kızı Fatıma 73, 116
Hz. Muhammed 115, 146, 154, 169
Hz. Ömer 3, 14, 84, 86, 114, 115, 147
Hz. Peygamber 13, 86, 89, 90, 91, 106, 108, 110, 119, 120, 139, 140, 145, 147, 153, 157, 162
- I**
İbn Abbas 20, 25, 26, 27, 28, 35, 36, 119, 120, 121, 159
İbn Abdulberr 163
İbn Asakir 94, 97, 124
İbn Dihye 130, 132
İbn Ebud-Dünya 132
İbn Eş'as 44, 45, 46
İbn Hacer 15, 77, 125
İbn Hacer Askalani 125
İbn Hacer el-Askalani 77
İbn Haldun 157
İbn Kesir 18, 31, 36, 45, 47, 50, 52, 53, 76, 94, 95, 96, 103, 104, 113, 114, 115, 123, 125, 126, 130, 131, 150, 164
İbn Mercane 75, 84, 102
İbn Ömer 14, 27, 28, 120
İbn Sa'd 32, 131, 159
İbn Teymiye 63, 64, 75, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 97, 111, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 123, 126, 130, 131, 132, 148, 149, 156, 157, 158
İbn Zeb'ari 85
İbn Ziyad 5, 21, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 61, 62, 63, 64, 68, 79, 80, 81, 82, 84, 123, 156, 157, 163
İbn Zübeyir 131
İbnü'l-Cevzi 117, 125, 126, 132
İbrahim b. Eşter 163
İmam Küleyni 102
İmam Nevevi 146, 152
İmam Zehebi 149
İmamiye 104, 105, 125, 165
İmamiye Şiası 105, 125

Irak 13, 14, 18, 24, 25, 26, 27, 28, 30,
31, 32, 33, 78, 85, 105, 123, 148,
150, 157, 168
İran 105
İsna Aşeriye mezhebi 106
İsra 139
İstirca 7, 109, 115
İyas b. Abbas 45

K

Ka'ka' b. Şur 44
Ka'ka' b. Şur ez-Zuheli 44
Kâbe 134, 135, 138, 139, 143
Kabir 7, 140, 141, 142, 143, 144,
147, 149
Kadisiye 53, 56, 159
Kâdı Ebu Ya'la 87
Kâdı el-Bakillani 130
Kadı Şurayh 41
Karmati Araplar 150
Karmatiler 149
Katade 119
Katkatan 53
Kays 20, 53, 60, 77
Kays b. Müşir 20, 53
Kays b. Müşir es-Saydavi 20
Kays b. Müşir Saydavi 53
Kelbi 76
Kerbelâ 7, 13, 56, 57, 73, 79, 107,
122, 125, 133, 134, 135, 138, 139,
140, 154, 162, 165, 167
Kerramiye mezhebi 153
Kinde 42, 44, 49
Kindi 42
Kölemen 103, 129, 148, 168
Kölemen Fatımiler 103
Kölemen Fatımiler 168
Kölemenler 126, 129, 149, 150
Kostantiniye 91
Kuba 139
Kûfe 5, 15, 20, 21, 22, 27, 28, 29, 33,
35, 36, 37, 38, 42, 43, 44, 45, 46, 48,
52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 62, 63,
66, 68, 70, 74, 77, 78, 79, 81, 82,
118, 122, 123, 149, 157, 165
Kureş 98
Kurtubi 126, 130, 132

L

La'la' 53

Lut b. Yahya 96

M

Ma'kil 38
Mağrip 148, 149, 150
Mahfez b. Salebe 73
Makam-ı İbrahim 139
Malik 6, 69, 122
Medain 78
Medine 3, 6, 16, 17, 20, 23, 27, 35,
42, 56, 66, 68, 75, 76, 77, 78, 84, 87,
93, 120, 131, 132, 133, 134, 139,
143, 154, 164
Medine valisi 16, 131, 132
Mekhul 94
Mekke 16, 18, 19, 20, 23, 25, 26, 27,
28, 29, 33, 35, 51, 52, 53, 55, 93,
150, 154
Mercane 72, 75, 84, 102
merfu 93, 94
Mervan 51, 81, 82
Mescid-i Aksa 139, 143
Mescid-i Haram 139, 143
Mescidul-Cami 126
mevali 165, 166
Mezhac kabilesi 41
Mezhec 42, 43
Mina 139
Misver b. Mahreme 33
Mısır 127, 128, 129, 130, 148, 149,
150, 157, 168
Moğollu Mikdam Bolay 92
Muğire 82, 149
Muğire b. Şûbe 82, 149
Muğise 159
Muhammed b. Eş'as 39, 40, 43, 44,
45, 46
Muhammed b. Hanefiye 22, 23, 24
Muhammed b. Sa'd 133
Muhammed Bakır 106
Muharrem 13, 61, 100, 104, 121
Muhriz b. Hureys el-Kelbi 76
Muhtar b. Ebu Abdullah es-Sakafi
163
Muhtar b. Ebu Ubeyd 21
Muhtar es-Sakafi 163
Muizzuddevle İbn Babeveyh 103
Muktedir 148

mülhit 118
Müminlerin Emiri 84, 107, 116, 135,
137, 147, 155, 168
Musibet 7, 24, 73, 74, 101, 107, 108,
109, 110, 111, 112, 113, 115, 116,
169
Müslim 5, 17, 20, 21, 22, 36, 37, 38,
39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48,
49, 51, 53, 54, 55, 62, 66, 79, 81, 92,
106, 109, 119, 120, 121, 140, 141,
143, 144, 145, 147, 152, 153
Müslim b. Akil 5, 20, 21, 22, 36, 37,
38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47,
48, 49, 54, 62, 66, 79
Müslim b. Amr 37, 38
Müslim b. Amr el-Bahili 37
Müslim b. Avsece 21, 39, 42
Müslim b. Avsece el-Esedi 21, 42
Mustansır Billâh 128, 129
N
Nahile 58
Nasb 116
Nasibiler 119
Nasıbi 116
Nasıbi 93
Nasıbiye 118
Nasıruddin Şah 105
Necef 139, 149
Nevvar 6, 69, 71
Nuhayle 58
Numan b. Beşir 6, 36, 37, 66, 67, 75
Nuveyri 128
O
Ömer b. Sa'd 5, 6, 46, 56, 57, 58, 60,
61, 68, 70, 80, 82, 83, 84
Ömer b. Said 132
Osman b. Ali 62
Osman b. Ziyad 37, 64
P
Peygamber 13, 86, 88, 89, 90, 91, 97,
106, 108, 110, 119, 120, 139, 140,
145, 146, 147, 150, 153, 157, 162,
169
R
Rahbe 44
Ravza 2
Rebia 42

Rey 56, 82
Reya 124
Rikka 125, 126
rivayet 13, 14, 28, 63, 74, 78, 87, 91,
92, 93, 94, 101, 106, 115, 116, 117,
118, 119, 121, 123, 124, 125, 126,
135, 139, 141, 147, 150, 152, 159,
161, 162, 163
S
Sa'd 5, 6, 32, 46, 56, 57, 58, 60, 61,
68, 70, 80, 82, 83, 84, 131, 133, 159
Sa'd b. Ebi Vakkas 5, 46, 56, 68, 82
Sadaka es-Semin 94
Sadık 101, 134, 136, 137
Saffah 32
Şafii 150, 151
Sahabe 5, 13, 14, 22, 32, 77, 78, 85,
88, 90, 116, 120, 131, 132, 146, 147,
148, 157, 159, 162, 165
Said b. As 30, 32, 51, 52
Said b. Müseyyeb 31
Sakife 138
Salih Talayi 127
Salih Talayi b. Zureyk 127
Salim 70
Sana 22, 23, 24, 30, 31, 32, 37, 40,
41, 43, 45, 46, 51, 54, 68, 70, 75, 79,
83, 107, 134, 135, 162, 169
Şebet b. Rib'i 44
Şebet b. Rib'i et-Teymi 44
Şebenci 127
Sebt b. Rib'i 44
Şebt b. Rib'i 60, 77
Şebt b. Rib'i er-Riyahi 60
Semhudi 150
Şemr b. Zil Cevşen el-Amiri 44
Şemr b. Zülcevşen 56, 58, 60, 61
Şemr Zülcevşen el-Dabbi 61
Şeraf 54, 55
Sercun 166
Şerik 37, 61
Şerik b. Aver el-Harisi 37
Şeybe 28, 85
Şeyh Adıyy 86
Şia 7, 62, 100, 102, 107, 113, 114,
117, 125, 134, 135, 137, 138, 140,
167

Şii 63, 74, 95, 96, 103, 104, 106, 118,
126, 135, 137, 149, 168
Şiilik akidesi 167
Şimr 81
Sinan b. Enes en-Nehai 61
Sinan el-Cufi 78
Sıbt İbnü'l-Cevzi 125, 126
Şübe 82, 149
Süleyman b. Katta et-Teymi 98
Şûra 14, 15, 17, 74, 154
Şurayh 41
Sus 134
T
Taberi 18, 20, 21, 22, 29, 30, 36, 37,
38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 50,
51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 63,
64, 66, 67, 69, 73, 74, 75, 76, 79, 80,
83, 90, 96, 97, 169
Tabiun 5, 22, 32, 132, 143, 146, 147,
148
Tavus 150
Tebe-i Tabiun 148
Temim 42, 53, 56
Tevma 124
Tuf bölgesi 57
Tuğrul Bey 129
Tusi 100, 101
U
Ubeydullah b. Amr b. Aziz el-Kindi
42
Ubeydullah b. Hür 98
Ubeydullah b. Kesir b. Şihab el-Harisi
43
Ubeydullah b. Ziyad 6, 37, 38, 39, 40,
42, 45, 58, 62, 63, 64, 70, 72, 73, 74,
77, 79, 80, 81, 82, 91, 122, 123, 156,
163
Uhud 85
Ukbe 46
Umame 42
Ümeyye 26, 32, 86, 93, 104
Ümeyye Oğulları 26, 93, 104
Ümmü Seleme 78, 109, 162
Urve 5, 21, 39, 40, 42, 47, 48, 49, 54,
79
Utbe 6, 16, 65, 66, 85
Utbe b. Ebi Süfyan 6, 65

Uzeyb 159

V

Vakıdı 133

Vakısa 53

velayet 158

Velid 6, 16, 65, 66, 85, 124

Velid b. Utbe 6, 16, 65, 66, 85

Velid b. Yezid 124

Y

Yahya b. Main 94

Yahya b. Said 30, 51

Yemen 25, 26, 27, 135, 137, 138,
140, 141, 142, 143, 144, 148, 150,
151

Yezdücerd 165

Yezid b. Haris 77

Yezid b. Muaviye 6, 22, 52, 58, 68,
72, 84, 94, 155, 163

Z

Zatu Irk 52

Zehebi 31, 81, 103, 123, 124, 126,
149

Zekvan 72

Zemzem kuyusu 139

Zeyd b. Erkam 92

Zeyd b. Rukade el-Hayni 61

Zibale 54

Zilhicce 18, 51, 114

Zinnureyn 114

Ziyad b. Ebih 49, 82

Zübeyir 14, 16, 17, 27, 28, 131, 132,
133, 154, 163

Zübeyir b. Bekkar 132, 133

Züheyr 60

Züheyr b. el-Kayn 60

Zülkila 38

Zur'a b. Şerik el-Temimi 61

Züveyd 60